

ITS Konzorcium

TRENECON COWI

MEGAKOM
TANÁCSADÓ IRODA

Projekt azonosító: ÉAOP-6.2.1/K-13-2014-0002

HAJDÚHADHÁZ VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK ÉS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

Megalapozó munkarész

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

BELÜGYMINISZTERIUM

**HAJDÚHADHÁZ VÁROS
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
KONCEPCIÓJÁNAK ÉS INTEGRÁLT
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ
VIZSGÁLATA**

**Helyzetfeltáró, Helyzetelemző és
Helyzetértékelő munkarészek**

2015. május

Készítette: ITS Konzorcium

TRENECON COWI Tanácsadó és Tervező Kft.
(konzorciumvezető)

MEGAKOM Stratégiai Tanácsadó Iroda Kft.
(konzorcium tagja)

Tartalomjegyzék

1	HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ.....	9
1.1	TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK ÉS TÉRSÉGI KAPCSOLATOK, A VÁROS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN	9
1.1.1	A település térségi szerepe	9
1.1.2	A település vonzáskörzetének és funkcionak bemutatása, elemzése	11
1.2	TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	14
1.2.1	Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióhoz (OFTK)	14
1.2.2	Kapcsolódás Hajdú-Bihar Megye Területfejlesztési Koncepciójához és Programjához	16
1.2.3	Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás	17
1.3	A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	18
1.3.1	Országos Területrendezési Terv (OTrT)	18
1.3.2	Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Terve.....	19
1.4	A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS SZERKEZETI TERVEINEK HAJDÚHADHÁZ TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI.....	22
1.5	HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK.....	23
1.5.1	A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai.....	23
1.5.2	Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	24
1.6	TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEK	25
1.6.1	Hatályban lévő településrendezési eszközök.....	25
1.6.2	Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei.....	25
1.7	A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA	28
1.7.1	A népesség főbb jellemzői	28
1.7.2	Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	37
1.7.3	Települési identitást erősítő tényezők	38
1.8	A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA.....	41
1.8.1	Humán közszolgáltatások	41
1.8.2	Esélyegyenlőség biztosítása	48
1.9	A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA.....	51
1.9.1	A település gazdasági súlya, szerepköre	51
1.9.2	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői.....	52
1.9.3	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések	58
1.9.4	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	59
1.9.5	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat).....	60
1.10	AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE .	62
1.10.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	62
1.10.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	64
1.10.3	Gazdaságfejlesztési tevékenység	65
1.10.4	Foglalkoztatáspolitikai	66
1.10.5	Lakás és helyiséggazdálkodás.....	67
1.10.6	Intézményfenntartás.....	68
1.10.7	Intézményfenntartás	68
1.10.8	Energiagazdálkodás	69
1.11	TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK.....	70
1.12	TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA.....	71
1.12.1	Természeti adottságok	71
1.12.2	Tájhasználat, tájszerkezet.....	73
1.12.3	Védett, védendő táji és természeti értékek, területek	75
1.12.4	Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése.....	77
1.13	ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA	78
1.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei	78
1.13.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái.....	80

1.14	AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA	81
1.14.1	A területfelhasználás vizsgálata	81
1.14.2	A telekstruktúra vizsgálata.....	85
1.14.3	Önkormányzati tulajdonkataszter	85
1.14.4	Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése.....	85
1.14.5	Az építmények vizsgálata.....	85
1.14.6	Az épített környezet értékei.....	86
1.14.7	Az épített környezet konfliktusai, problémái	88
1.15	KÖZLEKEDÉS	89
1.15.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok	89
1.15.2	Közúti közlekedés.....	91
1.15.3	Parkolás.....	95
1.15.4	Áruszállítás.....	95
1.15.5	Közösségi közlekedés	95
1.15.6	Kerékpáros közlekedés	97
1.15.7	Gyalogos közlekedés	98
1.15.8	Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások.....	98
1.16	KÖZMŰVEK ÁLLAPOTA ÉS ENERGIAHATÉKONYSÁG.....	99
1.16.1	Víziközművek	99
1.16.2	Elektronikus hírközlés.....	103
1.17	TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELEM	105
1.17.1	Talaj.....	105
1.17.2	Felszíni és felszín alatti vizek	105
1.17.3	Levegőtisztaság és védelme	106
1.17.4	Zaj, és rezgésterhelés	107
1.17.5	Sugárzás védelem.....	108
1.17.6	Hulladékkezelés	109
1.17.7	Vizuális környezetterhelés.....	110
1.17.8	Árvízvédelem.....	110
1.17.9	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	110
1.18	KATASZTRÓFAVÉDELEM	111
1.18.1	Építésföldtani korlátok	111
1.18.2	Vízrajzi veszélyeztetettség	111
1.18.3	Egyéb katasztrófavédelmi tényezők	113
1.19	ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY	113
1.20	VÁROSI KLÍMA	113
2	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	115
2.1	A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEVETÉSE	115
2.1.1	Társadalom	115
2.1.2	Humán infrastruktúra és szolgáltatások	115
2.1.3	Gazdaság.....	116
2.1.4	Önkormányzati gazdálkodás, önkormányzati politikák.....	117
2.1.5	Táji és természeti adottságok, zöldfelületek.....	117
2.1.6	Épített környezet	117
2.1.7	Közlekedés.....	118
2.1.8	Közművek, energiahatékonyság.....	118
3	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	120
3.1	HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE	120
3.1.1	A folyamatok értékelése	120
3.1.2	A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése - SWOT elemzés.....	121
3.1.3	A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei	124
3.2	PROBLÉMATERKÉP / ÉRTÉKTÉRKÉP	125
3.3	ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK	130

3.3.1	<i>A településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása, a településrészek bemutatása</i>	130
3.3.2	<i>Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése</i>	141
4	MELLÉKLETEK	151

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Hajdú-Bihar megye városi jogállású települései, 2013	10
2. táblázat: Hajdúhadház, 2013.....	10
3. táblázat: A Hajdúhadházi járás települései, 2013	11
4. táblázat: Hajdúhadházba naponta bejáró bölcsődések, óvodások és iskolások száma településenként (2011).....	12
5. táblázat: Hajdúhadház településhálózatban betöltött funkciója, vonzáskörzetei a közszolgáltatási szerepkör alapján.....	13
6. táblázat: Országos Övezeti érintettség vizsgálata Hajdúhadházon	19
7. táblázat: Országos és megyei övezetek általi érintettség.....	20
8. táblázat: Országos és megyei övezetek általi érintettség.....	20
9. táblázat: Szomszédos települések szerkezeti terveinek települést érintő elhatározásainak vizsgálata Hajdúhadházon	22
10. táblázat: A településfejlesztési koncepció prioritásai.....	23
11. táblázat: Az IVS céljai	23
12. táblázat: Hajdúhadház népességének változása (2001, 2013).....	28
13. táblázat: Hajdúhadház népmozgalmi adatai (2001, 2011)	29
14. táblázat: A népesség korösszetétele 2001-2011	30
15. táblázat: A 7 éves és idősebb népesség megoszlása a legmagasabb iskolai végzettség alapján (2001, 2011)	32
16. táblázat: A népesség gazdasági aktivitása Hajdúhadházon (2011).....	32
17. táblázat: Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma	34
18. táblázat: Segélyezettek ezer főre jutó száma (2013)	36
19. táblázat: A lakások minősége Hajdúhadházon, mint az életminőséget befolyásoló tényező (2001, 2011).....	36
20. táblázat: Civil szervezetek száma Hajdúhadházon (2013).....	39
21. táblázat: Jelentősebb civil szervezetek a városban.....	39
22. táblázat: Oktatási intézmények adatai Hajdúhadházon, 2014.....	42
23. táblázat: Házi orvosok és házi gyermekorvosok, 2013	44
24. táblázat: A segélyezés főbb adatai Hajdúhadházon.....	46
25. táblázat: Kultúra, 2013	47
26. táblázat: Hajdúhadház közművelődési adatai, 2006-2013.....	47
27. táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Programban azonosított problémák és fejlesztési lehetőségek.....	49
28. táblázat: Regisztrált és működő vállalkozások száma Hajdúhadházon 2000-2013 között.....	51
29. táblázat: Működő vállalkozások száma létszám kategóriánként, 2012	52
30. táblázat: Működő vállalkozások száma és aránya (TEÁOR '08 gazdasági ág, vállalkozási demográfia szerint) - GFO'11, 2012	53
31. táblázat: Egyéni gazdaságok és mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek használatában lévő földterületek az összes földterület arányában (%).....	54
32. táblázat: A használt földterület művelési ágak szerint (2010)	54
33. táblázat: Az állatállomány szerkezete, 2010 [állategység alapján, %]	55
34. táblázat: A szolgáltatásban működő vállalkozások nemzetgazdasági áganként (2012)	57
35. táblázat: Regisztrált és működő vállalkozások száma Hajdúhadházon 2000-2013 között.....	58
36. táblázat: A legjelentősebb vállalkozások az iparüzési adó alapján (2014).....	59
37. táblázat: A költségvetés bevételi tételeinek alakulása, ezer Ft (2005-2014).....	62
38. táblázat: A költségvetés kiadási tételeinek alakulása, ezer Ft (2005-2014)	63
39. táblázat: Az önkormányzati vagyon alakulása, ezer Ft (2005-2014).....	64
40. táblázat: Önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaságok, % (2013	64
41. táblázat: Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma	66

42. táblázat: Bérlakások megoszlása komfortfokozat, szobabeosztás és elhelyezkedése alapján (2015).....	68
45. táblázat: A település intézményi ellátottságának bemutatása	82
46. táblázat: A település alulhasznosított barnamezős területeinek bemutatása	83
47. táblázat: Napi rendszerességgel közlekedők és mód szerinti megoszlásuk (fő/nap).....	90
48. táblázat: A 10. légszennyezettségi zóna szennyezőanyagok szerinti koncentrációja	107
50. táblázat: Hajdúhadház városrészeinek lehatárolása	130
51. táblázat: A városrészek népességének társadalmi, szociális jellemzői a 2011. évi népszámlálás alapján (%)	132
52. táblázat: A városrészek lakásállományának jellemzői a 2011. évi népszámlálás alapján (%)	133
53. táblázat: Szegregátumok sorszámozása 2001-ben és 2011-ben	143
54. táblázat: Szegregátumok lakónépessége 2001-ben és 2011-ben	143
55. táblázat: A szegregátumok lakosságának társadalmi, szociális jellemzői a 2011. évi népszámlálás alapján (%)	145
56. táblázat: Lakhatási mutatók Hajdúhadház szegregátumaiban (2011).....	146

Ábrajegyzék

1. ábra: Más településről bejárók aránya az általános és középiskolai tanulók között (2006-2013)	12
2. ábra: Hajdúhadház népességszámának változása (2000-2013)	29
3. ábra: Hajdúhadház népmozgalmi adata 2000-2013.....	30
4. ábra: Hajdúhadház népességének korösszetétele (2001, 2011)	31
5. ábra: A foglalkoztatottak megoszlása a foglalkoztatási főcsoportok szerint (2011).....	33
6. ábra: A nyilvántartott álláskeresők számának változása Hajdúhadházban 2000 és 2015 között (az adott év adatai a januári munkanélküliségi adatokat mutatják)	35
7. ábra: A nyilvántartott álláskeresők aránya a munkavállaló korú népességből 2000 és 2015 között (az adott év adatai a januári munkanélküliségi adatokat mutatják)	35
8. ábra: Az ezer lakosra jutó személygépkocsi számának változása (2000-2013).....	37
9. ábra: A hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók aránya az egyes oktatási-nevelési intézményekben (2013).....	38
10. ábra: Civil szervezetek önkormányzati támogatása, 2005-2014	40
11. ábra: Az oktatási intézményekbe járó tanulók száma Hajdúhadházon (2001-2013).....	43
12. ábra: A közép- és szakiskolába járó tanulók száma Hajdúhadházon (2001-2013).....	44
13. ábra: A Csokonai Művelődési Ház és a Földi János Könyvtár, Emlékház, Hajdúhadházi Galéria épületei	47
14. ábra: A működő vállalkozások megoszlása fő gazdasági áganként (2012)	52
15. ábra: A lakásállomány változása (2000-2013)	60
16. ábra: A lakások megoszlása komfortfokozat és építési év szerint (2011).....	61
17. ábra: Az ingázók mód szerinti megoszlása	90
19. ábra: A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások (kék) számának (db) változása Hajdúhadházon a teljes lakásállományhoz (piros) viszonyítva	100
20. ábra: A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya a közüzemi szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcsolt lakások számához viszonyítva	101
21. ábra: A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatorna-hálózatba) bekapcsolt lakások számának (kék) változása a teljes lakásállományhoz (piros) viszonyítva	101
22. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások (kék) számának változása Hajdúhadházon a teljes lakásállományhoz (piros) viszonyítva	104
23. ábra: Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya	109

24. ábra: Összefoglalás a vizsgált tényezők kölcsönhatásairól.....	119
25. ábra: A lakónépesség számának megoszlása városrészenként, 2011.....	131
26. ábra: A lakások számának megoszlása városrészenként, 2011.....	131
27. ábra: A lakónépesség korcsoportos összetétele városrészenként, 2011.....	132
28. ábra: A városrészek funkcióellátottsága.....	133
29. ábra: A lakónépesség korcsoportos összetétele a Városközpontban.....	136
30. ábra: A Városközpont lakosságának társadalmi, foglalkoztatottsági jellemzői.....	136
31. ábra: A Városközpont városrész SWOT elemzése.....	137
32. ábra: A lakónépesség korcsoportos összetétele a Városközponton kívüli területeken.....	138
33. ábra: A Városközponton kívüli területek lakosságának társadalmi, foglalkoztatottsági jellemzői.....	139
34. ábra: A Városközponton kívüli területek városrész SWOT elemzése.....	139
35. ábra: A Külterület városrész SWOT elemzése.....	140
36. ábra: A lakónépesség korcsoportos összetétele szegregátumokként, 2011.....	144
37. ábra: A lakónépesség és a lakások számának megoszlása a szegregátumok és a szegregátumokon kívüli területek között, 2011.....	146

Térképjegyzék

1. térkép: Hajdúhadház elhelyezkedése.....	9
2. térkép: Magyarország városhálózata.....	15
3. térkép: Az ország funkcionális térségei.....	15
4. térkép: Hajdúhadház az Országos Területrendezési Tervben.....	18
5. térkép: Hajdúhadház a megyei területrendezési tervben.....	19
6. térkép: Részlet Magyarország térképéről, Hajdúhadház megjelölésével.....	71
7. térkép: Hajdúhadház és környékének vízrajza.....	72
8. térkép: Hajdúhadház és környékének térképe 1869-1887 között.....	74
9. térkép: Hajdúhadház és környékének tájhasználati térképe.....	74
10. térkép: HUHN21164 Liget-legelő – Kiemelt jelentőségű természet megőrzési területnek jelölt terület.....	75
11. térkép: HUHN20033 Debrecen-hajdúböszörményi tölgyesek – Kiemelt jelentőségű természet megőrzési terület.....	75
12. térkép: Az ökológiai hálózat területei Hajdúhadházon és környékén.....	76
13. térkép: Hajdúhadház környezetének országos jelentőségű főútvonalai.....	91
14. térkép: Hajdúhadház főbb útjainak forgalmi terhelése.....	93
15. térkép: Személyi sérüléssel közlekedési balesetek.....	94
18. ábra: Motorizáció alakulása.....	94
16. térkép: Hajdúhadház és környékének helyközi autóbusz hálózata.....	95
17. térkép: Közösségi közlekedési megállóhelyek.....	96
18. térkép: Hajdúhadház környezetében található vízbázis védőterületek felszíni vetülete.....	99
19. térkép: Hajdúhadház és környékének felszín alatti vízszint térképe.....	106
49. táblázat: Zajterhelési határértékek.....	107
20. térkép: Magyarország belvíz veszélyeztetettség térképe.....	112
21. térkép: Hajdúhadház városrészei.....	130
22. térkép: Hajdúhadház szegregátumai a 2011. évi népszámlálási adatok alapján.....	141
23. térkép: Hajdúhadház szegregátumai a 2001. évi népszámlálási adatok alapján.....	142

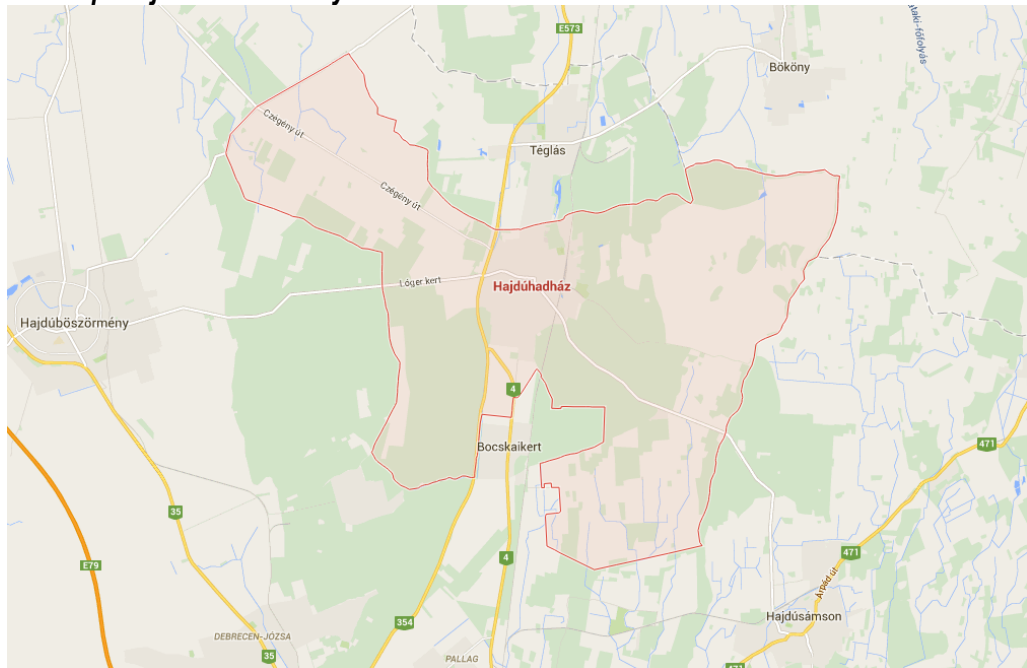
1 Helyzetfeltáró munkarész

1.1 Településhálózati összefüggések és térségi kapcsolatok, a város helye a településhálózatban

1.1.1 A település térségi szerepe

Hajdúhadház az Észak-Alföld régióban, Hajdú-Bihar megye északi részén helyezkedik el, a Hajdúhadházi járás központja. A település öt Hajdú-Bihar megyei (Bocskai kert, Debrecen, Hajdúböszörmény, Hajdúsámson, Téglás) és egy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei településsel határos. Hajdúhadház két megyeszékhely között, Debrecentől 18 kilométerre, Nyíregyházától 30 kilométerre található.

1. térkép: Hajdúhadház elhelyezkedése

Forrás: maps.google.com

A város országos, regionális szerepkörét tekintve megállapíthatjuk, hogy a Debreceni nagyvárosi településeggyüttes tagja, az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) által meghatározott külső városi gyűrű része. Hajdúhadház a Debrecen és Nyíregyháza között kialakuló urbanizációs tengelyt alkotó városok egyike. Elhelyezkedéséből adódóan a városnak a két megyeszékhely közötti kapcsolatok erősítésében lehet szerepe.

Megyei szerepkör

A település Hajdú-Bihar megye 9. legnépesebb városa, ugyanakkor térségi, megyei szerepkörét nagyban befolyásolja földrajzi helyzete, az a tény hogy a település két megyeszékhely vonzáskörzetében, hasonló nagyságrendű városok szomszédságában helyezkedik el. Hajdú-Bihar Megye területfejlesztési dokumentumai által meghatározott megyei stratégiai térszerkezet alapján Hajdúhadház a „Járasközpontok és járási szintű kisvárosok, mint a helyi közösségek együttműködéseinek centrumai” tércategóriát alkotó városok egyike. A megyei járásközpontok

fontos szerepet töltenek be a megye gazdaságában, valamint a közszolgáltatásban betöltött szerepük is jelentős.

1. táblázat: Hajdú-Bihar megye városi jogállású települései, 2013

Település	Terület (km ²)	Lakónépesség az év végén (fő)	Lakónépesség a megyei népesség százalékában	Népsűrűség (fő/km ²)
Debrecen	461,66	203 914	37,8%	441,70
Hajdúböszörmény	370,78	31 332	5,8%	84,50
Hajdúszoboszló	238,70	24 005	4,4%	100,57
Balmazújváros	205,45	17 496	3,2%	85,16
Hajdúnánás	259,62	17 175	3,2%	66,15
Berettyóújfalu	170,98	15 221	2,8%	89,02
Püspökladány	186,94	14 815	2,7%	79,25
Hajdúsámson	69,47	12 859	2,4%	185,10
Hajdúhadház	87,81	12 800	2,4%	145,77
Derecske	103,59	8 840	1,6%	85,34
Hajdúdorog	100,65	8 797	1,6%	87,40
Nádudvar	225,91	8 786	1,6%	38,89
Polgár	97,44	8 025	1,5%	82,36
Nyíradony	96,58	7 791	1,4%	80,67
Létavértes	116,61	7 097	1,3%	60,86
Téglás	38,33	6 417	1,2%	167,41
Kaba	95,04	5 946	1,1%	62,56
Komádi	144,65	5 485	1,0%	37,92
Vámospércs	58,19	5 323	1,0%	91,48
Tiszacsege	136,40	4 741	0,9%	34,76
Biharkeresztes	49,26	4 098	0,8%	83,19
Városok összesen	3 314,06	430 963	79,9%	130,04
Hajdú-Bihar megye összesen	6 211,09	539 507	100,0%	86,86

Forrás: KSH, 2013

2. táblázat: Hajdúhadház, 2013

	Hajdúhadház	Hajdúhadházi járás	Hajdú-Bihar megye	Részesedés a járáson belül	Részesedés a megyén belül
Lakónépesség száma (2013, fő)	12800	22335	539507	57,31%	2,37%
Működő vállalkozások száma (2012, db)	299	737	30571	40,57%	0,98%
Kereskedelmi szállás-férőhelyek száma (2013, db)	0	1	143	0,00%	0,00%
Vendégéjszakák száma (2013, db)	0	1057	1096373	0,00%	0,00%
Kiskereskedelmi üzletek száma (2013, db)	121	215	7812	56,28%	1,55%
Foglalkoztatottak (2011, fő)	3309	6848	198106	48,32%	1,67%
Munkanélküliek (2015 január, fő)	1727	2437	35026	70,87%	4,93%

Forrás: KSH, 2013

Járási központ

Hajdúhadház a Hajdúhadházi járás központja. A járás a megye legkisebb területű és legkisebb népességű járása. A járáshoz 3 település (Bocskai kert, Hajdúhadház, Téglás) tartozik, amelyből két település (Hajdúhadház, Téglás) városi jogállással rendelkezik. A járás lakosságának 57,3%-át a járásszékhely lakossága teszi ki. A járáson belül a városi népesség aránya 86%.

3. táblázat: A Hajdúhadházi járás települései, 2013

Település	Jogállás	Terület (km ²)	Lakónépesség az év végén (fő)	Népsűrűség (fő/km ²)
Hajdúhadház	város	87,81	12 800	145,77
Téglás	város	38,33	6 417	167,41
Bocskai kert	község	10,89	3 118	286,32
Járas összesen	-	137,03	22 335	162,99

Forrás: KSH, 2013

A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Kormányrendelet a Hajdúhadházi járást a komplex fejlettségi mutató alapján a kedvezményezett járások közé sorolta.

A Hajdúhadházi járás és a Hajdúhadházi kistérség települései egymástól eltérnek. A Hajdúhadházi járás három település (Bocskai kert, Hajdúhadház, Téglás) közigazgatási területét érinti. A kistérség területe a Hajdúhadházi járás településein kívül még további 8 település közigazgatási területét foglalja magába, amelyek a következők: Fülöp (Nyíradonyi járás), Hajdúsámson (Debreceni járás), Nyírábrány (Nyíradonyi járás), Nyíracsád (Nyíradonyi járás), Nyíradony (Nyíradonyi járás), Nyírmártonfalva (Nyíradonyi járás), Újléta (Nyíradonyi járás), Vámospercs (Nyíradonyi járás).

1.1.2 A település vonzáskörzetének és funkcióinak bemutatása, elemzése

Hajdúhadház a Hajdúhadházi kistérség központja, 2013-tól egyben a Hajdúhadházi járás székhelye is. A településen a városi funkciók ellátottsága a hasonló nagyságrendű városokhoz viszonyítva jónak tekinthető, ugyanakkor a városi közszolgáltatások, szolgáltatások jelentős részben kizárólag a város, valamint a Hajdúhadházi járás lakossága számára elérhetők és biztosítottak. A település Debrecen és Nyíregyháza megyeszékhelyek között, hasonló nagyságú városok (Hajdúböszörmény, Hajdúsámson, Újfehértó), így központi funkciója többnyire csak a szomszédos kisebb városok és települések területére terjed ki.

A vonzáskörzet kijelölésének szempontjai

Hajdúhadház központi szerepkörét a központ-vonzáskörzet kapcsolatok vizsgálatával tudjuk meghatározni. Egy adott település funkcionális vonzáskörzete nagyban befolyásolja a térségének gazdasági és társadalmi folyamatainak térbeli alakulását. Egy adott település vonzáskörzetét azon települések alkotják, amelyek lakosságára, gazdasági és civil szereplőinek tevékenységére a központi szerepkörű város jelentős és közvetlen hatással van.

A városok vonzáskörzeteinek lehatárolása különböző módszerek alapján történhet. Hajdúhadház esetében a település vonzáskörzete, vonzáskörzetei az alábbi mutatók segítségével rajzolható meg:

- oktatási vonzáskörzet: bölcsődébe, óvodába és iskolába bejáró gyermekek száma;
- munkaerő-piaci vonzáskörzet: foglalkoztatottak ingázási adatai,
- egyéb vonzáskörzet: közmű társulások, közigazgatási és közszolgáltatási feladatellátás illetékességi területei.

Az elérhetőség és ezen belül a helyközi közösségi közlekedés feltételei alapvetően befolyásolják azt, hogy egy város szolgáltatásait más települések lakosai, vállalkozásai milyen gyakran veszik igénybe. Hajdúhadház elérhetőségi mutatóit és a közösségi közlekedés feltételeit részletesen az 1.15 fejezet mutatja be.

1.1.2.1 Oktatási vonzaskörzet

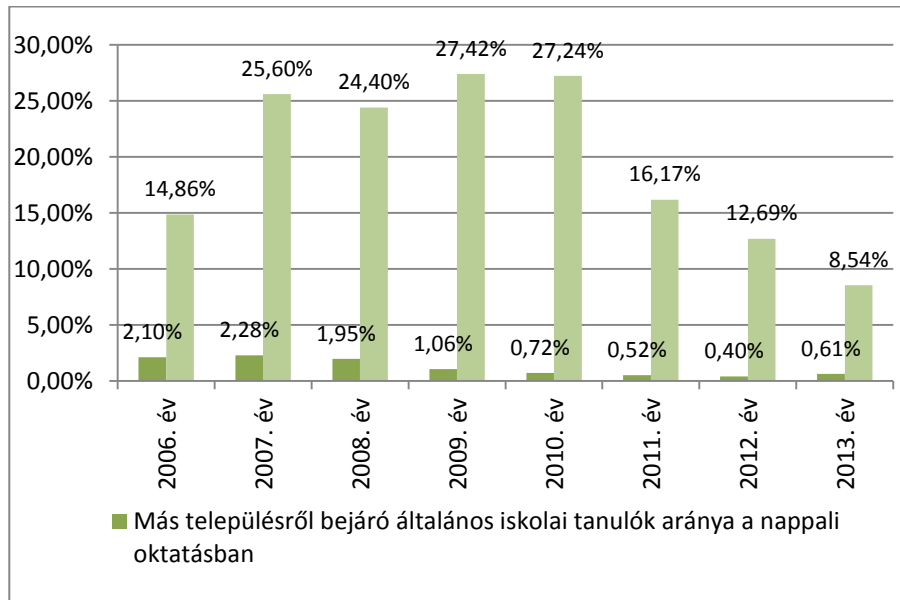
A 2011. évi népszámlálási adatok alapján az egyéb településekről Hajdúhadházra bölcsődébe, óvodába és iskolába naponta bejárók száma 107 fő. Összesen 15 településről, a legtöbben Téglásról (40 fő), Debrecenből (21), valamint Bocskaiertől (18) járnak Hajdúhadház oktatási-nevelési intézményeibe. A település oktatási vonzaskörzetének vizsgálatakor érdemes ugyanakkor megállapítani, hogy a Hajdúhadháztól naponta bölcsődébe, óvodába és iskolába eljárók száma a bejárók számának majdnem tízszerese. A fő céltelepülések: Debrecen (75,1%), Hajdúböszörmény (7,8%), Téglás (6,1%), Bocskaiert (6%), Nyíregyháza (2,5%).

4. táblázat: Hajdúhadházba naponta bejáró bölcsődések, óvodások és iskolások száma településenként (2011)

Település	Bejárók száma	Település	Bejárók száma	Település	Bejárók száma
Téglás	40	Létavértes	3	Hajdúnánás	1
Debrecen	21	Újfehértó	3	Hajdúsámson	1
Bocskaiert	18	Hajdúböszörmény	2	Hajdúszoboszló	1
Nyíregyháza	8	Nagykálló	2	Mikepércs	1
Bököny	4	Derecske	1	Sényő	1

Forrás: KSH, 2011

1. ábra: Más településről bejárók aránya az általános és középiskolai tanulók között (2006-2013)

Forrás: KSH, 2013

Az elmúlt évek adatai alapján látható, hogy Hajdúhadház általános iskolai oktatásban betöltött szerepköre a saját közigazgatási területére terjed ki, a más településekről bejáró általános iskolai tanulók aránya elhanyagolható. A település szerepe a középiskolai oktatásban jelentősebb,

ugyanakkor az elmúlt években a más településekről bejáró középiskolások aránya jelentősen csökkent. 2010-ben a más településekről Hajdúhadházra járó középiskolai tanulók aránya 27,24%, addig ez az arány 2013-ra 8,54%-ra csökkent.

1.1.2.2 Munkaerő-piaci vonzáskörzet

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a Hajdúhadházba napi rendszerességgel bejáró foglalkoztatottak száma 869 fő, ami a helyben foglalkoztatottak (2453 fő) 35,4%-a. A legtöbb foglalkoztatott téglási (230 fő), valamint debreceni (197 fő) lakos. Továbbá 10 fő fölötti létszámú foglalkoztatott jár át napi rendszerességgel Hajdúhadházra Bocskai kertből, Nyíregyházából, Hajdúböszörményből, Hajdúsámsonból, Bökönyből és Újfehértóból. A város munkaerő-piaci helyzetét mutatja azonban, hogy a 869 bejáró mellett 1700 hajdúhadházi lakos jár más településre dolgozni. A településről eljáró foglalkoztatottak 60,4%-a Debrecenben, 11%-a Tégláson, 6,2%-a Nyíregyházán dolgozik.

1.1.2.3 Egyéb szempontok alapján kijelölhető vonzáskörzetek

A város **közigazgatási** vonzáskörzetét a Hajdúhadházi járás települései jelentik, amely bemutatását az 1.1.2 fejezet tartalmazza.

A Hajdúhadházi Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül működő – Hajdúhadház város székhellyel rendelkező **Hajdúhadházi Mikrotérségi Szociális Gondozási Központ** egyes szolgáltatásait szintén több településen látja el (az illetékességi terület többnyire a járás településeit fedi le).

5. táblázat: Hajdúhadház településhálózatban betöltött funkciója, vonzáskörzetei a közszolgáltatási szerepkör alapján

Funkció	Vonzáskörzet
Kistérségi központ (NUTS4)	A kistérség 11 települése: Bocskai kert, Fülöp, Hajdúhadház (város), Hajdúsámson (város), Nyíracsd, Nyíradony (város), Nyírábrány, Nyírmártonfalva, Téglás (város), Újléta, Vámospércs (város)
Járasi központ	Hajdúhadház, Téglás és Bocskai kert
Elsőfokú építésügyi hatósági hatáskör	Ellátási illetékességi területe: Hajdúhadház Készenléti illetékességi területe: Bocskai kert, Hajdúsámson
Okmányiroda	A járás települései közül: Hajdúhadház, Téglás és Bocskai kert
Szociális igazgatás egy része	A járás települései közül: Hajdúhadház, Téglás és Bocskai kert
Gyámügyi igazgatás	A járás települései közül: Hajdúhadház, Téglás és Bocskai kert
Szabálysértés	A járás települései közül: Hajdúhadház, Téglás és Bocskai kert
Rendőrkapitányság	13 település: Hajdúhadház, Téglás, Nyíradony, Vámospércs, Hajdúsámson, Álmosd, Bagamér, Bocskai kert, Fülöp, Nyíracsd, Nyírábrány, Nyírmártonfalva, Újléta
Munkaügyi Kirendeltség	Bocskai kert, Hajdúhadház, Téglás

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

1.2 Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

1.2.1 Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióhoz (OFTK)

Magyarország országos szintű koncepcionális és stratégiai tervezésének egyik legmeghatározóbb területfejlesztési dokumentumát a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót (OFTK) az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával fogadta el. A területfejlesztési dokumentum meghatározza az ország 2030-ra szóló jövőképét, a jövőkép elérését szolgáló átfogó, valamint specifikus célokat és a 2014-2020-as időszakra vonatkozó nemzeti prioritásokat. Az átfogó célok elérése érdekében az OFTK tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű (Sz) és hat területi célt (T) határoz meg. Hajdúhadház térségét az alábbi specifikus célok érintik:

Sz3 – Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és - ellátás

Sz5 – Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom

Sz7 – Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme

T2 – A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat

T5 – Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés

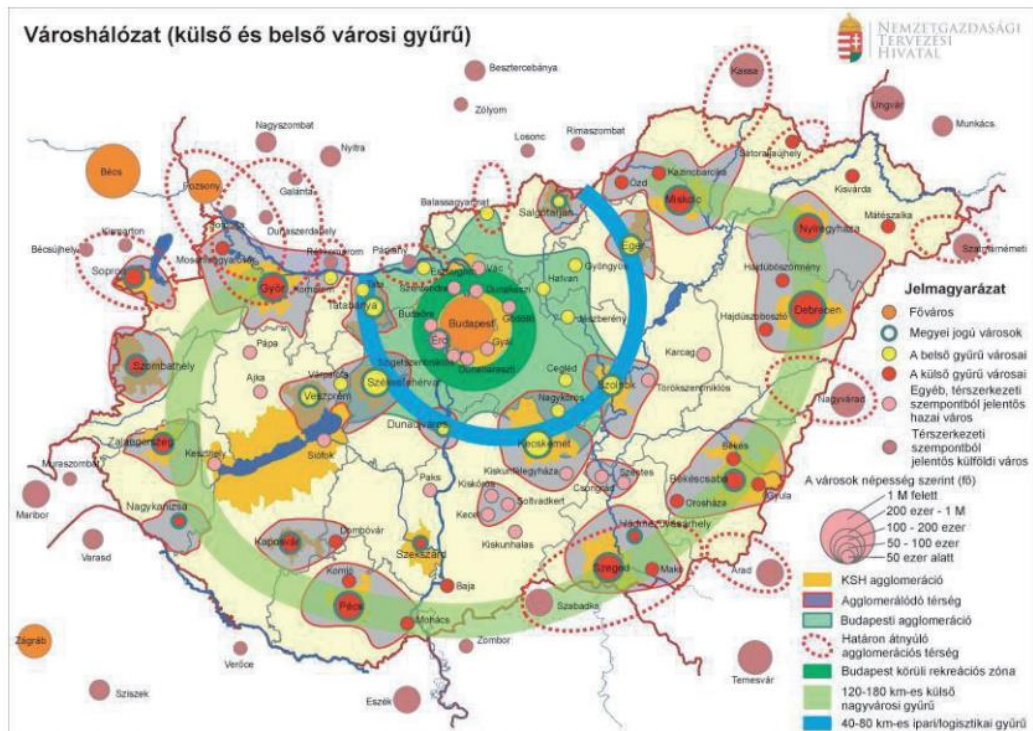
A dokumentum továbbá az ország egészére vonatkozóan olyan tércategóriákat határoz meg, amelyek fejlesztése során speciális beavatkozások lehetnek szükségesek. Hajdúhadház szempontjából a következő kategóriák a leginkább relevánsak:

- elmaradott térségek;
- romák által magas arányban lakott térségek;
- környezeti meghatározottságú, természeti gazdálkodás területe;
- védett természeti terület és ökológiai hálózat;
- nap-, szél- és geotermikus energia hasznosítására legjobban javasolt térségek,
- kiemelten érzékeny, felszín alatti vízminőségvédelmi terület.

Hajdúhadház országos térszerkezetben betöltött szerepéről megállapíthatjuk, hogy a település az országos városhálózat külső városi gyűrűjének része. A küldő városi gyűrűben betöltött helyzete alapján pedig Hajdúhadház a Debrecen-Nyíregyháza agglomerálódó térség, valamint a Debrecen-Nyíregyháza gazdasági –technológiai funkcionális térség városa.

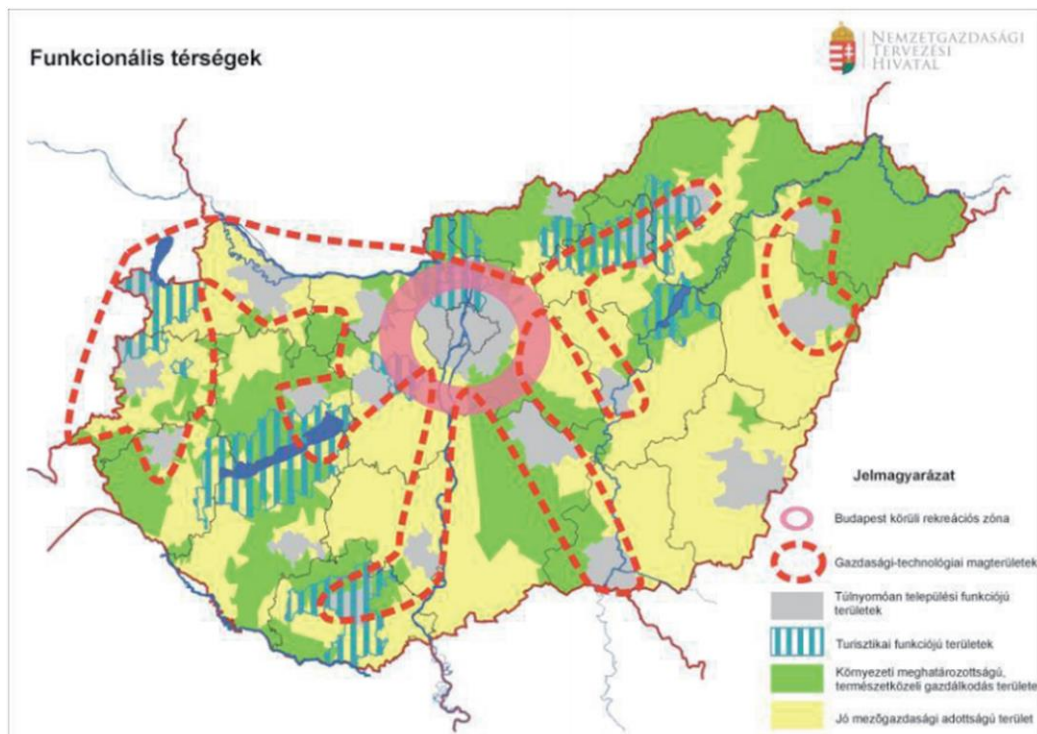

2. térkép: Magyarország városhálózata

Forrás: OFTK, 2014

3. térkép: Az ország funkcionális térségei

Forrás: OFTK, 2014

1.2.2 Kapcsolódás Hajdú-Bihar Megye Területfejlesztési Koncepciójához és Programjához

A megyei önkormányzatok területfejlesztési és területrendezési feladatait törvényi szinten a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény, valamint a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény szabályozza. A fenti jogszabályokban foglaltak alapján a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el (2011. évi CLXXXIX. törvény 27.§). Továbbá a megyéknek az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval összhangban területfejlesztési koncepciót, illetve a megyei területfejlesztési koncepció és a megyei területrendezési terv figyelembevételével területfejlesztési programot kell készíteniük (1996. évi XXI. törvény 11.§). A 2014-2020-as időszak megyei területfejlesztéshez kapcsolódó dokumentumait a Hajdú-Bihar megyei közgyűlés az alábbi önkormányzati határozataival fogadta el:

- Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Koncepció Helyzetfeltáró munkarész – Hajdú-Bihar Megyei Közgyűlés 214/2012. (XI. 30.) önkormányzati határozat;
- Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Koncepció Javaslattevő munkarész – Hajdú-Bihar Megyei Közgyűlés 386/2013 (XI.29.) önkormányzati határozat;
- Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Program – Hajdú-Bihar Megyei Közgyűlés 160/2014 (IX.26.) önkormányzati határozat.

A Hajdú-Bihar megye területfejlesztési dokumentumainak kidolgozása a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet alapján történt.

Hajdú-Bihar megye területfejlesztési koncepciója a dokumentum kidolgozását megelőző komplex helyzetfeltárára alapozva nagytávra fogalmazta meg a megye jövőképét, valamint meghatározta hosszútávra a megye átfogó és horizontális céljait. A koncepcióban kijelölésre kerültek a megye középtávú fejlődését meghatározó stratégiai céljai, amelyek közül ágazati (tematikus) és területi célokat lehet megkülönböztetni. A koncepció átfogó, horizontális, valamint tematikus céljai a megye egész területét érintik. Egyes tematikus céloknál az fejlesztések ágazati jellege miatt a hangsúly a megye bizonyos területeire koncentrálódik.

A koncepció stratégiai ágazati céljai közül Hajdúhadház város esetében különös jelentősége van a 4. stratégiai ágazati cél (Á4, Közösségi, szociális és társadalmi fejlesztések a leszakadó társadalmi csoportok esélyegyenlőségének és életminőségének javítására) megvalósulásának. A településen – a település hátrányos helyzetéből adódóan – kiemelten fontos a leszakadó csoportok felzárkóztatása, az esélyegyenlőség biztosítása, valamint a szociális, egészségügyi, közszolgálati, oktatási feladatokat ellátó intézmények fejlesztése, korszerűsítése.

A területfejlesztési koncepció három területi célja alapján három, a területfejlesztés szempontjából együtt kezelendő területi egység határozható meg a megyében, amelyek a következők:

- 1. stratégiai területi célhoz (T1, Debrecen, az Életerős város, mint a Kárpát-medence egészség és innováció fővárosa) kapcsolódóan: a Debreceni járás települései (Debrecen, Hajdúsámson)
- 2. stratégiai területi célhoz (T2, Járásközpontok és járási szintű kisvárosok mint a helyi közösségek együttműködéseinek centrumai) kapcsolódóan: a megye városi jogállású települései Debrecen és Hajdúsámson kivételével (Balmazújváros, Berettyóújfalú, Biharkeresztes, Derecske, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúhadház, Hajdúnánás,

Hajdúszoboszló, Kaba, Komádi, Létavértes, Nádudvar, Nyíradony, Polgár, Püspökladány, Téglás, Tiszacsege, Vámospércs)

- 3. stratégiai területi célhoz (T3, Kistelepülések mint az élhető vidéki közösségek szinterei) kapcsolódóan: a megye 1. és 2. területi célhoz nem kapcsolódó települései, a megye nem városi jogállású települései

Hajdúhadház település a Hajdúhadház járás központjaként a megyei területfejlesztési koncepció 2. stratégiai területi céljához kapcsolódik. A járásközpontok és járási szintű kisvárosok a járások szintjén a közszolgáltatás, közigazgatás és egyben a gazdaság centrumai. A stratégiai területi cél a megye városainak gazdasági fejlesztését, a foglalkoztatás növelését, a városi szolgáltatások minőségének javítását, a városi életminőség fejlesztését szolgálja.

A területfejlesztési koncepció célrendszerében foglalt stratégiai irányok adták meg az alapot a 2014-2020 közötti Európai Unió tervezési és költségvetési időszak operatív programjaihoz kapcsolódó megyei területfejlesztési program elkészítéséhez. A Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Program a koncepcióban foglalt célokhoz kapcsolódóan 8 fejlesztési prioritást határoz meg, amelyek közül az a következő prioritások relevánsak Hajdúhadház esetében:

1. prioritás: Fenntartható környezet
2. prioritás: A megye agráriumának komplex fejlesztése
6. prioritás: Egészséges és gondoskodó társadalom
8. prioritás: Élhető vidék, élhető települések

1.2.3 Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás

Hajdú-Bihar megyei
Szakképzési Koncepció

Hajdú-Bihar megyében 2013-ban készült el a megye **szakképzési koncepciója** azzal a céllal, hogy olyan szakképzés fejlesztési célokat és elveket határozzon meg, melyek alkalmasak a munkaerő-piac igényeinek megfelelő szakmaszerkezet és megyei szakképzési rendszer kialakítására. A koncepció szerint 2020-ra olyan szakképző rendszer működtetését kell célul tűzni a megyében, ami hatékony (a működtetés szemszögéből), munkaerő-piaci igényekre rugalmasan reagál, mindenki számára elérhető és szociálisan érzékeny.

A Hajdú-Bihar megyei szakképzési koncepcióban megfogalmazott stratégiai és speciális célok a következők:

1. A munkaerő-piaci kapcsolatok erősítése

- 1.1. A munkaerő-piaci igények nyomon követése, megjelenítése
- 1.2. A reálgazdasághoz kötődő gyakorlóhelyek számának emelése
- 1.3. Hatékony pályaaorientációs és nyomon követési rendszer fejlesztése

2. A szakképzés rugalmasságának, alkalmazkodó-képességének növelése

- 2.1. A szakképzés tartalmának fejlesztése
- 2.2. A tanárok szakoktatók képzése, fejlesztése
- 2.3. Tanulói kompetenciákat fejlesztő tartalmak és tanulási módszerek kiterjesztése

3. A társadalmi és területi kohézió erősítése

- 3.1. A leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása
- 3.2. Területi vonatkozásban kiegyenlített intézményhálózat működtetése

Hajdúhadház adottságaiból adódóan elsősorban a 3. cél eléréséhez, valamint a városban megvalósuló szakképzés fejlesztésével részben az 1.2 és a 2.1 intézkedések megvalósulásához tud hozzájárulni

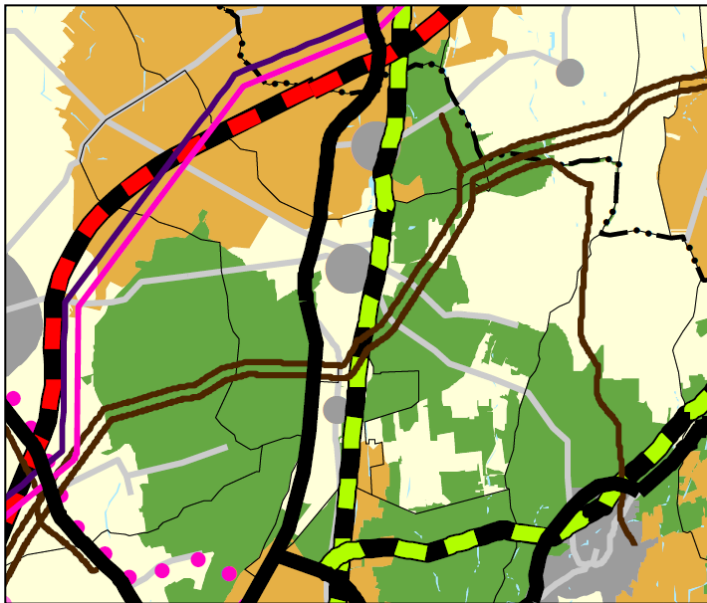

1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT)

A 2003. évi XXVI. törvény települést érintő elhatározásait Hajdúhadházra vonatkozóan az alábbi térkép mutatja:

4. térkép: Hajdúhadház az Országos Területrendezési Tervben

Forrás: OTRT

A települést érintő **országos jelentőségű műszaki infrastruktúra hálózatok:**

- nagy sebességű vasútvonal
- egyéb országos törzshálózati vasúti pálya
- főút
- 750 kV-os átviteli hálózat távvezetékkeleme
- 400 kV-os átviteli hálózat távvezetékkeleme
- földgázszállító vezeték

Országos terület-felhasználási kategóriák közül a települést az alábbiak érintik:

- mezőgazdasági térség
- erdőgazdálkodási térség
- vegyes területfelhasználású térség
- települési térség

6. táblázat: Országos Övezeti érintettség vizsgálata Hajdúhadházon

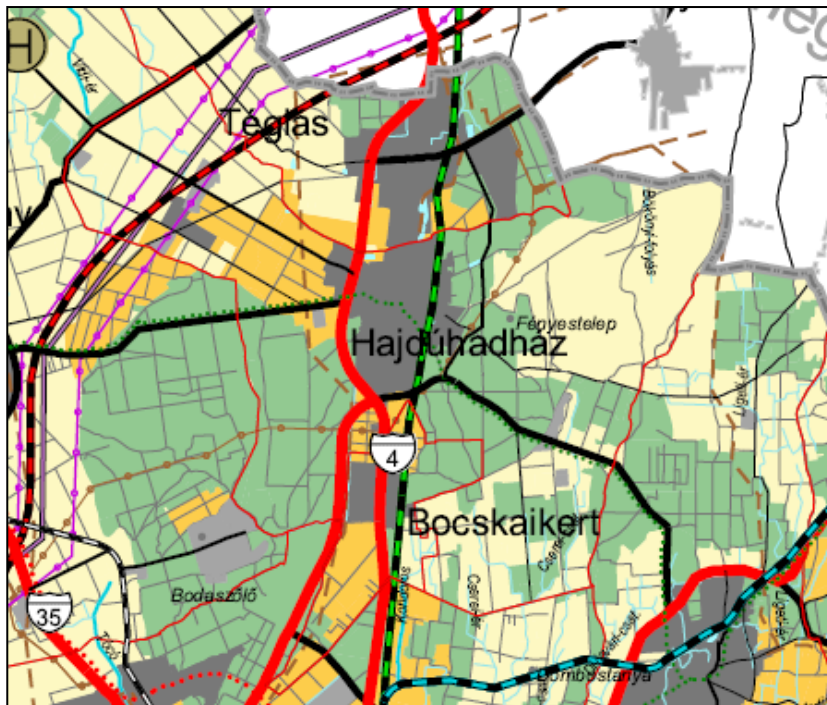
Ssz.	Övezetek megnevezése	Település érintettsége
1.	Országos ökológiai hálózat övezete	Érinti
2.	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	Nem érinti
3.	Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete	Nem érinti
4.	Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	Érinti
5.	Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	Nem érinti
6.	Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete	Nem érinti
7.	Országos vízminőség-védelmi terület övezete	Érinti
8.	Nagyvízi meder területének övezete, Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükséggtározók területének övezete	Nem érinti
9.	Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete	Érinti

Forrás: OTRT

1.3.2 Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Terve

A Hajdú-Bihar Megyei Területrendezési Terv települést érintő elhatározásai:

5. térkép: Hajdúhadház a megyei területrendezési tervben

Forrás: Hajdú-Bihar Megyei Területrendezési Terv

A települést érintő műszaki infrastruktúra hálózatok:

- főút
- térségi jelentőségű mellékút
- nagysebességű vasútvonal
- a transzeurópai vasúti áruszállítási hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonal
- 750 kV-os átviteli hálózat távvezetékkeleme
- átvitelt befolyásoló 120 kV-os elosztó hálózat
- nemzetközi és hazai szénhidrogén szállító vezeték
- térségi szénhidrogén szállító vezeték
- térségi kerékpárút hálózat

7. táblázat: Országos és megyei övezetek általi érintettség

Térségi övezetek megnevezése	Övezeti érintettség
Térségi Szerkezeti Terv szerinti erdőgazdálkodási térség	Érinti
Térségi Szerkezeti Terv szerinti mezőgazdasági térség	Érinti
Térségi Szerkezeti Terv szerinti vegyes területfelhasználású térség	Érinti
Térségi Szerkezeti Terv szerinti települési térség	Érinti
Térségi Szerkezeti Terv szerinti vízgazdálkodási térség	Érinti
Térségi Szerkezeti Terv szerinti építmények által igénybevett térség	Érinti

Forrás: Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Terv

8. táblázat: Országos és megyei övezetek általi érintettség

Országos és megyei övezetek megnevezése	Övezeti érintettség
Országos ökológiai hálózat – magterület övezete	Érinti
Országos ökológiai hálózat – puffer-terület	Érinti
Országos ökológiai hálózat – ökológiai folyosó	Érinti
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	Nem érinti
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	Érinti
Erdőtelepítésre alkalmas terület	Érinti
Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete	Érinti
Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	Nem érinti
Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	Érinti
Világörökség és világörökség várományos terület	Nem érinti
Történeti települési terület övezete	Érinti
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete	Érinti

Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete	Nem érinti
Együtt tervezhető térségek övezete	Nem érinti
Rendszeresen belvízjárta terület övezete	Érinti
Nagyvízi meder övezete	Nem érinti
Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete	Érinti

Forrás: Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Terv

1.4 A szomszédos települések hatályos szerkezeti terveinek Hajdúhadház település fejlesztését befolyásoló megállapításai

Hajdúhadház szomszédos települései: Téglás, Bököny, Hajdúsámson, Debrecen, Bocskai kert, Hajdúböszörmény, Geszteréd.

A települések szerkezeti terveit megvizsgálva az alábbi, Hajdúhadházat érintő elhatározások találhatók:

9. táblázat: Szomszédos települések szerkezeti terveinek települést érintő elhatározásainak vizsgálata Hajdúhadházon

Település neve	Települést érintő elhatározások
Hajdúböszörmény	Tervezett kerékpárút, tervezett gyorsvasút
Téglás	Mivel Téglás és Hajdúhadház belterületi része gyakorlatilag összenőtt, ezért minden Téglás belterületét érintő változás, különösen a déli részen.

Forrás: Hajdúböszörmény és Téglás települések szerkezeti terve

1.5 Hatályos településfejlesztési döntések

1.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai

Hajdúhadház településfejlesztési koncepciója 2009 júniusában készült, amelynek részét képezi egy áttekintő SWOT-elemzés az akkori állapotra vonatkozóan, valamint egy célrendszer, amely az alábbi prioritásokat fogalmazta meg.

10. táblázat: A településfejlesztési koncepció prioritásai

Infrastruktúra-fejlesztés és környezetvédelem	<ul style="list-style-type: none"> ■ közúthálózat fejlesztése ■ vasút fejlesztése ■ ivóvízbázis védelem ■ szennyvíz-csatornahálózat fejlesztés
Humán erőforrás fejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> ■ oktatási intézmények fejlesztése ■ képzések fejlesztése ■ roma lakosság felzárkóztatása
Gazdaságfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> ■ helyi vállalkozók együttműködéseinek támogatása ■ vállalkozások szervezetfejlesztése ■ üzleti infrastruktúrafejlesztés
Kulturális örökségvédelem	<ul style="list-style-type: none"> ■ városközpont rehabilitációja ■ fenntartható városfejlesztés

Forrás: Hajdúhadház Településfejlesztési Koncepciója, 2009

Integrált
Városfejlesztési
Stratégia

Hajdúhadház első Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2010-ben készült el (A dokumentumot a 128/2010 (VI.17.) sz. önkormányzati határozattal fogadták el.). Ennek teljes körű felülvizsgálata és átdolgozása 2013 márciusában megtörtént (Az aktualizált IVS-t az 56/2013 (III.19) sz. önkormányzati határozattal fogadták el.) Az IVS részletes helyzetelemzése és kialakított célrendszere megfelelő alapot jelent a megalapozó vizsgálat kidolgozásához és az ITS céljainak meghatározásához.

11. táblázat: Az IVS céljai

Jövőkép	„A szegregált Hajdúhadház útja az integrált kisvárossá válás felé.”		
Átfogó cél	Hajdúhadház településszerkezetének, területhasználatának, települési természeti és épített öröksége védelmének érdekében szükséges fejlesztések, építészeti beavatkozások megtörténnének, azok eredményeként Hajdúhadház mentes legyen a szegregátumoktól, a jelenleginél komfortosabb, egészségesebb esztétikusabb és szebb város legyen. Cél, hogy a város szerkezete úgy változzon, hogy javuljon a gazdasági-, tökevonzó képessége, népességmegtartó ereje javuljon.		
Tematikus célok	I. Városi funkciók megerősítése, új funkciók betelepítése	II. A városi környezet és infrastruktúra fejlesztése	III. Helyi identitástudat erősítése, közösségformálás
	IV. A város térségi szerepkörének erősítése		V. A város gazdasági potenciáljának erősítése, versenyképesség javítása

Forrás: Hajdúhadház Városának Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2013)

1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A településrendezési szerződések (továbbiakban: szerződés) jogszabályi háttérét az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény adja. A törvény alapján a szerződés a településrendezési feladatok megvalósulását biztosító sajátos jogintézmény. A 30/A. § értelmében a települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval. Utóbbi átvállalhat olyan beruházási elemeket, amelyek kivitelezése egyébként az önkormányzatot terhelné. Ellentételezésként az önkormányzat a szükséges településrendezési módosításokat végrehajtja. Hajdúhadház Város Önkormányzata egyelőre nem alkalmazta a településrendezési szerződés eszközét, de településfejlesztési céljainak megvalósítása során mérlegeli ennek lehetőségét.

1.6 Településrendezési Tervi előzmények

1.6.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök

Hajdúhadházon jelenleg hatályos településrendezési eszközök:

- 21/2011.(VIII.18.) önkormányzati rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv
- 170/2011 (VIII.17.). sz. határozattal elfogadott Szerkezeti Terv

Helyi Építési Szabályzat (HÉSZ) és a mellékleteként hozzá tartozó szabályozási terv a település területére vonatkozóan az alábbi területeket különíti el:

- Beépítésre szánt területek és azok övezetei:
 - a., Lakóterület: (kisvárosias, kertvárosias, falusias) övezetei
 - b., Vegyes terület: (településközpont vegyes) övezetei
 - c., Gazdasági terület, (Kereskedelmi-szolgáltató, egyéb ipari) övezetei
 - d., Üdülőterület, (Üdülőházas, üdülőtábor) övezetei
 - e., Különleges terület beépítésre szánt övezetei (sportolási célú övezet, szabadidő terület övezete, szennyvíztisztító övezete, mezőgazdasági üzemi terület övezete)
- Beépítésre nem szánt területek övezetei:
 1. Különleges terület beépítésre szánt övezetei (kegyeleti célú övezetek, rekultiválandó hulladék-lerakó övezete, honvédelmi célú terület övezete)
 2. Közlekedési és közműterület. (hierarchia és rendeltetés szerint) övezetei
 3. Zöldterület (közpark, díszpark) övezetei
 4. Erdőterület (gazdasági, egészségügyi-szociális, oktatási-kutatási) övezetei
 5. Mezőgazdasági terület (extenzív, intenzív, kert) övezetei
 6. Vízgazdálkodási (vízgazdálkodási tározók és csatornák, védett vízbázis) övezetek
 7. Természetközeli területek övezetei.

A településrendezési eszközök és fejlesztési dokumentumok összhangban vannak. A HÉSZ jelenleg egységes szerkezetbe van foglalva.

Jelenleg folyamatban van a Rendezési terv módosítása, mely jelenleg az előkészítő fázisban van.

1.6.2 Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei

1.6.2.1 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai

A településszerkezeti terv az alábbi követelményeket és általános alapelveket rögzíti:

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 10. §. szerint:
„(1) A településszerkezeti terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit

és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdekek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett.” Ennek megfelelően készült a város Településszerkezeti terve a Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott elvek valamint a magasabb szintű rendezési eszközök elhatározásainak figyelembe vételével.

Hajdúhadház a városrendezésre vonatkozó elhatározásait, alapelveit és iránymutató javaslatait a településfejlesztési koncepció tartalmazza:

A lakóterületek alakításának alapelvei:

- A település szerkezetét a természeti, táji környezeti, műszaki infrastruktúra adottságainak figyelembevételével kell fejleszteni.
- A fejlesztések meghatározásakor figyelembe kell venni a város szerkezeti, területfelhasználási adottságait, a történelmileg kialakult szerkezetét, a műemléki és építészeti értékek védelmét is.
- A lakóterület fejlesztés meghatározásakor alapvető szempont a jelenlegi utcaszerkezet megőrzése, a jelenlegi beépítési módhoz igazodó építési övezetek kialakítása.

Központrendszer, intézményellátás fejlesztésének alapelvei:

- Az energiahatékonyság javítása szempontjából fontos feladat az önkormányzat által fenntartott intézmények energiafelhasználásának, és ezen keresztül a fenntartási költségeknek a csökkentése.

A gazdasági területek alakításának alapelvei:

- A helyi fejlesztések fontos feladata részben az infrastruktúra és a humán erőforrások fejlesztésével a befektetők számára kedvező környezetet teremteni, de emellett a belső piaci igények kielégítését célzó helyi vállalkozások fejlesztését is elősegíteni.

Zöldfelület fejlesztés alapelvei, követelményei:

- Törekedni kell az egységes zöldfelületi rendszer kialakítására

Tájrendezés, külterületi területfelhasználás alapelvei, követelményei

- A táj alapvető jellegének megőrzése.
- A település és a táj harmonikus kapcsolata, értékei, a beépített területek, az idegenforgalmi és a gazdasági területek fejlesztése, bővítése után is megmaradjon.
- Táj- és természetvédelem.

1.6.2.2 A településszerkezeti terv megvalósult elemei

■ Tervezett lakóterületek

A településszerkezeti terv által fejleszteni kívánt lakóterületeken megvalósult:

- földutak zúzott kővel történő stabilizálása
- Vasút és Vásártér utcák aszfaltburkolattal való ellátása

■ Tervezett településközponti és vegyes területek

A szerkezeti tervben előirányzott fejlesztések közül megvalósult:

- Óvoda építése
- Családsegítő- és Gyermejjóléti Szolgálat épületének kialakítása
- Bölcsőde építése
- Béke utca felújítása
- Városi Park felújítása
- Parkolók kialakítása a városközpontban
- Játsház kialakítása
- Szociális irodaház kialakítása
- Égerházi Emlékház felújítása
- folyamatban van: Művelődési Ház felújítása, Szabadtéri színpad építése
- folyamatban van: Sportlétesítmény és Közösségi Épület építése

■ Tervezett gazdasági területek

A tervezett gazdasági fejlesztések részben megvalósultak:

- Önkormányzati tulajdonú, gazdasági célú bérlemények felújítása
- Vásártér felújítása

■ Zöldterületek, közhasználatú zöldfelületek

- Városi Park felújítása
- Klapka és Dobó u. kereszteződésében található területen park kialakítása
- Játshóter építése

■ Közlekedésfejlesztés:

- Belterületi gyűjtőút fejlesztése

1.7 A település társadalma

1.7.1 A népesség főbb jellemzői

1.7.1.1 Demográfia

Hajdúhadház településen 2013-ban 12800 fő lakott, ami alapján a település népsűrűsége 145,77 km²/fő volt. A település népsűrűsége az országos (106,18 km²/fő), valamint a megyei (86,86 km²/fő) népsűrűségtől magasabb¹. A település népessége 2001 és 2013 között 1,55%-kal csökkent, ami a megyei (2,35%-os) és az országos (2,92%-os) mutatótól is kedvezőbb érték. A település népességének csökkenése elsősorban az elvándorlók magas számával magyarázható, amely a 2013-as évet leszámítva minden évben több volt az odavándorlók számától.

12. táblázat: Hajdúhadház népességének változása (2001, 2013)

Adattípus	2001	2013	Népesség 2013/2001	Lakónépesség / állandó népesség 2001 (%)	Lakónépesség / állandó népesség 2013 (%)
			(%)		
Állandó népesség- város	13345	13381	100,27%	97,42%	95,66%
Lakónépesség- város	13001	12800	98,45%		
Állandó népesség- megye	560572	549515	98,03%	98,56%	98,18%
Lakónépesség- megye	552478	539507	97,65%		
Állandó népesség- ország	10270425	10051837	97,87%	99,07%	98,26%
Lakónépesség- ország	10174853	9877365	97,08%		

Forrás: KSH, 2013

A migrációs folyamatokból származó népesség veszteséget ellensúlyozza a természetes szaporodás². A teljes népmozgalmat³ vizsgálva ugyanakkor megállapíthatjuk, hogy amíg 1990-2001 között a település népessége 761 fővel növekedett, addig a legutóbbi két népszámlálás közti időszakban (2001-2011 között) a település népessége 121 fővel csökkent. A tendencia a természetes szaporodás csökkenésével, valamint a vándorlási különbözet növekedésével magyarázható.

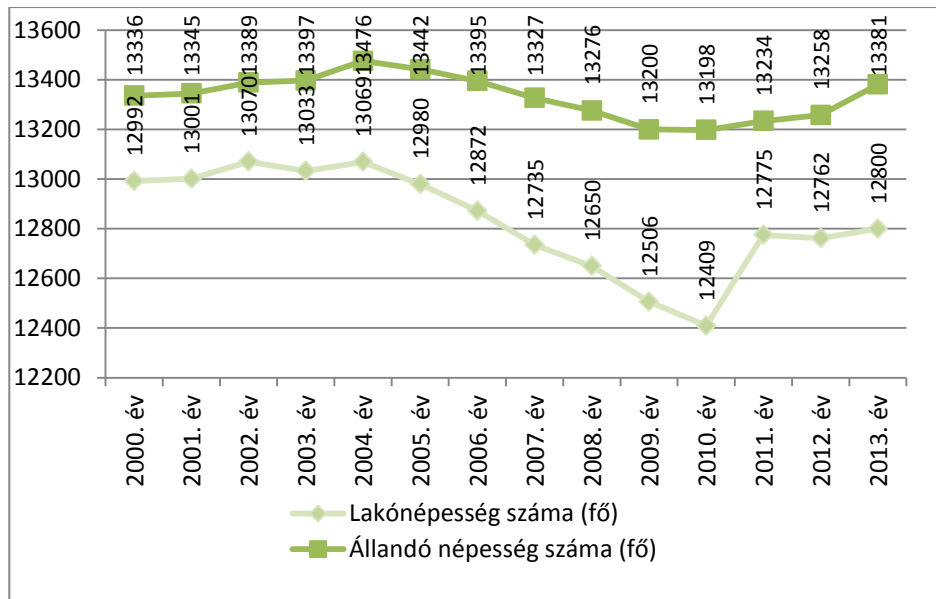
¹ Hajdúhadház a megye egyik legsűrűbben lakott városa, ami a település megyei viszonylatban kis közigazgatási területével magyarázható.

² természetes szaporodás: az élveszületések és a halálozások különbözete

³ teljes népmozgalmat: természetes szaporodás és a vándorlási különbözet összege

2. ábra: Hajdúhadház népességszámának változása (2000-2013)

Forrás: KSH, 2013

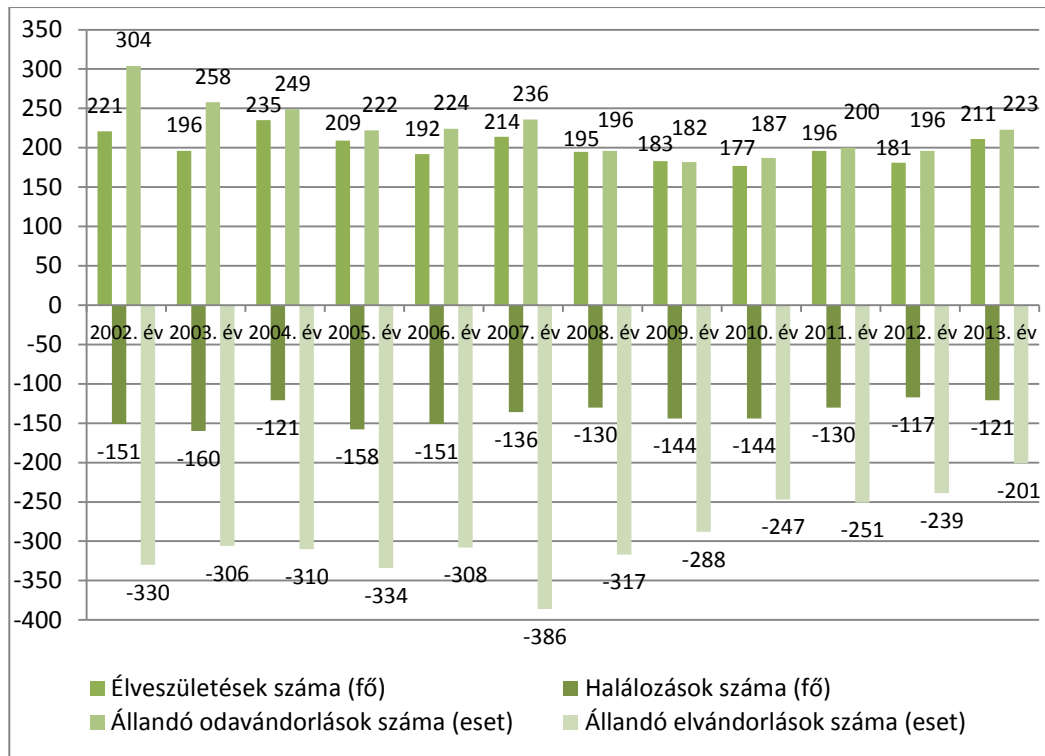
13. táblázat: Hajdúhadház népmozgalmi adatai (2001, 2011)

Adattípus	2001	2011
Természetes szaporodás (előző népszámlálás óta, fő)	925	642
Élveszületések (előző népszámlálás óta, fő)	2556	2157
Halálozások (előző népszámlálás óta, fő)	1631	1515
Vándorlási különbözet (előző népszámlálás óta, fő)	-164	-763
Teljes népmozgalom (tényleges szaporodás) (előző népszámlálás óta, fő)	761	-121

Forrás: KSH (2001, 2011)

3. ábra: Hajdúhadház népmozgalmi adata 2000-2013

Forrás: KSH, 2013

Lakosság korösszetétele

A város népességének korösszetétele kedvező. 2013-ban a gyermekek (0-14 éves) aránya 22,39%, a 60 éven felülieké pedig 15,26% volt, ami a megyei adatoktól⁴ kedvezőbb korstruktúrára utal. A városban az eltartottsági mutató (60) – 100 felnőtt korúra jutó gyermek és időskorú – a megyei átlag körüli (58). Ugyanakkor az öregedési index változása – 2001-ben 100 gyermekkorúra 57,5 időskorú jutott, addig 2013-ban már 68,2.⁵ – egyértelműen jelzi a társadalom fokozatos előregeredését.

14. táblázat: A népesség korösszetétele 2001-2011

Adattípus	2001	adott korcsoport részesedése – 2001	2011	adott korcsoport részesedése – 2001
0-14	3234	25,45%	2906	23,09%
15-19	919	7,23%	1042	8,28%
20-29	1960	15,42%	1779	14,13%
30-39	1649	12,98%	1762	14,00%
40-59	2942	23,15%	3118	24,77%
60-X	2005	15,78%	1981	15,74%
Összesen	12709	100,00%	12588	100,00%

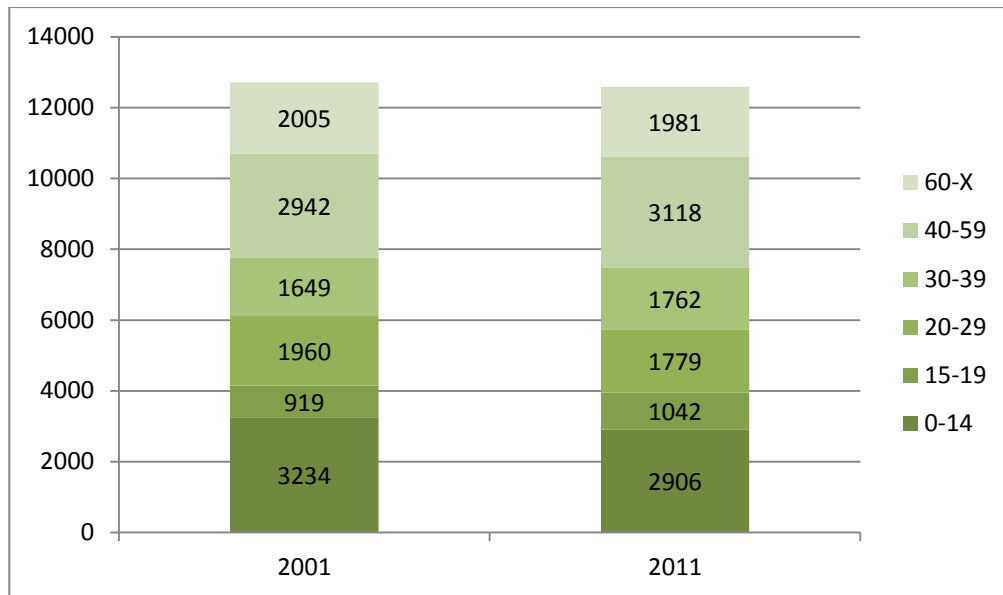
Forrás: KSH, 2013

⁴ 2013-ban a gyermekek (0-14 éves) aránya 14,96%, a 60 éven felülieké pedig 21,83% volt Hajdú-Bihar megyében.

⁵ Gyermekkorú: 0-14 éves, időskorú: 60 éven felüli.

4. ábra: Hajdúhadház népességének korösszetétele (2001, 2011)

Forrás: KSH (2001,2011)

Nemek szerinti megoszlás

A népesség nemek szerinti arányát tekintve az elmúlt időszakban lényeges változás nem történt. 2001-ben Hajdúhadházban 1000 férfi lakosra átlag 1030,6 nő jutott, 2013-ban pedig 1029,9. (A megyében 1000 férfi lakosra átlag 1069,3 nő jutott 2013-ban). Hasonlóan a megyei és az országos tendenciákhoz a nők aránya a 60 év feletti korosztályokban magasabb, ami a férfiak korábbi halálozásával magyarázható.

1.7.1.2 Nemzetiségi összetétel

Nemzetiségek

A népesség etnikai összetételét tekintve – a 2001. évi és a 2011. évi népszámlálás adatai alapján – jelentős a cigány kisebbség aránya. A városban 2001-ben a településen 1336 fő vallotta magát a cigány kisebbséghez tartozónak, ami a népesség 10,51%-a volt. 2011-ben a magukat cigány kisebbséghez tartozónak vallók száma 2251 fő volt, ami a népesség 17,88%-a. A 2001-es adatokhoz képest tehát a cigány kisebbség száma 2011-re 915 fővel növekedett, ami részben a cigány kisebbség magasabb termékenységi rátájának, részben pedig a nemzetiségi hovatartozásukat felvállalók nagyobb arányának köszönhető⁶. Hajdúhadházban a más hazai nemzeti kisebbséghez tartozók csak kis számban fordulnak elő (2011-ben 35 fő bolgár, 30 fő német, 7 fő román nemzetiséghez tartozónak vallotta magát.).

1.7.1.3 Képzettség

Iskolai végzettség

Hajdúhadház lakosságának iskolai végzettsége a 2011. évi népszámlálás adatai alapján összességében elmarad az országos és a megyei átlagtól. Különösen nagy az elmaradás az érettségizettek, valamint az egyetemi, főiskolai oklevelet szerettek arányát tekintve. Amíg 2011-ben a 7 éves és idősebb népesség 15,09%-a rendelkezett érettségivel a városban, addig ez az arány a megyében 25,44%-os, az országban 27,54% volt. Hasonlóan kedvezőtlen kép rajzolódik ki a település felsőfokú képzettséggel rendelkező lakosainak arányát vizsgálva. A település 7 éves és idősebb népességének csak 4,04%-a rendelkezett felsőfokú képesítést igazoló oklevéllel, ami a megyeitől 9,3, az országos aránytól 11,5 százalékponttal kevesebb.

⁶ Érdekes tendencia, hogy a nemzetiségi hovatartozásukat felvállalók arány más nemzetiségek esetében is nagy mértékben növekedett 2001-hez képest.

A 2001-es és a 2011-es iskolázottsági adatokat összehasonlítva ugyanakkor a településen (a megyei és az országos mutatókhoz hasonlóan) az iskolázottság szintje egyre kedvezőbb képet mutat. A településen legnagyobb arányban az érettségivel, valamint a felsőfokú oklevéllel rendelkezők száma növekedett.

15. táblázat: A 7 éves és idősebb népesség megoszlása a legmagasabb iskolai végzettség alapján (2001, 2011)

Adattípus	Terület	2001	2011	Változás 2011/2001 viszonylatában (%)
első évfolyamát sem végezte el	ország	1,73%	1,18%	66,81%
	megye	2,17%	1,45%	66,76%
	város	4,76%	3,89%	82,89%
általános iskola 8. évfolyamát elvégezte	ország	30,69%	25,03%	79,66%
	megye	27,11%	26,35%	97,09%
	város	35,83%	37,52%	106,12%
középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel rendelkezik	ország	16,67%	19,48%	114,15%
	megye	21,12%	20,09%	94,99%
	város	18,91%	20,12%	107,86%
érettségivel rendelkezik	ország	22,80%	27,54%	117,95%
	megye	17,61%	25,44%	144,23%
	város	9,87%	15,09%	154,94%
egyetem, főiskola stb. oklevéllel rendelkezik	ország	9,85%	15,54%	154,13%
	megye	8,15%	13,43%	164,56%
	város	2,43%	4,04%	169,00%

Forrás: KSH (2001,2011)

1.7.1.4 Foglalkoztatottság

Gazdasági aktivitás

Hajdúhadházon 2011-ben a munkaképes korúak (15-59 év) száma 7701 fő volt, ennek 42,97%-a volt foglalkoztatott. A település foglalkoztatottsági mutatói megyei és országos összehasonlításban is kedvezőtlenebbek. A megyében a munkaképes korúak (15-59 év) 57,4%-a, az országban 64,02%-a volt foglalkoztatott. Összességében a Hajdúhadház gazdasági aktivitás mutatói a megyei és az országos mutatóknál kedvezőtlenebb képet mutatnak (X. táblázat).

16. táblázat: A népesség gazdasági aktivitása Hajdúhadházon (2011)

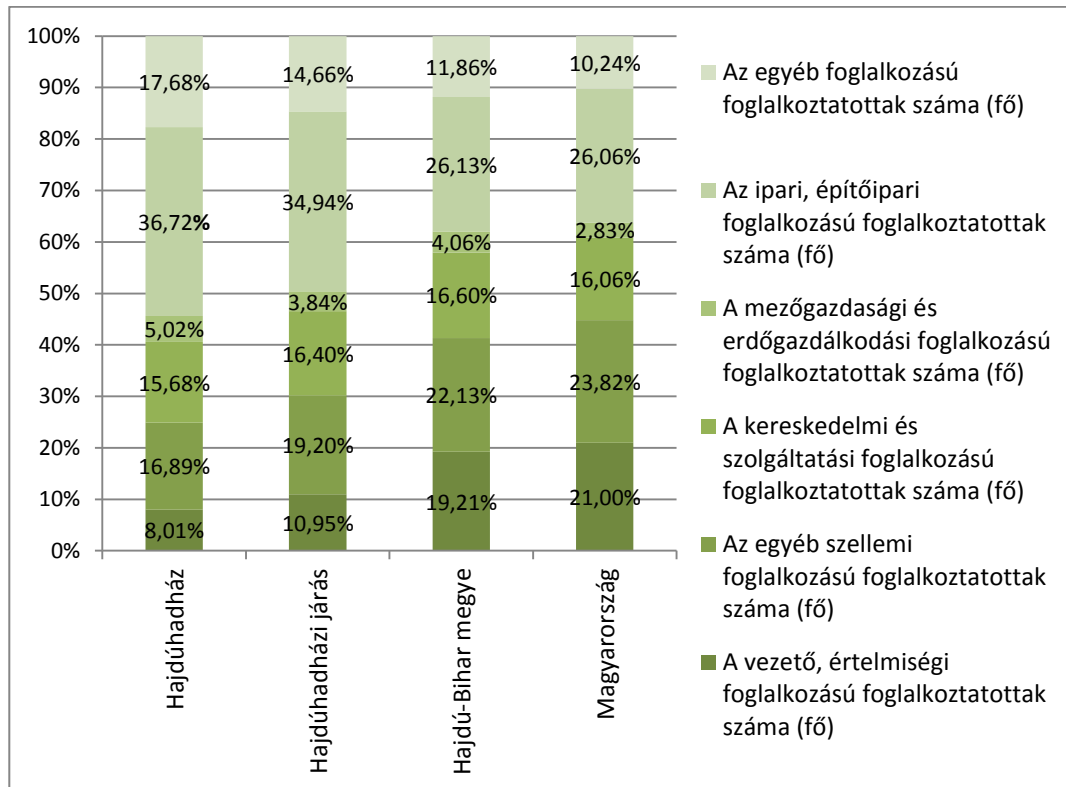
		Gazdaságilag aktív				Gazdaságilag inaktív			
		Foglalkoztatott		Munkanélküli		Inaktív kereső		Eltartott	
Mértékegység		fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Hajdúhadház	1980	5043	40,38%	..	n.a	2028	16,24%	5418	43,38%
	1990	4423	37,02%	234	1,96%	2556	21,39%	4735	39,63%
	2001	2764	21,75%	1122	8,83%	4184	32,92%	4639	36,50%

	Gazdaságilag aktív				Gazdaságilag inaktív			
	Foglalkoztatott	Munkanélküli	Inaktív kereső	Eltartott				
2011	3309	26,29%	1282	10,18%	3445	27,37%	4552	36,16%
Hajdú-Bihar megye (2011)	198106	36,24%	37468	6,85%	157362	28,78%	153785	28,13%
Magyarország (2011)	3942723	39,67%	568497	5,72%	2949727	29,68%	2476681	24,92%

Forrás: KSH, 2011

5. ábra: A foglalkoztatottak megoszlása a foglalkoztatási főcsoportok szerint (2011)

Forrás: KSH, 2011

Foglalkoztatottak ingázása

2011-ben a helyben foglalkoztatottak száma 2453 fő volt, ennek 64,6%-a helyben lakó, 35,4%-a napi rendszerességgel más településről bejáró. Hajdúhadház foglalkoztatottainak többsége, a foglalkoztatottak 51,8%-a azonban más településen dolgozik.

Munkanélküliség

A város jelentős munkaerő-piaci problémája a **nyilvántartott álláskeresők magas száma és aránya**. A munkanélküliek számának változását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy számuk 2005- és 2008 között 38,5%-kal növekedett, majd 2010-ig 12,2%-kal csökkent. 2010 és 2011 között 593 fővel 2407 főre (32,7%-kal) növekedett a munkanélküliek száma. 2013-ig számuk 2400 fő körül mozgott, majd 2014-re 1592 főre csökkent, ami az elmúlt években a gazdasági helyzet általános javulásának és a közfoglalkoztatási programnak köszönhető. 2015 januárjában a munkaképes korú népesség 19,26%-a, 1727 fő volt nyilvántartott álláskereső (2012 januárjában ez az érték korábban a 28%-ot is meghaladta), akik több mint 20%-a volt legalább 365 napja nyilvántartott álláskereső. A tartós munkanélküliek elhelyezkedési esélye igen alacsony, esetükben a munkanélküli státuszt leggyakrabban az inaktivitásba vonulás követi. Az önkormányzat a közfoglalkoztatási programba való bevonással próbálja e kedvezőtlen folyamatot megelőzni. 2015 januárjának és februárjának átlagát tekintve a közfoglalkoztatási mutató Hajdúhadházon

6,13%-os volt, ami a járási és megyei értéktől is magasabb. A közfoglalkoztatásra fordított összeg 2014-ben 715, 078 millió Ft volt.

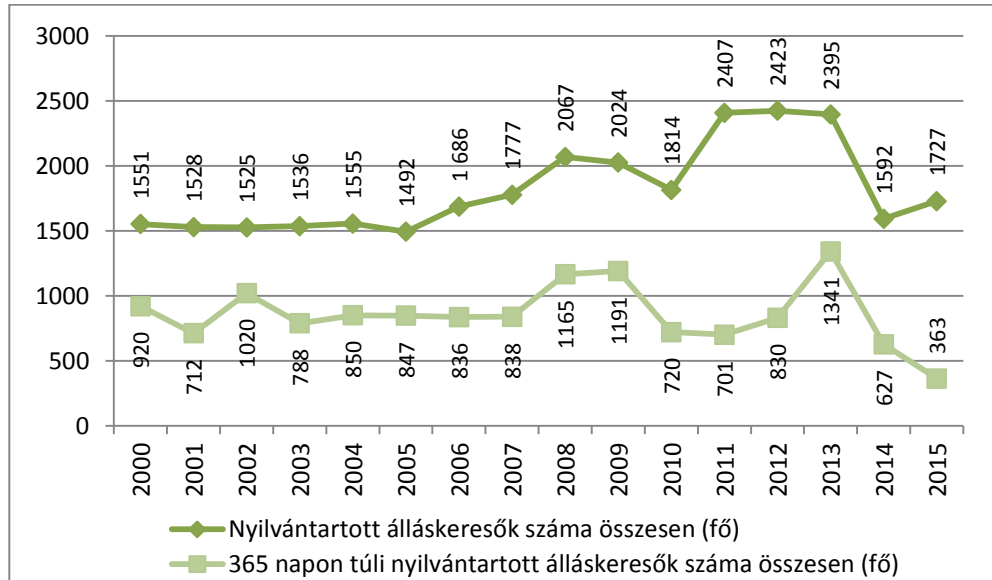
17. táblázat: Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma

	Hajdú-Bihar megye			Hajdúhadházi járás			Hajdúhadház		
	2013	2014	2015 01-02. hó	2013	2014	2015 01-02. hó	2013	2014	2015 01-02. hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	2 754	8 210	9 614	168	487	456	127	379	327
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	1 261	1 841	1 060	56	76	24	41	54	10
Kistérségi startmunka mintaprogram támogatása összesen:	6 383	6 092	7 233	281	226	297	156	158	213
-- Mezőgazdaság	1 899	3 377	2 944	63	88	99	54	72	97
-- Belvízelvezetés	1 334	394	913	59	22	70	18	8	26
-- Mezőgazdasági földutak karbantartása	854	330	630	38	18	35	26	12	35
-- Bio- és megújuló energiafelhasználás	222	13	-	-	-	-	-	-	-
-- Belterületi közutak karbantartása	902	416	836	47	29	12	27	20	11
-- Illegális hulladéklerakók felszámolása	351	177	342	32	15	45	16	8	24
-- Téli és egyéb értékteremtő közfoglalkoztatás	809	1 230	1 369	41	24	17	15	8	1
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	-	155	200	-	31	19	-	31	19
Mindösszesen:	10 398	16 138	17 906	505	790	777	324	592	550
Közfoglalkoztatási mutató	2,71%	4,23%	4,69%	3,17%	4,94%	4,87%	3,64%	6,59%	6,13%
Regisztrált álláskeresők száma zárónapon	44 398	36 926	35 286	2 911	2 448	2 494	2 043	1 680	1 778

Forrás: kozfoglalkoztatatas.bm.hu

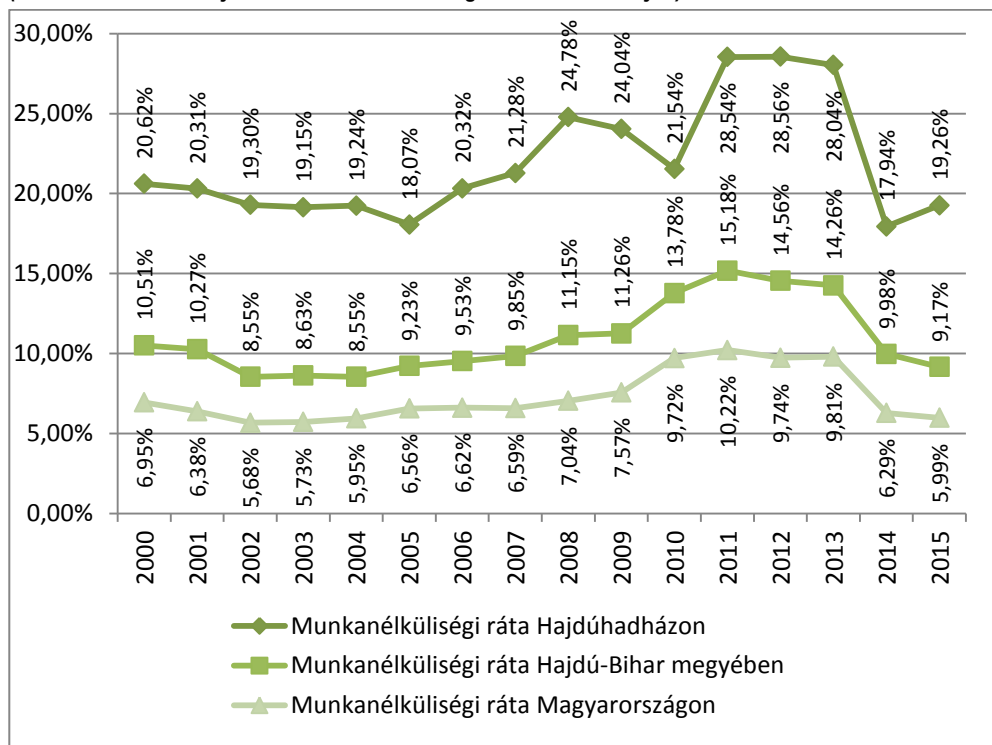

6. ábra: A nyilvántartott állás keresők számának változása Hajdúhadházban 2000 és 2015 között (az adott év adatai a januári munkanélküliségi adatokat mutatják)

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, 2015 (www.afsz.hu); saját szerkesztés⁷

7. ábra: A nyilvántartott állás keresők aránya a munkavállaló korú népességből 2000 és 2015 között (az adott év adatai a januári munkanélküliségi adatokat mutatják)

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, 2015 (www.afsz.hu); saját szerkesztés⁸

⁷ 2000-ben és 2002-ben a tartósan munkanélküliek esetében nem 365, hanem 180 nap volt a határérték

1.7.1.5 Jövedelmi viszonyok

Hajdúhadházban 2013-ban ezer lakosra 318 adózó jutott, ami a megyei városok között a legrosszabb érték. Az adott mutató értéke a Hajdúhadházi járásban 375, a megyében 440, a megye városi jogállású településeinek átlaga pedig 448. Az egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó alap 1,274 millió Ft, a személyi jövedelemadó értéke pedig 168 ezer Ft volt, ami szintén kedvezőtlenebb a megyei átlaghoz (248 ezer Ft) viszonyítva.

A nyugdíjasok ezer lakosra vetített száma 2013-ban 162 fő volt, átlagos havi ellátásuk 87 314 Ft, ami a megyei átlagtól közel 13 ezer, a megye városi jogállású településeinek átlagától több mint 16 ezer forinttal kevesebb. A rendszeres szociális segélyben, valamint a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek magas száma jelzi, hogy a lakosság egy része hátrányos helyzetű, jövedelmi viszonyai korlátozottak. A részletes segélyezési adatok a 3. mellékletben kerülnek bemutatásra.

18. táblázat: Segélyezettek ezer főre jutó száma (2013)

	Hajdúhadház	Hajdú-Bihar megye városai	Hajdú-Bihar megye
Rendszeres szociális segélyben részesítettek száma ezer lakosra	15,8	4,5	5,3
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma ezer lakosra	90,3	31,6	35,5

Forrás: KSH

1.7.1.6 Életminőség

A lakosság életminőségét számos tényező befolyásolja közvetlen és közvetett módon, ezek közül releváns információk települési szinten a háztartások lakáskörülményeiről, az egészségi állapotról, illetve a gépkocsiállományról állnak rendelkezésre.

19. táblázat: A lakások minősége Hajdúhadházon, mint az életminőséget befolyásoló tényező (2001, 2011)

	2001		2011	
	város	megye	város	megye
Lakások száma (db)	4106	212063	4217	229951
Félkomfortos, komfort nélküli és szükséglakások aránya	42,21%	24,60%	21,32%	11,65%
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya	72,72%	85,14%	87,60%	92,63%
Közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya	21,09%	42,72%	64,29%	71,33%

Forrás: KSH

Lakáskörülmények

Hajdúhadház lakásállományának minősége 2001 és 2011 között jelentős mértékben javult. A félkomfortos, komfort nélküli és szükséglakások aránya több, mint 20 százalékponttal csökkent, ugyanakkor még mindig jóval magasabb a megyei átlagnál. Hasonló képet kapunk a

⁸ 2000-ben és 2002-ben a tartósan munkanélküliek esetében nem 365, hanem 180 nap volt a határérték

A népesség
egészségi állapota

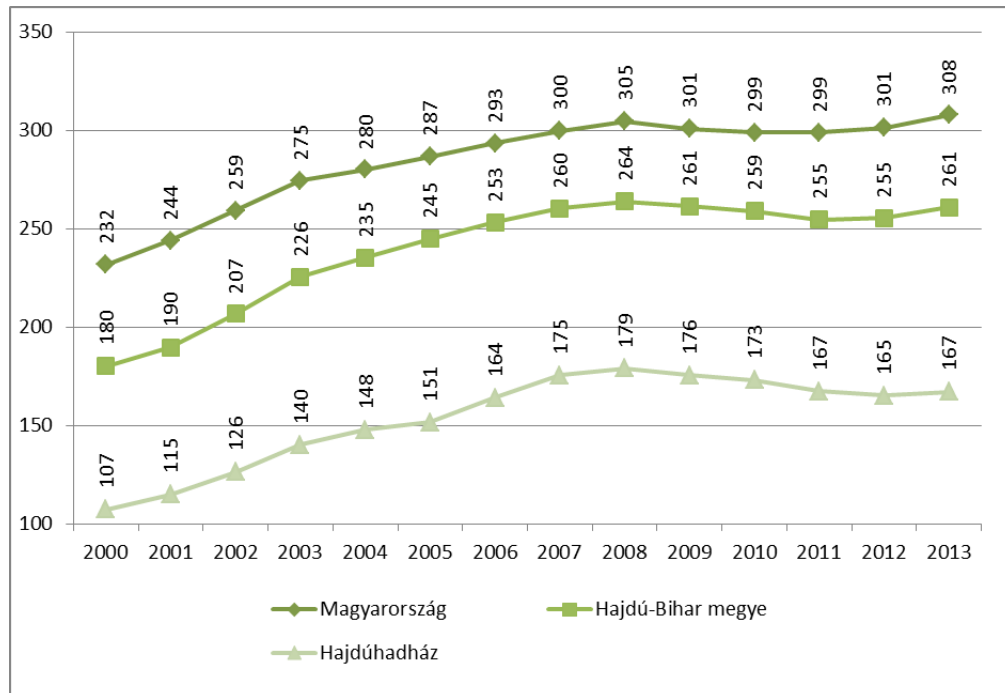
közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások arányát vizsgálva, ahol 2001 és 2011 között 43 százalékponttal emelkedett ugyan a hálózatba bekapcsolt lakások aránya, azonban ez a mutató még mindig 5 százalékponttal alacsonyabb a megyei értéknél.

A társadalom életminőségének egyik indikátora a népesség egészségi állapota. Hajdúhadházban jelentős környezeti terheléssel járó tevékenységet végző vállalkozás nem működik, így a lakosság egészségügyi állapota e szempontból nem fenyegetett. A településen a daganatos, a keringési és a mozgásszervi betegségekben szenvedők aránya növekedett.

Személygépkocsi-
állomány

Az életminőséget, illetve annak anyagi tényezőit közvetve jellemző mutatók közül viszonyítási alapot jelent a lakosság tulajdonában álló nagy értékű fogyasztási cikkek mennyisége, értéke. Ezek közül az egyik legjellemzőbb mutató az 1000 főre jutó személygépkocsik számának változása. A következő ábra a gépkocsiállomány százalékos változását ábrázolja térségi összehasonlításban. Hajdúhadházban az 1000 lakosra jutó személygépkocsik száma jelentős mértékben elmarad a megyei és az országos mutatóktól.

8. ábra: Az ezer lakosra jutó személygépkocsik számának változása (2000-2013)

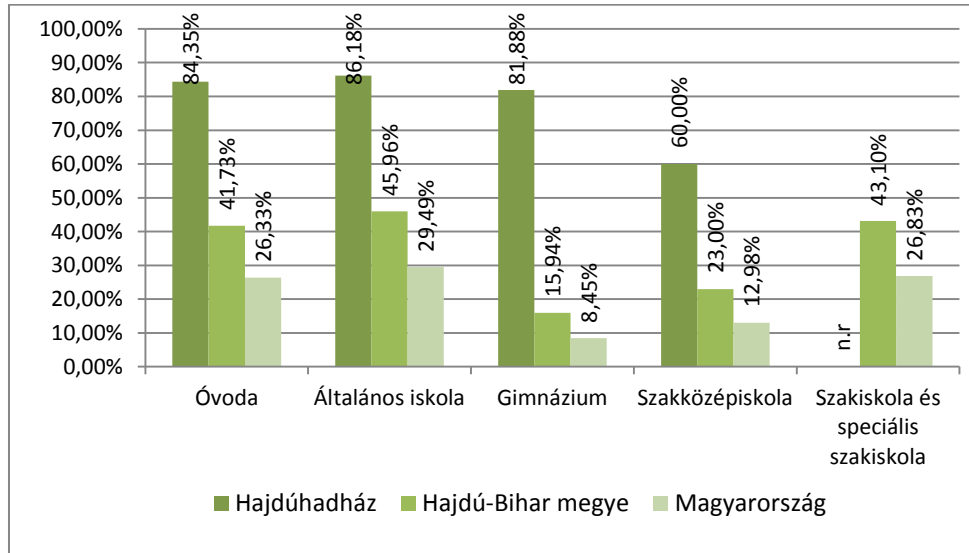
Forrás: KSH

1.7.2 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A Hajdúhadházhoz hasonló méretű városokban a térbeli, társadalmi konfliktusok megjelenése nem tekinthető általános jelenségnek, ugyanakkor a város, különösen a város szegregációval érintett területein a hátrányos helyzetű lakosok, illetve gyermekek viszonylag magas száma (X. táblázat), illetve annak térbeli koncentrációja jelentkezhethet a jövőben valós konfliktusként. A konfliktusok kialakulásának lehetőségét az önkormányzat, valamint a város szociális szervezetei igyekeznek csökkenteni, megfelelően kezelni. A szegregációval érintett városrészek részletes bemutatását a 3.3 fejezet tartalmazza.

9. ábra: A hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók aránya az egyes oktatási-nevelési intézményekben (2013)

Forrás: KSH

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők

1.7.3.1 Történeti és kulturális adottságok

Hajdú város

Hajdúhadház területe már a történelem előtti időszakban is lakott volt. A településtől nyugatra halad el a szarmaták által 324 és 337 között épített Csörsz-árok (Ördögárok) nyomvonala. A város nevével írásos forrásokban, a XII. századtól találkozunk, amely akkor Szabolcs vármegyéhez tartozott. A települést a középkor alatt több nemesi család mellett Zsigmond király, Szilágyi Erzsébet, és a Hunyadiak is birtokolták. Hadház a török hódítás alatt a Magyar Királyság területéhez tartozott, az Erdélyi Fejedelemséghez csak két rövid időszakra csatolták. Hadház a történelme folyamán ugyan soha nem tartozott a Török Hódoltságához, ugyanakkor a hármashatár menti elhelyezkedéséből adódóan többször érték támadások a települést. A tizenöt éves háború időszakában Hadház szinte teljesen elnéptelenedett és elpusztult.

A település életében meghatározó jelentőségű volt, hogy területén Bocskai István fejedelem 1605-ben hajdúkat telepített le és a 1605. december 12-én, Korponán kelt oklevelében Hadháznak is városi rangot adományozott. A hajdúk a településen 1610. körül telepedtek le véglegesen. A letelepedést követően a hajdúk a város védelmi rendszerének kialakításához láttak hozzá. A település védelmét szolgálta a felújított erődtemplom, valamint a város határain körbefutó erődítmény, az úgynevezett hajdúpalánk. Hajdúhadház 1872-ig volt szabad hajdúváros. 1876-ban Hajdúhadház, mint rendezett tanácsú város Hajdú vármegyébe kapott besorolást.

A nagyközségi és a városi lét

A település 1891-től nagyközség lett, majd 1924-ben visszanyerte városi rangját. A két világháború közötti időszak alatt a városban jelentős infrastrukturális fejlesztések valósulnak meg (az elektromos hálózat kiépült, artézi kutakat fúrtak, tanyai iskolát és műutat építettek). A település 1936-tól 1984-ig ismét nagyközség volt. Közigazgatásilag fontos változást hozott a település életében, hogy 1989. március 1-től Hajdúhadház és Téglás községek egyesítésével a települést Hadháztéglás néven újra várossá nyilvánították. A település lakossága majdnem elérte a 20 000 főt. 1991. május 1.-én Hajdúhadház és Téglás ismét különvált, 1993. október 15-én pedig Hajdúhadház Bocskai kert településrésze lett független település.

Hadházi káposzta

Hajdúhadház identitásának meghatározó eleme a mezőgazdaság, az arra épülő élelmiszeripar, valamint gasztronómia. A városhoz köthető legjellegzetesebb mezőgazdasági termék a Hadházi lapos káposzta, az abból készült savanyú káposzta, valamint káposztás ételek. A káposzta termelése és feldolgozása a város életének, kultúrájának meghatározó része volt. Jelenleg e hagyomány ápolását szolgálja az évente megrendezésre kerülő Hadházi Káposztás Napok.

Jobb, ha táji,
Hadháztáji

A város célja a helyi mezőgazdasági termékek népszerűsítése, a termékek piacra jutásának elősegítése által a helyi mezőgazdasági termelők támogatása. E célból a városi önkormányzat a „Hadházi tanyáról hadházi piacra” című, TP-1-2013/4277 kódszámú pályázat keretében vállalta „a helyi tanyai termékek feltárását, a tanyai termékek minőségtanúsítási rendszerének kidolgozását, a tanyagazdák piacra juttatását, a termelést, a feldolgozást és a közvetlen értékesítést támogató programok szervezését.” (www.hadhaztaji.hu)

Hajdúhadház Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2014-ben a pályázat keretében, „a helyi termékek népszerűsítése és minőségbiztosítása érdekében a hatályos jogszabályok alapján védjegyszabályzatot alkotott. A szabályzat szerint Hadháztáji védjeggyel ellátott termék lehet „a Hajdúhadházon állandó laccímmel rendelkező termelő által előállított, vagy Hajdúhadház közigazgatási területén megtermelt feldolgozatlan és/vagy feldolgozott élelmiszer, mezőgazdasági termék, élő állat. Feldolgozott termékek közül az minősül Hadháztájinak, amelynek alapanyagát legalább 50% mértékben Hajdúhadház közigazgatási határán belül állították elő.

1.7.3.2 Civil szerveződések

Hajdúhadházon jelenleg 40 civil szervezet működik (számuk 2010-től folyamatosan 40 körül mozog), amelyek között közművelődési, oktatási, sport, szociális és egyéb alapítványok és egyesületek vannak. A civil szervezetek tevékenysége kiegészíti, sok esetben helyettesíti a város által nyújtott szolgáltatásokat.

20. táblázat: Civil szervezetek száma Hajdúhadházon (2013)

	Hajdúhadház	Hajdú-Bihar megye	Magyarország
Civil szervezetek száma	40	2678	56 570
Civil szervezetek 1000 lakosra jutó száma	3,13	4,96	5,72

Forrás: KSH

21. táblázat: Jelentősebb civil szervezetek a városban

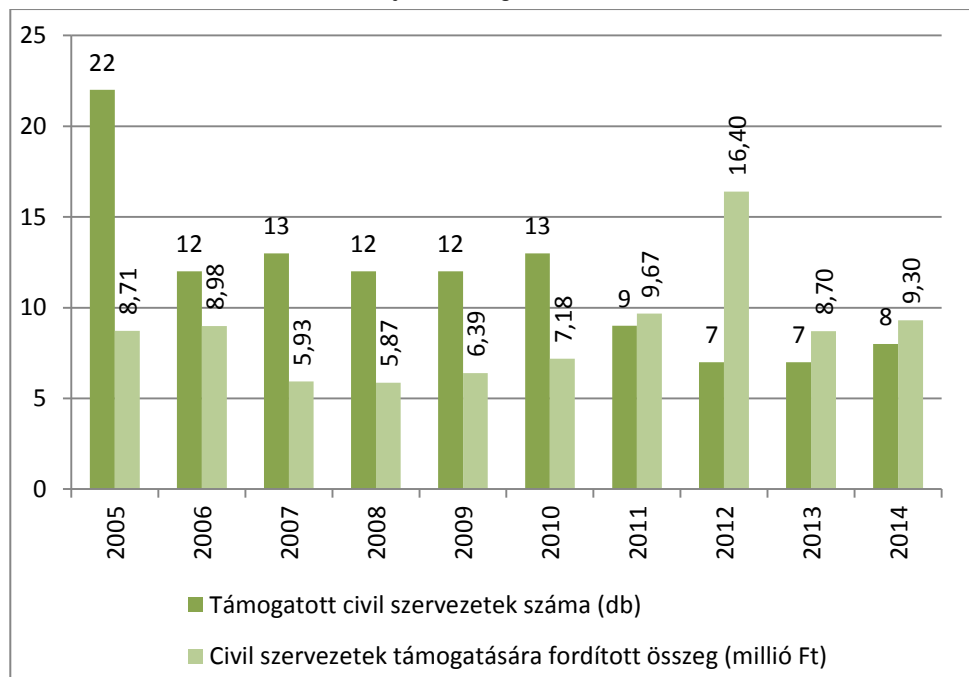
Típus	Civil szervezet neve
Egyesületek	Emberibb Méltóbb Életért Közhasznú Egyesület
	Hajdúvitéz Kulturális és Sportegyesület
	Radnóczy Ferenc Kertbarátkör

Forrás: Hajdúhadház Város Önkormányzata

Hajdúhadház Város Önkormányzata a helyi civil szervezetekkel szorosan együttműködik, továbbá működésüket évek óta anyagilag is támogatja.

10. ábra: Civil szervezetek önkormányzati támogatása, 2005-2014

Forrás: Hajdúhadház Város Önkormányzata, saját szerkesztés

1.8 A település humán infrastruktúrája

1.8.1 Humán közszolgáltatások

Hajdúhadház társadalmi folyamatainak alakulásában meghatározó szerepet töltenek be a közszolgáltatások. A közszolgáltatások elérhetősége, a szolgáltatások színvonalának minősége nem csak a város lakosságának fontos, hanem a környező települések lakossága számára is.

1.8.1.1 Oktatás

Hajdúhadházon az igénybe vehető oktatási és ehhez kapcsolódó szociális jellegű közszolgáltatásokat ellátó intézmények az alábbiak: Három Szirom Óvoda , Aranykapu Óvoda, Szivárvány Óvoda, dr. Földi János Ált. Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Szilágyi Dániel Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, Szakiskola, Hajdúhadházi Református Óvoda és Általános Iskola

Az intézmények közül a Hajdúhadházi Református Óvoda és Általános Iskolát a Hajdúhadházi Református Egyházközség, Három Szirom Óvodát, Aranykapu Óvodát, Szivárvány Óvodát a városi önkormányzat, a dr. Földi János Ált. Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és a Szilágyi Dániel Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, Szakiskolát a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ tartja fenn. A Bocskai István Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola (4242 Hajdúhadház, Szilágyi Dániel u. 2-4.) 2013-ban össze lett vonva a dr. Földi János Ált. Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézménnyel.

Óvodai ellátás

Hajdúhadházon az óvodai ellátást 4 intézmény végzi: **Három Szirom Óvoda, Aranykapu Óvoda, Szivárvány Óvoda, Hajdúhadházi Református Óvoda és Általános Iskola.** A négy intézmény közül az első három önkormányzati, míg a Hajdúhadházi Református Óvoda és Általános Iskola egyházi fenntartású intézmény. Az óvodák a településen a város központi területein, a Városközpontban, vagy a Városközponthoz közel helyezkednek el.

Általános iskola

Hajdúhadházon 2013. január 1-éig az általános iskolai oktatás 3 intézményben folyt (Dr. Földi János Kéttannyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Bocskai István Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Hajdúhadházi Református Óvoda és Általános Iskola). 2013-tól az első két önkormányzati fenntartású intézmény összevonásra került és Földi János Kéttannyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény néven folytatja működését. 2013. január 1. napjától az intézmény állami fenntartású (Klebelsberg Intézményfenntartó Központ), azonban önkormányzat által működtetett intézmény.

A **Földi János Kéttannyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény**be 1150 tanuló jár. A tanulók több mint fele hátrányos helyzetű.

Az önkormányzat által működtetett iskola által ellátott feladatok:

- Általános iskolai nevelés-oktatás alsó és felső tagozaton
- Nappali rendszerű, általános műveltséget megalapozó iskolai oktatás:
- Alapfokú művészetoktatás az alábbi művészeti ágakban
 - zeneművészeti ág
 - képző- és iparművészeti ág
 - táncművészeti ág
 - szín- és bábművészeti ág

Az intézmény a Bocskai tér 14. szám alatt, két tagintézménye a Rákóczi Ferenc utca 50. szám és a Szilágyi Dániel utca 2-4. szám alatt működik.

Hajdúhadházi Református Óvoda és Általános Iskolába 396 fő jár, amelyből 281 tanuló általános iskolai, 115 fő óvodai nevelésben részesült. Az intézménybe összesen 40 hátrányos helyzetű és 46 halmozottan hátrányos helyzetű tanuló jár.

Az önkormányzat által működtetett iskola által ellátott feladatok:

- Óvodai nevelés
- Általános iskolai nevelés-oktatás alsó és felső tagozaton

Az intézmény a Kossuth utca 3. szám alatt, négy telephelye az Óvoda utca 1., a Béke utca 2/a, a Kazinczy utca 2/a és 5. szám alatt működik.

Középiskola

Hajdúhadházon egy középfokú oktatási intézmény, a **Szilágyi Dániel Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, Szakiskola** működik. Az intézmény létrehozásával a fenntartó önként vállalta fel az érettségire és az arra épülő szakmai képzés beindítását a város és a szomszédos települések tanulóinak tankötelezettségének teljesítése érdekében.

Az intézménybe jelenleg 177 tanuló jár, melyből 69 fő gimnáziumi, 60 fő szakközépiskolai és 48 fő szakiskolai tanuló. A 177 tanuló közül 98 fő hátrányos helyzetű és 7 fő pedig halmozottan hátrányos helyzetű.

Az iskola által ellátott feladatok:

- gimnáziumi nevelés-oktatás,
- érettségire épülő szakképzés
- alacsonyabb fokú iskolai végzettségre épülő szakmai képzés.

Az intézmény a Bocskai tér 6. szám alatt működik.

22. táblázat: Oktatási intézmények adatai Hajdúhadházon, 2014

Intézmény neve	OM azonosító	Intézmény címe	Ellátott feladatok	Tanulólétszám az intézményben		
				összes	HHH / HH	SNI
Aranykapu Óvoda	30842	Bercsényi utca 23.	óvodai nevelés	140	106/129	5
Három Szirom Óvoda	30839	Petőfi utca 1/a	óvodai nevelés	161	87/141	2
Szivárvány Óvoda	30846	Szilágyi Dániel utca 2-4.	óvodai nevelés	162	131/27	4
Rózsai Tivadar Református Általános Iskola és Óvoda	201239	Kossuth utca 3.	óvodai nevelés, általános iskolai nevelés-oktatás (alsó tagozat), általános iskolai nevelés-oktatás (felső tagozat), egyéb sport feladat, egyéb	396	40/46	2

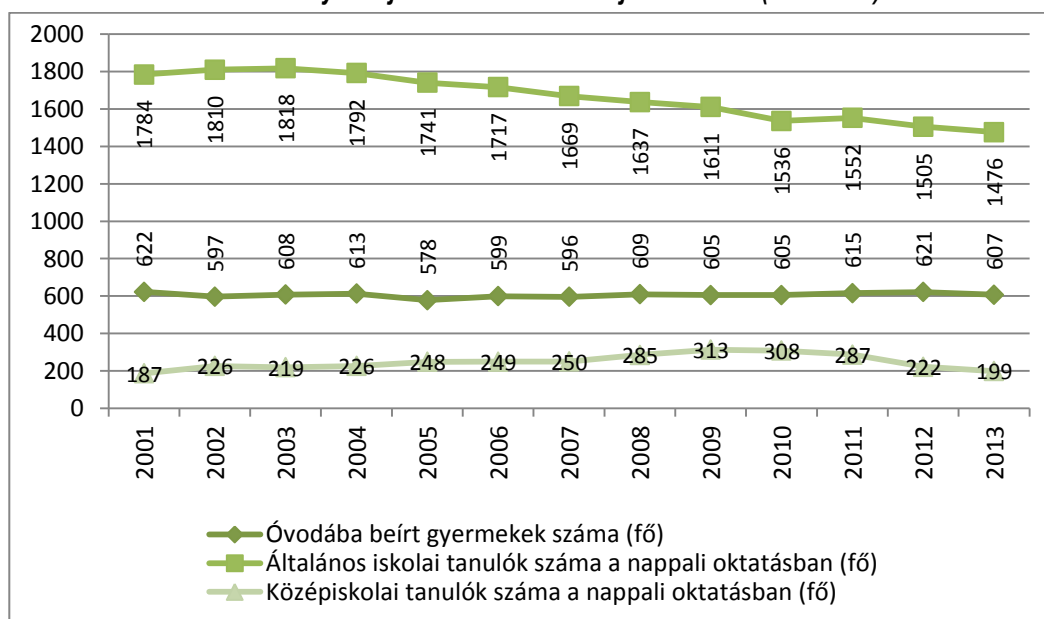

Intézmény neve	OM azonosító	Intézmény címe	Ellátott feladatok	Tanulólétszám az intézményben		
				összes	HHH / HH	SNI
Földi János Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola	31049	Bocskai tér 14.	általános iskolai nevelés-oktatás (alsó tagozat), általános iskolai nevelés-oktatás (felső tagozat), alapfokú művészetoktatás zeneművészeti ágon, alapfokú művészetoktatás táncművészeti ágon, alapfokú művészetoktatás képző- és iparművészeti ágon, alapfokú művészetoktatás szín- és bábművészeti ágon	1150	691/19	28
Szilágyi Dániel Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, Szakiskola	31218	Bocskai tér 6.	4 évfolyamos gimnáziumi nevelés-oktatás, szakközépiskolai nevelés-oktatás (közismereti képzés), szakközépiskolai nevelés-oktatás (szakképzés), szakiskolai nevelés-oktatás (közismereti képzés), szakiskolai nevelés-oktatás (szakképzés)	177	98/7	0

Forrás: Hajdúhadház Város Önkormányzata

A város oktatási intézményeiben jelentős számú hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló jár. A helyi alap- és középfokú oktatási rendszerben jelen lévő helybeli és bejáró diák hosszabb távon is biztosíthatja a munkaerő utánpótlását, még a csökkenő gyermeklétszám esetén is. Az intézményekben megvalósult fejlesztéseket a 4. melléklet ismerteti.

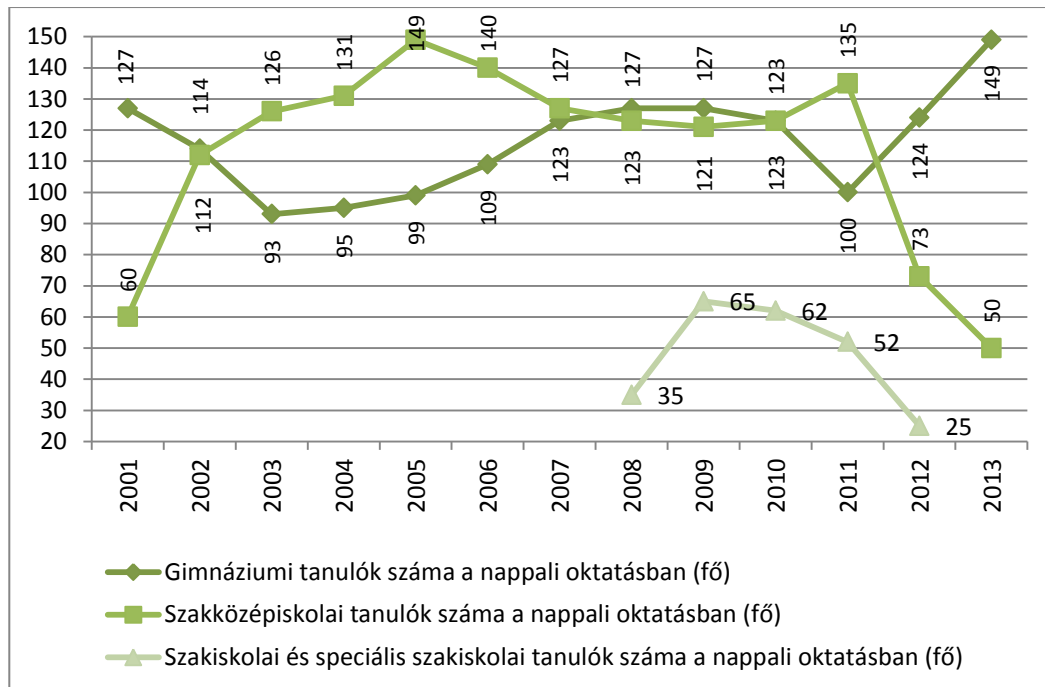
11. ábra: Az oktatási intézményekbe járó tanulók száma Hajdúhadházon (2001-2013)

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

12. ábra: A közép- és szakiskolába járó tanulók száma Hajdúhadházon (2001-2013)

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

1.8.1.2 Egészségügy

Alapellátás

Hajdúhadházon a lakosság egészségügyi alapellátását 4 háziorvosi, 2 gyermekorvosi és 3 fogászati körzet biztosítja. Hajdúhadház Város Önkormányzata a háziorvosi, gyermekorvosi és fogorvosi ellátás biztosítására vállalkozói szerződést kötött, amely keretében biztosítják a lakossági egészségügyi ellátását.

23. táblázat: Háziorvosok és házi gyermekorvosok, 2013

Terület	Egy háziorvosra és házi gyermekorvosra jutó lakos	Egy háziorvosra jutó betegforgalom, eset	Egy házi gyermekorvosra jutó betegforgalom, eset
Hajdúhadház	2 133	16 034	11 113
Hajdúhadházi járás	2 030	14 473	9 871
Hajdú-Bihar megye városai	1 550	10 770	6 977
Hajdú-Bihar megye	1 582	11 927	7 201
Ország	1 557	11 757	6 731

Forrás: KSH Megyei és Területi statisztikai évkönyv, 2013

2013-ban a háziorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek és meglátogatottak száma 67009 eset, a házi gyermekorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek és meglátogatottak száma 22 950 eset volt. Az egy házi és gyermekorvosra jutó lakosok száma Hajdúhadházon 2133 fő, amely Hajdú-Bihar megye városai közül Hajdúsámson után a legmagasabb érték, valamint a járás (2030 fő), a megye (1582 fő), és az ország (1557 fő) átlagához viszonyítva is kedvezőtlen értéknek tekinthető. Az egy orvosra jutó átlagos betegforgalom szintén kedvezőtlenebb a térségi, országos átlagoknál. Hajdúhadházon a háziorvosi ellátásban, rendelésen megjelentek átlagos száma 16 034 eset, a gyermekorvosi ellátásban, rendelésen megjelentek átlagos száma 11113

eset volt. A városban a betöltött védőnői álláshelyek száma 8 db. Hajdúhadházon 2 db gyógyszerész található.

1.8.1.3 Szociális közszolgáltatások

Intézmények,
szolgáltatások

Az Önkormányzat az alábbi intézményeken keresztül látja el a város szociális közszolgáltatásokat:

Hajdúhadházi Mikrotérségi Szociális Gondozási Központ – a Hajdúhadházi Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül működő – Hajdúhadház város székhellyel rendelkező – Hajdúhadházi Mikrotérségi Intézményfenntartó Társulás önálló intézményeként működő intézmény útján ellátott feladatok:

- étkeztetés;
- házi segítségnyújtás;
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás;
- támogató szolgálat;
- idősek nappali ellátása.

A Szociális Gondozási Központ alaptervékenységén túl gondoskodik az ellátási területen jelentkező igények felméréséről, a gondozás megszervezéséről, más szolgáltatási formákhoz történő hozzáférés segítéséről, valamint tanácsadás biztosításáról.

Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat – Hajdúhadházi Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül működő – Téglás város székhellyel rendelkező – Hajdúhadházi Mikrotérségi Intézményfenntartó Társulás önálló intézményeként működő Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat útján ellátott feladatok:

- családsegítés;
- tájékoztatás szülői, gyermeki jogokról; igénybe vehető támogatásokról és ellátásokról;
- hivatalos ügyek intézésének segítése;
- tanácsadás: életvezetési; közvetve: jogi, pszichológusi;
- közvetítés szükséges ellátások felé;
- családon belüli problémák megoldásának segítése családgondozás keretében;
- a családgondozás keretében minden olyan feladatot ellát a családgondozó, mely a gyermek családjában történő nevelkedésének elősegítését szolgálja;
- szabadidős programok szervezése szükségletekhez igazodóan.

Hajdú Gondoskodó Szervező, Ellátó Közhasznú Társaság, mint szociális szolgáltató biztosítja – feladat-ellátási szerződés alapján – a szenvedélybetegek közösségi ellátását és az utcai szociális munkát:

- szenvedélybetegek közösségi ellátása;
- szenvedélybetegek nappali ellátása;
- utcai szociális munka;
- fogyatékos személyek nappali ellátása;
- pszichiátriai betegek nappali ellátása;

- közösségi pszichiátriai ellátás.

Hajdúhadházon **két bölcsőde** működik, a férőhelyek száma 62 fő, a nevelők száma 10 fő. 2013-ban a bölcsődébe beírt gyermekek száma 65 fő volt, ami az előző éveknél jóval magasabb. A bölcsődébe járó gyermekek számának növekedése az új bölcsőde átadásának köszönhető. A városban családi napközi nem működik.

Szociális segélyezés

A szociális szolgáltatások biztosítása mellett a város – törvényi kötelezettségeinek megfelelően – segíti a szociálisan rászorulókat pénzbeli és természetbeni támogatás formájában egyaránt. A város részletes segélyezési adatai a 3. mellékletben találhatóak.

24. táblázat: A segélyezés főbb adatai Hajdúhadházon

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Rendszeres szociális segélyben részesítettek száma [db]	1590	1612	1608	1747	1364	282	298	294	255	259
Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban/kedvezményben részesítettek száma [fő]	3048	2631	2804	2899	2849	2904	2915	2997	2982	2913
Aktív korúak ellátásában részesítettek száma [fő]	—	—	—	—	2973	1972	1898	2410	2397	2281
Lakásfenntartási támogatásban részesültek száma (pénzbeli és természetbeni) [fő]	1071	1292	1378	1283	909	945	1073	1455	1472	1385
Átmeneti segélyezésben részesült személyek száma (pénzbeli és természetbeni) [fő]	—	—	—	—	—	1086	1033	1055	779	637

Forrás: Hajdúhadház Város Önkormányzata

1.8.1.4 Közösségi művelődés, kultúra

Hajdúhadház a közeli nagyvárosok jelentős kulturális szerepkörének ellenére fontos szerepet tölt be a térség kulturális, közművelődési életében.

Művelődési Ház

A város kulturális életének egyik legfontosabb intézménye a Csokonai Művelődési Ház. Az 1912-ben épített Csokonai Művelődési Ház épülete eredetileg a Részvény Takarékpénztár és a Gazdasági Bank egyesülésével 1927-ben létrejött Hajdúhadházi Egyesült Pénzintézetek Részvénytársaságnak adott otthont. A pénzintézet egészen a II. világháborúig ebben az épületben működött. A háború után 1953-ban költözött az épületbe a Népkönyvtár, majd 1954-ben a nagyteremet színházteremmé alakították át. A település kultúrházát hivatalosan 1955. februárjában nyitották meg.

Jelenleg a művelődési ház a hét minden napján szolgálja a város és a térség lakosságát. A művelődési ház aktív szervezője az állami ünnepeknek, Hajdúhadház nagy kulturális eseményeinek, továbbá aktív szerepet tölt be a mindennapos közművelődési programok szervezésébe. Az épület művészeti csoportoknak, hobbi- és szabadidős kluboknak valamint felnőttképzéseknek ad otthont. (csokonaimuvelodesihaz.hu). Hajdúhadházon 2013-ban az alkotó művelődési közösségek száma 12 db, ezen közösségek tagjainak száma 143 fő volt.

Könyvtár és múzeum

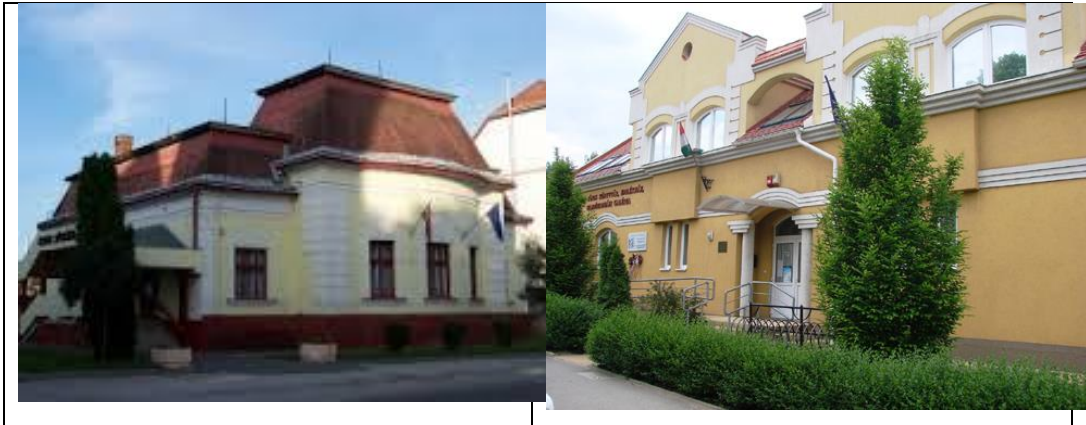
A Földi János Könyvtár, Emlékház, Hajdúhadházi Galéria épületében működik a városi könyvtár, valamint a település muzeális intézménye. A városi könyvtár működését a város önkormányzata biztosítja. A jelenlegi könyvtár elődje az 1951-ben létesült népkönyvtár volt, az állandó könyvtárat 1953-ban nyitották meg. 1963-tól 1973-ig a tanács épülete adott helyet a könyvtárnak, majd 1973-ban a takarékszövetkezettel közös épületben működött 2005 nyaráig. (lib-hadhasz.koznet.hu/web/guest/fooldal). 2013-ban a könyvtári egységek száma Hajdúhadházon 25972 db, a kölcsönzött egységek száma 14474 db, a beiratkozott olvasók száma 1318 fő volt. A

könyvtári egységek ezer lakosra jutó száma (2029 db) alacsonyabb a megye városinak átlagánál (3241 db).

Az intézményben található az Égerházi Imre Emlékház, amiben helyet kapnak a város neves szülötteinek, lakóinak termei, emlékszobái (Holló László Emlékszoba, É. Kiss Sándor terem, Földi János terem, Szilágyi Dániel terem). Hajdúhadházon 2013-ban 16 db múzeumi kiállítást szerveztek, amelyeket 5180 fő látogatott meg.

13. ábra: A Csokonai Művelődési Ház és a Földi János Könyvtár, Emlékház, Hajdúhadházi Galéria épületei

Forrás: csokonaimuvelodesihaz.hu, lib-hhad haz.koznet.hu/web/guest/fooldal

25. táblázat: Kultúra, 2013

Terület	Települési könyvtárak kölcsönzött könyvtári egységei egy olvasóra	Muzeális intézmények látogatói ezer lakosra
Hajdúhadház	12	405
Hajdúhadházi járás	25	232
Hajdú-Bihar megye városai	24	376
Hajdú-Bihar megye	22	327
Ország	16	923

Forrás: KSH Megyei és Területi statisztikai évkönyv, 2013

Rendezvények

A város rendezvényeinek egyik legjelentősebbje az egy évtizede hagyományteremtő jelleggel megrendezésre kerülő gasztronómiai fesztivál, a „Hadházi Káposztás Napok”. A háromnapos rendezvénysorozat célja a hajdúhadházi káposztatermelés és feldolgozás népi hagyományainak felelevenítése, annak turisztikai program keretében történő bemutatása. 2013-ban a városban a kulturális rendezvények száma 22 db, a kulturális rendezvényeken részt vevők száma 1038 fő volt.

26. táblázat: Hajdúhadház közművelődési adatai, 2006-2013

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Közművelődési intézmények száma (db)	1	1	1	1	1	1	1	1
Rendszeres művelődési foglalkozások száma (db)	716	730	245	342	254	493	456	329

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Rendszeres művelődési formákban résztvevők száma (fő)	639	1404	221	274	298	282	295	343
Kulturális rendezvények száma (db)	57	73	45	37	33	125	24	22
Kulturális rendezvényeken részt vevők száma (fő)	9460	12446	6264	5678	5654	11455	6035	1038

Forrás: KSH

Sport

Hajdúhadház Város Önkormányzata 2013-ban a 61/2012 (III.29.) HÖ sz. határozattal elfogadta a város 2013-2020-as évekre szóló sportkoncepcióját (Hajdúhadház Város Sportkoncepciója 2013-2020 évekre). A koncepcióban megfogalmazott hosszú- és középtávú alapelvekre építve a város a következő prioritásokat, alpfeladatokat tekinti elsődlegesnek:

1. Szabadidősport fejlesztése
2. Diáksport fejlesztése
3. Egyesületek, sportkörök, klubok támogatása
4. Utánpótlás nevelés
5. A sportegészségügy fejlesztése
6. Fogyatékosok sportjának fejlesztése
7. Nemzetközi kapcsolatok

Hajdúhadház jelentős sportérettel rendelkezik. A testnevelés és a sport az önkormányzat által közszolgáltatásként működtetett humánszolgáltatási rendszer részét képezi, részterületei: az óvodai és iskolai testnevelés, a lakossági szabadidősport, a gyermek-, ifjúsági és tömegsport, a versenysport és a fogyatékosok sportja. Az iskolai testnevelés és diáksport magában foglalja az oktatási intézmények tanulóinak tanórai és a tanórán kívüli testnevelési és sporttevékenységét. Az iskolai testnevelés fontos alapot jelent az utánpótlás nevelés, a versenysport és a felnőtt szabadidő sport számára. Hajdúhadházon a következő sportágak tekintetében működnek sportegyesületek: labdarúgás, kosárlabda, ökölvívás, íjászat, fogathajtás.

A városi sportélet fejlesztésének legfontosabb eleme a sportlétesítmények fejlesztése. A településen egy darab, versenyszerű sportolásra alkalmas tornaterem található (dr. Földi János Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola tornaterme), a városi sportpálya a jelenlegi állapotában sportolásra alkalmatlan. A településen sportcsarnok nem található.

Szociális célú városrehabilitáció keretében valósult meg Hajdúhadházon „A sport, mely egyenlővé tesz” projekt közel 400 millió forint értékben. A projekt célja Hajdúhadház leromlott városrészének leszakadását okozó folyamatok megállítása, megfordítása. A projekt keretében a fejlesztések hangsúlyát a sportra, mint közösségformáló erőre helyezve valószínűsítik meg a városrehabilitációs beruházásokat az az érintett területen. A projekt keretében a városban jelentős sporthoz kapcsolódó fejlesztések valósultak meg, amelyek közül országosan is kiemeltnek tekinthető a vívócsarnok építése.

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Hajdúhadház Város a 133/2013 (VI.28.) HÖ sz. határozatával fogadta el a jelenleg hatályos Helyi Esélyegyenlőségi Programot (HEP 2013-2018). Hajdúhadház Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- - az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,

- - a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- - a diszkriminációmentességet,
- - szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

27. táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Programban azonosított problémák és fejlesztési lehetőségek

Célcsoport	Problémák	Fejlesztési lehetőségek
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Magas a 21-25 éves korosztály munkanélkülisége, a nyilvántartott álláskeresők háromnegyede szakképzetlen	A munkáltatók munkaerő-igényéhez igazodó képzések indítása, lehetőséget kell biztosítani a tapasztalatszerzésre, megvizsgálni a helyi szakmunkás képzés elindításának a lehetőséget álláskeresési technikák tanítása.
	A nyilvántartott álláskeresők és a szegregátumokban élők alacsony iskolai végzettsége, analfabétizmus	A fiatalok iskolaelhagyásának megakadályozása a szülők és gyermekek folyamatos tájékoztatásával, felvilágosításával. Képzések, oktatás szervezése, megvizsgálni az általános iskolai felnőttoktatás beindításának lehetőségét.
	A mélyszegénységben élők kevésbé veszik igénybe az egészségügyi szolgáltatásokat, szűrő vizsgálatokat, prevenciós ellátásokat. A célcsoportra rossz egészségügyi állapot jellemző.	Egészséges életmóddal kapcsolatos programok, előadások szervezése, a szociális és egészségügyi szakemberek együttműködése, szűrővizsgálatok szervezése.
Gyermekek	A Gyermejjóléti Szolgálat által kezelt problémák 39 %-a a gyermek szülő általi elhanyagoltsága	Életvezetési, gyermeknevelési technikák tanítása a gyermekek szüleinek.
	Hajdúhadházon nem működik családi napközi	Családi napközi beindításának vizsgálata.
	Hajdúhadházon nem működik gyógypedagógiai óvodai csoport	Gyógypedagógiai óvodai csoport indításának vizsgálata.
Idősek	Gyakran válnak bűncselekmény áldozatává	Polgárórság létszámának növelése, a SZEM azaz Szomszédok Egymásért Mozgalom megszervezése, valamint szakemberek által szervezett tájékoztató és felvilágosító előadások szervezése.
	Időskorú munkavállalók informatikai képzettségének hiánya	Digitális írástudás fejlesztése az élethosszig tanulás jegyében.
	Helyi szállítószerződések hiánya	Megvizsgálni egy idősek szállításával foglalkozó társaság létrehozásának lehetőségét.
	Nincs bentlakásos idősek otthona	Pályázatfigyelés.
Nők	Magas a női munkanélültek száma	Tanácsadás biztosítása a családsegítő által szervezett programokon. Tájékoztatás a támogatási lehetőségekről. Képzésekkel javítani az elhelyezkedést, a képzésekről szóló tájékoztatók bővítése (együttműködés a munkaügyi központtal). Nők vállalkozóvá válásának, önfoglalkoztatásának ösztönzése.
	Gyermekkorban anyává válás	Tudatos gyermekvállalás megteremtése,

Célcsoport	Problémák	Fejlesztési lehetőségek
		felvilágosító előadások szervezése, hatékonyabbá tétele.
Fogyatékkal élők	Fogyatékkal élők és megváltozott munkaképességűek foglalkoztatottságára kevés lehetőség van	Fogyatékkal élők és megváltozott munkaképességű személyek helyi foglalkoztatási lehetőségeinek feltárása
	Hiányzó, nem megfelelő akadálymentesítettség	Akadálymentesítések helyi tervezése, pályázatfigyelés, pénzforrások felkutatása
	A fogyatékkal élők szállítása a személyi és tárgyi feltételek miatt korlátozott	A fogyatékos személyeket szállító szolgálat fejlesztése
	A Könyvtár épülete akadálymentes, de a könyvespolcok között nem lehet kerekesszékekkel közlekedni.	A könyvtári szolgáltatáshoz való hozzáférés biztosítása (a könyv-állomány könyvtár honlapján való közzététele, a könyvek házhoz szállításának megszervezése)

Forrás: Hajdúhadház Város Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programja

1.9 A település gazdasága

Hajdúhadházon az országos folyamatokkal egyezően az 1990-es évektől dinamikusan növekedni kezdett a gazdasági szervezetek száma, alapvetően megváltozott a szervezetek tulajdonosi, gazdálkodási forma szerinti összetétele. A város ugyanakkor a rendszerváltást követő években, a nyitott gazdasági versenyhelyzetben nem tudta megfelelően pozicionálni magát, ezért a település gazdasági szerepköre jóval elmarad a város megyei településhierarchiában betöltött súlyától.

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

Hajdúhadházon a regisztrált gazdálkodó szervezetek száma 2000-2013 között (2006. évtől eltekintve) folyamatosan emelkedett. 2008. évben jelentős növekedés következett be Hajdúhadházon a regisztrált vállalkozások számban.⁹ 2013-ban a településen 1380 db regisztrált vállalkozást tartottak nyilván.

28. táblázat: Regisztrált és működő vállalkozások száma Hajdúhadházon 2000-2013 között

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Regisztrált vállalkozások száma - GFO'02, GFO'11 (db)	418	422	433	468	473	480	444	468	1204	1229	1283	1316	1338	1380
Működő vállalkozások száma - GFO'02, GFO'11 (db)	300	294	318	348	347	349	325	325	325	310	335	321	299	

Forrás: KSH, 2000-2013

A működő vállalkozások számában drasztikus változás nem következett be, számuk az elmúlt években kismértékben csökkent. 2012. évben a regisztrált vállalkozások közül 299 db vállalkozás volt működő vállalkozás. A városban a működő vállalkozások ezer lakosra vetített száma 23 db, amely Hajdú-Bihar megye városainak hasonló mutatóit vizsgálva a legrosszabb városi érték. (A működő vállalkozások ezer lakosra vetített száma a megye városinak átlagában 63 db, a járásban 33 db, a megyében 56 db.)

Hajdúhadházon a vállalkozások koncentrációja igen alacsony, a működő vállalkozások között a 10 fő alatti létszámot alkalmazó egyéni vállalkozások száma a meghatározó. A város gazdasági súlytalanságát igazolja, hogy a megyei középvállalkozások 0,88%-a működik a városban, jelentősebb tőkeerős vállalkozás (250 főnél többet foglalkoztató) nem működik a településen. A város népességi részesedésénél jóval alacsonyabb a közép- illetve a nagyvállalatok aránya a településen. (A város népességének részesedése a megye összes népességéből 2,37%). A működő vállalkozások 33,45%-a társas vállalkozás Hajdúhadházon, ami messze elmarad a megyei (53,43%) és az országos mutatóktól (60,88%).

⁹ 2007-ben 468 db regisztrált vállalkozást tartottak nyilván, míg 2008-ban 1.204 db-ot, a kimagasló növekedés oka, hogy a törvényi változások értelmében módosult a regisztrált vállalkozások számításának módja.

29. táblázat: Működő vállalkozások száma létszám kategóriánként, 2012

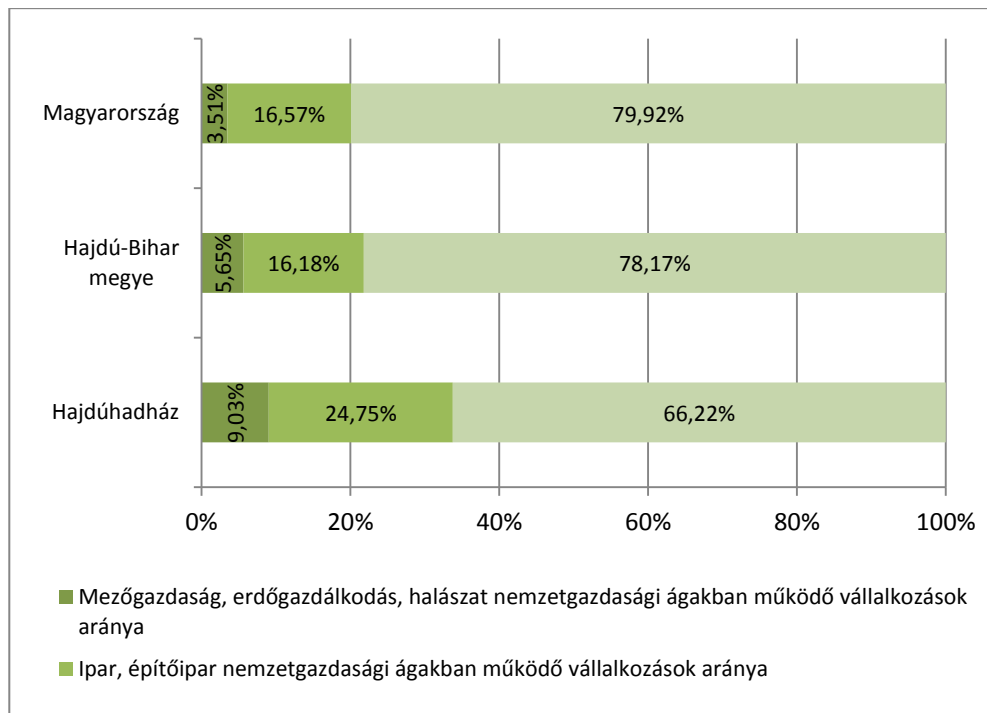
Területi egység	1-9 fő	10-49 fő	50-249 fő	250-X fő	Összesen
	mikro (db)	kis (db)	közép (db)	nagy (db)	
Hajdúhadház	289	8	2	0	299
Hajdú-Bihar megye	29 141	1168	227	35	30 571
A város részesedése a megyén belül (%)	0,99%	0,68%	0,88%	0,00%	0,98%

Forrás: KSH

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A város megyén belüli gazdasági helyzetét tükrözi a működő vállalkozások ágazatok szerinti megoszlása is. Hajdúhadházban viszonylag magas a mezőgazdasági és ipari ágazatokban és alacsony a szolgáltatási ágban működő vállalkozások aránya, ugyanakkor az elmúlt két évtizedben a tercier szektor erősödése volt megfigyelhető. Az erősödés ellenére a szolgáltató szektor aránya (66,22%) még mindig jelentősen elmarad a megyei (78,17%) és az országos (79,92%) arányoktól.

14. ábra: A működő vállalkozások megoszlása fő gazdasági áganként (2012)

Forrás: KSH

2012-ben a legtöbb vállalkozás Hajdúhadházban a kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban (82 db), az építőipar nemzetgazdasági ágban (47 db), a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység ágban (28 db), a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágban (27 db), a feldolgozóiparban (25 db) működött.

30. táblázat: Működő vállalkozások száma és aránya (TEÁOR '08 gazdasági ág, vállalkozási demográfia szerint) - GFO'11, 2012

Nemzetgazdasági ág	Hajdúhadház		Hajdú-Bihar megye		Magyarország		A város részesedése a megyén belül (%)
	db	%	db	%	db	%	
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (A)	27	9,03%	1727	5,65%	22633	3,51%	1,56%
Bányászat, kőfejtés (B)		0,00%	13	0,04%	440	0,07%	0,00%
Feldolgozóipar (C)	25	8,36%	2066	6,76%	48318	7,49%	1,21%
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás (D)		0,00%	19	0,06%	608	0,09%	0,00%
Vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyződésmentesítés (E)	2	0,67%	105	0,34%	1938	0,30%	1,90%
Építőipar (F)	47	15,72%	2744	8,98%	55544	8,62%	1,71%
Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)	82	27,42%	6836	22,36%	133866	20,76%	1,20%
Szállítás, raktározás (H)	11	3,68%	1253	4,10%	23315	3,62%	0,88%
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I)	12	4,01%	1452	4,75%	30827	4,78%	0,83%
Információ, kommunikáció (J)	5	1,67%	986	3,23%	33685	5,22%	0,51%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)	8	2,68%	1147	3,75%	23039	3,57%	0,70%
Ingatlanügyletek (L)	6	2,01%	1070	3,50%	29807	4,62%	0,56%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M)	28	9,36%	4234	13,85%	107515	16,68%	0,66%
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N)	19	6,35%	1731	5,66%	34871	5,41%	1,10%
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás (O)		0,00%	6	0,02%	130	0,02%	0,00%
Oktatás (P)	5	1,67%	1639	5,36%	27035	4,19%	0,31%
Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q)	8	2,68%	1822	5,96%	28805	4,47%	0,44%
Művészet, szórakoztatás, szabadidő (R)	3	1,00%	580	1,90%	15662	2,43%	0,52%
Egyéb szolgáltatás (S)	11	3,68%	1141	3,73%	26654	4,13%	0,96%
Összesen	299	100,00%	30571	100,00%	644692	100,00%	0,98%

Forrás: KSH

1.9.2.1 Mezőgazdaság

2012-ben 27 vállalkozás működött a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat nemzetgazdasági ágakban, ez az összes vállalkozás 9,03%-a, ami igen magas arány a megyei (5,65%) és az országos (3,51%) arányokkal összehasonlítva. A 27 vállalkozáson belül a társas vállalkozások száma 10 db. A regisztrált mezőgazdasági vállalkozások száma ennél jóval

magasabb, 918 db volt 2013-ban (2012-ben 876 db). A regisztrált őstermelők száma 2012-ben 683 fő volt, számuk 2013-ra 477 főre csökkent. A 2011-es népszámlálási adatok alapján a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozású foglalkoztatottak száma 166 fő (az összes foglalkoztatott 5,2%-a).

A 2010-es Általános Mezőgazdasági Összeírás adatai alapján Hajdúhadházon a gazdaságok száma 2521, ebből egyéni gazdaság 2513. A mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek használatában lévő összes földterület az összes földterület 57,26%-a.

31. táblázat: Egyéni gazdaságok és mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek használatában lévő földterületek az összes földterület arányában (%)

	szántó	gyümölcsös	szőlő	gyep	erdő	művelés alól kivett
Egyéni gazdaságok használatában lévő ... területe az összes földterület arányában (%)	76,47%	4,27%	2,60%	2,80%	5,49%	6,33%
Mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek használatában lévő ... területe az összes földterület arányában (%)	32,65%	4,07%	0,00%	0,05%	63,21%	0,02%

Forrás: KSH, 2010

A földterületet használók többsége konyhakert tulajdonos (1336), valamint jelentős a gyümölcsös (865), szőlővel (842), szántóval (756) rendelkező gazdálkodók száma. A használt mezőgazdasági földterület művelési ágak szerinti megoszlására a gyümölcsös, szőlő, konyhakert területek megyeinél magasabb, a szántó, gyep, nádas területek megyeinél alacsonyabb aránya jellemző. (Jelentős különbség mutatkozik az egyéni gazdálkodók és a mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek területhasználati mutatói között.) A településen a szántó (51,38%) területek után az erdőterületek aránya (38,54%) a legjelentősebb. A település erőterületeinek nagysága a megyei erdőterületek 7,2%-a. A szántóföldi művelés adottságai gyengék, a térség szántóterületeinek aranykorona értéke alacsony. Az átlag birtoknagyság kb. 4,5 ha, a földterületek elaprózódtak.

A korábbi években a növénytermesztésben meghatározó volt kukorica, a napraforgó és a rozs. A gyümölcsstermesztésben az alma-, meggy-, és az egres termesztése volt jelentősebb. Hajdúhadházon a zöldségfélék között a káposzta termesztésének van nagy hagyománya.

32. táblázat: A használt földterület művelési ágak szerint (2010)

	Hajdú-Bihar megye		Hajdúhadház	
	hektár	%	hektár	%
Szántó	279 464,80	64,51%	2857,7293	51,38%
Konyhakert	1 093,09	0,25%	47,2821	0,85%
Szőlő	465,7666	0,11%	61,722	1,11%
Gyümölcsös	2522,5262	0,58%	231,103	4,16%

	Hajdú-Bihar megye		Hajdúhadház	
	hektár	%	hektár	%
Gyep	95 216,24	21,98%	68	1,22%
Erdő	29 735,83	6,86%	2143,5087	38,54%
Nádas	3665,5183	0,85%	1,54	0,03%
Halastó	6785,8941	1,57%	-	-
Nem hasznosított mezőgazdasági terület	1 577,75	0,36%	36,1261	0,65%
Gazdasághoz tartozó egyéb területek	12 658,04	2,92%	114,9468	2,07%
Használt terület összesen	433185,447	100,00%	5561,958	100,00%

Forrás: Általános Mezőgazdasági Összeírás (2010)

Az állattartó gazdaságok száma 1808, közülük legtöbben tyúkfélt, sertést és kacsát tartanak. A megye állatállományának 1,21%-a található Hajdúhadházon. A hajdúhadházi állatállomány szerkezete eltér a megyeitől, arányait tekintve a településen a tyúk- és a kacsállomány a legnagyobb. Az állattartásra jellemzően a magáncélú állattartás jellemző.

33. táblázat: Az állatállomány szerkezete, 2010 [állategység alapján, %]

Állatállomány	Hajdú-Bihar megye		Hajdúhadház	
Szarvasmarha-állomány	85 673	1,26%	335	0,40%
Sertésállomány	476 522	6,98%	1 873	2,25%
Lóállomány	5 244	0,08%	212	0,26%
Juhállomány	196 616	2,88%	3 004	3,61%
Kecskeállomány	7 610	0,11%	226	0,27%
Tyúkállomány	4 646 412	68,08%	71 301	85,78%
Kacsaállomány	105 574	1,55%	4 458	5,36%
Lúdállomány	799 750	11,72%	1 380	1,66%
Pulykaállomány	501 815	7,35%	330	0,40%

Forrás: Általános Mezőgazdasági Összeírás (2010)

A legjelentősebb mezőgazdasági tevékenységet folytató társaság a Hajdúhadházi Bocskai Mezőgazdasági Kft., amely állattenyésztéssel (szarvasmarha), növénytermesztéssel (búza, rozs, kukorica) és kertészeti tevékenységgel egyaránt foglalkozik.

1.9.2.2 Ipar

Hajdúhadházon 2012-ben az ipar, építőipar összevont nemzetgazdasági ágban működő vállalkozások aránya 24,75%-os volt, ami jóval magasabb arány a megyei (16,18%) és az országos (16,57%) arányoknál.

Hajdúhadházban az ipar szerepe kiemeltnek tekinthető a foglalkoztatás szempontjából. A 2001. évi népszámlálási adatok alapján Hajdúhadházon az összevont nemzetgazdasági ágak szerint a foglalkoztatottak 35,78%-a az iparban és építőiparban, 52,10%-a a szolgáltatás jellegű ágazatokban, míg a foglalkoztatottak 12,12%-a a szolgáltatási szektorban dolgozott. 2010-ben a foglalkozási főcsoportok besorolása módosult, ugyanakkor az megállapítható, hogy az ipari, építőipari foglalkoztatottak aránya

36,72%-os volt. A 2011-es népszámlálási adatok alapján a város lakosságából 1215 fő dolgozott a szekunder szektorban.

2012-ben az ipar, építőipar összevont nemzetgazdasági ágban 74 vállalkozás működött, amelyek között a feldolgozóipar (25 db működő vállalkozás) és az építőiparban (47 db működő vállalkozás) tevékenykedő vállalatok jelenléte volt a meghatározó. Jelenleg a legnagyobb ipari vállalkozások a településen:

- BILL-ACÉL Kft.
- THETA 95 Kereskedelmi Kft.
- UD STAHL RECYCLING Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
- ÜDÍTŐ-CENTER Termelő, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
- Millennium Kő Kft.
- Sali-Ker Kft.
- LEJLA Pékáru Termelő és Kereskedő Bt.

A településen ipari park nem található, viszont Hajdúhadház településrendezési terve gazdasági ipari övezetnek jelöl több területet is. A kijelölt ipari területeken azonban kiépített infrastruktúra nincs, kizárólag a kereskedelmi, szolgáltató területek közvetlen közelében van valamennyi infrastruktúra bekötés lehetősége biztosítva. A kijelölt gazdasági ipari területek:

- a Nyugati Iparterületek: Kossuth utca – Arany János utca és a 4. sz. főút közötti szakasz, Dorogi utca, Kossuth utca és a 4. sz. főút közötti szakasz, 4. sz. főút és Lóger kert utca melletti iparterület
- Keleti Iparterület: városon túli terület, amely a Hunyadi utca és a Széchenyi utca által körülhatárolt terület

Kutatás-fejlesztés

Nemzetközi viszonylatban a kutatási, fejlesztési tevékenység a nagy tőkeerejű nemzetközi vállalkozásokhoz és specializált K+F központokhoz kötődik, ami Magyarországon főként Budapestre és környékére (valamint nagyobb egyetemi városokra) koncentrálódik. Hajdú-Bihar megye területén 2013-ben 223 kutató-fejlesztő helyet regisztráltak, amellyel Hajdú-Bihar megye a megyei rangsorban Csongrád és Pest megye után a harmadik helyet foglalja el (Budapest K+F tevékenységben betöltött szerepe jóval a megyei értékek felett van). Országos szinten a GDP 1,3%-át fordítják kutatás-fejlesztésre, addig ez a megyében jóval magasabb, 2,12% (Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia (S3), 2014). E kedvező megyei adat ugyanakkor Debrecen, a Debreceni Egyetem kutatás-fejlesztésben elért kimagasló eredményeinek köszönhető. Hajdúhadházon a kedvező megyei adatok ellenére K+F tevékenységet folytató szervezet nem található.

1.9.2.3 Szolgáltatások

Szolgáltató vállalkozások

A szolgáltatások Hajdúhadház gazdaságában lényeges szerepet töltenek be mind a foglalkoztatottak, mind a vállalkozások szempontjából. A város működő vállalkozásainak 66,22%-a a szolgáltatás szektorban tevékenykedik, ami a megyei (78,17%) és az országos (79,92%) arányoktól jóval alacsonyabb érték. A terciér szektor 198 vállalkozásának több mint 40%-a a kereskedelem és gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban működik, ezen kívül még a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység és az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység tekinthető jelentősnek a vállalkozások száma alapján. A 2011. évi népszámlálás alapján a terciér szektorban dolgozó hajdúhadházi lakosok száma 519 fő volt.

A szolgáltatások között a Hajdúhadházon a megyei és az országos mutatókhoz hasonlóan, attól eltérő mértékben a kereskedelem a legjelentősebb nemzetgazdasági ágazat, ugyanakkor a város jelentős hátrányban van a nagyobb hozzáadott értéket képviselő szolgáltatások (IKT, oktatás, szakmai-tudományos szolgáltatások) terén.

A kereskedelmi egységek között a településen a kiskereskedelmi üzletek vannak nagyobb számban. A kiskereskedelmi üzletek közül az élelmiszerüzletek részaránya a legmagasabb.

34. táblázat: A szolgáltatásban működő vállalkozások nemzetgazdasági áganként (2012)

Nemzetgazdasági ág	Hajdúhadház		Hajdú-Bihar megye		Magyarország		A város részesedése a megyén belül (%)
	db	%	db	%	db	%	
Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)	82	41,41%	6836	28,61%	133866	25,98%	1,20%
Szállítás, raktározás (H)	11	5,56%	1253	5,24%	23315	4,53%	0,88%
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I)	12	6,06%	1452	6,08%	30827	5,98%	0,83%
Információ, kommunikáció (J)	5	2,53%	986	4,13%	33685	6,54%	0,51%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)	8	4,04%	1147	4,80%	23039	4,47%	0,70%
Ingatlanügyletek (L)	6	3,03%	1070	4,48%	29807	5,79%	0,56%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (M)	28	14,14%	4234	17,72%	107515	20,87%	0,66%
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N)	19	9,60%	1731	7,24%	34871	6,77%	1,10%
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás (O)		0,00%	6	0,03%	130	0,03%	0,00%
Oktatás (P)	5	2,53%	1639	6,86%	27035	5,25%	0,31%
Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q)	8	4,04%	1822	7,62%	28805	5,59%	0,44%
Művészet, szórakoztatás, szabadidő (R)	3	1,52%	580	2,43%	15662	3,04%	0,52%
Egyéb szolgáltatás (S)	11	5,56%	1141	4,77%	26654	5,17%	0,96%
Összesen	198	100,00%	23897	100,00%	515211	100,00%	0,98%

Forrás: KSH, 2012

Lakossági
alapszolgáltatások,
üzleti szolgáltatások

A lakossági alapszolgáltatások spektruma lefed minden elvárható területet, ami a lakosok életminőségét és komfortérzetét nagymértékben javítja. Az üzleti szolgáltatások tekintetében azonban a városban jelentős hiány mutatkozik, hiszen a településen inkubátor ház, üzleti szolgáltató központ nem működik.

Kiskereskedelem,
vendéglátás

2013-ban a településen 120 kiskereskedelmi üzlet működött. A kiskereskedelmi üzletek számának változását tekintve megállapíthatjuk, hogy 2003-2010 között az üzletek száma 157-ről folyamatosan 114-ig csökkent. 2010-től az üzletek számában lassú növekedés figyelhető meg. 2013-ban az ezer lakosra jutó kiskereskedelmi üzletek száma 9,5, ami a járási mutatóval megegyezik (9,6), ugyanakkor alacsonyabb a megyei (14,5) és az országos (15,1) átlagnál. A megye városai között csak Hajdúsámsonban, Nádudvaron és Tiszacsegén kedvezőtlenebb a vizsgált mutató. A kínálatot nagymértékben befolyásolja a nemzetközi kereskedelmi láncok

Idegenforgalom

megjelenése. Hajdúhadházon a település északi részén található a Lidl és a Penny Market áruház.

Hajdúhadházon a vendéglátóhelyek száma 2013-ban 20 darab volt, aminek fele italüzlet és zenés szórakozóhely kategóriába sorolható vendéglátóhelyként üzemelt. A városban az 1 000 lakosra jutó vendéglátóhelyek száma (1,6) alacsonyabb a megyei (4,5) értéknél.

Hajdúhadházon a turisztikai szektor szinte teljesen hiányzik. A térségi, egyes esetekben megyei jelentőségű turisztikai vonzerők, programok ellenére az idegenforgalomhoz kapcsolódó egyéb szolgáltatások, azok kiszolgáló infrastruktúrája szinte teljesen hiányosnak tekinthető a városban és a környékén is. A KSH 2013-as adatai alapján a városban nem található regisztrált kereskedelmi és falusi szálláshely. A Hajdúhadházi járás idegenforgalmi mutatóit (férőhelyek, valamint a vendégéjszakák száma) vizsgálva megállapítható, hogy a mutatók alapján a járás helyzete a Derecskei és a Nyíradonyi járások mellett igen kedvezőtlen. Tégláson 2013-ban a kereskedelmi szálláshelyek (panziók) szállásférőhelyeinek száma 14 db, a szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma 1057 vendégéjszaka volt, míg Bocskaiertben a falusi szálláshelyek szállásférőhelyeinek száma 18 darab, a szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma 245 vendégéjszaka volt.

A turizmus adottságai a településen jóval túlmutatnak az ágazat gazdaságban betöltött szerepénél. Hajdúhadház számos természeti és történelmi értékekkel rendelkezik, a településen térségi és megyei jelentőségű rendezvények vannak. A település fő turisztikai értékei a következők:

1. A főtéren található kéttornyú Református Templom, amely a Tiszántúl három kéttornyú református templomának egyike.
2. A város másik jellegzetes épülete a település központjában lévő Városháza, amelynek épületét 1912-ben építették szállodának.
3. A településen két nagy kiterjedésű, közösségi jelentőségű természetvédelmi terület (Natura 2000 terület) található.
4. A városban minden évben megrendezésre kerülő programok, rendezvények, amelyek közül kiemelkedik a Hadházi Káposztás Napok.
5. A városban több történelmi, híres hadházi személyhez kapcsolódó emlékhely, kül- és beltéri művészeti alkotás található.

1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések

Hajdúhadházon a működő vállalkozások száma csökkenő, míg a regisztrált vállalkozások száma növekvő tendenciát mutat. (További részletek a gazdasági szervezetekről az 1.9.1 fejezetben található.)

35. táblázat: Regisztrált és működő vállalkozások száma Hajdúhadházon 2000-2013 között

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Regisztrált vállalkozások száma -	418	422	433	468	473	480	444	468	1204	1229	1283	1316	1338	1380

GFO'02, GFO'11 (db)														
Működő vállalkozások száma - GFO'02, GFO'11 (db)	300	294	318	348	347	349	325	325	325	310	335	321	299	

Forrás: KSH, 2000-2012/2013

Iparüzési adó

Az városban zajló termelés, a gazdasági, kereskedelmi és vendéglátó-ipari forgalom jelentős adóbevételeket biztosít az önkormányzat számára: az iparüzési adó összege folyamatosan növekszik, 2014-ben 107,644 millió forint volt. (Ugyanakkor az a nagyvállalatok hiányában elmarad egyes hasonló nagyságú városokéhoz képest.)

36. táblázat: A legjelentősebb vállalkozások az iparüzési adó alapján (2014)

Vállalkozás neve	Fő tevékenységi kör
UD STAHL RECYCLING Kft.	Hulladék nagyker.
Nyírerdő Zrt.	Egyéb évelőnövény term.
Magyar Telekom Nyrt.	Távközlési szolgáltatás
Rail Cargo Hungaria Zrt.	Vadúti szállítás
Bocskai Mg. Kft.	Gabonaféle termesztése
Lidl Magyarország Bt.	Élelmiszer vegyes kisker.
Penny Market Kft.	Élelmiszer vegyes kisker.
Telenor Mo. Kft.	Vezeték nélküli távközlés
Szoboszló Hús Kft.	Húsfeldolgozás
E.ON Tiszántúli Áramszolg. Zrt.	Áramszolgáltatás

Forrás: Hajdúhadház Város Önkormányzata

Vállalkozások
beruházásai

A vállalkozások fejlesztési tevékenységének aktivitását mutatja az európai uniós támogatásban részesült vállalkozói projektek száma. Hajdúhadházon a 2007-2013 között több vállalkozás is jelentős fejlesztést valósított meg, amelynek eredményeként új munkahelyek jöttek létre, javult a vállalkozások munkakörnyezete. A beruházások többek között telephelyfejlesztésre, mikro- és kisvállalkozások technológia fejlesztésére irányultak.

1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Egy város gazdasági versenyképességét számos tényező befolyásolja, amelyek közül Hajdúhadház esetében a legfontosabb pozitív és negatív tényezők a következők:

Versenyképességet befolyásoló pozitív tényezők:

- az elhelyezkedésből és a javuló külső elérhetőségből eredeztethető adottságok (1.1 és 1.15 fejezetek),
- a megfelelő ipari-gazdasági fejlesztési területek jelenléte (1.9.2.2 fejezet),
- a potenciális munkaerő magas aránya (javuló képzettségi szintje) (1.7.1.3 fejezet),

Versenyképességet befolyásoló negatív tényezők:

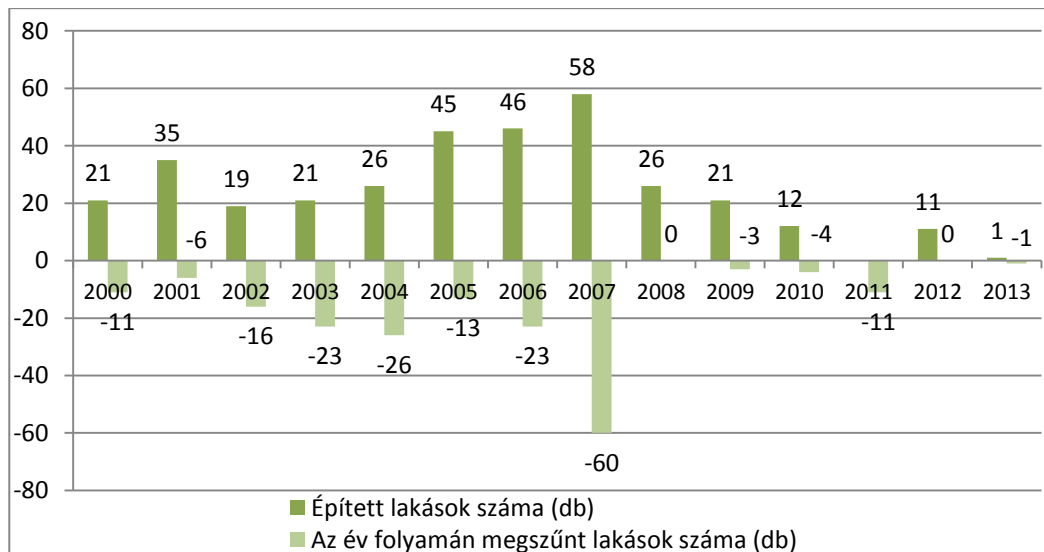
- az inaktív lakosság hosszú távon magas aránya
- a potenciális munkaerő alacsony képzettségi szintje
- az ipari-gazdasági területek nem megfelelő infrastrukturális kiépítettsége

A települések gazdasági versenyelőnyét vizsgálva megállapítható, hogy Hajdúhadház a hasonló méretű és földrajzi adottságú városokhoz képest kedvezőtlenebb helyzetben van, ugyanakkor számos területen kihasználatlan gazdasági potenciálokkal rendelkezik, amelyek a jövőbeli gazdasági fejlődés alapjai lehetnek.

1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Hajdúhadházon az épített lakások száma főként a központi lakástámogatási rendszernek köszönhetően 2000 után megemelkedett, a legtöbb lakást (58 darab) a városban 2007-ben építették. 2008 óta a gazdasági válság miatt jelentős mértékben lecsökkent az épülő lakások száma. 2011-ben a városban egyetlen új lakás sem épült. A megszűnő lakások száma 2003, 2004, 2011 és 2013 kivételével minden évben kisebb volt, mint az újonnan épített lakások száma. 2013-ban a lakásállomány 4217 db volt. 2001 és 2011 között a lakások kor szerinti megoszlása is jelentős mértékben javult. A városban az új építések mellett a lakásállomány állapotának javulásában meghatározóak voltak az átépítések és felújítások is, amelyek lendületét szintén megtörte a válság.

15. ábra: A lakásállomány változása (2000-2013)

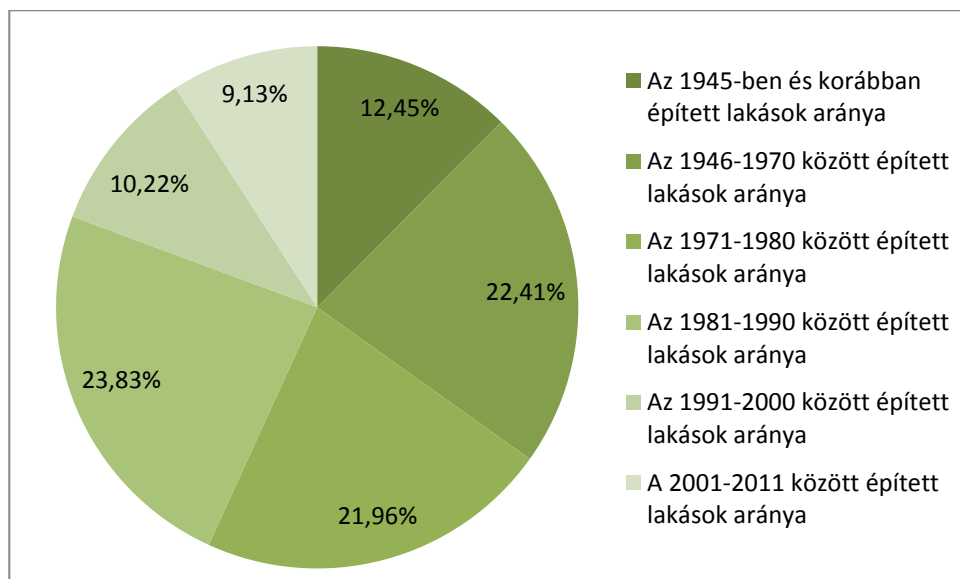
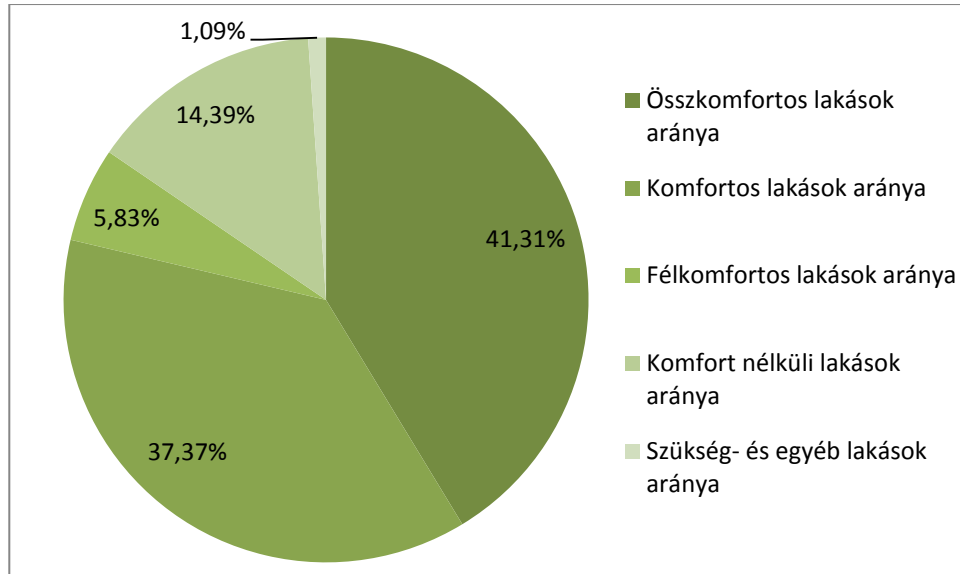

Forrás: KSH, 2013

A 2001. évi népszámlálás alapján az alacsony komfortfokozatú lakások aránya még meghaladta a 42%-ot, de ez az arány 2011-re 21%-ra csökkent az előbbieken ismertetett lakásépítések és felújítások eredményeként. A lakásállomány 65%-a 1991 előtt épült.

16. ábra: A lakások megoszlása komfortfokozat és építési év szerint (2011)

Forrás: KSH

A lakások többsége – a hazai ingatlanpiaci viszonyoknak megfelelően – magántulajdonban van. Az önkormányzati tulajdonú bérlakások száma 21, amelyből 13 darab alacsony komfortfokozatú (komfort nélküli).

1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszere

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az Önkormányzat és az állam közötti feladatmegosztás módosítása miatt 2013-tól jelentős változások történtek a város költségvetésében. A bevételi oldalon megszűnt az önkormányzat személyi jövedelemadóból való részesedése, az illetékbevételek elkerültek a várostól, valamint a gépjármű adó esetében csupán 40% marad helyben. A rendszeres állami támogatások jellemzően nominálértéken is csökkennek, különösen igaz ez a normatív támogatásokra. Emiatt megnőtt az önkormányzati saját bevételek jelentősége. Az önkormányzati költségvetés tervezése és végrehajtása során a fő alapelvek a pénzügyi stabilitás és fenntarthatóság, a feladatok magas színvonalú ellátásának biztosítása, valamint a fejlesztési elképzelések megvalósíthatósága és fenntarthatósága.

A stabil és kiegyensúlyozott költségvetés fontos eleme a szakmailag átgondolt és pénzügyileg megtervezett adópolitika is. A város területén 2015-ben a következő adónemek vannak érvényben:

- Magánszemélyek kommunális adója: mértéke adótárgyanként, illetve lakásbérleti jogviszonyonként évente 11.000 Ft
- Építményadó: az építményadó kötelezettség alá eső építmény minden egész négyzetmétere vonatkozásában 1-200m² adóalap esetén 300 Ft/m²/év, 201 m² adóalaptól 60.000 Ft és a 200 m² feletti rész után 650.- Ft/m²/év
- Iparüzési adó: Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén állandó vagy ideiglenes jelleggel végzett vállalkozói tevékenység, adóalany az egyéni vállalkozó valamint társas vállalkozó. Adó mértéke: az adóalap 2%-a, ideiglenes tevékenység után: 5000 Ft/nap .
- Települési adó: 2015. január 1. napjától került bevezetésre az önkormányzat illetékességi területén. A települési adó mértéke 400 Ft/AK

37. táblázat: A költségvetés bevételi tételeinek alakulása, ezer Ft (2005-2014)

Év	A (Működési bevételek)	B (Helyi iparüzési adó- A-n belül)	C (Felhalmozási és tőke jellegű bevételek)	D (Finanszírozási bevételek)	E (Hitelbevételek D-n belül)	Összesen
2005	2 516 214	58 611	44 311	156 301	156 301	2 716 826
2006	2 452 723	62 817	5 037	100 000	100 000	2 557 760
2007	2 670 512	72 230	10 888	0	0	2 681 400
2008	2 694 057	79 238	6 564	0	0	2 700 621
2009	2 807 133	87 119	26 557	38 071	38 071	2 871 761
2010	2 631 450	69 166	12 661	132 992	33 822	2 777 103
2011	2 709 885	81 132	526 783	415 341	238 738	3 652 009
2012	2 529 477	94 828	398 214	438 125	0	3 365 816
2013	2 457 162	100 978	508 465	410 907	0	3 376 534
2014	2 304 144	97 200	651 772		0	2 955 916

Forrás: Hajdúhadház Város Önkormányzata

Az önkormányzati költségvetés kiadási oldalának legjelentősebb tételét minden évben a működési kiadások (pl. személyi juttatások, dologi kiadások) jelentették. Ezt érdemben befolyásolhatja, hogy az adott évben sor kerül-e jelentősebb fejlesztés, beruházás megvalósítására.

38. táblázat: A költségvetés kiadási tételeinek alakulása, ezer Ft (2005-2014)

Év	A (Működési kiadások)	B (Felhalmozási és tőke jellegű kiadások)	C (Beruházási kiadások B-n belül)	D (Finanszí- rozási kiadások)	E (Hitelek törlesztése D-n belül)	Összesen
2005	1 625 065	1 012 834	837 491	117 036	117 036	2 754 935
2006	1 086 481	195 144	172 881	125 173	125 173	1 406 798
2007	1 190 542	295 411	227 346	30 588	30 588	1 516 541
2008	1 264 740	196 811	188 506	31 423	31 423	1 492 974
2009	1 421 088	173 193	108 162	33 400	33 400	1 627 681
2010	1 264 740	181 526	124 899	33 400	33 400	1 479 666
2011	1 485 573	661 482	446 968	86 419	33 200	2 233 474
2012	1 417 263	565 921	426 560	336 721	132 935	2 319 905
2013	1 561 682	448 026	178 721	254 897	35 323	2 264 605
2014	2 007 338	567 757	414 838		100 463	2 575 095

Forrás: Hajdúhadház Város Önkormányzata

Vagyongazdálkodás

Az önkormányzat számára pozitív változást jelentett az adósságállományának állam által megtörtént átvállalása, hiszen az jelentős mértékben terhelte a város éves költségvetését.

A 2011. évi CLXXXIX Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény alapján a települési önkormányzat helyi rendeletben szabályozhatja a vagyona feletti rendelkezési jog gyakorlását. A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény értelmében az önkormányzati vagyon felosztása a következők szerint alakul: a jogszabály két nagy vagyoni csoportot különböztet meg, az üzleti- és a törzsvagyont. A törzsvagyon körébe tartozó tárgyak forgalomképtelenek, illetve korlátozottan forgalomképesek. Az önkormányzat forgalomképtelen törzsvagyona a kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló vagyonból és nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű vagyonból áll.

Hajdúhadház Város Önkormányzatának 3/2006.(I.24.) számú önkormányzati rendelete az Önkormányzat vagyonáról, a vagyontárgyak feletti tulajdonosi jogok gyakorlásának szabályairól rendelkezik. A rendelet hatálya kiterjed a tulajdonban álló ingatlanokra, ingóságokra (tárgyi és forgóeszközökre) és vagyoni értékű jogaira (immateriális javak).

Ezen túlmenően az Önkormányzat vagyongazdálkodásának alapelveit a Hajdúhadház Város Önkormányzat közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási terve (2013) is szabályozza.

Az Önkormányzat vagyongazdálkodását négy fő cselekvési, tevékenységi terület köré lehet csoportosítani:

- a vagyon növekedésének, gyarapításának elősegítése (beruházás, fejlesztés, kisajátítás, adomány elfogadása, térítésmentes juttatás)
- a meglévő vagyon fenntartása (üzemeltetés, karbantartás, felújítás)
- vagyonhasznosítás (bérbeadás, haszonbérlet, használatba adás)

- értékesítés, térítésmentes átadás, csere

Az Önkormányzati vagyon feletti tulajdonosi jogokat a vagyonrendeletben meghatározott hatáskörök alapján a Képviselő-testület, a Bizottságok, Polgármester gyakorolják. A vagyongazdálkodás feladatai végrehajtásának előkészítését a Polgármesteri Hivatal szervezeti egységei a Jegyző irányításával látják el. A végrehajtásban érintettek a Pénzügyi és Gazdasági Iroda, a Városüzemeltetési Iroda, valamint a Városgondnokság

A vagyongazdálkodásra vonatkozó végrehajtási feladatokat a Polgármesteri Hivatal szabályzatai tartalmazzák, amelyek alapján meg kell vizsgálni az önkormányzati ingatlangazdálkodás, az önkormányzat tulajdonában lévő épületek, lakások és helyiségek kezelésének, felújítása és karbantartása feladatok önkormányzati tulajdonú gazdasági társasággal történő ellátásának lehetőségét. A létrehozandó gazdasági társaság a későbbiekben részt vállalhatna a lakossági energiatakarékosági programok szervezésében és lebonyolításában is.

Az önkormányzat vagyonát tekintve 2005 és 2014 között körülbelül 58%-os növekedés ment végbe. A vagyon legjelentősebb tételeit a tárgyi eszközök, az üzemeltetésre átadott eszközök és a befektetett pénzügyi eszközök jelentik.

39. táblázat: Az önkormányzati vagyon alakulása, ezer Ft (2005-2014)

Év	Törzsvagyon	Üzleti vagyon	Kötvény és hitelállomány
2005	3 173 078	633 324	184 663
2006	3 303 614	719 826	162 011
2007	3 604 009	558 658	131 422
2008	3 753 139	505 081	100 000
2009	3 873 900	566 129	104 671
2010	3 917 861	568 516	95 019
2011	4 635 854	598 339	343 828
2012	4 797 209	451 818	18 716
2013	4 885 502	612 345	35 323
2014	5 798 180	510 379	0

Forrás: Hajdúhadház Város Önkormányzata

Önkormányzati részesedés

A vagyon másik jelentős csoportját a részesedések jelentik olyan gazdasági társaságokban, ahol az önkormányzat tulajdoni hányaddal rendelkezik. Jelenleg az önkormányzatnak az alábbi tulajdoni aránnyal rendelkező gazdasági társaságai vannak:

40. táblázat: Önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaságok, % (2013)

Gazdasági társaság megnevezése	tulajdoni hányad (%)
Hajdúvítez Kft.	100
Ezerjő Szociális Szövetkezet	80

Forrás: Hajdúhadház Város Önkormányzata

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A településfejlesztés intézményrendszere

Az önkormányzati feladatok ellátásában a képviselő-testület munkáját a polgármester (1 fő), az alpolgármester (1 fő), a testület bizottságai (6 db), a gazdasági és városfejlesztési és az agrárgazdasági tanácsnokok segítik. A Képviselő-testület az alábbi állandó bizottságokat hozza létre:

- Ügyrendi, Etikai, Közrendvédelmi és Nemzetiségi Bizottság 5 fő

- Pénzügyi Bizottság 3 fő
- Szociális, Családvédelmi és Egészségügyi Bizottság 3 fő
- Oktatási, Művelődési, Ifjúsági és Sport Bizottság 3 fő

A testület 6 bizottsága saját szakterületén közreműködik a városfejlesztési tevékenységeket megalapozó különböző dokumentumok tervezésében, véleményezésében, figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását, felügyelik a feladatkörükhöz kapcsolódó önkormányzati intézmények működését. Az általános hatáskörök mellett a bizottságok többsége speciális feladatokat is ellát a városfejlesztéshez kapcsolódóan, amelyek jelentősége az Integrált Városfejlesztési Stratégia kidolgozása és megvalósítása szempontjából is fontos.

A Polgármesteri Hivatal szervezeti egységei közül a városfejlesztési tevékenységek a Pénzügyi Bizottság és a Városüzemeltetési Iroda tevékenységi körébe tartoznak.

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

A gazdaság élénkítése illetve ennek érdekében megtett intézkedések kiemelten fontosak a település további fejlődésének érdekében. Jelenleg a településen a gazdaságfejlesztés eszköztárából a vállalkozásoknak nyújtott közvetlen gazdaságfejlesztési eszközöket egyedi elbírálás alapján tudja biztosítani az önkormányzat. A településre betelepülni szándékozó vállalkozások számára minden esetben a feltételeket külön megvizsgálva tud különböző kedvezményeket, illetve lehetőségeket biztosítani az önkormányzat. Ezen kedvezményeket azonban – az önkormányzat szűkös költségvetése miatt – igen korlátozottan tudja biztosítani.

Az önkormányzat a munkahelyteremtés és -megőrzés, valamint az adóbevételek növelése és kiszámíthatósága érdekében számos közvetlen és közvetett eszközzel befolyásolja a jelenlegi és a potenciális gazdasági szereplők tevékenységét.

- **A beruházásokhoz és a vállalkozások hatékony működéséhez szükséges infrastruktúra biztosítása:**
 - ipari-gazdasági célú területek kijelölése és fejlesztése,
 - elérhetőség biztosítása,
- **Megfelelő jogi szabályozás helyi szinten:**
 - a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartás csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát;
 - különösen fontos az építési szabályok meghatározása és a területhasználat korlátainak felállítása úgy, hogy az megfelelő rugalmassággal módosítható lehessen, amennyiben befektetői igény jelentkezik – természetesen a helyi lakosok érdekeinek maximális érvényesítése mellett;
 - a befektetői folyamatot szükség esetén adó- és illetékkedvezményekkel is ösztönözni, gyorsítani lehet.
- **Partnerség:** az önkormányzat a hatékony együttműködés érdekében rendszeresen egyeztet a meghatározó gazdasági szereplőkkel, elvárásaikat és érdekeiket igyekszik minél nagyobb mértékben figyelembe venni a településfejlesztési tevékenységek során (a Partnerségi Terv keretében azonosította azokat a szereplőket, amelyeket a gazdaságfejlesztési munkacsoport tevékenységébe és így az ITS kidolgozásába aktívan bevon).

1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai

A város jelentős munkaerő-piaci problémája a **nyilvántartott álláskeresők magas száma és aránya**. 2015 januárjában a munkaképes korú népesség 19,26%-a, 1727 fő volt nyilvántartott álláskereső (2012 januárjában ez az érték a 28%-ot is meghaladta), akik több mint 20%-a volt legalább 365 napja nyilvántartott álláskereső. A tartós munkanélküliek elhelyezkedési esélye igen alacsony, esetükben a munkanélküli státuszt leggyakrabban az inaktivitásba vonulás követi. Az önkormányzat a közfoglalkoztatási programba való bevonással próbálja e kedvezőtlen folyamatot megelőzni.

A foglalkoztatáspolitikai szempontjából kiemelkedő fontosságú a város 2009-ben elfogadott Közfoglalkoztatási Terve (75/2009.(IV.14.)HÖ. sz. határozat), amely elemezte a város foglalkoztatás- és szociálpolitikai helyzetét, valamint a közmunka, közhasznú munka és a közcélú foglalkoztatás területén elért eredményeket. 2011. január 1-től a Munkaügyi Központok koordinálják a közfoglalkoztatást, ezért az önkormányzatok közfoglalkoztatási tervekészítési kötelezettsége is megszűnt.

Közfoglalkoztatás

Hajdúhadházon a város foglalkoztatási potenciálja jelentős, a munkanélküliség és az inaktivitás kiemelt problémát jelent. Az önkormányzat szerepe a foglalkoztatáspolitikában kettős:

- a közfoglalkoztatási programba bekapcsolódva jelentős számú munkanélkülinek tud értékteremtő tevékenységet és rendszeres munkajövedelmet biztosítani,
- koordinátorként és ösztönzőként kezdeményezhet helyi, térségi szintű együttműködést és programokat a munkaerő-piaci helyzet átfogó javításáért.

A közfoglalkoztatásban, mint aktív munkaerő-piaci eszközben rejlő lehetőségeket Hajdúhadház intenzíven kihasználja.

2015 januárjának és februárjának átlagát tekintve a közfoglalkoztatási mutató Hajdúhadházon 6,13%-os volt, ami a járási és megyei értéktől is magasabb. A közfoglalkoztatásra fordított összeg 2014-ben 715, 078 millió Ft volt.

41. táblázat: *Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma*

	Hajdú-Bihar megye			Hajdúhadházi járás			Hajdúhadház		
	2013	2014	2015 01-02. hó	2013	2014	2015 01-02. hó	2013	2014	2015 01-02. hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	2 754	8 210	9 614	168	487	456	127	379	327
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	1 261	1 841	1 060	56	76	24	41	54	10
Kistérségi startmunka mintaprogram támogatása összesen:	6 383	6 092	7 233	281	226	297	156	158	213
-- Mezőgazdaság	1 899	3 377	2 944	63	88	99	54	72	97
-- Belvízelvezetés	1 334	394	913	59	22	70	18	8	26
-- Mezőgazdasági földutak karbantartása	854	330	630	38	18	35	26	12	35
-- Bio- és megújuló energiafelhasználás	222	13	-	-	-	-	-	-	-
-- Belterületi közutak karbantartása	902	416	836	47	29	12	27	20	11

	Hajdú-Bihar megye			Hajdúhadházi járás			Hajdúhadház		
	2013	2014	2015 01-02. hó	2013	2014	2015 01-02. hó	2013	2014	2015 01-02. hó
-- Illegális hulladéklerakók felszámolása	351	177	342	32	15	45	16	8	24
-- Téli és egyéb értéktartó közfoglalkoztatás	809	1 230	1 369	41	24	17	15	8	1
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	-	155	200	-	31	19	-	31	19
Mindösszesen:	10 398	16 138	17 906	505	790	777	324	592	550
Közfoglalkoztatási mutató	2,71%	4,23%	4,69%	3,17%	4,94%	4,87%	3,64%	6,59%	6,13%
Regisztrált álláskeresők száma zárónapon	44 398	36 926	35 286	2 911	2 448	2 494	2 043	1 680	1 778

Forrás: kozfoglalkoztatatas.bm.hu

A közfoglalkoztatás keretében elvégzendő feladatok többnyire a következők: parkfenntartási, köztisztasági feladatok, illegális szemétkerakók felszámolása, zöldfelületek tisztántartása, parlagfűirtás, erdőtelepítés, gondozás, játszóterek takarítása, belvív- és csapadékvíz-elvezető árkok tisztántartása, burkolt és burkolatlan árkok takarítása, a felszíni csatornák és szivárgók takarítása, iszapmentesítés, illetve a kitarított szakaszok folyamatos karbantartása.

A felsorolt tevékenységek nagy része fizikai jellegű, különösebb szakképesítést nem igényel, így alkalmasak arra, hogy jelentős számban vonjanak be alacsonyabb iskolai végzettségűeket, de a szakképesítéssel, magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőknek is kínálnak feladatokat, munkalehetőséget, főleg az önkormányzati tulajdonban lévő szociális, oktatási és egészségügyi intézményeknél.

1.10.5 Lakás és helyiséggazdálkodás

Bérlakások

Az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanokkal kapcsolatos gazdálkodást az alábbi önkormányzati rendeletek szabályozzák:

Hajdúhadház Város Önkormányzatának 30/2006.(XII.08.) sz. rendelete az önkormányzat tulajdonában álló lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásának és elidegenítésének helyi szabályairól. A rendelet hatálya kiterjed Hajdúhadház Város Önkormányzatának tulajdonában lévő minden lakásra, továbbá nem lakás céljára szolgáló helyiségekre.

Az önkormányzat tulajdonában lévő lakáscélú épületek (bérlők háza, garzon lakások) energetikai szempontból felújításra szorulnak, a nyílászárók cseréje, az épület teljes hőszigetelése komoly segítséget nyújtanának a bérlők energia költségeinek megfizetésében.

Az önkormányzat középtávú terve a szociális célú város rehabilitációs pályázat benyújtásával ezen épületek és környezetük komplex megújítása, valamint a jelenleg üresen álló bérlők háza épületében kisebb alapterületű önkormányzati bérlakások kialakítása. Az önkormányzati bérlakások felújításának lehetőségét meg kell vizsgálni, akár a bérlő saját költségén történő felújítással a bérleti díjba történő beszámítás lehetőségével. Az önkormányzati bérlakások nem, vagy nem megfelelően működnek, a felújítási alapképzés nem történik meg, ezért ezen épületek felújítására jelenleg nem áll rendelkezésre forrás. A bérleti díjakat rendszeresen felül kell vizsgálni, a hátralékok behajtása iránt a szükséges intézkedéseket meg kell tenni.

42. táblázat: Bérlakások megoszlása komfortfokozat, szobabeosztás és elhelyezkedése alapján (2015)

Bérlakások száma komfortfokozat alapján		Bérlakások száma szobaszám alapján		Bérlakások száma városrészenként	
Összkomfortos	5	1 szobás	13	Városközpont	—
Komfortos	3	1,5 szobás	—	Városközponton kívüli településrész	19
Félkomfortos	—	2 szobás	6	Külterület	2
Szükséglakás	—	2,5 szobás	2		
Komfort nélküli	13	3 szobás	—		
Összesen	21	3-nál több szobás	—		
-ebből szociális bérlakás	6	Összesen	21	Összesen	21

Forrás: Hajdúhadház Város Önkormányzata

A város vagyongazdálkodási terve alapján közép és hosszú távon is törekedni kell arra, hogy a helyiségeket maradéktalanul hasznosítsák, ne legyen üres helyiség. Azok a helyiségek, amelyeknél jobb bérbeadási lehetőség nincs, minimális bérleti díj ellenében, akár önköltségen is bérbe adhatóak azzal, hogy az önkormányzat a fenntartási, üzemeltetési költségektől mentesül.

A bérleti díjakat differenciáltan kell megállapítani figyelembe véve a helyiség városon belüli elhelyezkedését, az épület, helyiség műszaki állapotát, a tervezett tevékenység végzésére való alkalmasságát, a tevékenység jellegét.

Az önkormányzat által 12 db épület kerül bérbeadás útján hasznosításra, amelyből 3 db üzlethelyiség, 2 db iroda, 7 db pedig bérlakás.

1.10.6 Intézményfenntartás

Hajdúhadház Város Önkormányzata több intézmény esetében (pl. óvoda, könyvtár, múzeum) fenntartói jogokat gyakorol, amely azt jelenti, hogy ezeknél a szakmai feladatellátáshoz és az épületüzemeltetéshez kapcsolódó személyi juttatások, járulékok, dologi, felhalmozási és egyéb kiadások biztosítása az önkormányzat hatásköre.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény, valamint a köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény szerinti önkormányzati köznevelési intézmények 2013. január 1-től állami fenntartásba kerültek. Az érintett intézmények szakmai munkájának irányítása az állam feladata a KLIK-en keresztül, míg a működtetés feltételeit az önkormányzat biztosítja (pl. általános iskolák, gimnázium).

Annak érdekében, hogy az épületek üzemeltetése költséghatékony módon történjen, az önkormányzat ütemezetten és tervezetten elvégzi a szükséges felújításokat, illetve energetikai célú fejlesztéseket hajt végre. Az ehhez kapcsolódó felhalmozási jellegű kiadások összege évről évre változik.

1.10.7 Intézményfenntartás

Hajdúhadház Város Önkormányzata több intézmény esetében (pl. óvoda, bölcsőde, városi könyvtár) fenntartói jogokat gyakorol, amely azt jelenti, hogy ezeknél a szakmai feladatellátáshoz és az épületüzemeltetéshez kapcsolódó személyi juttatások, járulékok, dologi, felhalmozási és egyéb kiadások biztosítása az önkormányzat hatásköre.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény, valamint a köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény szerinti önkormányzati köznevelési intézmények 2013. január 1-től állami fenntartásba kerültek. Az érintett intézmények szakmai munkájának irányítása az állam feladata a KLIK-en keresztül, míg a működtetés feltételeit az önkormányzat biztosítja.

Annak érdekében, hogy az épületek üzemeltetése költséghatékony módon történjen, az önkormányzat ütemezetten és tervezetten elvégzi a szükséges felújításokat. Az ehhez kapcsolódó felhalmozási jellegű kiadások összege évről évre változik. Az elmúlt években végrehajtott fejlesztések adatait a 4. melléklet tartalmazza.

1.10.8 Energiagazdálkodás

Az önkormányzat törekszik arra, hogy intézményeiben és a közterületeken hatékony energiafelhasználási módszereket alkalmazzon. Ennek érdekében

- x-ben megtörtént a közvilágítás korszerűsítése,
- az önkormányzat ütemezetten elvégzi az érintett épületek energetikai korszerűsítését (pl. nyílászárók cseréje, hőszigetelés, gépészeti rekonstrukció),
- hozzájárul a megújuló energiaforrások felhasználásához (pl. intézmények napelemmel történő ellátása).

Az elmúlt években végrehajtott fejlesztések adatait a 4. melléklet tartalmazza.

1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások

A 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól a helyi önkormányzatok által ellátandó településüzemeltetési feladatokat a következők szerint definiálja: köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása. Tágabb értelemben a településüzemeltetési feladatok körébe sorolhatjuk a helyi lakosság, vállalkozások, intézmények közszolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek biztosítását, valamint az élhető, fenntartható települési környezet megteremtéséhez és fenntartásához szükséges, az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokat is.

A város önkormányzata 1990-ben hozta létre Hajdúhadház Városi Önkormányzat Városgondnokságát, amely az alábbi feladatokat végzi:

- ellátja a városüzemeltetéssel, kommunális ellátással kapcsolatos feladatokat, úgymint a közterület fenntartás, a település tisztaság, helyi utak, terek fenntartása, az önkormányzat intézményeinek szükség szerinti karbantartási feladatai, esetenként a felújítási és beruházási feladatai bonyolítása, kivitelezése,
- helyi lakásgazdálkodási feladatok ellátása,
- segélyek, és egyéb szociális juttatások kifizetésével kapcsolatos feladatok ellátása,
- helyi döngút működtetése,
- helyi piac, állatvásár üzemeltetése,
- önkormányzati tulajdonú nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérleti díjának beszedése,
- a vendégház működtetése
- az egészségügyi alapellátás keretében az orvosi rendelő üzemeltetése, a fogorvosi rendelő, a fizioterápia, a gyermekorvosi rendelő üzemeltetése, az anya-gyermek védőnői feladat ellátása,
- az önkormányzat ingatlanvagyonának karbantartása, állagmegóvása.
- Ellátja a Dr. Földi János Kéttannyelvű Általános Iskola és Művészetoktatási Intézmény, a Szilágyi Dániel Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, a három Óvoda, a Szociális Gondozási Központ, a Bölcsőde, a Földi János Könyvtár és a Csokonai Művelődési Ház mint részben önállóan gazdálkodó költségvetési szervek - a munkamegosztás és felelősségvállalásról szóló megállapodás szerinti - pénzügyi-gazdasági feladatait.

A temetkezési szolgáltatásokat a Platinum Hajdú-Bihar Megyei Temetkezési Vállalat látja el. A közműszolgáltatók listáját az 1.16. fejezet tartalmazza.

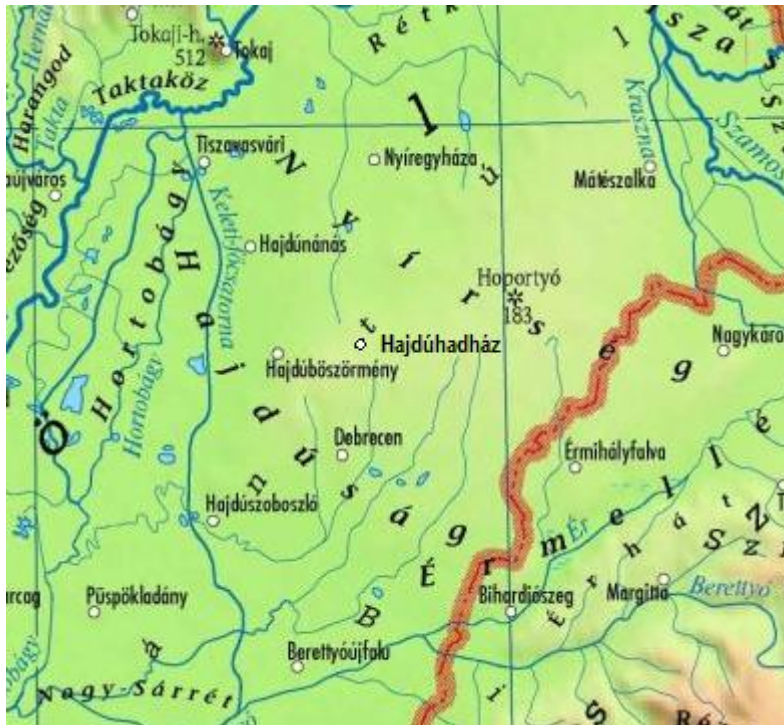

1.12 Táj és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1 Természeti adottságok

Hajdúhadház az Észak-alföldi régióban, Hajdú-Bihar megye északi részén helyezkedik el, a Hajdúhadházi járás központja. Belterülete 672, külterülete 8.865 hektár. A település Debrecentől 18 km-re északra, míg Nyíregyházától 30 km-re délre található. A nagyvárosok közelsége részben meghatározza a település jelenlegi táji, természeti arculatát, mivel a település országos jelentőségű közlekedési folyosók, a 4-es számú főút, valamint a 100-as vasútvonal mellett, hazai viszonylatban urbanizált környezetben fekszik. Magyarország kistájainak katasztere (Dövényi, 2008) alapján a város a Dél-Nyírség kistájhoz (részben a Közép-Nyírségi kistájhoz) tartozik.

6. térkép: Részlet Magyarország térképéről, Hajdúhadház megjelölésével

Forrás: <http://www.eng.unideb.hu/userdir/forian/Vizes/1.jpg>

1.12.1.1 Domborzat és talajviszonyok

Hajdúhadház természetföldrajzi besorolását tekintve a Dél-Nyírség kistájegység északi részén helyezkedik el. A település legészakibb területei pedig átnyúlnak a Közép-Nyírségi kistájegység déli területeire. A 97,9 – 179,3 m közötti tszf-i magasságú kistáj szélhordta homokkal fedett hordalékkúpság., felszínének északi része közepes magasságú tagolt síkság. A kistáj északi részén széles sávban alakultak ki szélbarázdák, kisebb deflációs mélyedések. A közepes mértékű deflációveszély a mezőgazdasági termelés egyik korlátozója. A földtani adottságokat tekintve Hajdúhadház területének nagy részét homoktalajok borítják. Ennek megfelelően a talaj igen alacsony termőképességű (6-8 ak/ha). A felszín közeli üledékek jelentős része az 1-25 m vastagságban kifejlődött futóhomok.

1.12.1.2 Éghajlat

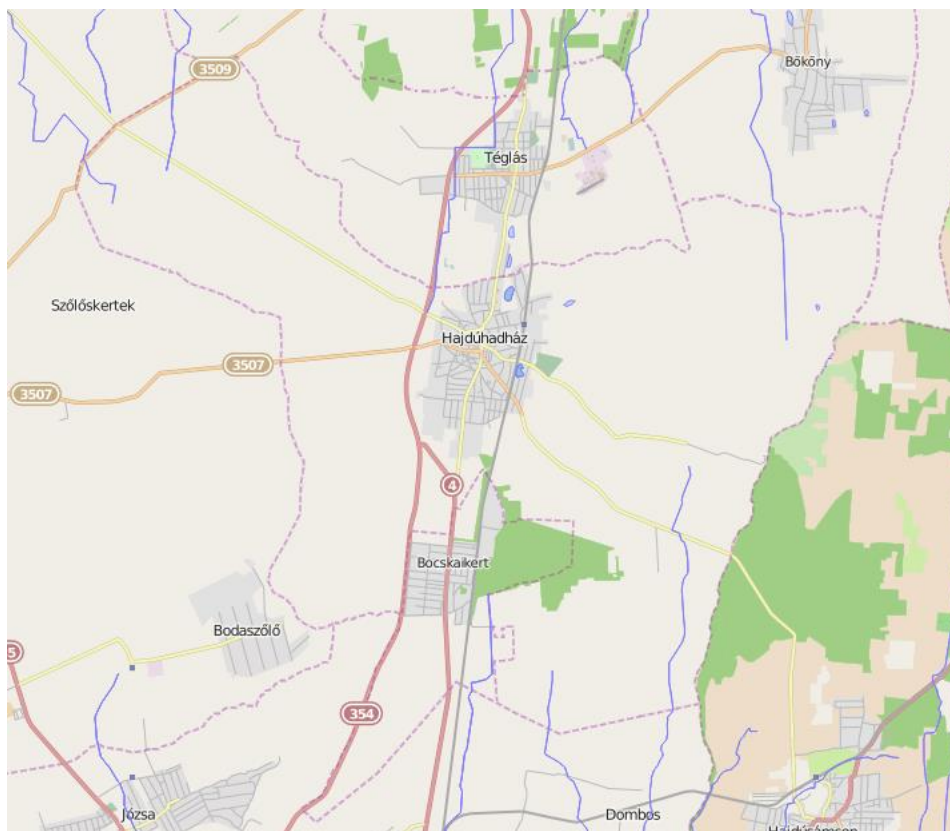
A város éghajlatára jellemző, hogy a szomszédos tájak éghajlati jellegzetességei itt találkoznak. A település éghajlata mérsékelt meleg és mérsékelt száraz. A településen a napsütéses órák száma évi 1950-2000 óra körüli, az évi középhőmérséklet 9,6-9,8 C° közelében alakul. Az évi csapadékösszeg az éghajlati adottságoknak megfelelően mintegy 550-580 mm. A térségben az északkeleti uralkodó szélirány a jellemző.

1.12.1.3 Vízirajz

A vízirajzi viszonyokat tekintve elmondható, hogy Hajdúhadház területe felszíni vizekben szegényes. Természetes vízfolyás a településen és a Hajdúhadházi járásban sem található. A település északi határán húzódik a Hajdúhadház-Nyíradonyi vízváltató, így a település legészakibb területeiről a vizek északra, a Lónyai főcsatornába, a település többi részéről pedig dél felé, a Berettyóba folynak. Összességében a terület száraz, vízhiányos.

A település és környékének felszíni és felszín alatti vizeinek részletes bemutatása az 1.17.2 fejezetben történik.

7. térkép: Hajdúhadház és környékének vízirajza

Forrás: <http://okir.kvvm.hu/fevi/>

1.12.1.4 Növényzet

Hajdúhadház területe növényföldrajzi beosztás alapján a Nyírségi (Nyírségense) flórajárásba tartozik (Soó R., Keresztesi Z., Molnár M., 2011). A terület eredeti növénytakarója a homoki tölgyes, valamint a homoki puszták voltak. Jelenleg a térség alföldi viszonylatban magas erdősültségű, de az őshonos homoki tölgyeseket jórészt felváltották az ültetvények. Az ősi

növényzetet az erdők mellett a buckaközi lápok és a homoki gyepek őrzik. A természetszerű homoki erdőmaradványokat gyöngyvirágos és pusztai tölgyesek változatos mozaikjai, az üdőbb részeken átalakult keményfaligetek adják. Az erdőkben az erdei fajok mellett jellemzőek a szegélyek, tisztások erdősztyepp elemei, melyek a homoki gyepekkel gyakran közösek. Az eredeti növénytakarások fennmaradását a térségi vízhiány mellett az özöngyomok terjedése is veszélyezteti.

1.12.1.5 Állatvilág

A körzetben a magas erdősültség miatt igen magas a térség vadállománya. A terület védett területein pedig közösségi jelentőségű állatfajok élnek. Az értékes a homoki gyepek két ízeltlábúja: a ragadozó imádkozó sáska és a kárpát-medencei bennszülött sisakos sáska. A hüllők közül jelentős a homokpusztai gyepeken elszórt populációkban élő homoki gyík és a láprétek ritka faja, az elevenszülő gyík. Idős nyárfák természetes odúiban költ a fokozottan védett szalakóta, a hasonlóan színpompás gyurgyalgal a homokbányák partfalait választja lakóhelyül.

A tölgyerdők szegélyein néhol még találkozunk a farkasalmalepkével, s a nyíltabb részeken fecskefarkú és kardos lepkékkel. Lápos területek értékes faja a nagy tűzlepke, s a páragazdag kőrises erdők szegélyein feltűnik az egyik legértékesebb lepkefaj a díszes tarkalepke is.

1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

Tájtörténet

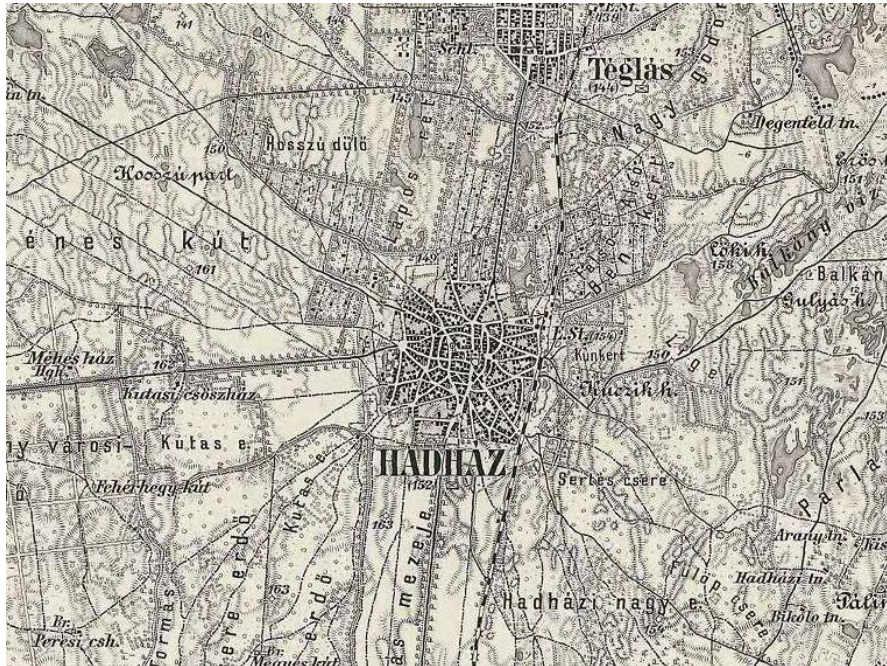
Hajdúhadház területe az ásatások tanúsága szerint a rézkor óta lakott. A településtől nyugatra halad el a szarmaták által 324 és 337 között épített, az Alföldet körbekerülő Csörsz-árok vagy más néven Ördögárok nyomvonala. A honfoglalás idején a kabar törzsek telepedtek meg a település térségében.

A települést először 1312-ben említik írásos emlékekben. A területen kialakult falvak a török hódoltság alatt kihaltak. Az 1600-as évek elején hajdúk telepedtek le Hadházon. Az ekkor kapott szabadságjogaikat sikerült is megtartaniuk a következő századokban. A XVI-XVII. század török világa alatt megkezdődött az erdőterületek csökkenése, melyek helyét szántók, gyümölcsösök, rétek, homoki legelők foglalták el. A XIX. század második felétől kezdve felgyorsult a természet átalakítása, melynek nyomán kezdett kialakulni a táj ma ismert képe. A legnagyobb beavatkozás a térség vizeinek lecsapolása volt. A lecsapolt területek, lápok helyén ugyan szántóföldeket nyertek, azonban a későbbiekben általánossá vált a tájegység kiszáradása, a talajvízszint csökkenése. A kedvezőtlen tájalakulási folyamatokat erősítette a megmaradt erdők faállományának átalakítása, amikor a tölgyet a gyorsan növekvő, a szárazságot jobban tűrő akáccal váltották fel.

1876-ban Hajdúhadház Hajdú vármegye részeként rendezett tanácsú város lett. 1891-ben elveszítette városi rangját, majd nagyközség lett. A faállomány átalakítása, bár a XIX. században elindult, az I. világháború után gyorsult fel, amikor a 20-as évek fakonjunktúrájának idején az értékes, idős tölgyeseket fakereskedők vásárolták fel. Az 50-es évektől az akác mellett egyre gyakoribbá vált a szintén tájidegen erdei és fekete fenyő, valamint a nemesnyár használata. Az akác és a többi tájidegen fafaj a térség élővilágát, tájképét elszegényítette. Ráadásul az erdők tarvágás utáni kituskózása és mélyszántása nyomán eltűnt az erdei aljnövényzet és az erdősztyepp jellegű növényzet túlnyomó része.

8. térkép: Hajdúhadház és környékének térképe 1869-1887 között

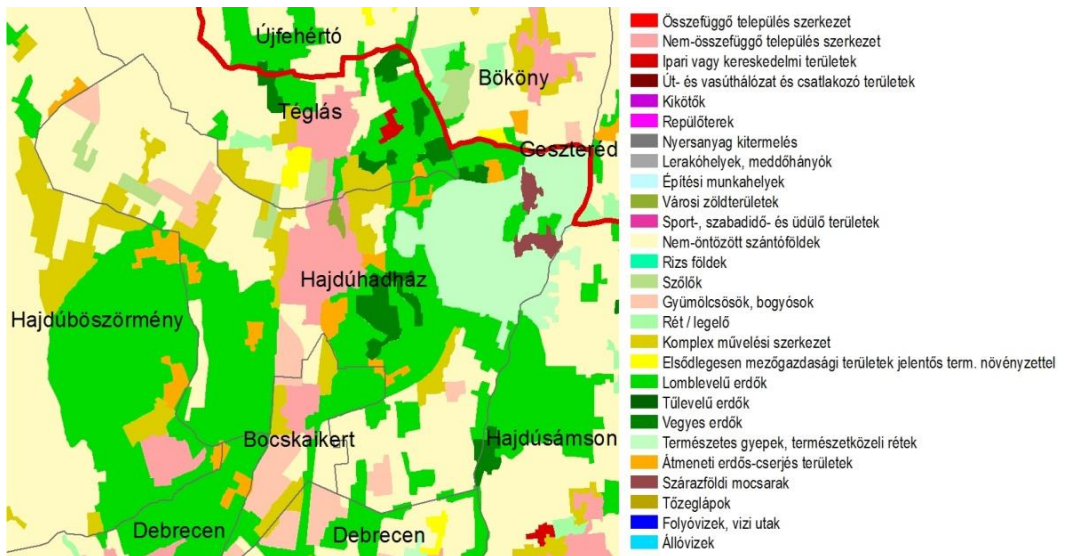

Forrás: Habsburg birodalom harmadik katonai felmérésének térképe

Tájhasználat,
tájszerkezet

Hajdúhadház külterületén és annak környezetében a tájhasználat a CORINE adatbázisa szerint a következőképpen jellemezhető. A város közigazgatási területeinek nagyobb része természet közeli tájhasználati kategóriába sorolható hasznosítás alatt áll. A város észak-nyugati részén a szántóföld a meghatározó tájhasználati kategória. A város délnyugati, délkeleti és északkeleti területein nagy kiterjedésű erdőterületek találhatóak. A várostól keletre jeletős méretű természetes gyepek találhatók. A várostól északra és délről települési szerkezetbe sorolható tájhasználatok találhatók.

9. térkép: Hajdúhadház és környékének tájhasználati térképe

Forrás: Corine adatbázis, 2006

1.12.3 Védett, védendő táji és természeti értékek, területek

1.12.3.1 Nemzeti természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény szerint a védett természeti területeket és értékeket jelentőségüknek megfelelően országos, vagy helyi jelentőségűek lehetnek. Hajdúhadház település közigazgatási területén országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti terület, valamint érték nem található, ugyanakkor településsel több ex-lege védett természeti területek is van. A városban négy helyi jelentőségű természeti terület és emlék található, amelyek a következők:

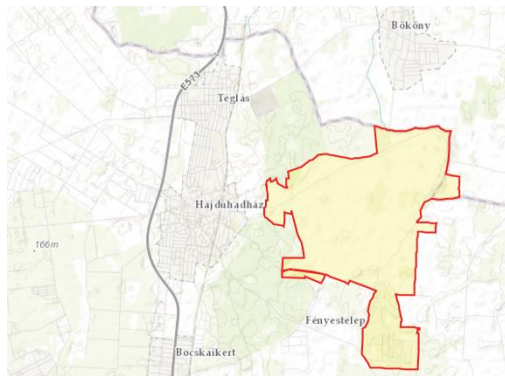
- Hajdúhadházi Csere-erdei kocsányos tölgyes természetvédelmi terület
- Hajdúhadházi idős tiszafa természetvédelmi emlék
- Nagyerdőből erdőrészlet – Emléktölgy természetvédelmi terület
- Nagyerdő tölgyerdőrészlete természetvédelmi terület

1.12.3.2 Nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

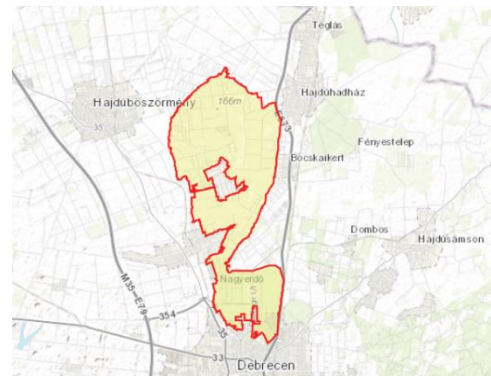
Natura 2000

A nemzetközi jelentőségű védett területek közül Hajdúhadház településen két Natura 2000 terület található. Natura 2000 egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmének keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megőrzését, fenntartását és helyreállítását az Európai Unióban. A Natura 2000 hálózat az Európai Unió két természetvédelmi irányelve (madárvédelmi irányelv – 79/409/EGK; élőhely védelmi irányelv – 43/92/EGK) alapján kijelölendő területeket foglalja magába.

10. térkép: HUN21164 Liget-legelő – Kiemelt jelentőségű természet megőrzési területnek jelölt terület

11. térkép: HUN20033 Debrecen-hajdúböszörményi tölgyesek – Kiemelt jelentőségű természet megőrzési terület

Forrás: Natura 2000 Viewer

Hajdúhadház területén található a 2206,81 hektáros Liget-legelő különleges természet megőrzési Natura 2000 terület. A legelő védendő növénytársulásai a pannon homoki gyepek, valamint az euro-szibériai erdőssztyepp tölgyesek. A terület nagy része a Honvédelmi Minisztérium tulajdonában álló katonai lőtér, ahol mintegy nyolcszázegyedéből álló földikutyta populáció él. A település dél-nyugati területei az 5634,62 hektáros Debrecen-hajdúböszörményi tölgyesek Natura 2000 különleges természet megőrzési terület részét képezik. A védett terület meghatározó növénytársulásai a keményfás ligeterdők tölgy (*Quercus robur*), szil (*Ulmus laevis*, *Ulmus minor*) és kőris (*Fraxinus excelsior*, vagy *Fraxinus angustifolia*) fajokkal, valamint az euro-szibériai

erdőszyepp tölgyesek. A település Natura 2000 területei által érintett földrészeletheinek jegyzékét a 14/2010 Kvm rendelet 3. melléklete tartalmazza.

1.12.3.3 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

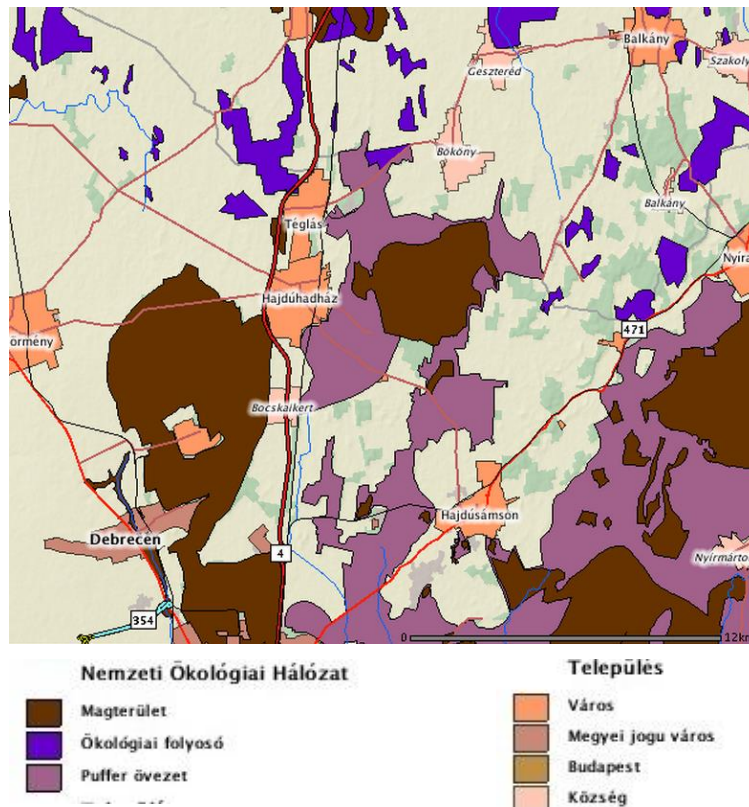
Hajdúhadház közigazgatási területén országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete nem lett kijelölve az Országos Területrendezési Terv 3/5. sz. mellékletében foglaltak alapján. Hajdú-Bihar megye Területrendezési Terve alapján a település észak-kelet, keleti és nyugat, dél-nyugati, jellemzően erdő területhasználat által érintett területei a térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe van sorolva. Az övezetekre vonatkozó területrendezési, területfelhasználási szabályokat Hajdú-Bihar megye területrendezési terve tartalmazza.

1.12.3.4 Ökológiai hálózat

Az országos ökológiai hálózat övezete az OTvT-ben megállapított övezet, amelybe az országos jelentőségű természetes, illetve természet-közeli területek összessége és az azok között kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes összefüggő rendszere tartozik, és amelynek része a magterület, az ökológiai folyosó és a puffer terület.

Hajdúhadház területén nagy kiterjedésű magterületek találhatók a település dél-nyugati, valamint keleti területein (Az ökológiai folyosó magterületei részben lefedik a Natura 2000 területeit.) A puffer területek nagysága a település keleti, magterületeket övező erdővel borított részein szintén igen magas. Ökológiai folyosó a település nyugati, Hajdúböszörményhez közeli határán található, területi kiterjedése csekély. Az övezetekre vonatkozó területrendezési, területfelhasználási szabályokat Hajdú-Bihar megye területrendezési terve tartalmazza.

12. térkép: Az ökológiai hálózat területei Hajdúhadházon és környékén

Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer

1.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése

A táj sokféle társadalmi-gazdasági szükségletet elégít ki. A táj ember általi használatának, hasznosításának igényei változatosak. A táj arculatát meghatározó domináns tájhasználat(ok) sok esetben gátolják a táj egyéb hasznosításának lehetőségeit. A táj eltérő használatának igényét hordozó tájhasználati módok egymás melletti megjelenése legtöbb esetben tájhasználati konfliktusokhoz vezetnek (Csemez, 1996).

A tájhasználati konfliktusok jellegük és időtartamuk szerint eltérőek. Elsődleges jellegük szerint funkcionális, tájökölógiai és vizuális-esztétikai tájhasználati konfliktusokat különböztethetünk meg. A tájhasználati konfliktusok csoportosítása ellenére átfedések lehetségesek (Csemez, 1996).

Hajdúhadház környezeti állapota általában jónak mondható, környezeti konfliktusok a közlekedési eredetű szennyezésekből adódnak. A viszonylag laza beépítés, hazánk más városaihoz képest kevésbé intenzív területhasználat biztosítja a városban a magas környezetminőséget.

Funkcionális tájhasználati konfliktusok adódnak a fő közlekedési útvonalak és lakóterületek találkozásánál (4-es főút, vasútvonal menti lakóterületek). Ökológiai tájhasználati konfliktust eredményeznek a városban több helyen is megjelenő illegális szemétkerakások, amelyek vizuálisan is zavaró tényezőként jelennek meg. A szegregált és szegregációval nem veszélyeztetett terület találkozásai sok esetben esztétikai tájhasználati konfliktust eredményeznek.

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

A települési zöldfelületi rendszer vizsgálata előtt röviden érdemes tisztázni, hogy mit is értünk egy település zöldfelületi rendszere alatt. A közhasználatban sokszor összekeveredik a zöldfelület és a zöldterület fogalmainak használata.

Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet alapján a települések helyi építési szabályzataiban gondoskodni kell a település igazgatási területén a klimatikus viszonyok megőrzése, javítása érdekében a telkek növényzettel fedett részéből, a zöldterületekből és az erdőkből álló egységes és összefüggő zöldfelületi rendszer kialakításáról (9.§).

A Korm. rendelet 27. §-a alapján a zöldterület állandóan növényzettel fedett közterület (közpark, közkert), amely a település klimatikus viszonyainak megőrzését, javítását, ökológiai rendszerének védelmét, a pihenést és testedzést szolgálja. A zöldterület kialakítását a következő szabályok alapján történhet:

- A zöldterületnek közútról, köztérről közvetlenül - kerekesszékkal és gyermekkocsival is - megközelíthetőnek és használhatónak kell lennie.
- A zöldterületen elhelyezhető a terület rendeltetészerű használatához szükséges építmény és vendéglátó rendeltetést tartalmazó épület.
- A zöldterület telkén épület legfeljebb 7,50 m beépítési magassággal helyezhető el.
- Az egyes zöldterületek legkisebb zöldfelületi aránya, valamint megengedett legnagyobb beépítettségének mértéke a sajátos használatok szerint a következő:
 - közkert esetében a megengedett legnagyobb beépítettség 3%, a legkisebb zöldfelületi borítottság 60%,
 - közpark esetében a megengedett legnagyobb beépítettség 3%, a legkisebb zöldfelületi borítottság 70%.

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

A zöldfelületi rendszer elemeit különféle szempontok szerint típusokba sorolhatjuk. A zöldfelületeket elsődleges funkcióik szerint lehetnek természetési vagy kondicionáló célú zöldfelületek (Jámbor, 2002).

Termesztési célú zöldfelület alatt olyan elsősorban gazdasági célú ültetvényeket értünk, melyeket mező-, kert-, vagy erdőgazdasági módszerekkel művelik. A természetési célú zöldfelületeket a felszínfedettség jellege alapján különböző alkategóriákba sorolhatjuk.

- Tartós fedettséget adó fás szárú ültetvénnyel borított zöldfelületek: gazdasági célú erdők, gyümölcs ültetvények, illetve szőlőterületek
- Tartós fedettséget adó lágyszárú növényzettel borított területek: legeltető állattartásra, kaszálásra szolgáló területek, nádasok
- Időszakos fedettséget adó lágyszárú növényzettel borított területek körébe a szántóterületek és zöldségtermesztő területek

Kondicionáló célú zöldfelületek olyan növényzettel fedett területek, amelyek elsődleges funkciója az ember közvetlen, vagy közvetett módon történő közjóléti hatásokkal történő szolgálása. A kondicionáló célú zöldfelületeken belül további alcsoportokat tudunk kialakítani aszerint, hogy a közjóléti funkcióik – ökológiai, rekreációs, esztétikai – közül melyik a hangsúlyos.

A zöldfelületek funkció szerinti csoportosítása mellett a településfejlesztés és a településtervezés szempontjából lényeges tényező, hogy a zöldfelületi rendszeren belül a település zöldterületi elemei a használat alapján milyen kategóriákba sorolhatók. Használat szerint a zöldterületek az alábbiak szerint csoportosíthatók (Perényi I., 1972):

- Korlátlan közhasználatú zöldterületek: városi erdők (erdőparkok), közparkok-közkertek, fásított terek, sétányok, fásított utak (fasorok)
- Korlátozott közhasználatú zöldterületek: magánkertek (lakóházak körül), sportterületek, kiállítási területek, botanikus kertek, állatkertek.
- A közhasználat elől elzárt zöldterületek közé tartoznak: középületek kertjei (pl. óvodák, iskolák, kórházak, szanatóriumok, üdülők kertjei, parkjai), családi lakóházak kertjei, körülkerített védőterületek (pl. víznyerő helyek körül), városi kertészet, kertgazdasági területek.

1.13.1.1 Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A zöldfelületek tehát a település növényzettel tartósan vagy időszakosan fedett, biológiailag aktív felületei. A városi szövetben elhelyezkedő növényzettel borított parkok, utcák hozzájárulnak a település karakterének, arculatának kialakításához, részt vesznek a település szerkezeti tagolásában, valamint javítják a környezetük klimatikus adottságait, ezáltal élhetőbbé, lakhatóbbá teszik közvetlen környezetüket. Kedvező esetben a városban lévő összefüggő zöldfelületek a település egyes területeit összekötik egymással, valamint ökológiai szempontból a város belső területeit összekapcsolják a külterületek nagyobb zöldfelületi egységeivel.

A Helyi Építési Szabályzat pontosan meghatározza a zöldfelületek minőségével és arányával kapcsolatos elvárásokat a különböző térhasználati kategóriák esetében. A Helyi Építési Szabályzat zöldfelületi szempontból jelentős térhasználati kategóriái az alábbiak:

- Z1 – Központi közpark övezet
- Z2 – Zöldövezet

Zöldfelületi szempontból továbbá a város belterületi védelmi funkciójú erdői, különleges övezetbe sorolt temetkezési, sportolási funkciójú övezetei, a külterület nagy kiterjedésű zöldfelületi elemei (erdők, természetes gyepfelületek, valamint mezőgazdasági földterületek) a meghatározóak.

A város zöldterületi rendszerének kialakítása és fejlesztése szempontjából a lakossági intenzív használat miatt a legnagyobb jelentőséggel a belterületek korlátlan közhasználatú zöldterületei bírnak. A város tényleges, teljes értékű zöldterület-ellátottságának mértékét a korlátlan közhasználatú zöldterület nagysága, jellege és elhelyezkedése adja meg. A városban jelentős közhasználatú zöldterületek az alábbiak: Bocskai tér, Veszprémy tér, Béke útja elágazása.

1.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

2013-ban Hajdúhadház belterületén a közhasználatú zöldterületek (parkok, játszóterek, parkerdő, pihenőerdő és a védőerdők) 26 210 m² volt, ami a város teljes területének 0,03%-a. Az egy lakosra jutó zöldfelület nagysága 2 m², ami lényegesen alacsonyabb, mint a megye városainak átlagos zöldterületi mutatója (9,7 m²/fő). Hajdúhadházon 3 játszótér állt a gyermekes családok rendelkezésére, amelyből kettő a Városközpontban, egy a Városközponton kívüli belterület városrészben található, így a játszóterek területi eloszlása aránytalannak tekinthető.

A Helyi Építési Szabályzat pontosan meghatározza a zöldfelületek minőségével és arányával kapcsolatos elvárásokat a különböző térhasználati kategóriák esetében. A közparkok esetében biztosítani kell azok közvetlen megközelíthetőségét közútról, köztérről, kerekesszékkal és gyermekkocsival. Elhelyezhető rajta pihenést és testedzést szolgáló építmény (sétaút, pihenőhely, tornapálya, gyermekjátszótér stb.), vendéglátó épület vagy a terület fenntartásához szükséges épület – figyelembe véve a beépíthetőség 2%-os korlátját.

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái

A település egészére általánosan jellemző a kisvárosias utcakép, a városi zöldfelületek rendszeres kezelése (gyepterületek folyamatos kezelése, nyírása, növényzet karbantartása). A város utcáiban a leggyakoribb ültetett fafajták általában haszonnaként telepítettek, a telepítés során az esztétikai szempontok a város központi területeire jellemző. A haszonnák közül a szilva és a meggy, a díszfák közül az extenzív fenntartású hegyi juhár és az ezüsthárs a meghatározó. A város központi főterét leszámítva a város zöldfelületei szegényesek, az utcafásítások hiányosak. Az esztétikus utcafásítást sokszor nehezíti a városban jellemző léghálós elektromos hálózat.

1.14 Az épített környezet vizsgálata

1.14.1 A területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 Településszerkezet történeti kialakulása, a településszerkezet vizsgálata és helyi sajátosságok vizsgálata¹⁰

Hajdúhadház 1872-ig volt szabad hajdúváros. 1876-ban Hajdúhadház - mint rendezett tanácsú város - Hajdú vármegyébe kapott besorolást.

1891-től nagyközség, 1924-ben visszanyerte városi rangját. Erre az időszakra esik a város fejlődésének leglátványosabb időszaka: kiépül az elektromos hálózat, mély artézi kutakat fúrnak, tanyai iskolát és műutat építenek. Ekkoriban erős kisiparos és polgári réteg szerveződik újra, amely a további fejlődésben is meghatározó szerepet vállal. 1924-1926 között újra rendezett tanácsú város volt közigazgatásilag, majd 1935-ig város.

A település a közterhek megnövekedésével feladni kényszerült városi rangját, 1936-tól 1984-ig ismét nagyközség volt. Ekkor - mivel már korábban észak felé kezdett bővülni, beépülni - egyesítették a tőle 3 kilométerre fekvő Téglással. Az egyesített település lakossága a Bocskaikerttel együtt csaknem elérte a 20 ezret, s 1989-ben városi rangot kapott. 1989. március 1-től Hajdúhadház és Téglás községek egyesítésével Hadháztéglás néven újra várossá nyilvánították, majd 1991. május 1. napján az egyesítést megszüntették – a lakosság akaratának megfelelően megtörtént a különválás - és a két település külön-külön városi címet kapott. 1993. október 15-i határidővel Bocskaikert is kiszakadt a településből, de Hajdúhadház továbbra is megőrizte városi rangját.

Hajdúhadház város eddigi fejlődését meghatározta történelme és a környező településekkel való kapcsolata. Történelme rányomta bélyegét a település utcaszerkezetére és arculatára.

A település egyik fő értéke a településszerkezet, mely a mai napig őrzi a történelem lenyomatát. Az eredetileg több központú, közös védelmi rendszerű településből alakult ki az a Hadház, amely a Bocskai féle letelepítés után hajdúvárossá vált. Sajátos hadtörténeti technikára épült a város, mivel Bocskai idején általában kb. 800 méterre tudtak löni az ágyúk és általánosságban 6,4 km-es körvonal mentén tudták védeni a települést. Ezek a haditechnikai méretek jellemzően Hajdúhadház városszerkezetére a mai napig.

A település fő jellemzői:

- kétbeltelkesség, amely a belső halmazos szerkezetet eredményezte
- a védőmű, nyomon követhetően hajdúpalánk városszervező hatása: megőrzendő városszerkezeti elem, a városban a belső és a külső védelmi vonalrendszer illetve a palánkok rendszere egyaránt kirajzolódik.
- a települést körbevevő csillagterek, amelyek középkori településszerkezeti elemeknek tekinthetők. A védelmi rendszer tartozéka volt a csillag alakú útrendszer, amelynek közepén egy útvonal halad és ebbe fut bele több utca, ez volt a korábbi palánk erődítmény rendszer sáncainak rajzolata.

1.14.1.2 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A Településrendezési Terv szerinti beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek a településen az alábbiak:

- Beépítésre szánt területek és azok övezetei:

¹⁰ Készült az IVS és Településfejlesztési Konceptió felhasználásával

- a., Lakóterület: (kisvárosias, kertvárosias, falusias) övezetei
- b., Vegyes terület: (településközpont vegyes) övezetei
- c., Gazdasági terület, (Kereskedelmi-szolgáltató, egyéb ipari) övezetei
- d., Üdülőtérület, (Üdülõházas, üdülõtábor) övezetei
- e., Különleges terület beépítésre szánt övezetei (sportolási célú övezet, szabadidõ terület övezete, szennyvíztisztító övezete, mezõgazdasági üzemi terület övezete)

■ Beépítésre nem szánt területek övezetei:

1. Különleges terület beépítésre szánt övezetei (kegyeleti célú övezetek, rekultiválható hulladék-lerakó övezete, honvédelmi célú terület övezete)
2. Közlekedési és közműterület. (hierarchia és rendeltetés szerint) övezetei
3. Zöldterület (közpark, díszpark) övezetei
4. Erdõterület (gazdasági, egészségügyi-szociális, oktatási-kutatási) övezetei
5. Mezőgazdasági terület (extenzív, intenzív, kert) övezetei
6. Vízgazdálkodási (vízgazdálkodási tározók és csatornák, védett vízbázis) övezetek
7. Természetközeli területek övezetei.

1.14.1.3 Funkció vizsgálata

43. táblázat: A település intézményi ellátottságának bemutatása

funkció	alfunkció (ha kell)	intézmények megnevezése	darabszám
Humán funkciók	bölcsõde, óvoda	Mikrotérségi Bölcsõde Három Szirom Óvoda Aranykapu Óvoda Szivárvány Óvoda	4
	alapfokú közép fokú iskola és szakoktatás	Földi János Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Intézmény Megk: fenntartó: KLIK, Önkormányzat:működtető	1
	egészségügyi ellátás	Védõnõi Szolgálat Háziorvosi ellátás: ellátási szerződés 3 körzetben Fogorvosi ellátás: ellátási szerződés 3 körzetben Orvosi ügyelet 3 település fenntartásában (Hajdúhadház, Téglás, Bocskai kert)	8
	szociális szakosított ellátás	Mikrotérségi Szociális Gondozási Központ Támogató Szolgálat	2
	szociális és gyermekjóléti szolgáltatások	Mikrotérségi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat	1
Közösségi funkciók	könyvtár	Földi János Könyvtár Emlékház és Hajdúhadházi Galéria Hajdúvitéz Kft.-vel kötött közművelõdési megállapodás alapján	1
	színház, mozi	-	
	múzeum	-	
	szabadidõpark	-	
	közösségi ház	1 építése folyamatban van (tervezett átadás dátuma 2015.08.31)	

funkció	alfunkció (ha kell)	intézmények megnevezése	darabszám
	uszoda, strand	-	
Igazgatási funkciók	rendőrség	Hajdúhadházi Rendőrkapitányság	1
	tűzoltóság	-	
	okmányiroda	Hajdúhadházi Járási Hivatal Okmányiroda	1
	önkormányzati hivatal	Hajdúhadházi Polgármesteri Hivatal	1
	kormányablak	Hajdúhadházi Járási Hivatal	1
Közlekedési funkciók	autóbusz állomás	-	
	vasútállomás	Hajdúhadházi vasútállomás	1
	benzinkút	Avia töltőállomás	2
	repülőtér	-	
Gazdasági funkciók	lpartelep	-	
	piac	Városi Piac	
	pénzügyi szolgáltatók és bankok	OTP Hajdú Takarékszövetkezet	
	irodaház	-	
	szálláshely	Ezerjő Vendégház	
	vendéglátó egységek		6

Forrás: Hajdúhadház Város Önkormányzata

1.14.1.4 Alulhasznosított barnamezős területek

Hajdúhadházon nincs ipari park, viszont a település rendezési terve kijelöl három területet (amelyek bővíthetők is) gazdasági ipari övezetnek. Ezeken a területeken azonban kiépített infrastruktúra nincs, kizárólag a kereskedelmi, szolgáltató területek közvetlen közelében van valamennyi infrastruktúra bekötés lehetősége biztosítva. A kijelölt ipari területek:

- a Nyugati lparterületek: Kossuth utca – Arany János utca és a 4. sz. főút közötti szakasz, Dorogi utca, Kossuth utca és a 4. sz. főút közötti szakasz, 4. sz. főút és Lóger kert utca melletti iparterület
- Keleti lparterület: városon túli terület, amely a Hunyadi utca és a Széchenyi utca által körülhatárolt terület

A település központjában található barnamezős terület (volt gázcseretelep és állatvásártér) hasznosítása megtörtént, az elmúlt 4 éven több mint 10 millió Ft ráfordításával rendezvénytér és vásártér került kialakításra.

További hasznosítatlan terület volt a Kossuth utcán 12086 hrsz alatt található terület, azonban annak hasznosítása is folyamatban van, szabadtéri színpad kerül kialakításra rajta.

A településen így egy nagyobb kiterjedésű nem hasznosított ipari terület található. Ez a volt malom területe, amely jelenleg magántulajdonban van.

44. táblázat: A település alulhasznosított barnamezős területeinek bemutatása

Alulhasznosított barnamezős terület neve	Kiterjedése (m ²)	Tulajdoni viszonyai (önkormányzati, magán)	Értékvédelem: van/nincs
1. volt malom Hh 11938 hrsz	2393	magán	nincs

Forrás: Települési adatszolgáltatás

1.14.1.5 Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott területek)

Hajdúhadházon az alulhasznosított területeket igyekeznek az önkormányzat megfelelőképpen hasznosítani. A konfliktussal terhelt területeket így főként a szegregációval veszélyeztetett

területek alkotják. A szegregációval veszélyeztetett területeket részletesen a 3.3.1. fejezet mutatja be.

A városban 7 olyan nagyobb szegregált terület található, ahol a szegregációs mutató értéke az érintett területen 30% feletti.

Az 1. szegregátum a település déli csücskében található, Bocskai kert irányába. (Béke útja belterületi határtól - Szélső u. - Névtelen u. - Keskeny u. mindkét oldala)

A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül magas, 40,5%. A szegregátum a rendezési terv szerint falusias lakóterület. A területen földszintes családi házak találhatóak, az épületek műszaki állapota változó. A szegregátum északi részén egy nagyobb beépítetlen terület található, mely a rendezési terv szerint szintén falusias lakóterület, így a szegregátum növekedése új területek igénybevételével lehetséges ebbe az irányba.

A 2. szegregátum az első szegregátumtól északra található. (Móricz Zs. u. - Pallagi u. - Bedő A. u. - Szabó G. u.) A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 38%. Családi házas beépítések jellemzik, változó műszaki állapotú házakkal. Több utca nincs burkolva. Terjeszkedése dél felé lehetséges, az 1. szegregátummal összenőve.

A 3. szegregátum szintén a belterület déli részén található. (Dorogias u. - Görgy u. - Jászai M. u. - Bercsenyi u. - Névtelen u. Ny - nak, majd É - nak - Zöldfa u. - Ságvári E. u.) A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 36,9%. Szintén családi házas beépítések, nagyrészt jó műszaki állapotban. Az utcák viszonylag rendezett képet mutatnak. A szegregátumtól délre nagy kiterjedésű lakóterületeket jelöl ki a rendezési terv.

A 4. szegregátum a belterület nyugati szélén helyezkedik el. (4-es főút - Irinyi J. u. K - nek, majd D - nek, DK - nek, DNy - nak, végül Ny - nak) Családi házak és sorházak találhatóak itt, nagyon rossz műszaki állapotban. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül nagyon magas, 93,8%. Az út nincs burkolva, hiányoznak a kerítések, szemetes, silány zöldfelület veszi körül az épületeket. A rendezési terv szerinti falusias lakóterületet a terv szerint védőerdősáv választja el a nyugatra lévő gazdasági területektől, amely jelenleg mező.

Az 5. szegregátum a belterület északnyugati részén található. (4-es főút - Névtelen u. DK - nek - Dorogi u. mindkét oldala - Tompa M. u. - Városkert u. - Arany J. u.) Családi házas beépítések vannak, változó műszaki állapotban. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 36,6%. A rendezési terv a területtől nyugatra iparterületet jelöl ki, melytől a lakóterületet védőerdővel védi.

A 6. szegregátum (vasútvonal - Szőlős u. - Vénkert u. mindkét oldala - Görbekert - településhatár) és 7. szegregátum (Nefelejcs u. mindkét oldala - Névtelen u. D - nek, majd DNy - nak - Ibolya út - Epres u. - Kunkert - Diófa u. mindkét oldala - Temető u. - 49101 - es út - Árpád u. mindkét oldala - Erdőalja u. - Nap u. - Sámsoni út - vasútvonal - Szőlős u. mindkét oldala) A település keleti oldalán található, gyakorlatilag csak a vasútvonal választja el őket.

A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 40,3-41,2%

A 7. szegregátum területileg is elkülönül a település többi részétől a vasútvonal miatt. Az utak nagy része nincs burkolva, a házak műszaki állapota nagyrészt leromlott. Rendezési terv szerint a vasút és erdőterületnek kijelölt területek határolják.

1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

A városközpontban településközpont vegyes, kertvárosias és falusias lakóterületek találhatóak. A városrész halmazos szerkezetű, melyet a kétbeltelkesség eredményezett. Ennek következtében az utcahálózat a csillag alakú útrendszere (ami a védelmi rendszer tartozéka volt) belül szabálytalan, amorf tömböket hozva létre. Ezáltal a telekstruktúra is változatos. A lakótelkek beépítése jellemzően oldalhatáron álló, közéjük néhol beékelődik néhány nagyobb intézményterület. A városközponton belül gyakorlatilag nincsenek területi tartalékok.

A városközponton kívül eső lakóterületek a csillag alakú úthálózat által határolt központi terület közelében még kissé amorf szerkezetű, változó telekméretekkkel, de a belterület pereme felé közeledve már szabályos, tervszerűen kialakított szerkezeti képet mutatnak. Az utcák egymásra szinte merőlegesek, az egyes tömbökben közel azonos méretű lakótelkek lettek kialakítva.

Ezen kívül nagy kiterjedésű gazdasági területek (ipari és kereskedelmi szolgáltató) találhatóak a település északi, nyugati és kelet részén, nagy telekméretekkkel, szabadonálló, telepszerű beépítéssel.

1.14.3 Önkormányzati tulajdonkataszter

Hajdúhadház Város önkormányzata rendelkezik /tulajdonkataszterrel. A tulajdonkataszter 2014.12.31. állapotot tükröz.

A tulajdonkataszterben az önkormányzat tulajdonában lévő földrészek, valamint az egyéb önálló ingatlanok is nyilván vannak tartva. Az önkormányzatnak 720 db névjegyzékbe vett tulajdona van, melyből 719 db földrészlet (ami 313 Ha); 1 db pedig önálló egyéb ingatlan.

1.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A város épületállományát és a környezetet tartalmazó részletes térkép az ITS készítését megalapozó vizsgálati munkarészben nem kerül kidolgozásra. Annak elkészítése településrendezési eszközök megalapozása során történik.

1.14.5 Az építmények vizsgálata¹¹

Hajdúhadházban az épületállomány meglehetősen heterogén képet mutat. A lakóházaknak főleg három stílusát figyelhettük meg, melyre a történelmi hagyományok, a mezőgazdaság túlsúlya egyaránt rányomja a bélyegét.

A „rég stílus”, mely itt a 18. század közepéig visszanyúló építési hagyományokat jelenti, egészen az 1980-as évekig élt. Anyaguk, építési technológiájuk alapján ezek a nyírségi háztípushoz sorolhatók. Vagyis sárból, később vályogból készült falazatúak. A tornácos, kerek-, vagy szegletes kőoszlopos, cseréptetős, téglafalú új stílusú házak itt is csak a 19. század második felében bukkantak fel. A 19. század végétől a hagyományos építési stílus kezd felbomlani. Sokan a régi házakat alakították át. A 20. század közepéig Hajdúhadházban a régi stílus dominál, melyet azután igen gyorsan a legújabb kor „típusházai”, majd napjainkban az egyéni tervezésű, egyelőre nehezen meghatározható építkezési stílus váltja fel.

Az elmúlt időszakban épített lakások jellemző mérete, illetve a szobák száma leginkább kisvárosi, kertvárosi jellemzőket mutat.

A városközpontban a földszintes illetve fsz+tetőteres családi házak mellett néhol zárt sorú polgárházak beépítéseket, üzleteket, társasházakat és több szintes intézményépületeket

¹¹ Forrás: IVS, saját adatfeldolgozás

találhatunk. A városközponton kívül főként lakó funkció a jellemző, oldalhatáron álló családi házas beépítésekkel.

Az épületek műszaki állapota változó. Főként a szegregátumokban jellemző a műszakilag nagyon leromlott állapot.

1.14.6 Az épített környezet értékei

1.14.6.1 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Új kőkorból (neolitikumból) is kerültek elő leletek Hajdúhadház-Ligeten.

A rézkorból (i.e. 2500-1900). A vasútállomástól nem messze lévő mézshomokbányában tűzhely nyomokat is találtak ezen időszakból.

A bronzkorból és a kelták vándorlásának idejéből nem sok leletanyag került elő.

A szarmata kori leletanyag már sokkal gazdagabb, szarmata kori emlék az ún. Ördögárok. ennek nyomai megfigyelhetők a Szukacsi szálláson, a Varga vágáson, Monostori erdőn, a Kutas erdőn, és a Telekföldön. Az Ördögárok vagy Csősz árok, a népvándorlás korabeli földsánc, a szállásterületek védelmét volt hivatott biztosítani. A szarmatákat a IV. században a gepidák szorították ki sáncsal is védett területekről. Az avar-kori leletanyag szintén hiányos.

Nyilvántartott, azonosított régészeti lelőhelyek Hajdúhadház közigazgatási területén:

- Régi Patika-zug
- Mézshomok téglagyár
- Sugár u. 32.
- Földi János Általános Iskola
- Nap u. 14.
- Demeter: Árpád kori templom, temető, település, részben feltárt
- Ördög-árok II.
- Hajdúváros

Nyilvántartott, azonosítatlan lelőhelyek (A múlt században több alkalommal kerületek be Hajdúhadház határából a Déri Múzeumba olyan régészeti leletek, amelyek pontos lelőhelye ismeretlen. Ezek azonosításához további kutatás szükséges.)

- Vénkert
- Közigazgatási területe
- Hajdúhadház
- Hajdóhadház II.
- Hajdúhadház III.
- Közigazgatási területe II.
- Liget

1.14.6.2 Világörökség és világörökségi várományos terület

Hajdúhadház városban nem található világörökség, ill. világörökségi várományos terület.

1.14.6.3 Műemlék, műemléki együttes

Hajdúhadházon jelenleg két országos jelentőségű műemlék épület található:

- **Református templom** 4242 Hajdúhadház Bocskai tér hrsz.: 10004/2, neoromán, tervezte Szkalnitsky Antal, épült 1870-1872-ben.
- **Vadas Csárda** 4242 Hajdúhadház Dr. Földi János utca 1. hrsz.: 11332/1

1.14.6.4 Nemzeti emlékhely

Hajdúhadház városban nem található nemzeti emlékhely.

1.14.6.5 Helyi védelem

Hajdúhadházon helyi védelem alatt álló, illetve helyi védelemre javasolt épületek, építmények a következők:

Helyi védelem alatt álló épületek:

- Polgármesteri Hivatal épülete 4242 Hajdúhadház Bocskai tér 1. hrsz.: 10001
- Dr. Földi János Általános Iskola régi szárnya 4242 Hajdúhadház Jókai u. 1-3. sz. hrsz.: 12030
- Bocskai Általános Iskola Kossuth úti épülete 4242 Hajdúhadház Kossuth u. 3. sz. hrsz.: 12074/2
- Dr. Földi János emlékház 4242 Hajdúhadház Dr. Földi János utca 8. hrsz.: 12044
- Vadászkastély épülete 4242 Hajdúhadház Dorogiás hegy hrsz.: 18122
- Volt bank épülete 4242 Hajdúhadház Kossuth utca 2. hrsz.: 12082
- Lakóépület 4242 Hajdúhadház Rákóczi u. 5. hrsz.: 10921
- Lakóépület 4242 Hajdúhadház Rákóczi u. 15. hrsz.: 11154/1
- Lakóépület 4242 Hajdúhadház Rákóczi u. 19. hrsz.: 11206
- Mázsaház 4242 Hajdúhadház Dr. Földi János u. hrsz.: 13914/62
- Egészségház 4242 Hajdúhadház Bocskai tér 7. hrsz.: 12071

Helyi védelemre javasolt épületek, emlékmű, szobor:

- Saroképület 4242 Hajdúhadház Dr. Földi János utca 1. hrsz.: 10891
- Saroképület 4242 Hajdúhadház Dr. Földi János utca 26. hrsz.: 11798/1
- Saroképület 4242 Hajdúhadház Attila utca 1. hrsz.: 11214
- Bocskai István lovasszobra 4242 Hajdúhadház Bocskai tér hrsz.: 12078/2
- Világháborús emlékmű 4242 Hajdúhadház Bocskai tér hrsz.: 12078/2

1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

- Eddig megoldatlan, folyamatosan jelentkező fejlesztési igény egy bentlakásos idők otthona kialakítása
- A településen található, önkormányzati tulajdonú épületek esetében 1 db lakófunkcióval rendelkező ingatlan esetében nem történt még meg a hasznosítás (Hajdúhadház, Bercsényi u 43.)
- A települési infrastruktúra, közszolgáltatások jelentős fejlesztésre szorulnak (ivóvíz, szilárd burkolatú út, járda, szennyvíz, felszíni vízelvezetés, kerékpárút hálózat)
- Esztétikailag, városképileg nem megfelelő épületek, a városközpont arculata fejlesztésre szorul, gyenge városmarketing, kezdetleges szervezethez, a város arculatának nem elégséges pozicionálása
- A sportolási feltételek és lehetőségek (fedett és szabadtéri sportlétesítmények) hiánya
- Közösségi terek hiánya (játszóterek, közösségi épületek)
- Megfelelő minőségű zöldfelületek, parkok hiánya
- Közintézmények akadálymentesítése nem teljes körű, a közintézmények infrastruktúra feltételei fejlesztésre szorulnak
- Városi egészségügyi létesítmények felújításra szorulnak
- Kerékpárút hálózat hiányos
- Szegregált és szegregációval veszélyeztetett területek növekedése

1.15 Közlekedés

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Település
közlekedési szerepe

Hajdúhadház városa a – Hajdú-Bihar megyén belül legkisebb területűnek és népességűnek számító – Hajdúhadházi járás központja. Fekvése a megyében északkeleti, a megyeszékhelytől, Debrecentől 18 km-re északra található.

A várost érinti a térség legnagyobb forgalmú közlekedési folyosója: Debrecen és Nyíregyháza jelentős települések és igen közel vannak egymáshoz. Ebből következően a két város között élénk kooperáció van, ami maga után vonja a köztük lévő közlekedési folyosó szolgáltatásainak magas szintjét. Ennek egyik nyertese a közlekedési tengelyen elhelyezkedő Hajdúhadház. A járásközpontot a kijelölt európai közúti tranzitfolyosók ugyan elkerülik, de a két megyeszékhely közötti országos és agglomerációs közlekedési infrastruktúra kiváló külső közlekedési ellátottságot biztosít, illetve jó kapcsolatot ad az egyébként is közeli és széleskörű munkahelyi kínálattal. A magas színvonalon kiépített – településeket jobbra elkerülő – észak-déli (4. sz.) elsőrendű főút, az azon megvalósuló autóbusz-szolgáltatás, valamint a nemzetközi (TEN-T maghálózati) tranzitvonalként működő 100-as számú Budapest - Záhony vasútvonal szolgáltatásai átlagon felüliek. A nem túl távoli M35 autópálya révén az elérési lehetőség Budapest és az ország nyugati területei felé, felől is kifejezetten jó.

A várost kelet és nyugati irányban a térségi településekhez kapcsoló közúti összeköttetés mind mellékút kategóriájú, vasúti kapcsolat ezekhez nincsen. A környező mellékút szintű sugaras úthálózat a város sokirányú térségi kapcsolatrendszerének leképeződése.

Hajdúhadház központi és közlekedési csomópontszerepe a járás területén túlra nem terjed ki. A város kisebb térségi központnak számít, amit az is mutat, hogy csaknem háromszor annyi a napi eljáró, mint a bejáró. Az eljárók 70%-a Debrecenbe közlekedik, döntő többségük közösségi közlekedéssel (főként busszal). A város napi közlekedési kapcsolataiban meghatározó, hogy az – járási szerepköréből fakadóan – ellátja a körzetközponti feladatokat. A környező településekről ingázók az oktatási lehetőségeket is igénybe veszik, emellett a szolgáltatás, kereskedelem és munkahely biztosításának területén a város szintén térségi kiterjedésű szerepkört tölt be. Az alábbi táblázat mutatja a 2001-es és 2011-es népszámlálások eredményei alapján, hogy melyek a település főbb ingázási cél és induló kapcsolata.

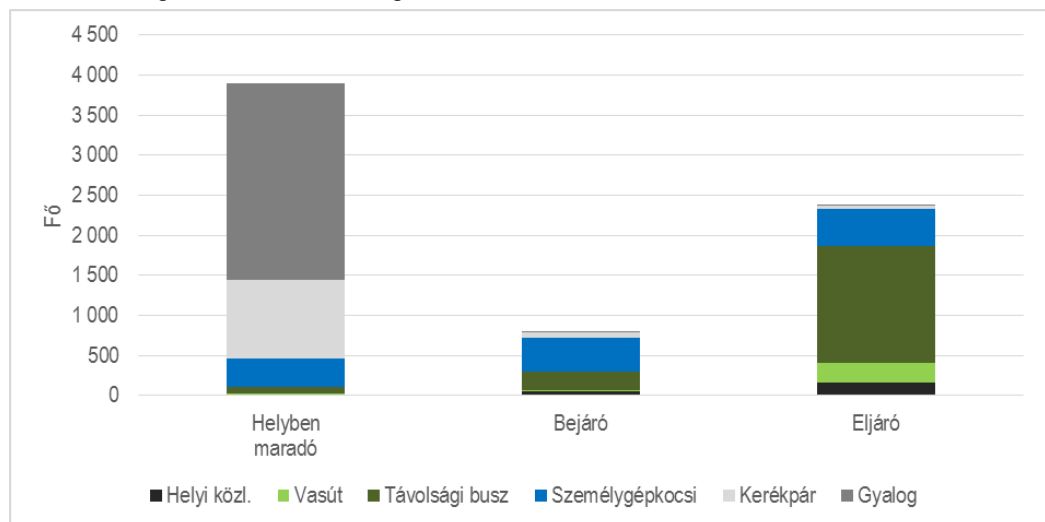
45. táblázat: Napi rendszerességgel közlekedők és mód szerinti megoszlásuk (fő/nap)

Megnevezés	Összesen	Összesen	Személy- gépkocssal	Tömeg- közlekedéssel	Kerékpárral (gyalog)
	2001 ¹²	2011			
Helyi közlekedő	1 332	3 915	357	123	976 (2 459)
Bejáró	375	860	412	364	78
Téglás	..	270	105	88	71
Debrecen	..	218	82	136	0
Bocskai kert	..	92	54	35	3
Nyíregyháza	..	73	20	53	0
Hajdúböszörmény	..	48	39	9	0
Eljáró	1 432	2 439	458	1 930	48
Debrecen	..	1 724	317	1 399	5
Téglás	..	239	55	154	30
Hajdúböszörmény	..	143	32	111	0
Nyíregyháza	..	125	12	113	0
Bocskai kert	..	91	17	61	13

Forrás: Népszámlálás 2001, 2011, KSH.

A következő diagramon jól látható, hogy a helyi forgalomban igen jelentős szerepe van az aktív közlekedési módoknak, a helyben közlekedőknek jóval több mint fele például a gyalogos közlekedést választja. Kitűnik, hogy a helyközi közlekedésben a vasút szerepe a jó adottságok ellenére is alacsony.

17. ábra: Az ingázók mód szerinti megoszlása

Forrás: KSH, 2011

Külső kapcsolatok,
országos hálózat

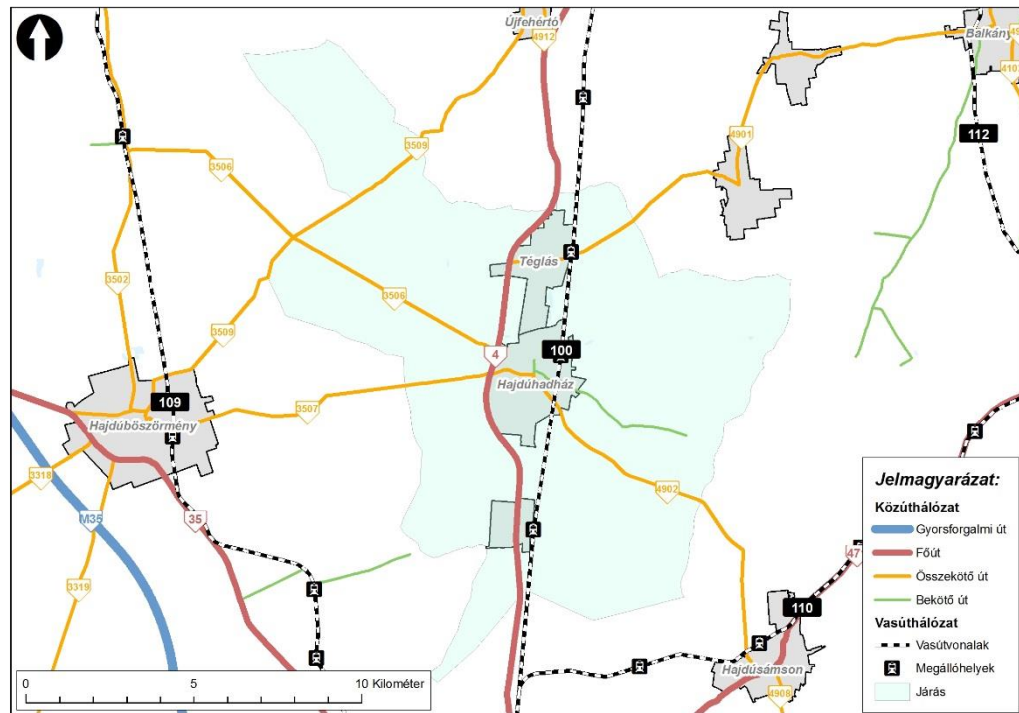
A várost keletről kerüli el a megye legfontosabb főútja, a – fővárost Záhonnyal összekötő – 4. sz. elsőrendű főút, amely egyben a város legfontosabb és egyetlen országos főúthálózati kapcsolata. A városnak közvetlen gyorsforgalmi úthálózati kapcsolata nincsen. Az M35 autópályára 15-20 km

¹² 2001-ben csak a foglalkoztatottak száma.

távolságban lehet felhajtani. A főváros közúton 230 km autózással érhető el. A Romániába vezető nyírábrányi közúti határátkelő főúton délkeletre 45 km, míg az Ukrajnába vezető záhonyi közúti határátkelő északkeletre 105 km távolságban található.

13. térkép: Hajdúhadház környezetének országos jelentőségű főútjai

Autóbuszos közösségi közlekedés szempontjából a hálózati lefedettség – néhány összekötő út kivételével – lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető. Az innen induló utasok Debrecen irányába rendelkeznek közvetlen járatokkal. A város közigazgatási területén belül 10 helyközi megálló található.

Hajdúhadházat a 100-as számú Budapest – Záhony vasútvonal érinti. A nemzetközi jelentőségű, kétvágányú, villamosított vasúti fővonal, a TEN-T törzshálózat része. A vasútvonal menetrendi szerkezete ütemes jellegű.

Repülőtéri kapcsolat szempontjából a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér – útvonalválasztástól függően – 235-245 km, míg az Airport Debrecen 23 km távolságban érhető el.

1.15.2 Közúti közlekedés

Városkörnyéki közúthálózat

A már ismertetett főúthálózati elemeken kívül a közúthálózati szempontból alközponti szerepű város a környező településekkel északnyugati (Arany János utca) irányban a 3506. j. Hajdúvid – Hajdúhadház, délkeleti (Széchenyi utca) irányban a 4902. j. Hajdúhadház - Hajdúsámson, nyugati (Kossuth utca) irányban a 3507. j. Hajdúböszörmény - Hajdúhadház összekötő utakon áll még kapcsolatban. A 49101. j. bekötő út a honvédségi terület megközelíthetőségét biztosítja.

A nagytávú elképzelések szerint – az Országos Területrendezési Terv (OTrT) tartalma alapján – a jelenlegi 4. sz. főút vonala – mivel az elkerüli a várost – nem változik. Az ágazati terv (1222/2011. (VI.29.) Korm. határozat) szerint ennek 4 sávós, kiemelt főúti fejlesztésére kerül sor. A város területén a nagytávú időhorizontban ezek a dokumentumok nem szerepeltetnek további főúti besorolású elkerülő utat. Az OTrT törvényben Hajdúsámson irányában kelet-nyugat irányú

Forgalmi jellemzők

tehermentesítő funkciójú főúti kapcsolat Pallag magasságában, annak északi határában tervezett. A Hajdúhadház által megcélzott déli városi elkerülő utat alacsonyabb útkategóriába sorolva lehet a térségi és helyi szintű tervekben szerepeltetni. A 2020-ig előirányzott középtávú közlekedési fejlesztések között nem szerepel országos jelentőségű közúti beruházás, azonban a Debrecen - Nyíregyháza közötti vasútvonal fejlesztése napirenden van.

A városi hálózat fő elemei az országos közúthálózat települési átkelési szakaszaival jelentős részben egybe esnek, de fontos városi főutak, főbb gyűjtőutak – például a városközpontból kiinduló észak-déli sugárirányú utak – önkormányzati kezelésben vannak. Az úthálózat szabályos szerkezete csak a főbb hálózati elemekre és a periférikus lakóterületekre jellemző, az utcahálózat nagyjából szabálytalan, „tervezetlen” jelleget ölt. A lakóutak elsősorban a déli területen épültek szabályos (a gyűjtőutak mentén párhuzamos és merőleges) elrendezéssel. Az egyes utcák keresztmetszeti kialakítása viszonylag egységes képet mutat, a lakóutakra a „kissé szűk” beépítés jellemző, a belső területek néhány fontosabb utcája szélesebb (pl. Zrínyi, Kazinczy, Béke u.).

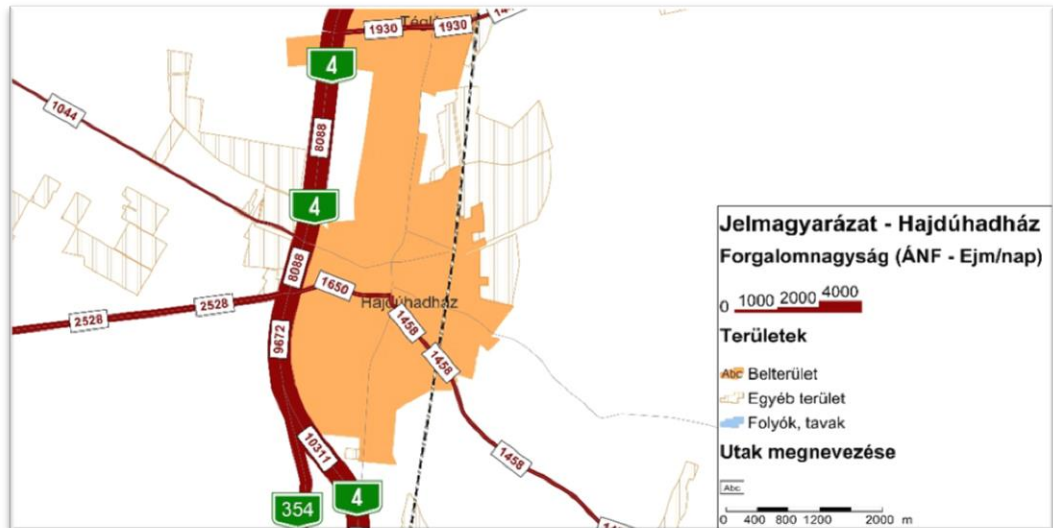
A városközpontot nem terheli jelentős teherforgalom és a közösségi közlekedés sem zavaróan sűrű, de az átmenő személyforgalom viszonylag jelentős.

Nagyobb ipari üzemek híján a tehergépkocsi-forgalom és a zajterhelés nem jelentős a városban. A város egyetlen jelentősebb üzemi létesítménye, az UNIFA Nyílászáró üzem a város nyugati részén, a 4. sz. főút mentén helyezkedik el.

Hajdúhadházon a belterületi önkormányzati utak közül 26,1 km kiépített és 25,8 km kiépítetlen. A településen 4,5 km kerékpárút van, valamint a nyilvántartás szerint a kiépített járdák hossza 53,8 km, a kiépítetlen járdáké 1,3 km. A város 2013-ban az út-, kerékpárhálózat és a járdák üzemeltetésére 5,7 MFT-ot fordított, de azok fejlesztésére és fenntartására nem költött. Összességében elmondható, hogy a városi utak és járdák állapota általában közepes. A város belső úthálózata többnyire felújításra szorul, a település útjai, úthálózata az elmúlt évtizedben keveset változtak. A közelmúltban a városi utakon nagyobb közlekedési fejlesztési, illetve felújítási projekt nem történt. A járás külső elérhetőségét azonban javította a debreceni északnyugati elkerülő megépítése (354. sz. főút) és a 4. sz. főút Nyíregyháza irányú szakaszainak rekonstrukciója. A várost érintő országos közúthálózati elemek forgalmi terhelését az alábbi ábra mutatja.

14. térkép: Hajdúhadház főbb útjainak forgalmi terhelése

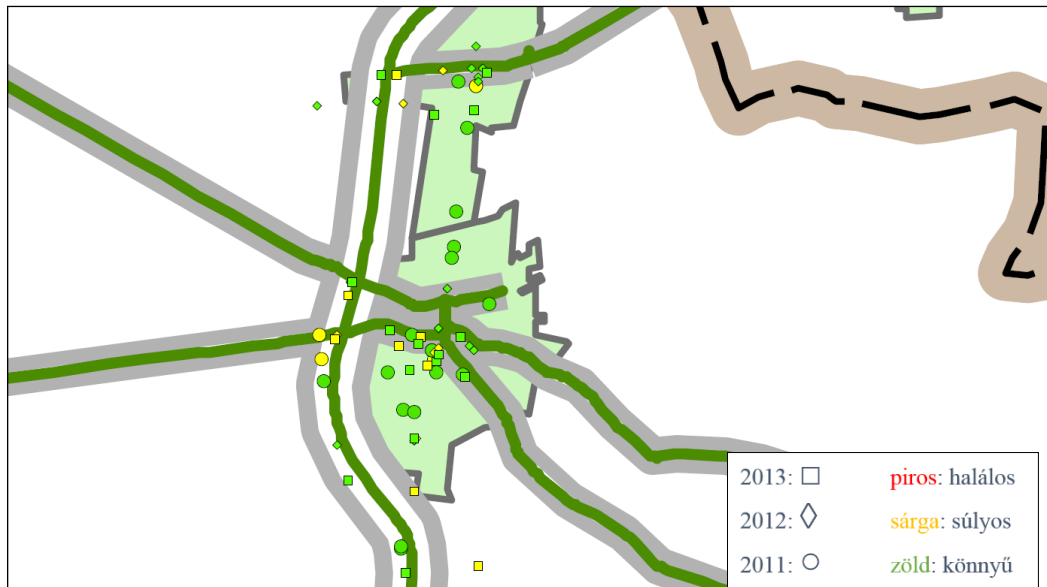
Forrás: „Az országos közutak 2013. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” c. kiadvány adataiból szerkesztve (2014.07. MK NZrt.)

A forgalmi áramlatok képét vizsgálva szembeötlő a Debrecen - Nyíregyháza irány jelentős súlya, ami a két megyeszékhely közelségéből és méretéből adódik. A második legjelentősebb forgalma a 3507 jelű út külterületi szakaszának van Hajdúböszörmény felé. A városon áthaladó, Hajdúsámson irányú 4902 jelű összekötő út forgalma viszonylag alacsony, a további országos közutak szerepe és forgalma is még kisebb. A város belső területein egymáshoz kapcsolódó országos közutak kisebb jelentőségű és forgalmú utak, a tranzitforgalom nem meghatározó. Mégis elmondható, hogy az ipari, kereskedelmi területek, valamint a honvédségi terület közötti megközelítése mind a város központi csomópontján keresztül történik, ezért itt jelentős a forgalmi terhelés. Az önkormányzat a település déli részén elkerülő út kialakítását célozta meg a városközpont tehermentesítése végett (déli ipari elkerülő út kialakítása). A város közigazgatási területén haladó országos közutak és az egyéb városi főutak esetében a 2x1 forgalmi sávok kialakítása elegendő.

Az alábbi ábra Hajdúhadház közúti közlekedésbiztonsági helyzetét szemlélteti az utóbbi évek személyi sérüléses balesetei alapján. A 2011-2013. évi baleseti statisztikai adatok alapján baleseti sűrűsödési zónák vannak a városban, közlekedésbiztonsági szempontból veszélyesebb útszakasznak mutatkozik a Béke út belső szakasza, a Kossuth utca középső szakasza, valamint a 4. sz. főút és a 3507 jelű út csomóponti térsége.

15. térkép: Személyi sérüléssel közúti közlekedési balesetek

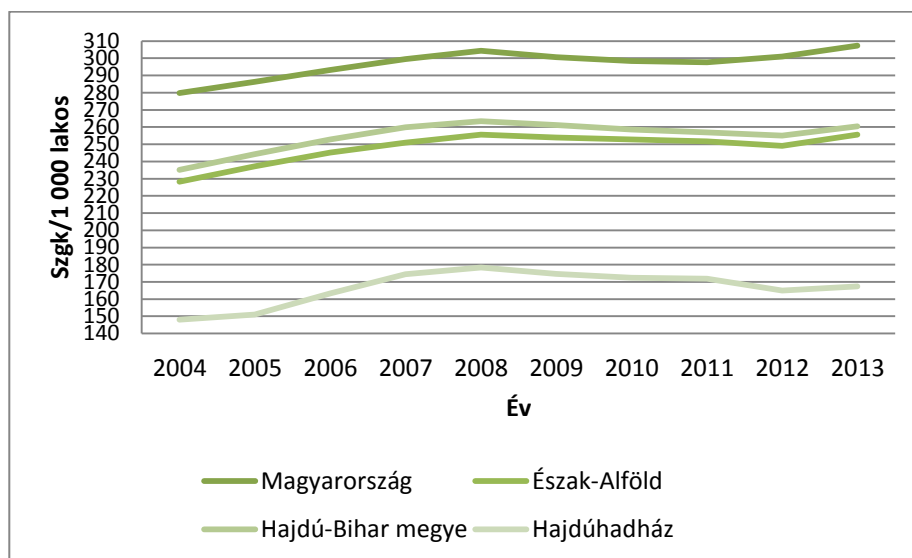
Forrás: Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ

A közúti csomópontok forgalmát a csomópontokban közúti jelzőtáblákkal és burkolati jelekkel szabályozzák. Jelzőlámpás forgalomirányítás és körfogalom nincsen. A közúti-vasúti keresztezések szintbeniek. A kettészelt belterületek három ponton, fénySOROMPÓVAL biztosított vasúti-közúti átjárón kapcsolódnak egymáshoz. Csillapított zóna („TEMPÓ 30”) kialakítására nem került sor, sebesség- és súlykorlátozással védett utcák viszont vannak.

Motorizáció

Az alábbi diagram a KSH adatai alapján mutatja a település motorizációjának alakulását. Látható, hogy Hajdúhadházon az 1 000 főre eső személygépjárművek száma egy évtizeddel ezelőtt is, és jelenleg is lényegesen alacsonyabb, mint az országos és térségi átlag. Ilyen szempontból az adatok az utóbbi években is kismértékű leszállást mutatnak.

18. ábra: Motorizáció alakulása

Forrás: KSH, 2013

1.15.3 Parkolás

A város parkolóhelyekkel (más településekkel összehasonlítva) jól ellátott, a parkolóhelyek száma 98 db. A főbb úti célok közelében (üzletek, intézmények) megfelelő számú parkoló áll rendelkezésre, kevés kivételtől eltekintve rövid keresés után található szabad parkoló. Az új építésű szolgáltató létesítmények környezetében megépültek a parkolók. Fizetős parkoló nincsen. A központtól távolabb lévő parkolók kihasználtsága alacsony. A város központjában megoldott a parkolási lehetőség, azonban az üzletek előtt több helyen nincs biztosítva a megfelelő parkolás, illetve a kialakított parkolók nincsenek burkolattal ellátva, rossz a csapadékvíz-elvezetés, illetve esőben sárosak.

1.15.4 Áruszállítás

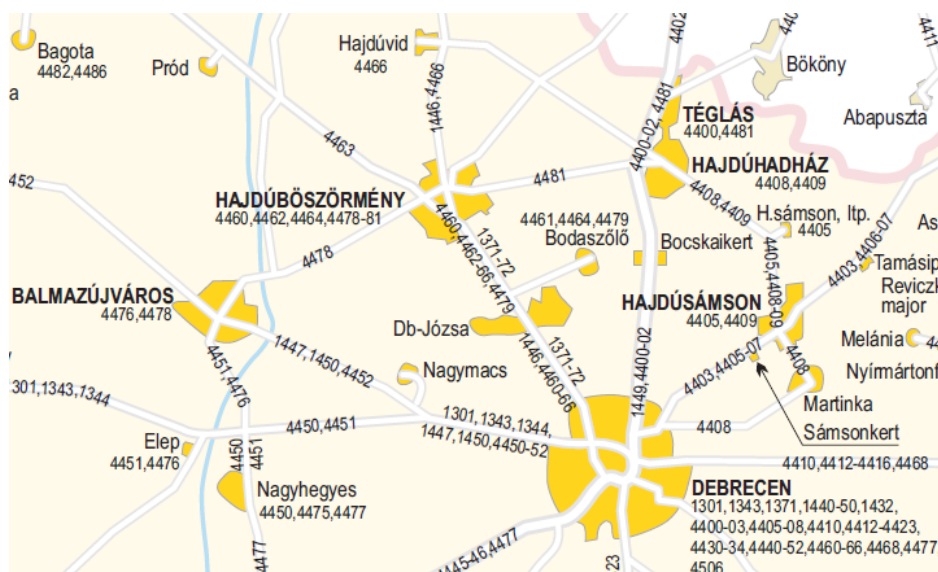
A város és térsége teherszállítási jellemzőiről kevés számszerű információ áll rendelkezésre. Így például a helyi vasútállomást érintő tehervonatok mennyiségéről sincs számszerű adat, holott a városon áthaladó vasút az egyik legjelentősebb teherforgalmú vonal az országban. Ez az áruszállítási tevékenység döntő részben a város gazdasági életétől független. A helyi áruforgalom kezelésére, átrakására a vasútállomás felkészült: Hajdúhadház állomáson oldal- és nyílt rakodó (valamint áruaktár) található. A nyílt rakodó burkolt és kivilágított. A helyi teherszállítást indukáló üzemek és kereskedelmi egységek túlnyomórészt közúti teherszállítással oldják meg beszerzési és árutovábbítási feladataikat, azonban ebből fakadóan nem mutatkozik kiugróan nagy, koncentrált teherfogalom a város érintett területein.

1.15.5 Közösségi közlekedés

1.15.5.1 Autóbuszos közösségi közlekedés

A várost érintő helyközi autóbusz szolgáltatást túlnyomó többségben a Hajdú Volán Zrt. látja el, a közszolgáltatói szerződésben foglalt feltételekkel. A Hajdú Volán Zrt. az Észak-magyarországi Közlekedési Központ Zártkörűen működő Részvénytársaság (ÉMKK Zrt.) egyik alapítója.

16. térkép: Hajdúhadház és környékének helyközi autóbusz hálózata

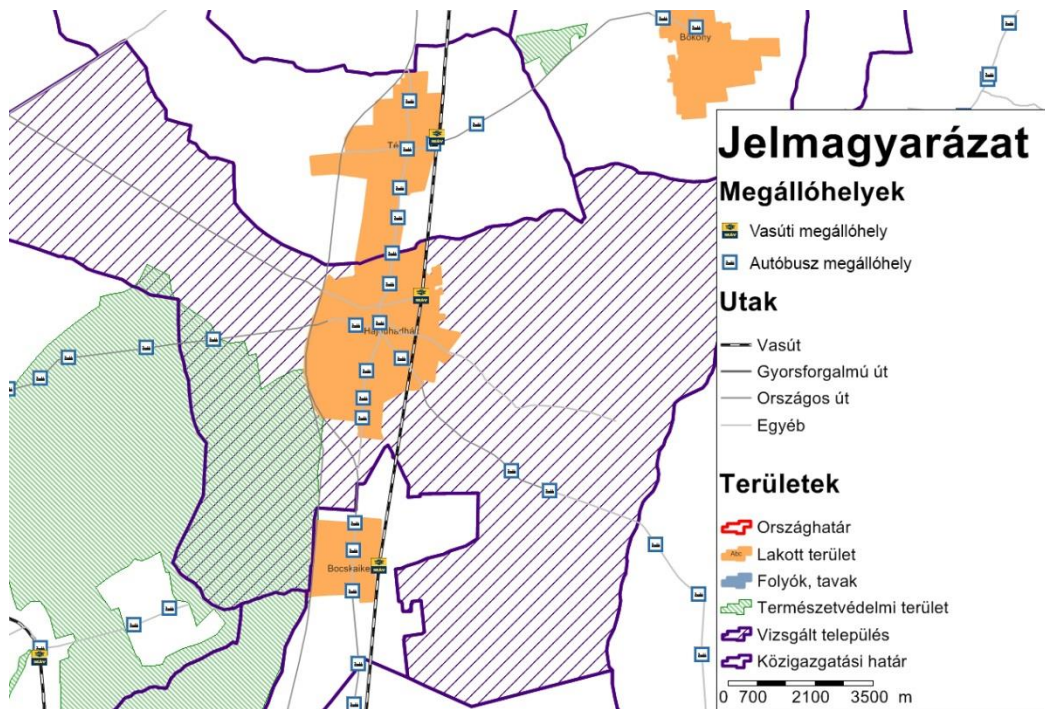

A város rendelkezik közvetlen járatokkal a megyeszékhely és regionális központ Debrecen (napi 58 induló járat, menetidő 00:27 – 00:35 között) felé. Budapestre nem közlekednek közvetlen járatok.

Helyközi
autóbuszjáratok

Hajdúhadház és környéke Volán hálózatát elemezve látható, hogy a hálózati lefedettség néhány összekötő út kivételével lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető. A kisebb településeken jellemzően 1-2, a nagyobbakon ennél több megállóhely található. Hajdúhadházon a helyközi megállóhelyek döntő többsége észak-déli irányban a főutak mentén (Béke útja, Dr. Földi János utca) helyezkedik el. Hajdúhadház közigazgatási területén 10 helyközi megálló található. A városközpont közvetlenül elérhető, a vasútállomáson egy használaton kívüli megállóhely található. Elsősorban az átmenő forgalom a jellemző (a Téglás – Debrecen útvonalon haladó járatok érintik a települést), a Debrecennel való kapcsolat nagyon erős, a szomszédos településekkel kevésbé hangsúlyos.

17. térkép: Községi közlekedési megállóhelyek

Forrás: NKS országos modell, bemenő adatok: 2011/2012. évi autóbusz és vasúti menetrendek

A város helyközi megállóiban jellemzően legalább óránként áthalad helyközi busz, a forgalmasabb helyeken (Vadas csárda, Nyíl u., Béke útja) 100-110 járat áll meg egy munkanapon, de a kisebb megállókban is 10-15 db. Hajdúhadházon nincsen külön autóbusz állomás, a legforgalmasabb megállóhely a Városháza, amelyet egy átlagos munkanapon kb. 130 járat érint.

Helyi autóbusz
közlekedés

Hajdúhadházon nincs helyi autóbusz közlekedés, a településen belüli kapcsolatot a helyközi járatok biztosítják.

1.15.5.2 Vasúti közlekedés

A települést érintő
vasútvonalak,
hálózati kapcsolatok

Hajdúhadházát a 100-as számú Budapest-Nyugati pu. – Szolnok – Szajol – Debrecen – Nyíregyháza – Záhony oh. vasútvonal érinti. A vasútvonal a Fővárost köti össze a nagy jelentőségű Záhony határátkelővel és csomóponttal, érintve Magyarország második legnépesebb

városát, Debrecent, illetve több fontos vasúti csomópontot (Cegléd, Szolnok, Szajol, Nyíregyháza). A vasútvonal kelet-nyugati irányban szeli át az ország keleti felét. Záhony jelentőségét az adja, hogy itt találkozik a volt szovjet területen elterjedt 1520 mm-es széles nyomtávú, valamint a normál nyomtávú vasúti hálózat. A nemzetközi jelentőségű vasúti fővonal a TEN-T core passengers network (törzshálózat) és a RFC6, Mediterranean szállítási folyósó része.

A 100-as számú vasútvonal Budapest-Nyugati pu. – Tuzsér szakasza kétvágányú, onnantól egyvágányú, Budapest-Nyugati pu. – Záhony között villamosított, a Záhony – Záhony országhatár szakasz dízelvontatású. Az engedélyezett sebesség Budapest-Nyugati pu. – Kőbánya-Kispest között 80 km/h, Kőbánya-Kispest – Záhony között 120 km/h, Záhony és Záhony országhatár között pedig 100 km/h. Az engedélyezett tengelyterhelés 21,0 t (kivéve a Kőbánya-Kispest – Vecsés és az Albertirsa – Szolnok szakaszokon, ahol 22,5 t), a vonalra engedélyezett vonathossz 750 m (kivéve a Szajol – Püspökladány szakaszt, ahol csak 700 m).

Hajdúhadház vasútállomáson egy átlagos munkanapon a 2014/2015. évi menetrend alapján 47 személyszállító vonat áll meg. Az IC vonatok az állomáson áthaladnak (ezen vonatok debreceni átszállással érhetők el). A sebes- és személyvonatok mind megállnak az állomáson. A sebesvonatok 2 órás ütemben közlekednek Budapest-Nyugati pu. és Záhony között (egy kora reggeli vonat csak Nyíregyházától közlekedik). A 100-as vonali személyvonatok is napközben kétórás ütemben járnak, nagy részük Cegléd és Záhony között (néhány vonat egészen Budapest-Nyugati pályaudvarig közlekedik). Csúcsidőszakban további személyvonatok közlekednek Debrecen elővárosi forgalmában (Szolnok, Püspökladány és Debrecen, Nyíregyháza, Záhony között).

Az említett vonatok kiváló összeköttetést biztosítanak a megyeszékhely, Debrecen, illetve a Főváros felé, továbbá pl. Szolnokra, Nyíregyházára. Debrecenbe a menetidő 18-19 perc, Budapestre (Budapest-Nyugati pályaudvarra közvetlen vonattal) 3 óra 25 perc.

A vasútállomás közepes nagyságú utasforgalommal rendelkezik, a vonal az egyik legjelentősebb teherforgalmú vonal az országban.

Hajdúhadház vasútállomás korlátlan utas- és áruforgalomra berendezett középállomás a 100-as számú vasútvonal Apafa (11,5 km) és Újfehértó (14,5 km) állomásai között, Debrecentől 19,4 km-re, Budapest-Nyugati pályaudvartól 241,6 km-re helyezkedik el. Az állomás Hajdúhadház központjától keletre található, lakott területek között, megközelíteni a település központja felől a 49301. j. állomáshoz vezető úton (Rákóczi utca) át lehet.

Hajdúhadház állomáson oldal- és nyílt rakodó (valamint áruaktár) található. A nyílt rakodó burkolt és kivilágított.

Az állomási előtéren a módváltáshoz szükséges létesítmények (személygépjármű parkoló, kerékpártároló, autóbusz forduló, illetve megálló) kiépítettsége hiányos, illetve alacsony színvonalú, a felvételi épület előtti rossz állapotú nagyobb betonfelület szolgál erre a célra.

A legfőbb probléma az állomáson a színvonalas (és akadálymentes) utasforgalmi és utastájékoztatói létesítmények hiánya.

1.15.6 Kerékpáros közlekedés

A kerékpáros közlekedés súlya jelentős, de nem oly mértékben, mint más hasonló településeknél. A helyben közlekedők egynegyede kerékpározik. A településen 4,5 km kiépített kerékpárút van. A legjelentősebb kerékpáros útvonal déli és északi irányban van: elválásztás nélküli gyalog- és kerékpárút vezet a Béke úton (régii 4-es úton) a városhatárig, és innen dél felé önálló kerékpárút van a 4. sz. főút mellett Bocskaiertig. Hasonló megoldás épült ki Téglás felé.

Bocskaiert és Hajdúhadház között 16-an, Téglás és Hajdúhadház között mintegy 100-an kerékpároznak naponta oda és vissza.

Ezen túl a város központi, forgalmasabb területein nincs a kerékpározás számára külön út, vagy elkülönített kerékpársáv. A párhuzamos kisforgalmú lakóutak viszont jól használhatók a helyi kerékpározáshoz. A nagytávú országos kerékpáros törzsúthálózat Debrecen és Nyíregyháza közötti szakasza el fogja kerülni a várost. A belvárosban a kerékpárosok számára a buszmegállók némelyikénél és az intézményeknél vannak tárolók, a vasútállomásnál kerékpártároló nincsen.

1.15.7 Gyalogos közlekedés

A településen a nyilvántartás szerint csaknem minden járda kiépített, ezek hossza 53,8 km, a kiépítetlen járdáké 1,3 km. A településen 3 utca van, ahol nincs járda: Viola, Keskeny és Szélső utcák. Itt az utca szélessége nem teszi lehetővé a járda kialakítást. Jellemzően egyoldali járda van a település teljes területén, a településközpontban (a település kb. 30 %-án) kétoldali járda is ki van építve. A már korábban kiépült járdák állapota eltérő, több helyen felújítást igényel. Mindez közlekedésbiztonsági szempontból veszélyforrást jelent ugyan, de emiatt személyi sérüléssel járó baleset az elmúlt években nem történt.

A város parkosított területeinek, tereinek gyalogos felületei többnyire magas színvonalúak (különösen a Bocskai tér), de a járdák és parkolóhelyek helyenként elhanyagoltak. A központban a gyalogosok biztonságát sebességcsökkentő eszközök nem segítik. Nincs megfelelő kikapcsolódást biztosító sétáló-pihenő övezet, elkülönített, autómentes gyalogos zóna. A gyalogosok tájékozódását segítő jelzések elhelyezése (pl. fontos utcák, intézmények turisztikai célú táblázása) nem gyakorlat.

1.15.8 Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások

A fentiekben tapasztaltak összefoglalásaként a következőkben összegezzük a városban tapasztalható, közlekedési vonatkozású fejlesztési igényeket. A város közlekedési rendszerének előzetesen megmutató fejlesztési igényei:

- a központban közlekedésszervezéssel a kerékpáros és gyalogos közlekedés preferálása
- vasútállomás és környezetének revitalizációja (benne pl. kerékpártároló fejlesztése)
- belváros bekapcsolása a térségi kerékpárút hálózatba
- út- és forgalomtechnikai korrekciók, balesetveszélyes csomópontok átépítése, kisebb fejlesztések, forgalomcsillapítás, körforgalmak építése
- újabb parkolási felületek létrehozása
- főutak felújítása (nem önkormányzati fejlesztés)
- 4-5 számjegyű mellékutak felújítása (nem önkormányzati fejlesztés)
- belterületi gyűjtőutak és lakóutak felújítása
- földút szilárd burkolattal történő kiépítése
- biztonságos közlekedés érdekében járda kiépítése és átépítése
- TEMPO 30 övezet kialakítása
- túlterhelt utcák forgalmának csökkentése forgalomtechnikai és adminisztratív intézkedésekkel
- központot tehermentesítő úthálózati elem kijelölése
- tömegközlekedés fejlesztése: a buszközlekedéssel eddig nem érintett városrészek bevonása

1.16 Közművek állapota és energiahatékonyság

Hajdúhadház területén a Hajdúkerületi és Bihari Víziközmű szolgáltató Zrt. végzi a vízellátási és csatornázási feladatokat. Hajdúkerületi és Bihari Víziközmű szolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság 11 tulajdonos önkormányzattal alakult.

Az elektromos energia hálózati ellátás 100 %-ban biztosított, beleértve a külterületi lakott helyeket is. Hajdúhadházon a lakások cca. 60%-án megoldott a gázfűtés. A gázfogyasztásba bekapcsolt lakások aránya az elmúlt években kismértékben ugyan, de folyamatosan növekedett. Hajdúhadházon a villamos energia ellátást az E.On Zrt., a gázszolgáltatást a GDF Suez és Tígáz Zrt. végzi.

1.16.1 Víziközművek

A hazai víziközmű ellátás, szolgáltatás aktuális és jövőbeni feladatokat jelentő súlypontjai az üzemelő és távlati vízbázisok biztonságba helyezése, az ivóvízellátás vízminőségi problémáinak rendezése, a szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás fejlett európai országokhoz viszonyított elmaradásának megfelelő ütemben történő felszámolása a vízbázisvédelem szempontjaira is figyelemmel és a megújult szabályozásoknak megfelelő víziközmű szolgáltatási struktúra, díjrendszer kialakulása.

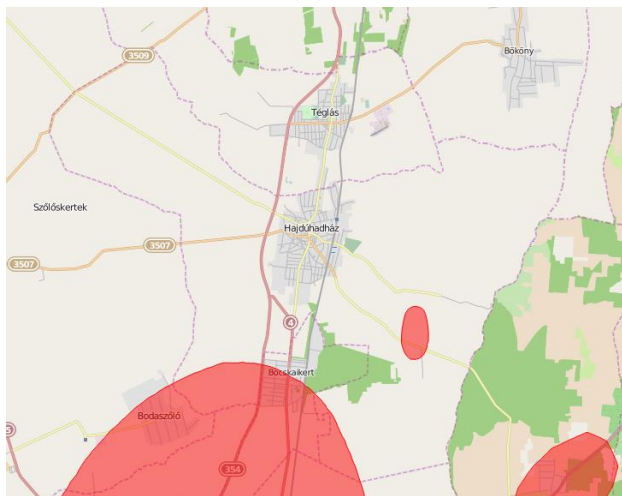
A településen az ivóvíz szolgáltatást a Hajdúkerületi és Bihari Víziközmű szolgáltató Zrt. végzi. A szükséges ivóvizet a Geszterédi vízműről biztosítják, továbbá Fényestelepen 1 db mélyfúrású kút található (kataszteri szám: K-52). Hajdúhadház-Téglás között található továbbá egy 500 m³-es víztorony, amely biztosítja a hálózat nyomástartását és víztermelés-fogyasztás kiegyenlítését.

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó, ipari, tűzoltó, öntözővíz és termálvíz hasznosítás)

Ivóvíz, vízbázis

A 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet értelmében az ivóvízminőségű, az ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló igénybe vett, vagy távlati hasznosítást szolgáló közcélú vízbázisok esetén, ahol a védőidomnak van felszíni metszete, akkor védőidomot, védőöveget kell kijelölni. Minden más esetben a védőidom, védőterület kijelölhető.

18. térkép: Hajdúhadház környezetében található vízbázis védőterületek felszíni vetülete

Forrás: Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer

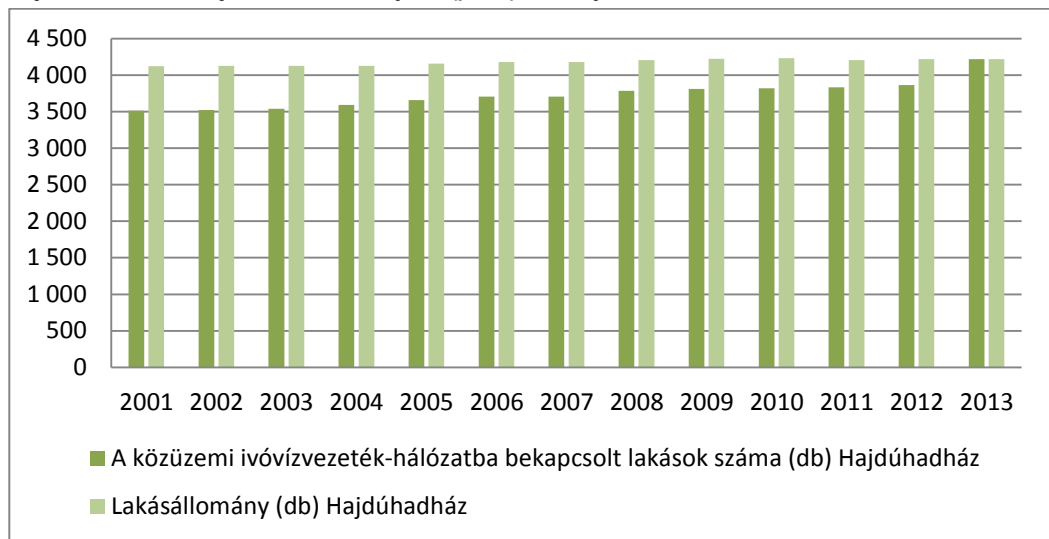

Ivóvízellátás

A hálózaton ivóvíz vételezésére közutak, a tűzoltáshoz szükséges víz biztosítására altalaj, valamint talaj feletti tűzcsapok vannak felszerelve, amelyekkel a hálózat mosatása is elvégezhető. A vízmű a jelenlegi vízigényeket a nyári időszakban nem elégíti ki megfelelő módon, a hálózat fejlesztésre szorul.

A települési ivóvíz minősége a vonatkozó kormányrendeletek alapján 0,03-0,01 mg/l közötti koncentrációban tartalmaz arzént, ezért vízminőségjavító beruházást kell végrehajtani.

19. ábra: A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások (kék) számának (db) változása Hajdúhadházon a teljes lakásállományhoz (piros) viszonyítva

Forrás: KSH

Az elmúlt időszakban, a településen évről évre emelkedett a közüzemi ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások száma. A bekötött lakások száma 2001-ben 3512 db volt, ami 2013-ra 4217 db-ra emelkedett, 2001-ben a lakások 85 %-át, míg 2013-ban pedig 100 %-át kapcsolták az ivóvízvezeték-hálózatba.

A közüzemi vízvezeték-hálózat hossza 58,5 km, a közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakások száma 2011-ben összesen: 3.832 db volt. A településen az ivóvízhálózat 90,85%-ban kiépített. Ugyanakkor elmondható, hogy a szomszédos utcákról átkötéssel a település teljes területén elérhető az ivóvíz. Ezekben az esetekben nem került ivóvízhálózat kiépítésre ezekben az utcákban, így a mutató kedvezőtlenebb értéket mutat, a valós bekötési arány kb. 95 %.

Termásvízhasználat

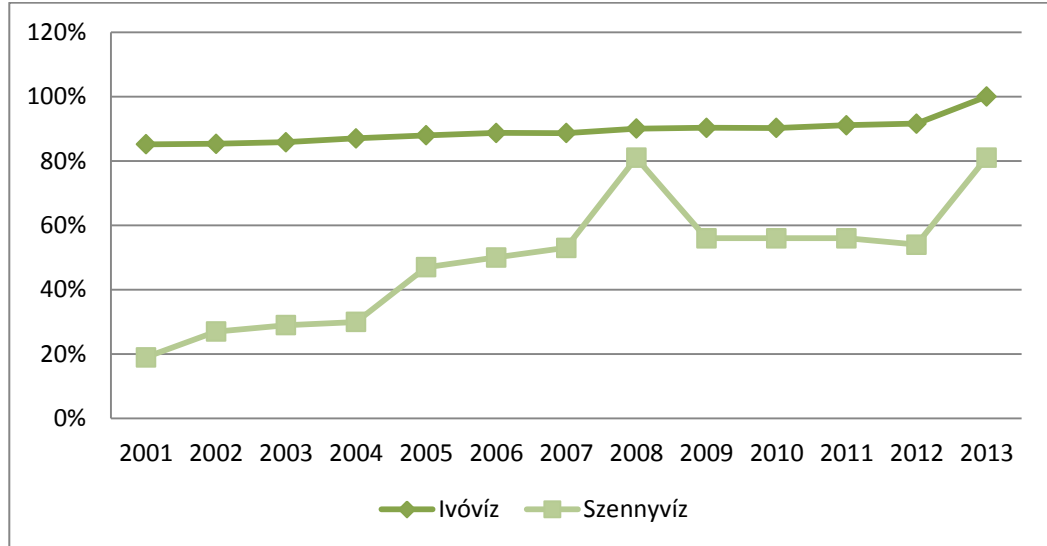
Bár a térségben több artézi kút is üzemel, ez általában a nagyobb településeket érinti. Hajdúhadház jelenleg termásvizet nem hasznosít.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés, csapadékvíz-elvezetés; felszíni vízrendezés

Hajdúhadház a Hajdúhadház - Szennyvízelvezetési Agglomeráció tagja, ami a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról szóló 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet 2. mellékletében foglaltak szerint a 15-150 eLE, normál terület besorolású agglomeráció. A településen a szennyvízszolgáltatást a Hajdúkerületi és Bihari Víziközmű szolgáltató Zrt. végzi.

20. ábra: A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya a közüzemi szennyvízgyűjtő hálózatba bekapcsolt lakások számához viszonyítva

Forrás: KSH

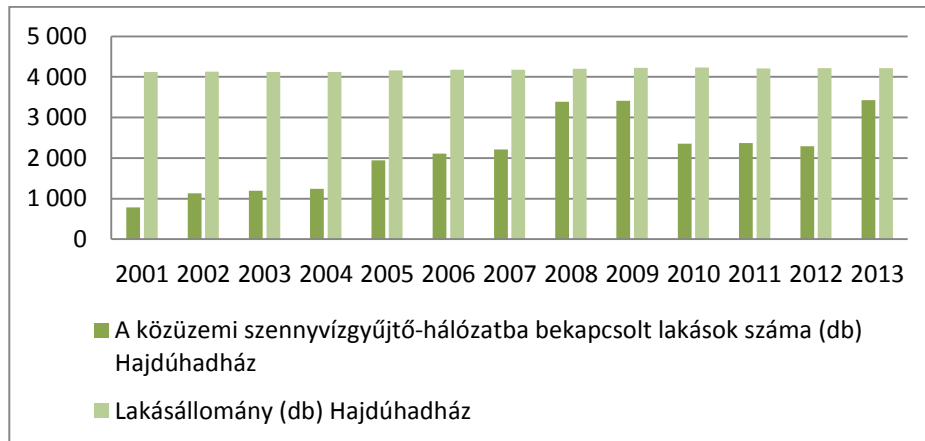
Szennyvízgyűjtő hálózat

A város közüzemi szennyvizét gravitációs csatornán átemelőkhöz vezetik. Az átemelő szivattyúk segítségével a végátemelőkhöz, majd a közös szennyvíztisztítóba kerül a szennyvíz tisztításra. A szennyvíz nyomóvezetéken érkező kommunális szennyvíz gépi rácson át a denitrifikáló reaktorhoz, majd innen az I. és II. számú levegőztető műtárgyrészbe kerül. Fázis szétválasztás az utóülepítőben történik. A tisztított szennyvíz szükség szerinti fertőtlenítés után fogadóműtárgyon keresztül jut a befogadóba.

2011 – ben a településen kiépült csatornahálózat hossza 31,2 km, korábbi felmérések alapján a teljes 100%-os csatornázottság kiépítéséhez még további 13,5 km hosszúságú csatornahálózat kiépítésére lenne szükség.

A bekötött lakások száma 2001-ben 783 db volt, míg 2013-ban már 3426 db lakás volt rákötve a szennyvízhálózatra. A város szennyvízgyűjtő-hálózatába 2001-ben a lakások 19 %-át, majd 2013-ban pedig 81 %-át bekapcsolták.

21. ábra: A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatorna-hálózatba) bekapcsolt lakások számának (kék) változása a teljes lakásállományhoz (piros) viszonyítva

Forrás: KSH

Szennyvíztelep

A szennyvíztisztító telep 1995-ben került kialakításra. Az elválasztó rendszerű szennyvízcsatorna hálózat Téglásról is szállítja a szennyvizet. A szennyvíz gravitációs csatornán jut az átemelőkhöz, ahonnan szivattyúk segítségével a végátemelőkhöz, onnan pedig a közös szennyvíztisztítóba kerül.

A szennyvíztisztítási technológia: A nyomóvezetéken érkező kommunális szennyvíz gépi rácson át a denitrifikáló reaktorhoz, majd innen az I. és II. számú levegőztető műtárgyrészbe kerül. Fázis szétválasztás az utóülepítőben történik. A tisztított szennyvíz szükség szerinti fertőtlenítés után fogadóműtárgyon keresztül a befogadóba jut. A tisztítómű fölös iszapja szivattyú segítségével iszapsűrítőbe kerül.

A keletkezett szennyvíz növekedése miatt 2003-ban történt (2005-től működik) az első bővítés (bővítést követően a közműves szennyvíztisztító berendezések kapacitása 840 kgO₂/nap).

A bővítést követően (2005-ben befejezett próbaüzem után) a létesítmény elvi tisztítási technológiája nem változott, viszont a rendszerben keletkező szennyvíziszapot zárt rendszerű komposztálás után mezőgazdasági területen hasznosítják. 2005-től III: tisztítási fokozattal is tisztításra kerül a teljes szennyvíz mennyisége. A tisztítótelepen történik a folyékony hulladék kezelése is, amelyet szippantókocsival szállítanak ide. A telep jelenlegi kapacitása 1800 m³/nap.

Tisztított szennyvízkibocsátás

A tisztított szennyvíz szükség szerinti fertőtlenítés után fogadóműtárgyon keresztül jut a befogadóba. A tisztított szennyvíz befogadó csatornája a VIII-7/2. belvízcsatorna.

A kommunális szennyvizek kibocsátása befogadóba történik, melyre a kibocsátott víznek a hatása „nem jelentős” - ként lett jelölve a Vízgyűjtőgazdálkodási Tervben.

A belterületi vízrendezés kifejezetten önkormányzati feladat és a települések felszíni vizeinek az elvezetésével foglalkozik. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése tartalmazza a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat, melynek 11. pontja szerint az önkormányzat feladata a helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás.

A települések belterületén elvégzendő vízrendezési munkákat befolyásolják a települést jellemző körülmények, mint például a település szerkezete, vízhálózata, hidrológiai jellemzők, lejtési viszonyok, talajtani adottságok, stb. A település szerkezete, beépítettsége nagyban meghatározza a vízrendezési művek vonalvezetését, a nyílt vagy zárt rendszerű árkok, csatornák kialakítását. A sűrűn lakott, burkolattal ellátott helyeken a zárt rendszerek szükségesek (bár számos hátrányt hordoznak), míg a laza - falusias vagy zöldövezetes településeken a nyílt, tájba illő vízvezető árkok kialakítása javasolt.

Csapadékelvezetés

A belterületi csapadékvíz-elvezető hálózat a településen kb. 50 %-ban kiépített, nyílt földmedrű, és burkolt, valamint zárt csatornák üzemelnek. A lehulló csapadék nagy része a talaj jó szikkasztóképessége miatt elszikkad.

A csapadékvizek közvetlen befogadója az önkormányzati kezelésű Kistréti csatorna illetve közvetve a FETIKÖVIZIG kezelésében lévő VIII/7-2 csatorna.

A város belterülete a főcsatornák vízgyűjtő területének megfelelően 5 egységre osztható. Ennek megfelelően 5 jelölt csatorna biztosítja a csapadékvíz elvezetést emellett a téglási önkormányzat kezelésében lévő Kistréti felső csatorna biztosítja a Kistréti Tározóba történő befogadást.

A csapadékvíz tárolására szolgál a Kistréti Tározó, amely Hajdúhadház és Téglás között helyezkedik el, területe 2,15 ha valamint a Nap utcai tározó, amely 1,9 ha.

1.16.1.3 Energiagazdálkodás és energiaellátás

Hajdúhadházon a villamos energia ellátást az E.On Zrt., a gázszolgáltatást a GDF Suez és TIGÁZ Zrt. végzi. A városban távfűtési rendszer nem lett kiépítve.

Energiaellátás két módon történik:

- Földgáz: A gázellátás a település vasúton túli területeitől eltekintve közel teljes kiépítettségű (99 %-os), a vasúton túli területeken kb. harmada rendelkezik gázellátással, amelyet egy vasúton túli átvezetéssel biztosítanak, további bővítése a lakossági igények felmerülése esetén megvalósítható. Jelenleg a településen 78,3 km hosszú az összes gázcsőhálózat. A csőhálózat kiépítése egy nagy szakaszban történt 1993-94-ben, amikor 1993-ban 54,8 km, majd a következő évben további 23,1 km hálózat épült, ezt követően minimális bővítéssel emelkedett 78,3 km-re a gázcsőhálózat hossza.

Hajdúhadházon a lakások 60%-án megoldott a gázfűtés. A gázfogyasztásba bekapcsolt lakások aránya az elmúlt években kismértékben ugyan, de folyamatosan növekedett.

- Elektromos energia: Az elektromos energia hálózati ellátás 100 %-ban biztosított, beleértve a külterületi lakott helyeket is. 2011-ben 4.337 db háztartási fogyasztót tartottak nyilván, amelyek 11.069 ezer kWh villamos energiát fogyasztottak, míg az összes villamosenergia-fogyasztót száma 4.571 db volt, számukra a szolgáltatott összes villamosenergia mennyisége 16.013 ezer kWh volt 2011-ben.

Hajdúhadház villamosenergia ellátását az EON Zrt. biztosítja országos távvezetésekről. A közvilágítás 20 kV-os légvezetékes hálózat Hajdúhadház kül- és belterületén elhelyezett oszloptranzformátor állomásokhoz a helyi adottságoknak megfelelő nyomvonalakon lett bevezetve.

Fényestelepen is biztosított a közvilágítás, utcakategória szerinti mennyiségű lámpatest működik. Az önkormányzat felújította a közvilágítás rendszerét, melynek keretében a régi izzókat 100 %-ban energiatakarékos izzókra cserélték.

1.16.1.4 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A Hajdúhadház Önkormányzata 2014-ben „Napelemes rendszer telepítése Hajdúhadházi Polgármesteri Hivatal épületére” c. közbeszerzési eljárást indított el.

1.16.2 Elektronikus hírközlés

Az elektronikus hírközlési szolgáltatás olyan szolgáltatás, amely jeleknek (bármely értelmezhető formában előállított jel, jelzés, írás, kép, hang) elektronikus hírközlő hálózaton történő átvitelét, továbbítását biztosítja. A szolgáltatást, az elektronikus hálózatok üzemeltetését végző, azt létrehozó, vagy arra szervezett, vagy arra létrehozott szolgáltatók biztosítják. Az elektronikus hírközlés szolgáltatása alanyi jogú.

Az elektronikus hírközlési infrastruktúra lehet:

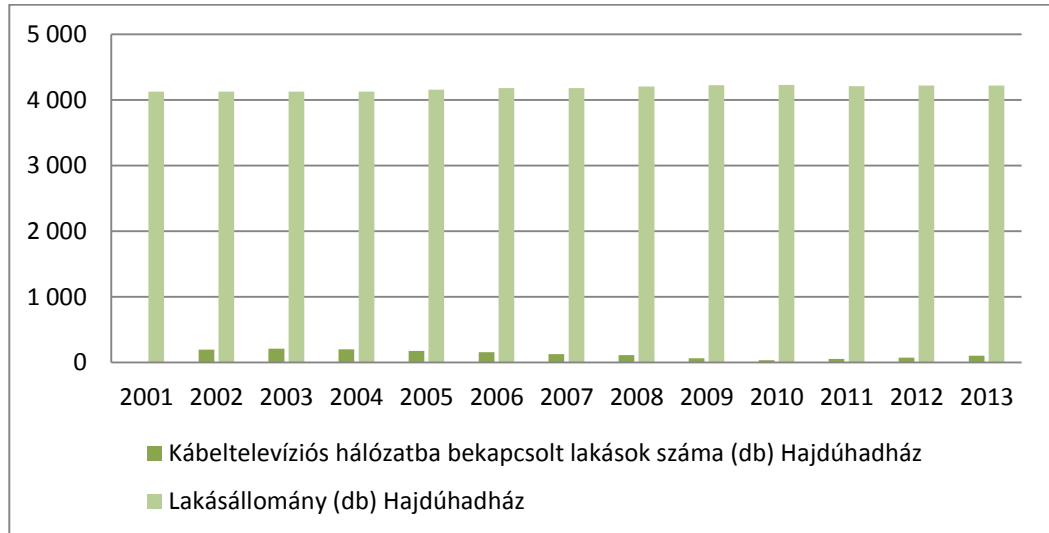
- távközlési ellátás
- műsorszórás, kábel tv ellátás

Kábeltelevíziós hálózat

Hajdúhadház a Debreceni Igazgatóság területéhez tartozik. A városban a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma folyamatosan változik, az utóbbi évek adatai alapján egyértelmű csökkenés. Míg 2002-ben a bekötött lakások száma 195 db volt, addig 2013-ra ez a szám 99-re nőtt. Ez a teljes lakásállományhoz viszonyítva 5 % és 2 %-os arány között mozog.

22. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások (kék) számának változása Hajdúhadházon a teljes lakásállományhoz (piros) viszonyítva

Forrás: KSH

Telefonhasználat és internet-előfizetés

A településen digitális műholdas televízió, telefon és internet egyaránt elérhető. A város területén a nyilvános távbeszélő állomások száma az elmúlt években fokozatosan csökken, 2013-ban 13 db található a városban. A készülékek számának csökkenése a mobilhálózat és a mobiltelefonok használatának elterjedésével fordítottan arányos. Hasonlóképpen az egyéni analóg távbeszélő fővonalak számának változásával.

Mobiltelefon szolgáltatás az egész településen mindenhol elérhető, mindhárom szolgáltató lefedettsége 100 %-nak tekinthető.

1.17 Térségi és települési környezetvédelem

1.17.1 Talaj

A város tájhatárokra való fekvése miatt a talajtani viszonyok is változatosan alakulnak. A földtani adottságokat tekintve Hajdúhadház területének nagy részét homoktalajok borítják. A mozaikos kistájat a homoktalajok uralják (80%). A futóhomok a talaj 56 %-ot, a humuszos homoktalaj 16 %-ot, a kovárányos barna erdőtalaj pedig 8 %-ot foglal. A mezőgazdasági művelésbe bevont homoktalajon az erdőterület lecsökkent, így a defláció veszélye megnőtt.

A Dél-Nyírség kistáj szegélyeinek löszös felszínein (1%) réti, mélyben sós réti csernozjom, sztyepesedő, réti szolonyc és szoloncsák talajok találhatóak. A löszös mélyedések felszín közeli talajvízű szikes talajai csak kis foltokban jelennek meg (0,5%). A mélyedések öntés anyagain homokos vályog fizikai féleségű, felszíntől karbonátos vagy gyengén savanyú kémhatású, 70-100 cm – es talajvíz mélységű réti talajok fordulnak elő 13 % - os kiterjedésben.

1.17.2 Felszíni és felszín alatti vizek

1.17.2.1 Felszíni vizek

Vízfolyások, tavak

Természetes vízfolyás a kistérségben és a településen nincs. Hajdúhadház belvízzel mérsékelten veszélyeztetett területek közé tartozik. A városban az idők során vízállásos területek alakultak ki. Problémát jelent a vasúton túli terület, itt 2009-től már számos fejlesztést hajtottak végre, javítva ezzel a Nap, az Epres és az Árpád utca helyzetét.

A külterületi utak nagy része nincs útburkolattal ellátva. Belvízelvezető csatorna nincs kiépítve, így itt is felmerülő probléma a belvíz elvezetés megoldása. A belvízhálózat nem volt alkalmas a belvízkárok enyhítésére, így az elmúlt években Önkormányzati finanszírozásból a csapadék – és belvíz elvezetési beruházás történt, a déli részen javult a belvíz és csapadékvíz elvezetésének helyzete.

1.17.2.2 Felszín alatti vizek

Felszín alatti vizek érzékenysége

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004 (XII. 25.) KvVM rendelet értelmében Hajdúhadház az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.

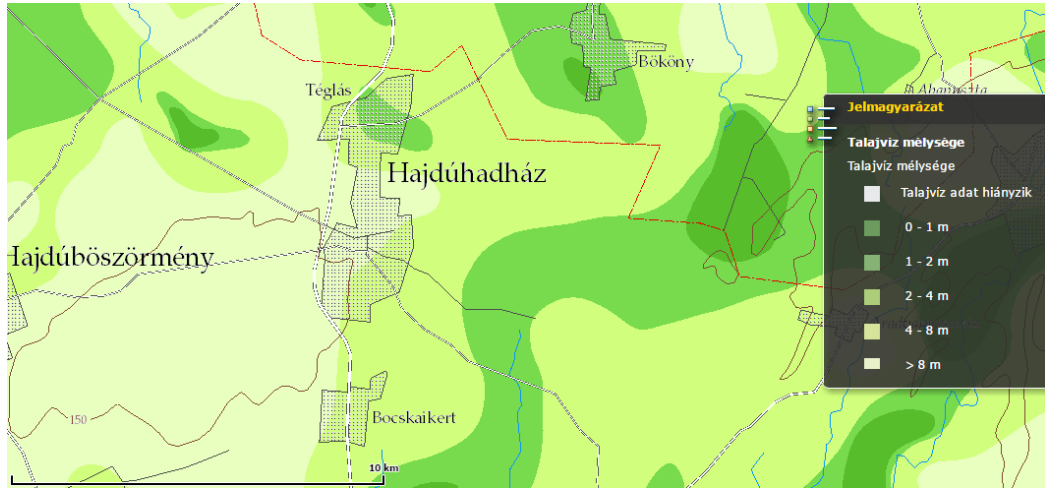
Hajdúhadház-Fényestelep ivóvízbázisa sérülékeny környezetű. A sérülékeny területen a felszínen nem lehetnek olyan szennyezőforrások, amelyek a csapadék közvetítésével a talajvizet veszélyeztetik. Potenciális szennyezőforrást jelentenek az engedély nélkül és szakszerűtlenül kivitelezett, magántulajdonban lévő kiskutak, amelyekből kb. 1000 db van a településen. Hajdúhadház-Fényestelepen vízműkút működik.

Talajvízszint

A talajvizet 2-4 m között találjuk. Mennyisége jelentéktelen. Kémiai jellege nátrium-, máshol kalcium – magnézium - hidrogénkarbonátos. Keménysége a települések környezetében nk felett, máshol, 15-25 nk között van. A szulfáttartalom a keleti és nyugati részek között 60 és 300 mg/l között mozog, a települések alatt 600 mg/l fölé is emelkednek.

19. térkép: Hajdúhadház és környékének felszín alatti vízszint térképe

Forrás: Magyarország talajvízszint mélység térképe (0-8m)

VGT

A Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek (VGT) tartalmazzák a felmért vízgazdálkodási problémák, a környezeti célkitűzések és ezen célkitűzések megvalósítására szolgáló intézkedések összefoglalását. Hajdúhadház területe egy felszín alatti víztesten található. Ennek megfelelően a víztestre vonatkozóan meghatározott célok és intézkedések teljesítésében érintett.

Felszín alatti
vízbázis

Hajdúhadház területén található vízbázisokat az 1.16.1. fejezet mutatja be, a kitermelt víz minőségi jellemzésével. A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóellátást szolgáló vízlétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet 5. számú melléklete tartalmazza a vonatkozó területhasználati korlátozásokat.

1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

A levegő minőségére legjelentősebb hatást a közlekedésből, a lakossági fűtésből és az ipari tevékenységből származó szennyezések gyakorolják, de nem hanyagolhatók el a különböző meteorológiai helyzetekben esetlegesen nagyobb távolságról érkező szennyezések sem. A településeken a fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NO_x) és a kisméretű szállópor (PM₁₀), nyáron a felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát.

„A levegő védelméről” szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján az ország területét és településeit a légszennyezettség mértéke alapján a környezetvédelmi és a közegészségügyi hatóság javaslatának figyelembevételével zónákba kell sorolni. A zónák kijelölésére „a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről” szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendeletben (a továbbiakban: 4/2002. KvVM rendelet) került sor. A rendelet az egyes zónákban 11 szennyező anyagot értékel, ezekre A, B, C, D, E, F csoportokba, valamint a talajközeli ózon esetében O-I és O-II csoportokba tipizálja a zónát.

A 4/2002 (X. 7.) KvVM rendeletben Hajdúhadház nem szerepel a kiemelt települések között, a 10. légszennyezettségi zónába tartozik (csakúgy, mint a jogszabályban nevesített területek kivételével az ország nagyobb része). A 10. légszennyezettségi zónába tartozó településeken a rendeletben vizsgált 11 légszennyezőanyag jellemző értékei alapján a szennyező anyagokénti kategóriákat az alábbi táblázat mutatja.

46. táblázat: A 10. légszennyezetségi zóna szennyezőanyagok szerinti koncentrációja

Zónacsoportok a szennyező anyagok szerint						
Légszennyező anyag	SO ₂	NO ₂	CO	PM ₁₀	benzol	Talajközeli ózon
Levegőminőségi zóna	F	F	F	E	F	O-I
Koncentráció (µg/m ³)	< 50	< 26	< 2500	10-14	< 2	> 18 000
Légszennyező anyag	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	PM ₁₀ benz(a)-pirén (BaP)	
Levegőminőségi zóna	F	F	F	F	D	
Koncentráció (ng/m ³)	< 2,4	< 2	< 10	< 0,15 µg/m ³	0,6-	

Az Országos Légszennyezetségi Mérőhálózatnak Hajdúhadház, illetve annak környezetében sem manuális, sem automata mintavevő helye nincsen.

A település és környezete levegője jó. Amennyiben azonban a légszennyezetségi adatokat tekintjük, akkor látható, hogy a mértékadó környezetterhelést a közlekedés okozza és elhanyagolható az ipar szennyezőanyag kibocsátása (egy telephelyről szilárd anyag kibocsátása történik).

A közlekedés által okozott összes légszennyező anyag kibocsátás (kén-dioxid, nitrogén-oxidok, szén-monoxid, szén-dioxid és különböző aromás szénhidrogének) közel ötszöröse a tüzelés (tehát a lakossági felhasználás) által okozottnak.

A mezőgazdaság a különböző munkálatok során keletkező porral és a permetezéssel ronthatja a levegő minőségét.

A bel- és külterületen legjelentősebb levegőterhelést (a porterhelés mellett) a parlagon álló termőterületek gyomvegetációjának pollenterhelése okozza. Az önkormányzat szigorú erőfeszítése ellenére is minden évben vannak parlagfűvel benőtt területek, amelyekre kényszerkaszálást kell elrendelni.

1.17.4 Zaj, és rezgésterhelés

A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza az üzemi és szabadidős létesítményektől származó zaj terhelési határértékeit a zajtól védendő területeken.

47. táblázat: Zajterhelési határértékek

Sorszám	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre* (dB)	
		NAPPAL06-22 ÓRA	ÉJJELE 22-06 ÓRA
1.	ÜDÜLŐTERÜLET, KÜLÖNLEGES TERÜLETEK KÖZÜL AZ EGÉSZSÉGÜGYI TERÜLETEK	45	35
2.	LAKÓTERÜLET (KISVÁROSIAS, KERTVÁROSIAS, FALUSIAS, TELEPSZERŰ BEÉPÍTÉSŰ), KÜLÖNLEGES TERÜLETEK KÖZÜL AZ OKTATÁSI LÉTESÍTMÉNYEK TERÜLETE, A TEMETŐK, A ZÖLDTERÜLET	50	40
3.	LAKÓTERÜLET (NAGYVÁROSIAS BEÉPÍTÉSŰ), A VEGYES TERÜLET	55	45

Sorszám	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre* (dB)	
4.	GAZDASÁGI TERÜLET	60	50

A közlekedési zajok a településen a 4-es főút forgalmából illetve a vasútvonal forgalmából származnak. Zajforrást jelentő nehézipari létesítmények nincsenek a településen, néhány ipari, azon belül főként faipari feldolgozó működik, a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási eredetű zajok tekintetében pedig nem történt zaj határérték túllépés.

Az ipari területeket úgy jelölte ki az önkormányzat illetve ipari üzemeknek úgy adott engedélyt, hogy az ott lévő üzemek zajemissziója ne okozzon határértéket meghaladó terhelést a település belterületen, a védendő létesítmények, illetve területhasználatok felé. A belterületen nincs olyan tevékenység, amely zajterhelésével környezetzavaró.

1.17.5 Sugárzás védelem

A természetes háttersugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnyomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják.

Mesterséges eredetű sugárzások tekintetében élettani hatás szempontjából, a távvezetékeknek két jellemzőjét kell figyelembe venni: a kibocsátott villamos és a mágneses terét. A villamos vezetékek által kibocsátott télerősség nagyságát a feszültségszinten kívül befolyásolja a vezetékek föld feletti magassága, a fázisvezetők és védővezető geometriai elrendezése, magas objektumok, épületek (a villamos teret 85-90%-ban leárnyékolják).

A sugárzás (radioaktív, röntgen, mikrohullám, gamma vagy ultraviola sugárzás, radongáz) műszeresen érzékelhető jelenség; az emberi érzékszervek nem jelzik. A városi környezetben jelenleg a hőmérséklet hatása, az extrém meteorológiai események jelentenek jelentős egészségi kockázatot. Az éghajlatváltozással összefüggésben potenciálisan növekszik az UV sugárzásnak való kitettség mértéke, amely azonban nem mutat helyi specialitásokat. Nagyobb sugárzást okozó berendezés vagy intézmény nem működik Hajdúhadház területén.

Atomerőmű működésével kapcsolatos többlétsugárzás havária esetén fordulhat elő. A hazai települések esetén Paks, Mochovce, vagy Bohunice atomerőművek tekinthetők vizsgálandónak, a település ezektől való távolsága. Amennyiben a település 300 km-es távolságon belül van, akkor az Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik, amennyiben 30 km-es távolságon belül, akkor a Sürgős Óvintézkedési Zónába tartozik. Hajdúhadház az Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik. Területén sugárzásmérő pont nem található.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban országos sugárzásfigyelő rendszer épült ki. A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabadtéren álló állomások mérik az óránkénti sugárzási dózist, azaz a dózisteljesítmény értékét. A figyelmeztető szint 250 nSv/óra, ami a valós veszélyt jelentő szint töredéke és a szakembereket figyelmezteti a kivizsgálás megkezdésére. Hajdúhadházhoz legközelebbi mérőállomás Nyíregyházán található.

1.17.6 Hulladékkezelés

Hajdúhadház a Hajdúsági Szilárd Hulladéklerakó és Hasznosító Társulás tagja.

A Társulás feladata:

- hulladékbegyűjtés, szállítás és ártalmatlanítás
- Hajdúsági Regionális Hulladéklerakó és Kezelő Telep irányítása
- ügyfélszolgálat működtetése
- európai színvonalú hulladékgazdálkodási rendszer fenntartása

A Társulás által elvégzett és tervezett fejlesztések:

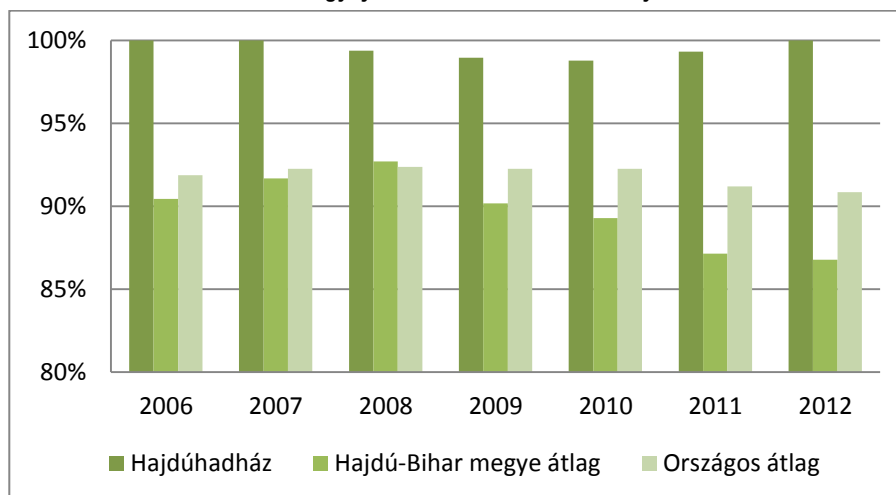
- elvégzett fejlesztések
 - elkülönített hulladékgyűjtés fejlesztése
 - biohulladék kezelését elősegítő eszközállomány fejlesztése
- tervezett fejlesztések
 - hulladéklerakó géppark fejlesztés

Köszolgáltató

A településen hulladékkezelési engedéllyel és telephellyel rendelkező szakkég végzi a hulladék gyűjtését és szállítását. A településen biztosított a hulladékgyűjtés (valamennyi háztartásból) és szállítás valamint a szelektív hulladékgyűjtés.

A szilárd hulladék elszállítása 1990 óta folyamatosan megoldott, 1997-től kötelezően igénybeveendő szolgáltatás. Mind a belterületen, mind a külterületi helyeken heti rendszerességgel szállítják el a kommunális hulladékot. Korábban a Ligetben a Hajcsár úton működött a hulladéklerakó, melyet azonban 2004-ben a Hajdú-Bihar megyei ISPA hulladékgazdálkodási rendszer részeként felszámoltak. A megye északi részét lefedő rendszer tizenegy település hulladékkezelési problémáját kezeli.

23. ábra: Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya

Forrás: TEIR, ITS adatbázis

Szelektív
hulladékgyűjtés
Folyékony hulladék

A hulladékot a Hajdúsági Regionális Hulladéklerakó és Kezelő Telepre szállítják, amely a Hajdúböszörményt Hajdúdoroggal összekötő közútról Hajdúvidnél leágazó 3506 sz. összekötő úton található.

A kommunális hulladékot heti egy alkalommal, 120-, illetve 1100-literes gyűjtőedényben szállítják el. Évente két alkalommal (tavasszal és ősszel) a településen a lakosság számára díjtalan lomtalanítást is végeznek.

A közszolgáltató még 15 településen végzi a hulladékszállítást, hulladékkezelést. Az elhelyezési (ártalmatlanítási) tevékenység a Hajdúsági Hulladékgazdálkodási Szolgáltató Kft. kezelésében lévő Hajdúböszörmény területén található hulladéklerakóban történik.

A városban a közszolgáltató működtet szelektív hulladékgyűjtést. Szelektív hulladékgyűjtés 2005. óta működik a településen, jelenleg 14 gyűjtősziget van, ahol a háromfrakciós gyűjtőedényekben üveg, műanyag és papír másodnyersanyagok gyűjtése folyik.

A település szennyvízelvezetésével kapcsolatos információkat az 1.16.2 fejezet tartalmazza.

A szennyvíztisztító telepen keletkező szennyvíziszap elhelyezési módja és helye: lerakás kommunális hulladéklerakó telepen és mezőgazdasági hasznosítás.

1.17.7 Vizuális környezetterhelés

Hajdúhadházon vizuálisan zavaró épület, építmény nem található. A város peremterületein folyamatosan képződő illegális hulladéklerakások találhatóak. Az illegális hulladék felszámolását az Önkormányzat végezteti. Hajdúhadházon elhanyagolt, romos állapotú épületekből néhány található, melyek megszüntetése, felújítása a városkép javításához elengedhetetlen.

1.17.8 Árvízvédelem

Hajdúhadház árvízi szempontból nem veszélyeztetett.

1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák az alábbiak:

A település is azon magyar alföldi települések közé tartozik, ahol az urbanizációs, társadalmi és gazdasági fejlődési tendenciák még nem jelentenek olyan mértékű környezet- és természetvédelmi konfliktust, amely kritikus helyzet elé állítaná a települést. Ugyanakkor a növekvő környezetterhelés hatásaival feltétlen számolni kell.

A település belterületének levegőminőségét a kommunális és közlekedési légszennyező hatások alakítják, a külterületen a technológiai és a mezőgazdasági emissziók dominálnak.

Külterületen elsősorban a portterhelés okoz problémát, amely helyileg a lazább, homokosabb talajok deflációjából származik. A szél szállítási iránya éppen a település belterülete. Ugyancsak az uralkodó szélirányból szállítódik a területre a Nyírségi, valamint a Hortobágy még finomabb pora, amelyek felfogására, szűrésére nem állnak rendelkezésre védőerdők, mezővédő erdősávok, dűlőúti fasorok.

Ez a külterületi zöldfelületi rendszer hiányosságát tükrözi. A portterhelésben mutatkozó, mégis viszonylag kedvezőbb állapot a külterületi erdőgazdálkodásnak köszönhető.

A belterületi lakótelkek növényzetének intenzitása nem éri el az elvárható szintet még a laza beépítés ellenére sem, melynek legfőbb oka az ötletszerűen elhelyezett melléképületekben, és a feldarabolódott kertekben is kereshető.

1.18 Katasztrófavédelem

Hajdúhadház földrajzi fekvéséből adódóan szerencsés helyzetben van a terület felhasználást korlátozó tényezők tekintetében, mivel az Alföld azon területén fekszik, amely kevésbé földrengésveszélyes, s barlangok, alábányászott területek sem fordulnak elő. Csúszás és süllyedésveszélyes területek is elsősorban a vízrajzi viszonyokhoz igazodva jelennek meg kockázatként. Építésföldtani szempontból a talajmechanikai differenciák jelenthetnek problémát, főként a város azon területein, ahol figyelemmel kell lenni a talajvíz szintjére is.

1.18.1 Építésföldtani korlátok

1.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Hajdúhadház területén alábányászott területek, barlangok és pincék nincsenek.

1.18.1.2 Csúszás, süllyedésveszélyes területek

A város területén a domborzati viszonyokból és a tájhasználatból adódóan csúszás- és süllyedésveszélyes terület nincs.

1.18.1.3 Földrengés veszélyeztetett területek

Magyarországon évente átlagosan 100-120 kisebb földrengés van, mely a lakosság részéről nem érzékelhető. Kb. évente négy-öt olyan földrengés keletkezik, mely az epicentrum környékén már jól érzékelhető, de jelentős károkat nem okoz. Jelentős károkat okozó földrengés 15-20 évente keletkezhet.

2013 áprilisában az Északi-Középhegység déli lábánál található mélyszerkezeti vonal mentén következett rengés hatásait a hajdúsági területeken is lehetett érezni néhány helyen. A vonal mentén a múltban többször voltak számottevő rengések, de a mellékvonalak mentén is ébrednek kisebbek.

Hajdú-Bihar megye alatt is húzódnak ilyen másodrendű szerkezeti vonalak, itt mintegy 10-30 kilométeres darabjai vannak a kéregnek, s bárhol lehetséges kisebb mozgás, de ez általában nem haladja meg a 2-es és 3-as erősséget.

1.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1 Árvízveszélyes területek

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Hajdúhadház B-közepesen veszélyeztetett település.

Az 1.17.8 fejezetben foglaltaknak megfelelően a településnek árvízzel veszélyeztetett területei nincsenek.

A Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság adatai alapján Hajdúhadház nincs az árvízzel veszélyeztetett települések között.

1.18.2.2 Belvízveszélyes területek

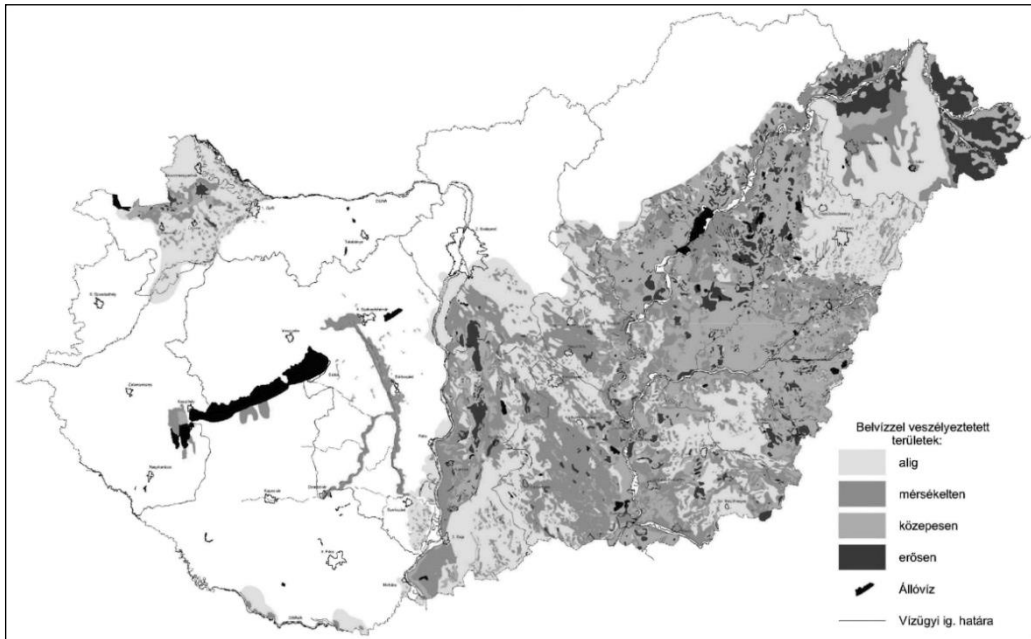
A település belvízrendszerének bemutatását az 1.17.2.1 fejezet tartalmazza.

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Hajdúhadház B-közepesen veszélyeztetett település.

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet mellékletében Hajdúhadház nem szerepel.

20. térkép: Magyarország belvíz veszélyeztetettségi térképe

Forrás: A magyarországi belvíz-veszélyeztetettségi térkép elkészítésének szakmai, kutatási megalapozása, BELVÍZ-INFO Projekt (GOP-1.1.1-2008), www.belvizinfo.hu

A városban az idők során vízállásos területek alakultak ki. Problémát jelent a vasúton túli terület, itt 2009-től már számos fejlesztést hajtottak végre.

1.18.2.3 Mély fekvésű területek

Hajdúhadházon lévő mély fekvésű területek a vasúton túli terület, valamint a város déli területei. Az elmúlt évek csapadékos időjárása miatt a fent említett mély fekvésű területeken keletkező belvíz folyamatos gondot okoz az önkormányzat és a tulajdonosok részére.

1.18.2.4 Árvíz és belvízvédelem

Kiemelt fontosságú a meglévő védvonalak megerősítése, rekonstrukciója, a csapadék-elvezető hálózat rendszeres tisztítása, a hálózat rekonstrukciója, bővítése. Ennek érdekében a települést érintően, az alábbi projektek kerültek megvalósításra, illetve vannak folyamatban:

- önkormányzati projektek:
 - csapadék és belvízelvezető rendszerek karbantartása program, melynek köszönhetően a település déli részén javult a belvíz és csapadékvíz elvezetésének helyzete.

1.18.3 Egyéb katasztrófavédelmi tényezők

1.18.3.1 Kedvezőtlen morfológiai adottságok

Kedvezőtlen morfológiai adottság (pl. lejtés, falszakadás) Hajdúhadház területén nincs.

1.18.3.2 Mélységi, magassági korlátozások és tevékenységből eredő korlátozások

A lakosság körében a családi házas beépítés a jellemző. További igény is ezekre várható. A lakóterület fejlesztés meghatározásakor alapvető szempont a jelenlegi utcaszerkezet megőrzése, a jelenlegi beépítési módhoz igazodó építési övezetek kialakítása.

A településen Hajdúhadház Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 23/2005 (X. 27.) rendeletével jóváhagyott helyi építésügyi szabályzatának és szabályozási tervének 2011. évi módosítása rendelkezik az értékvédelem általános szabályairól.

1.18.3.3 Ipari veszélyforrások

Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság adatai alapján a városban nem működik olyan üzem, melyek az általuk folytatott tevékenység alapján veszélyes üzemnek minősülnek.

1.19 Ásványi nyersanyag lelőhely

Hajdúhadházon az alábbi érvényes hatósági engedéllyel rendelkező bányászati területek, kutatási engedéllyel rendelkező területek és Műszaki üzemi terv határozattal rendelkező bányák találhatóak: *Hajdúhadház I. - homokbánya*

1.20 Városi klíma

A városon belül, a mesterséges környezet (sűrű beépítettség, burkolt felületek nagy aránya) hatására sajátos éghajlat alakul ki, amit városklímának nevezünk. A városi klíma jelenség jellegzetessége, hogy a nagyvárosokban a külterületek felől a városközpont felé haladva egyre magasabb a hőmérséklet. Az egyenletes hőmérsékletnövekedést befolyásolhatják az úgynevezett melegedési góccok (pl. az ipartelepeken), valamint a nagyobb zöldfelületek a település belső területein csökkenthetik a városi klíma hatását. .

A városokban sajátos klimatikus viszonyok alakulhatnak ki (városklíma), amelyek hőhullámok idején különösen megterhelőek lehetnek. Az egyes városok klímája között jelentős eltérés lehet, mely eredhet az épületek, építmények, burkolatok fizikai jelenlétéből, vagyis az összetett beépítési struktúrából, a burkolatokon használt vízzáró anyagok (aszfalt, beton) miatt megváltozott lefolyási viszonyokból, az alacsony növényborítottságból, az emberi tevékenység során (közlekedés, fűtés, ipar) keletkező anyagok kibocsátásából (hő, vízgőz, szennyező anyagok, stb.).

Ezek a tényezők együttesen jelentősen módosítják a városok klimatikus viszonyait a szabad térszínéhez képest. Ennek legszembetűnőbb megnyilvánulásai például

- a város légterében kialakult hőtöbbllet (ún. városi hősziget),
- a megváltozott átszellőzési viszonyok,
- a levegőminőségi problémák.

Hajdúhadházon, a város méretéből adódóan a városi klíma kialakulása nem érvényesül, ugyanakkor az kisebb városokban is szükségszerű, hogy a településszerkezeti, a szabályozási és beépítési tervekben, a zöldterületi rendszer tervezésben és a közút- és közműtervezés során nagyobb hangsúlyt kapjanak a klimatikus szempontok. A település nem tagja a Klímabarát Települések Szövetségének.

2 Helyzetelemző munkarész

2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

2.1.1 Társadalom

Hajdúhadház népességének száma az évezred eleje óta kis mértékben csökkent, aminek elsődleges oka a – főként a fiatalokat és a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőket érintő – szelektív migráció. Az elvándorlás olyan mértékű, hogy azt a természetes szaporodás csak részben ellensúlyozni. Az szelektív elvándorlás következtében csökken a képzett munkavállalók száma, ami negatívan befolyásolja a város munkaerő-kínálatát, a város munkaerő-piaci versenyképességét.

A népesség korösszetétele megyei és országos összehasonlításban is kedvezőnek mondható. A fiatalok aránya jóval magasabb a megyei és az országos mutatóknál, ugyanakkor a fiatalok magas aránya miatt a településen az eltarthatósági ráta igen magas. A fiatalok nagy száma hatással van a városi közszolgáltatások iránti keresletre, különösen a nevelési-, oktatási szolgáltatások iránti kereslet magas. A humán infrastruktúra és a közszolgáltatások hosszú távú tervezésekor az önkormányzatnak figyelembe kell venni a várható demográfiai folyamatokat.

A népesség képzettségi szintje egyértelműen javuló tendenciát mutat, ugyanakkor még mindig kedvezőtlen a megyei mutatóktól, valamint a munkaerő-kínálat nem igazodik teljes mértékben a munkaerő-piaci igényekhez. Ennek érdekében megfelelő képzési-oktatási portfólióra, valamint az összes érdekelt szereplő (önkormányzat, KLIK, munkaügyi kirendeltség, munkaadók stb.) szoros, formalizált együttműködésére van szükség.

A népesség gazdasági aktivitása országos viszonylatban alacsony, a munkanélküliek aránya igen magas. A kedvezőtlen foglalkoztatottsági mutatók részben a pénzügyi-gazdasági válság következményei, részben a „történelmi hagyaték”, a rendszerváltás után kialakult új gazdasági, társadalmi állapotok eredménye. A város foglalkoztatottsági problémáit a közfoglalkoztatás rendszere csak részben és átmeneti jelleggel tudja kezelni.

A lakosság életminőségét számos tényező befolyásolja közvetlen és közvetett módon. A családok életkörülményeit alapvetően meghatározza a lakások felszereltsége, komfortossága. Az utóbbi évtizedben mindkét területen jelentős javulás következett be, ugyanakkor a lakások komfortfokozata a város egyes szegregált területein igen kedvezőtlen. Az életminőséget, illetve annak anyagi tényezőit áttételesen jellemző mutatók közül viszonyítási alapot jelent a lakosság tulajdonában álló nagy értékű fogyasztási cikkek mennyisége, értéke. A gépkocsialomány számának változása az országos, regionális és megyei adatoktól egyaránt elmarad.

A társadalom életminőségének egyik fő indikátora a népesség egészségi állapota. A településen működő háziorvosi szolgálatok adatszolgáltatása alapján egyértelművé válik, hogy legmagasabb arányban – hasonlóan az országos trendhez – a szív- és érrendszeri megbetegedések, a mozgásszervi betegségek, illetve anyagcsere megbetegedések (cukorbetegség) jellemzőek.

2.1.2 Humán infrastruktúra és szolgáltatások

A humán közfeladatok és a közszolgáltatások ellátását az önkormányzat tudatos és átgondolt módon tervezi és valósítja meg, így a város minden lakosa számára biztosított a szolgáltatások

elérhetősége – az egyenlő hozzáférés elvének érvényesítésével. Az intézmények infrastrukturális fejlesztése, felújítása az elmúlt években megtörtént, illetve a még szükséges beruházások előkészítése folyamatban van. A további fejlesztések hangsúlya a szolgáltatások színvonalának javítására helyeződik át.

A helyi nevelési, alap- és középfokú oktatási rendszerben jelen lévő helybeli és bejáró óvodás, valamint általános- és középiskolai, szakiskolai tanuló a jövőben biztosíthatja a munkaerő utánpótlását, még akkor is, ha az intézményekbe járó gyermekek száma ingadozik. A megfelelő munkaerő utánpótlás érdekében a szakképzési kínálat tervezése során folyamatosan figyelemmel kell kísérni a munkaerő-piaci szükségleteket.

Az egészségügyi, valamint a szociális alapellátás rendszere jól szervezett, minőségi és mennyiségi mutatói megfelelőek mind az infrastruktúra, mind a szolgáltatások szempontjából. A városban a szakellátási feladatok ellátása nem megoldott.

A kulturális és szabadidős szolgáltatások intézményi, szervezeti feltételrendszerét tekintve Hajdúhadház helyzete nagyjából azonos a hasonló méretű, turisztikai kínálat szempontjából átlagosnak tekinthető kisvárosok többségével. A város kulturális intézményeinek és közösségi tereinek programkínálata – egy-két rendezvény kivétellel (pl. Hajdúhadházi Káposztás Napok) – csak a helyi társadalomnak és a szűkebb értelemben vett térség lakosságának nyújt szolgáltatásokat.

2.1.3 Gazdaság

Hajdúhadházon az ipar szerepe kiemeltnek tekinthető mind az önkormányzati költségvetés stabilizálása (iparüzési adóból származó bevételek), mind a foglalkoztatás szempontjából. A város jelentős területű, ugyanakkor kihasználatlan ipari területekkel rendelkezik. A cégek letelepítése érdekében az alapinfrastruktúrát az ipari területeken bővíteni szükséges, illetve a befektetés-ösztönzési tevékenységet meg kell erősíteni.

A jelentős hagyományokkal rendelkező mezőgazdaság súlya annak ellenére nagy (különösen a foglalkoztatásban és a kiegészítő jövedelemszerzésbe), hogy a földterület átlagos aranykorona értéke alacsony. Az utóbbi években tapasztalható kedvezőtlen piaci folyamatok hatására némileg csökkent a helyi, térségi felvásárlás és értékesítés, ugyanakkor az agráriumban rejlő lehetőségek nincsenek megfelelő mértékben kihasználva. A helyi mezőgazdasági szereplők számára a jelenlegi piaci körülmények között megoldást jelent a szoros kooperációban történő termelés és értékesítés, a helyi, falusi minőségi termékek előállítás, azok védjegy alatt történő árusítása.

A tercier szektor jelentősége folyamatosan nő mind a foglalkoztatottak, mind a vállalkozások számát tekintve. A lakossági alapszolgáltatások spektruma lefed minden elvárható területet, ami a lakosok életminőségét és komfortérzetét nagymértékben javítja. Az üzleti szolgáltatások tekintetében azonban hiány mutatkozik, hiszen a településen inkubátor ház, üzleti szolgáltató központ nem működik.

Hajdúhadházon a turisztikai szektor szinte teljesen hiányzik. A térségi, egyes esetekben megyei jelentőségű turisztikai vonzerők, programok ellenére az idegenforgalomhoz kapcsolódó egyéb szolgáltatások, azok kiszolgáló infrastruktúrája szinte teljesen hiányosnak tekinthető a városban és a környékén is. A turizmus adottságai a településen jóval túlmutatnak az ágazat gazdaságban betöltött szerepénél.

Összefoglalásképpen kijelenthető, hogy Hajdúhadház versenyképességét elsősorban a következő tényezők befolyásolják:

- az elhelyezkedéséből és a javuló külső elérhetőségből eredeztethető adottságok;
- a megfelelő ipari-gazdasági fejlesztési területek jelenléte;
- a potenciális munkaerő magas aránya (javuló képzettségi szintje).

Továbbá a város versenyelőnyeit vizsgálva megállapítható, hogy Hajdúhadház a hasonló méretű és földrajzi adottságú városokhoz képest kedvezőtlenebb helyzetben van, ugyanakkor számos területen kihasználatlan gazdasági potenciálokkal rendelkezik, amelyek a jövőbeli gazdasági fejlődés alapjai lehetnek.

2.1.4 Önkormányzati gazdálkodás, önkormányzati politikák

Az önkormányzati költségvetés tervezése és végrehajtása során a fő alapelvek a pénzügyi stabilitás és fenntarthatóság, a feladatok magas színvonalú ellátásának biztosítása, valamint a fejlesztési elképzelések megvalósíthatósága és fenntarthatósága.

A stabil és kiegyensúlyozott költségvetés fontos eleme a szakmailag átgondolt és pénzügyileg megtervezett adópolitika. Az önkormányzat saját bevételeinek egyik fontos eleme az iparüzési adó, ami az átgondolt vagyongazdálkodással együtt lehetővé teszi a városi közszolgáltatások biztosítását, valamint a települési és intézményi infrastruktúra fejlesztését.

Az önkormányzat átgondoltan valósítja meg a szakpolitikai tevékenységét részben a polgármesteri hivatal szakembereire, részben az önkormányzati tulajdonú vállalkozásokra építve:

- a településfejlesztéshez kialakította a megfelelő szervezeti struktúrát, amelyet nagy tapasztalattal rendelkező szakemberek alkotnak mind stratégiai, mind operatív szinten – valamint igyekszik biztosítani a fejlesztésekhez szükséges önerőt;
- a gazdaságfejlesztés tekintetében biztosítja a beruházásokhoz és a vállalkozások hatékony működéséhez szükséges infrastruktúrát, vállalkozásbarát jogi szabályozást vezetett be, igyekszik célzott befektetés-ösztönzési tevékenységet folytatni, és szoros partnerséget alakított ki a város meghatározó gazdasági szereplőivel;
- az önkormányzat szerepe a foglalkoztatáspolitikában kiemelkedő, hiszen a közfoglalkoztatási program révén csökkenti a munkanélküliséget és növeli az érintettek jövedelmét.

2.1.5 Táj és természeti adottságok, zöldfelületek

Hajdúhadház legfontosabb természeti értékének a magas erdősültség, valamint a város két Natura 2000 területe tekinthető. A település síkvidéken található, alapvetően mező- és erdőgazdasági művelés alatt álló területekkel meghatározott környezetben helyezkedik el, erdősültsége országos viszonylatban is magas.

A város zöldfelületi elláttságának mennyiségi mutatói kedvezőek, ugyanakkor a város belterületén található közhasználatú zöldterületek aránya igen alacsony. A közterek és parkok előfordulása elsősorban a városközponti területekre jellemző, más városrészekben alacsony a közösségi és szabadidős sport tevékenységekre alkalmas kiépített zöldfelületek aránya. A közparkok növényállománya vegyes, általában felújításra szorul, a virágos területek aránya viszonylag alacsony, a város utcafásítottsága jelenleg nem kielégítő, és hiányosságok jelentkeznek a védőfásítás szempontjából is. Mindez közvetett módon befolyásolja a település környezeti állapotát, a városi klímát és a lakosság életminőségét is.

2.1.6 Épített környezet

A város települési arculata jellemzően kisvárosias, falusias jellegű. A város épített környezetének meghatározó, védelemre érdemes eleme maga a településszerkezet, ami a város eredetileg több központú védelmi rendszeréből alakult ki. A város központjának jellegzetes utcaszerkezetére a védelmi rendszer csillagszerű palánkrendszere (hajdúpalánk) nyomta rá bélyegét.

A városban két országos műemléki védettség alatt álló, valamint több helyi védelem alatt álló, helyi védelemre javasolt épület is található. A település lakásállománya az elmúlt másfél évtized alatt nagymértékben megújult, ezáltal csökkent, de még mindig jelentős az alacsony komfortfokozatú lakások száma. Az épített környezet minősége és esztétikai értéke alapvetően befolyásolja a lakosság életkörülményeit, a vállalkozások működési lehetőségeit és a vendégforgalmi mutatók alakulását is.

2.1.7 Közlekedés

Hajdúhadház országos jelentőségű közúti (4-es főút) és vasúti (100-as vasúti fővonal) közlekedési folyosók mentén helyezkedik el. A város közlekedés-földrajzi helyzete az elmúlt években a 354-es főút megépítésével tovább javult (az út közvetlen kapcsolatot teremt az M35-ös autópályán keresztül az ország nyugati részével). A településen nem vezet keresztül jelentős tranzitforgalmat bonyolító út, a 4-es számú főút a települést nyugatról elkerüli. A térség városai közötti közlekedésből adódóan ugyanakkor a város központi belterületén jelentős forgalom halad át.

A város belső közlekedési adottságait vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a település központján keresztülhaladó forgalom igen jelentős, a központ tehermentesítésére forgalomcsillapítási módszerekkel törekedni kell. A parkolóhelyek száma elégséges, de időszakosan kialakulhat kapacitáshiány. A város központi területei kívül jelentős hiányosságok jelentkeznek a burkolt belterületi utak arányában. A helyközi és távolsági közösségi közlekedés a városban kedvezőnek mondható, a városban helyi tömegközlekedés nincs. A kerékpárút hálózat kiépítettsége – a már megvalósult fejlesztések ellenére – nem megfelelő, ami a napi szintű kerékpárhasználók nagy száma miatt növeli a baleseti kockázatot. A nagyobb forgalmú utak mellett a belterületen, illetve a környező településekkel való kapcsolat megteremtése céljából a külterületeken, további fejlesztésre szorul. A környezetbarát közlekedési formák elterjedése pozitív hatás fejt ki a környezet állapotára a károsanyag-kibocsátás, illetve részben a zajszennyezés szempontjából is.

2.1.8 Közművek, energiahatékonyság

Hajdúhadház közüzemi infrastruktúrával és szolgáltatásokkal való ellátottsága országos és megyei összehasonlításban kifejezetten kedvező. A lakásállomány jelentős része csatlakozott a közüzemi víz-, szennyvízcsatorna-hálózatra. A belterületi bel- és csapadékvíz-elvezető hálózat folyamatos rekonstrukciója ellenére a város jelentős részén fejlesztésre, átépítésre és felújításra szorul a felszíni vízelvezetés. A szilárd hulladék elszállítása és kezelése a településen megoldott.

Az önkormányzat törekszik arra, hogy intézményeiben és a közterületeken hatékony energiafelhasználási módszereket alkalmazzon. Az energiagazdálkodás keretében ütemezetten, pénzügyi lehetőségeihez mérten elvégzi az érintett épületek energetikai korszerűsítését, továbbá igyekszik egyre nagyobb mértékben megújuló energiaforrásokat használni. Mindez lehetővé teszi az önkormányzati tulajdonú létesítmények költséghatékony üzemeltetését, valamint a település környezeti állapotának javítását.

24. ábra: Összefoglalás a vizsgált tényezők kölcsönhatásairól

Hatásviselő Hatótényező	Társadalom	Humán infrastruktúra és szolgáltatások	Gazdaság	Önkormányzati gazdálkodás	Táji és természeti adottságok, zöldfelületek	Épített környezet	Közlekedés	Közművek, energiahatékonyság
Társadalom		+/-	+/-	+/-	0	+	0	0
Humán infrastruktúra és szolgáltatások	+		+	+	0	+	0	+
Gazdaság	+	0		+	+/-	+/-	-	0
Önkormányzati gazdálkodás	+	+	+		+	+	+	+
Táji és természeti adottságok, zöldfelületek	+	0	+	+		0	0	+
Épített környezet	+/-	+	0	+/-	+/-		+/-	+
Közlekedés	+/-	+	+	0	0	0		+/-
Közművek, energiahatékonyság	+	+	+	+/-	+	+	0	

3 Helyzetértékelő munkarész

3.1 Helyzetelemzés eredményeinek értékelése

3.1.1 A folyamatok értékelése

Hajdúhadház népességének száma az évezred eleje óta kis mértékben csökkent, aminek elsődleges oka a – főként a fiatalokat és a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőket érintő – szelektív migráció. Az elvándorlás olyan mértékű, hogy azt a természetes szaporodás csak részben ellensúlyozni. A szelektív migráció sok esetben már a középiskola kiválasztásánál elkezdődik, ezért fontos a munkaadók igényeihez és elvárásaihoz illeszkedő képzési rendszer kialakítása, amiben az önkormányzat ösztönző és koordinátori szerepet tud ellátni.

A város népességmegtartó ereje a helyi identitás és kohézió erősítésével is javítható, aminek egyik kulcseleme a lakosság jelentős részét kitevő hátrányos helyzetű ember felzárkóztatása. A kedvezőtlen társadalmi és szociális mutatókkal jellemezhető lakosok elsősorban a város belterületének keleti és déli részein található szegregátumokban élnek. A társadalmi-gazdasági problémák közül elsősorban a munkanélküliség jelenségét kell kiemelni. A kedvezőtlen foglalkoztatottsági mutatók részben a pénzügyi-gazdasági válság következményei, részben a „történelmi hagyaték”, a rendszerváltás után kialakult új gazdasági, társadalmi állapotok eredménye. A nagy arányú munkanélküliséget a város és az itt működő vállalkozások versenyképességének további növelésével, új munkahelyeket teremtő beruházások megvalósításával lehet leginkább ellensúlyozni, amiben nagy szerepet játszhat a város elhelyezkedéséből (Hajdúhadház Debrecen és Nyíregyháza között fekszik) származó előnyök intenzívebb kihasználása.

A népességmegtartó-erő tekintetében kiemelten kell kezelni a lakosság életkörülményeinek javítását is. Az utóbbi években számos olyan beruházás valósult meg (pl. városközpont rehabilitáció; kerékpárút-hálózat fejlesztése; szennyvízberuházás, szociális városrehabilitáció), amely a helyiek komfortérzetét javítja, több területen további fejlesztések szükségesek (pl. zöldfelületi ellátottság, egységes településkép, települési környezet infrastrukturális fejlesztése). A jövőben kiemelt figyelmet kell fordítani a városi környezet komplex fejlesztésére, egyéb esetben a települési környezet leromlik, ami a gazdaságilag aktív lakosság további elvándorlásához vezethet.

Hajdúhadház a települést körülvevő városok elszívó ereje ellenére is be tudja tölteni járásközponti funkcióját a közigazgatás, a (köz)szolgáltatás, az egészségügyi alapellátás, az oktatás és a szociális alapellátás területén egyaránt. Ehhez az elmúlt évek beruházásai nyomán többnyire adottak az infrastrukturális feltételek, csak néhány intézmény esetében van szükség általános felújításra. Ennek ellenére az üzemeltetési költségek jelentős anyagi terhet rónak az önkormányzatra, melynek csökkentése érdekében a saját tulajdonú épületek energetikai korszerűsítését el kell végezni. Ellenkező esetben – az épületek állagának romlásával – ezen kiadások növekedése várható, ami az önkormányzat költségvetését negatívan befolyásolhatja.

A város gazdasági teljesítménye jóval alulmarad a város méretéből adódó gazdasági potenciálnak. Hajdúhadház Hajdú-Bihar megyében, a Debrecen és Nyíregyháza között elhelyezkedő ipari-logisztikai tengelyben helyezkedik el, ugyanakkor gazdasági teljesítménye nem számottevő. Hajdúhadházon a mezőgazdaság és az ipar szerepe kiemelkedőnek tekinthető a foglalkoztatás szempontjából. A város jelentős területű, ugyanakkor kihasználatlan ipari területekkel rendelkezik. A cégek letelepítése érdekében az alapinfrastruktúrát az ipari területeken bővíteni szükséges, illetve a befektetés-ösztönzési tevékenységet meg kell erősíteni.

Hajdúhadházon a turisztikai szektor szinte teljesen hiányzik. A térségi, egyes esetekben megyei jelentőségű turisztikai vonzerők, programok ellenére az idegenforgalomhoz kapcsolódó egyéb szolgáltatások, azok kiszolgáló infrastruktúrája szinte teljesen hiányosnak tekinthető a városban és a környékén is. A turizmus adottságai a településen jóval túlmutatnak az ágazat gazdaságban betöltött szerepénél.

A város közlekedés-földrajzi helyzete az elmúlt években a 354-es főút megépítésével tovább javult (az út közvetlen kapcsolatot teremt az M35-ös autópályán keresztül az ország nyugati részével), ugyanakkor a kedvező földrajzi helyzet ellenére a város nem tudta idáig hasznosítani elhelyezkedéséből adódó előnyeit.

3.1.2 A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése - SWOT elemzés

	Erősségek	Gyengeségek
Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> ■ Azt elmúlt években javult a város közlekedés-földrajzi elhelyezkedése (M3 autópályá, 354-es út). ■ A település a régióközpont (Debrecen) közel fekszik, közlekedési adottságai kedvezőek. ■ A településen rendelkezésre állnak a gazdaság fejlesztésére alkalmas zöldmezős területek. ■ Nagy számban áll rendelkezésre képezhető és átképezhető (szabad), relatíve alacsony bérköltségű munkaerő ■ A településen jelentősek a mezőgazdasági hagyományok. ■ A tercier szektorban működő vállalkozások száma emelkedik 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A város az ország keleti, periférikus, részén fekszik. ■ A településen a vállalkozások szerkezete kedvezőtlen. ■ A kis- és középvállalkozások tökehiányosak, innovációs potenciáljuk alacsony. ■ Iparfejlesztéshez hiányos a település ipari infrastruktúrája. ■ Elaprózott vállalalkozási szerkezet, mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző ■ A mezőgazdasági termőterületek többsége alacsony minőségű. ■ A településen a művelés alatt álló földterület folyamatosan csökken ■ A városban az idegenforgalmi, turisztikai szektor teljesen hiányzik.
Társadalom	<ul style="list-style-type: none"> ■ A település lakosság száma folyamatosan emelkedik, a fiatal korosztály aránya az országos átlagot meghaladja. ■ Magas a legalább 8 általános iskolát végzett lakosság részaránya. ■ A lakosság iskolai végzettsége folyamatosan javul ■ Az elmúlt években a munkaerő-piaci mutatók javuló tendenciát mutatnak ■ Erős a lokálpatriotizmus, a helyi identitástudat ■ A települést a történelmi hagyományok ápolása jellemzi, a település kulturális élete megfelelő színvonalú (rendezvények, kiállítások). ■ A civil szervezetek több területen is aktívak 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ Kiemelkedően magas a munkanélküliségi ráta, alacsony a foglalkoztatottság ■ Az önkormányzati segélyek igénybevétele növekvő tendenciát mutat ■ Magas a településen a szociális ellátásokat igénybevevők száma ■ Magas az alacsony képzettségű munkanélküliek száma, a hátrányos helyzetű lakosság aránya folyamatosan növekszik. ■ A lakosság iskolázottsága alacsony színvonalú ■ A képzett, fiatal korosztály elvándorlása jellemző. ■ A lakosság foglalkoztathatósági lehetőségei rosszak.

	Erősségek	Gyengeségek
Környezet és közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kedvezőek az adottságok egyes megújuló energiaforrások hasznosítására ■ Magas az erdőszültség ■ Gazdag a térség növény- és állatvilága, a településen két Natura 2000 terület található ■ A város környezeti állapota megfelelő (pl. víz- és levegőminőség, zajterhelés) ■ A közműellátottság aránya a víz, a szennyvíz, a villany és a gáz tekintetében egyaránt magas ■ A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya magas ■ A belterületi utak többsége szilárd burkolattal ellátott 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A településkép nem egységes ■ Hajdúhadházon jelentős a szegregált, leromlott területek száma. ■ A város belterületén alacsony a zöldfelületek aránya, a közparkok zöldfelületi elemei felújításra szorulnak ■ A településen áthaladó forgalom terheli a város belterületi úthálózatát ■ A város központi területein a parkolás feltételei nem megoldottak ■ A településen az alacsony komfortfokozatú lakások aránya magas ■ A belterületi utak egy része nem megfelelő minőségű, a külterületi utak többsége burkolat nélküli ■ A település kerékpáros úthálózata hiányos ■ A települési infrastruktúra elemei jelentős fejlesztésre szorulnak (ivóvíz, szennyvíz, felszíni vízelvezetés, szilárd burkolatú út, járda, kerékpárút hálózat).
Közforgalmatások	<ul style="list-style-type: none"> ■ A legtöbb szolgáltatás esetében a szükséges infrastruktúra megfelelő. ■ A közszolgáltatások széles köre elérhető a településen, kiépült és jól működő az intézményhálózat. ■ A településen megfelelő színvonalú oktatási szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére. ■ A településen kiterjedt a szociális szolgáltatások köre. ■ Az egészségügyi alapellátás teljes körűen biztosított, infrastrukturális feltételei megfelelőek. ■ Aktív kulturális, közösségi és sportélet jellemző a városban. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Egyes közintézmények infrastrukturális állapota nem megfelelő, egyes épületek energetikailag korszerűtlenek. ■ Az önkormányzat befolyása egyes közszolgáltatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt korlátozott (pl. köznevelés). ■ A településen hiányoznak az egészségügyi alapellátáson túli szakellátási formák. ■ A sportolási feltételek és lehetőségek (fedett és szabadterei sportlétesítmények) hiánya.

	Lehetőségek	Veszélyek
Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az M3 autópálya közelsége, a város elhelyezkedése (Debrecen-Nyíregyháza gazdasági tengely) növeli a térségi helyzetből adódó előnyöket, javítja a város töркеvonzó képességét. ■ Befektetői érdeklődés növekedése a város iránt. ■ Hazai és uniós pénzügyi források 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Csökkenő befektetői érdeklődés Magyarország és Kelet-Közép-Európa országai iránt. ■ Élesedő verseny a térség városai között az uniós és a hazai fejlesztési forrásokért. ■ Erősödnek a város hazai és nemzetközi versenytársai a gazdaság minden területén ■ A vállalkozási feltételek kedvezőtlenebbé

	Lehetőségek	Veszélyek
	<p>rendelkezésre állása a szükséges fejlesztések elvégzésére.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Az önkormányzati és a vállalkozó szféra közötti együttműködés erősödik ■ A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik ■ Erősödik a város logisztikai szerepköre ■ K+F tevékenységek jelennek meg a primer, szekunder szektorokban ■ A településen a foglalkoztatásra alkalmas, bevonható inaktív népesség aránya magas. ■ Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek ■ A helyi és bio mezőgazdasági termékek iránti kereslet növekedni fog ■ Önkormányzati tulajdonú szociális szövetkezet helyi gazdaságban betöltött szerepe növekszik ■ A társadalmi vállalkozások, szociális gazdaságok szerepe erősödik ■ A város és térségének turisztikai szerepköre erősödik 	<p>válnak</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Tovább növekednek a különbségek Hajdúhadház és a térség fejlettebb városai között
Társadalom	<ul style="list-style-type: none"> ■ A kvalifikált, fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet ■ Betelepülő fiatal családok érdeklődése nő a város iránt ■ A helyi oktatás színvonala erősödik, a piaci igényeknek megfelelő középfokú képzések, átképzések szervezése ■ A lakosság átlagos iskolázottsági szintje tovább javul. ■ Az információs technológiák terjedésének felgyorsulása ■ A település civil szervezetei megerősödnek, a város fejlődésének proaktív résztvevőivé válnak ■ Közösségi házak létesítése, meglévő k ■ kulturális központ fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább erősödik ■ Az inaktívak és a hátrányos helyzetű csoportok aránya további növekszik ■ Társadalmi szegregációs folyamatok felerősödnek ■ A foglalkoztatási problémák kezelésének elmulasztásával a településen szociális válság alakul ki, kiéleződnek a konfliktusok a helyi társadalmon belül. ■ A közeli két megyeszékhely lakosság és munkaerő elszívó hatása erősödik ■ A lakosság egészségügyi állapotának romlása ■ Az alacsony státuszú és iskolázottságú lakosság arányának növekedése
Környezet és közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> ■ Növekedik az alternatív erőforrásból származó energia előállítás és felhasználása iránti igény ■ A város arculatához illeszkedő fejlesztések, építkezések valósulnak meg 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az ország energiafüggősége fokozódik ■ Közműhálózat előregedése ■ Állami tulajdonban lévő utak és a vasút fejlesztésének elmaradása ■ A további közlekedési fejlesztések

	Lehetőségek	Veszélyek
	<p>a településen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Sportlétesítmények fejlesztése, sportlehetőségek biztosítása a helyi lakosság számára ■ A közlekedési infrastruktúrák fejlesztésének köszönhetően javul a közlekedésbiztonság és környezeti állapot ■ A környezetbarát közlekedési módok egyre inkább elterjednek 	<p>elhúzódása miatt a település elérési mutatói nem javulnak</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ A település belső területein növekszik a teher- és személygépkocsi-forgalom ■ A természeti-környezeti értékek (élővizek, növény- és vadállomány) károsodnak az ökológiai szemlélet hiányában ■ Környezetterhelő ipari létesítmények települnek be a városba ■ Épületek degradációja, ingatlanok értékének csökkenése
Közzolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> ■ A város központi, közigazgatási, közzolgáltatási és közösség-szervező szerepének erősödése a térségben. ■ A járásközpontok jogköre bővíülhet, fejlesztési forrásai növekedhetnek ■ A közzolgáltatások racionalizálása, fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az önkormányzatok feladat- és hatásköre kedvezőtlenül alakulhat ■ Az önkormányzatok állami forrásai/ támogatásai csökkennek ■ Tőkehiány, önerő hiánya miatt elmarad a közzolgáltatások fejlesztése ■ Az önkormányzati bevételek csökkenése miatt a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat a működésre kell fordítani ■ A város nem tudja teljes mértékben kiaknázni a járásközponti szerepköréből adódó lehetőségeket ■ Az egészségügyi ellátórendszer helyzetének romlása

3.1.3 A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei

A 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet rendelkezik a településfejlesztési és településrendezési eszközök tartalmáról és azok összefüggéseiről. A rendelet 3.§ szerint:

- (4) A koncepció és a településszerkezeti terv egymással tartalmi összhangban készül.
- (5) A stratégia a koncepcióval összhangban, a településszerkezeti terv figyelembevételével kerül kidolgozásra.
- (6) A helyi építési szabályzat a településszerkezeti tervvel összhangban – a tervezett változások időbeli ütemezésének figyelembevételével – készül.

Hajdúhadház Város Önkormányzata a 170/2011 (VIII.17.). sz. határozattal fogadta el a város Szerkezeti Tervét, valamint a 21/2011.(VIII.18.) önkormányzati rendelettel a város Helyi Építési Szabályzatát és Szabályozási Tervét. Azóta többször megtörtént a rendezési terv módosítása annak érdekében, hogy megfelelő területek álljanak rendelkezésre a tervezett településfejlesztési beavatkozások végrehajtásához. A 2014-2020-as időszakban tervezett projektek megvalósítása során, az adott beavatkozások véglegesítése közben szükség lehet a rendezési terv, valamint a helyi építési szabályzat módosítására vagy a fejlesztések újragondolására.

3.2 Problématérkép / Értéktérkép

A probléma- és értéktérkép elkészítése során felhasználásra kerültek a megalapozó vizsgálat helyzetfeltáró részének megállapításai, valamint a partnerségi egyeztetésbe bevont intézmények, szervezetek képviselőitől érkező vélemények. A fentiekre támaszkodva az áttekinthetőség érdekében a feltárt problémák és értékek térképi ábrázolása tematikus szempontok alapján (társadalom, gazdaság, környezet, infrastruktúra és épített környezet) csoportosítva történt.

A térkép alapján megállapítható, hogy az értéktérképen a társadalom, a természeti és az épített környezet értékei dominálnak, míg a problémák elsősorban infrastrukturális jellegűek, illetve a felújításra szoruló épületekre fókuszálnak.

Hajdúhadház értékei:

Társadalom		
1.	Bölcsődék	Bercsényi u. 23.
2.	Óvodák	Petőfi utca 1/a Bercsényi u. 23. Szilágyi Dániel u. 2-4. Óvoda utca 1.
3.	Általános és középfokú oktatási intézmények	Bocskai tér 14. Bocskai tér 6. Kossuth utca 1
4.	Egészségügyi intézmények	Hunyadi u. 1. Bocskai tér 9.
5.	Szociális intézmények	Béke u. 54/B Kossuth u. 11/a
6.	Kulturális intézmények	Bocskai tér 3. Dr. Földi János u. 8. Dr. Földi János u. 23.

Gazdaság		
1.	Város iparterületei	Hajdúhadház Szabályozási Terv által lehatárolt terület

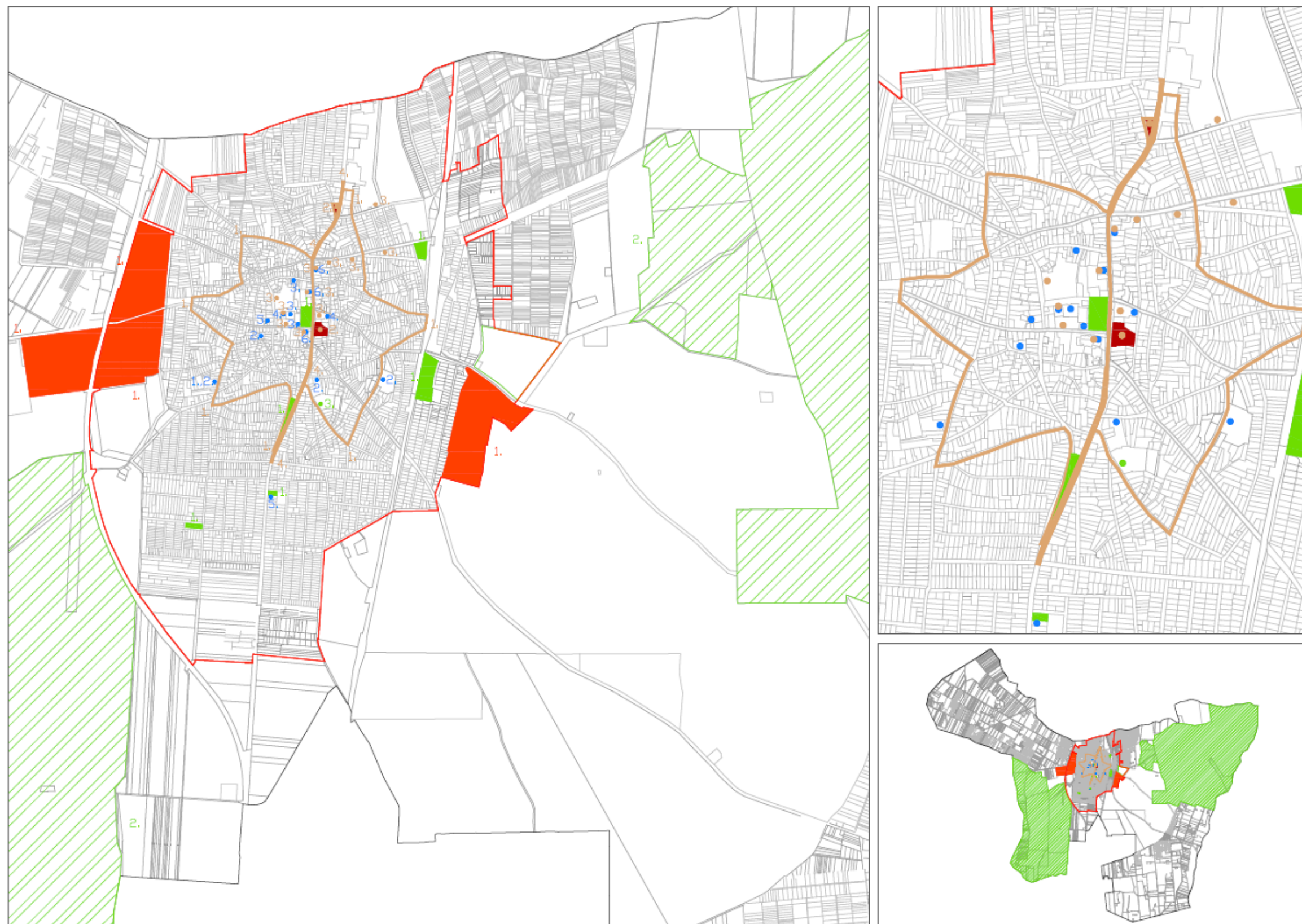
Épített környezet		
1.	Helyi értékvédelmi terület övezete	Hajdúhadház Szabályozási Terv által lehatárolt terület
2.	Műemléki védelem alatt álló épületek	Bocskai tér Dr. Földi János u. 62.
3.	Helyi védelem alatt álló épületek	Bocskai tér 1. Kossuth u. 3. Jókai u. 1-3. Dr. Földi János u 8. Bocskai tér 7. Rákóczi u. 5. Rákóczi u. 15. Rákóczi u. 19. Vásártér Bocskai tér 3.

		Dr. Földi János u. 23.
4.	Kerékpárutak	Béke u. Dr. Földi János u.

Természeti környezet		
1.	Város jelentősebb zöldfelületek	Bocskai tér, Veszprémy tér, Béke útja elágazás közötti terület, Árpád utca és Botond utca közötti terület, Malom utca és Szabó Gábor utca közötti terület, Gárdonyi Géza utca, Homok utca és Bercsényi utca által határolt telek
2.	Natura 2000 területek	Liget-legelő, Debrecen-Hajdúböszörményi tölgyesek
3.	Idős tiszafa	Bajcsy Zs. u. 2.

Hajdúhadház problémái:

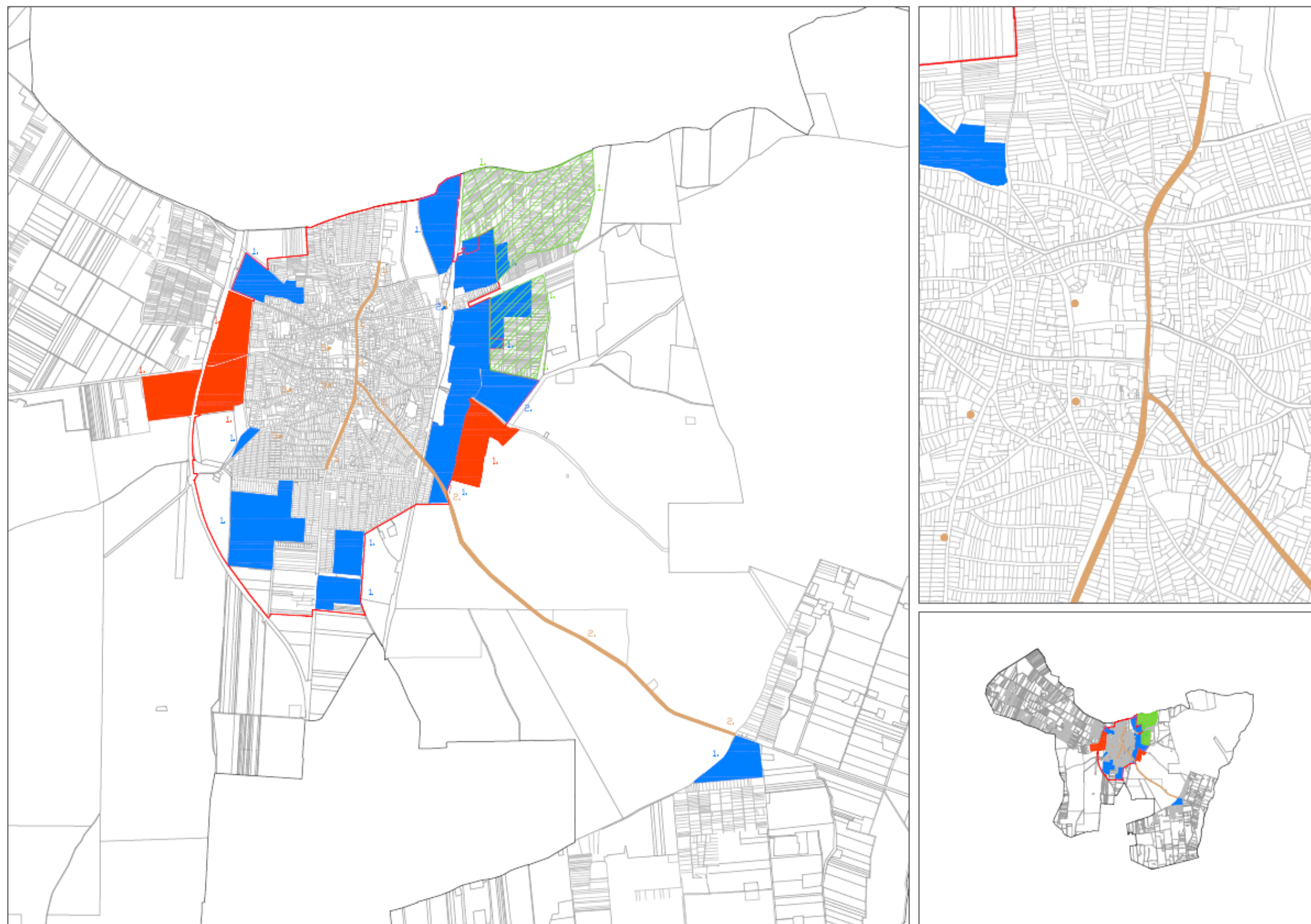
Társadalom		
1.	Szegregátumok	KSH által kijelölt szegregátumok és Fényestelep
2.	Rossz közbiztonság	Vasútállomás, Temető

Gazdaság		
1.	Város iparterületeinek problémái (megközelíthetőség, közművek hiánya)	Hajdúhadház Szabályozási Terv által lehatárolt terület

Épített környezet		
1.	Városon átmenő forgalom	Béke út, Földi János utca
2.	Kerékpárút hiánya	Városközpont és Fényestelep közötti útszakasz
3.	Parkolóhelyek hiánya	Bocskai tér
4.	Buszforduló hiánya	Veszprémy tér
5.	Leromlott állapotú épületek	Bercsényi u 13. Bercsényi u 41. Jókai u. 3. Kazinczy u 8.
6.	Zajártalom	vasút, 4-es főút

Természeti környezet		
1.	Felhagyott zártkertek	Kunkert, Vénkert

3.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1 A településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása, a településrészek bemutatása

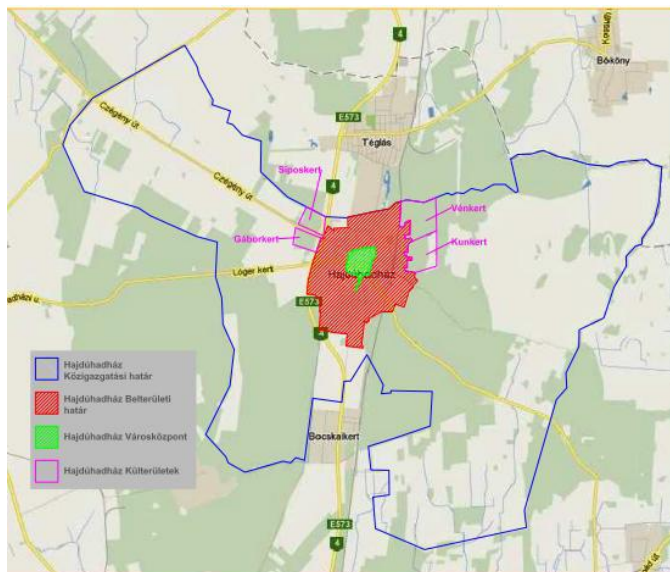
A településrészek kijelölése, lehatárolása

Hajdúhadház településrészeinek kijelölése megegyezik a korábbi (2013-ban készült) IVS-ben meghatározott városrészekkel. A városrészek lehatárolásánál több szempont került figyelembe vételre. Alapvetően az egyes területek funkcionális szerepkörének vizsgálatát követően olyan homogénnek mondható városrészek kerültek meghatározásra, amelyek funkcionálisan, történeti hátterük tekintetében és a jövőbeli fejlődési lehetőségek alapján is összetartozó területrészekből épülnek fel. Emellett a lehető legjobban áttekinthető határvonal került meghatározásra a település városrészei között.

A lehatárolás a Városfejlesztési Kézikönyv módszertani szempontjainak figyelembevételével történt. A városrészek hézag- és átfedés-mentesen fedik le a város területét. Mindezek alapján 3 városrész került kijelölésre Hajdúhadházon:

1. Városközpont
2. A városközponton kívüli belterületek
3. Kültérületek

21. térkép: Hajdúhadház városrészei

Forrás: Hajdúhadház Városának Integrált Városfejlesztési Stratégiája, 2013

48. táblázat: Hajdúhadház városrészeinek lehatárolása

Városrész	Lehatárolás
Városközpont	Vörösmarty utca (Tompa - Jókai között) - Arany János utca (Jókai - Dr Földi János utca között) - Rákóczi utca (Dr Földi János utca - Dobó utca között) - Dobó utca (Rákóczi - Hunyadi között) - Honvéd utca (Hunyadi - Petőfi között) - Petőfi utca (Honvéd - Béke között) - Béke utca páros oldal Petőfitől (12. számtól - 44 számig) - Béke utca páratlan oldal Vértanúk útjától

Városrész	Lehatárolás
	Zrínyi utcáig - Kazinczy utca (Béke 33-tól - Zrínyi utcáig) - Zrínyi utca (Kazinczytól - Bercsényi utcáig) - Bercsényi utca (Lázártól - Kossuth utcáig) – Tompa utca (Kossuth utcától - Vörösmarty utcáig) által határolt terület
Városközponton kívüli belterületek	Hajdúhadház belterületének a városközpontban lehatárolt utcákon kívül eső része (Fényestelep egyéb belterület is)
Külterületek	Egyéb külterületek

Forrás: Hajdúhadház Város IVS, 2013

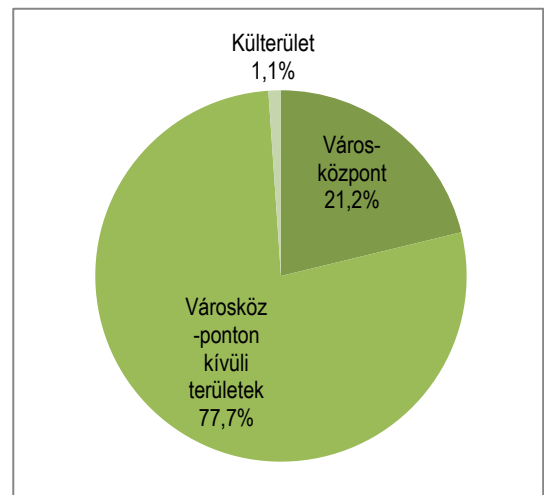
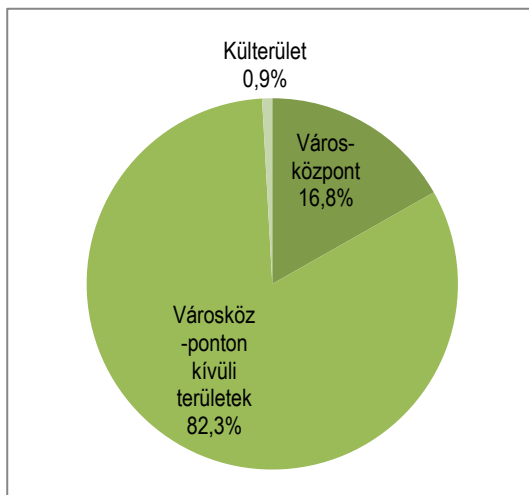
Városrészek összehasonlító elemzése

A városrészi szintű gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetelemzés egyrészt a KSH 2011. évi népszámlálási adataira, másrészt önkormányzati adatokra, információkra épül. A városrészek adottságainak, problémáinak, legfontosabb funkcióinak és lehetséges kitérésipontjainak feltárása érdekében az adatok elemzése kiegészül a jelenlegi folyamatok, tendenciák átfogó bemutatásával.

Hajdúhadház 12 588 fős lakónépességének közel 16,8%-a a Városközpontban, 82,3%-a a Városközponton kívüli területeken él. A lakások arányának megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy a lakónépesség megoszlásához képest a lakások nagyobb aránya található a Városközpontban (21,2%).

Az egy lakásra jutó lakónépesség száma a Városközpont városrészben a legalacsonyabb, itt átlagosan 2,35 fő él egy lakásban, a 2,98 fős városi átlaggal szemben. A Városközponton kívüli területeken átlagosan 3,15 fő él egy lakásban, a külterületeken 2,41 fő.

25. ábra: A lakónépesség számának megoszlása városrészenként, 2011 **26. ábra: A lakások számának megoszlása városrészenként, 2011**

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

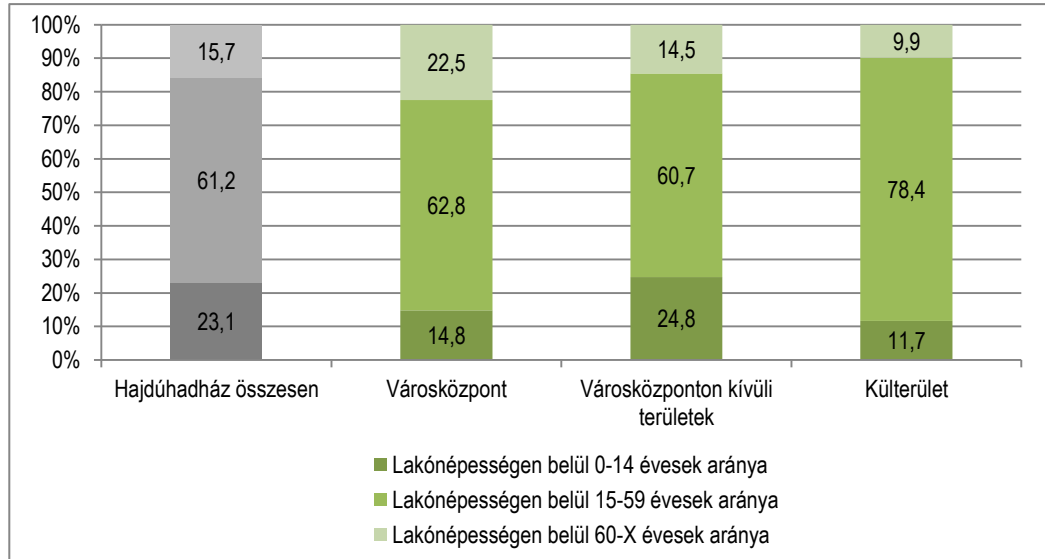
A városrészek lakosságának korcsoportos megoszlása alapján több jellegzetesség is kirajzolódik:

- a fiatalok (0-14 évesek) aránya a Városközponton kívüli területeken a legmagasabb,

- az aktív korúak (15-59 évesek) aránya a Városközpontban meghaladja a városi átlagot, ugyanakkor a külterületeken élő alacsony számú lakosság körében a legmagasabb,
- a 60 éven felüliek aránya a Városközpontban a legmagasabb.

27. ábra: A lakónépesség korcsoportos összetétele városrészenként, 2011

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

A városrészek egyes társadalmi, szociális mutatói között jelentős különbségek rajzolódnak ki: kedvező irányba a Városközpont (és egyes esetekben a külterületek) értékei emelkednek ki, míg a Városközponton kívüli területeket minden téren a városi átlagnál kedvezőtlenebb mutatók jellemzik.

49. táblázat: A városrészek népességének társadalmi, szociális jellemzői a 2011. évi népszámlálás alapján (%)

Mutató megnevezése	Hajdúhadház összesen	Városközpont	Városközponton kívüli belterületek	Külterület
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	38,5	21,5	41,8	48,3
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	5,5	9,1	4,5	5,9
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	57,8	46,9	60,3	46,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	28,8	14,2	31,7	36,8
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	39,9	49,5	37,6	52,7
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	49,2	45,9	50,0	61,2
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	52,9	42,6	56,4	16,7
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességben belül	63,5	58,4	64,8	40,5
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi)	27,9	18,1	30,3	27,3

Mutató megnevezése	Hajdúhadház összesen	Városközpont	Városközponton kívüli belterületek	Külterület
ráta)				
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	14,4	9,1	15,5	18,2

Jelmagyarázat: A városi átlaghoz képest nagy eltérés kedvezőtlen irányban A városi átlaghoz képest nagy eltérés kedvező irányban

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok

A városrészek lakásállományán belül magas az alacsony komfortfokozatú lakások aránya, a városban átlagosan minden ötödik lakás ebbe a kategóriába sorolható. A város lakásállományának egyötöde található a Városközpontban. Ebben a városrészben a városi átlagnál kedvezőbb a lakások komfortfokozata, alacsonyabb a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül. A városrészek között itt a legalacsonyabb az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül. A Városközponton kívüli területek lakásállományát a városi átlagnál is kedvezőtlenebb mutatók jellemzik. A lakások komfortfokozata a külterületeken a legkedvezőtlenebb, itt a lakások több mint 70%-a alacsony komfortfokozatú.

50. táblázat: A városrészek lakásállományának jellemzői a 2011. évi népszámlálás alapján (%)

Mutató megnevezése	Hajdúhadház összesen	Városközpont	Városközponton kívüli belterületek	Külterület
Lakónépesség	12588	2114	10363	111
Lakásállomány (db)	4217	898	3289	46
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	21,3	12,9	23,3	71,7
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	19,3	9,5	21,6	72,5
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	9,5	5,4	10,3	62,5

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok

28. ábra: A városrészek funkcióellátottsága

	Összesen	Városközpont városrész	Városközponton kívüli belterületek városrész	Külterületek városrész
Piac	1	1		
Bankok	3	3		
Kiskereskedelmi üzletek	113	65	48	
Élelmiszerüzlet	28	16	12	
Textillel foglalkozó boltok	9	9		
Áruház, supermarket	3	3		
Közüzemi szolgáltató jelenléte, iroda	3	3		
Ipartelep	2		2	
Ipari park	nincs			
Logisztikai központ	1		1	
Innovációs központ, irodaház	nincs			
Panzió	1	1		
Szálloda	nincs			
Vendéglátó egységek	14	9	5	
Távolsági autóbusz-megálló	11	2	6	3
Buszpályaudvar	nincs			

	Összesen	Városközpont városrész	Városközponton kívüli belterületek városrész	Külterületek városrész
Vasútállomás	1		1	
Postahivatal, fiókposta	1	1		
Helyi autóbusszjárat	nincs			
Tömegközlekedés egyéb	nincs			
Benzinkút	2		1	1
Taxi szolgáltatás	nincs			
Közüzem vízhálózat léte	van			
Városi TV	van	-	-	-
Zárt szennyvízcsatorna-hálózat	van		hiányos	hiányos
Önkormányzati közművelődési könyvtár	1	1		
Művelődési otthon jellegű intézmény	1	1		
Kulturális központ	nincs			
Színház	nincs			
Mozi	nincs			
Múzeumi intézmény	3	3		
Sportcsarnok	nincs			
Sportlétesítmény szabadtéri	1		1	
Játszóter	3	2	1	
Rendezvénytér (rendezvényház)	1	1		
Uszoda	nincs			
Hajdúhadház Városi Önkormányzat Polgármesteri Hivatala	1	1		
Hajdúhadházi Roma Nemzetiségi Önkormányzat	1	1		
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Hajdúhadházi Járási Hivatala	1	1		
Hajdúhadház Városi Önkormányzat Városgondnoksága	1	1		
Járásai Földhivatal	nincs			
Állat és növény-egészségügyi állomás	nincs			
Járásbíróság	nincs			
Rendőrkapitányság	1	1		
Polgárőrség	1	1		
Járásai Népegészségügyi Intézet	nincs			
Járásai Munkaügyi Központ	1	1		
Tűzoltóság	nincs			
Körzeti, házi orvosi rendelőhely	1	1		
Gyermekorvosi rendelő	1	1		
Gyógyszertár	2	2		
Központi orvosi ügyelet	1	1		
Járó beteg szakellátás	nincs			
Fogászati ellátás	1	1		
Kórház	nincs			
Mentőállomás	nincs			
Szociális ellátás (idősek nappali ellátása)	1	1		
Bentlakásos és átmeneti intézmény	nincs			
Helyi idősek otthona	nincs			

	Összesen	Városcsözpont városrész	Városcsözponton kívüli belterületek városrész	Külterületek városrész
Bölcsöde	1		1	
Óvoda	4	2	2	
Általános iskola	2	2		
Középiskola	1	1		
Főiskola, egyetem	nincs			
Felnőttoktatási cég - nem költségvetési oktatóhely	nincs			
Kutatóintézet	nincs			

A településrészek bemutatása

Az alábbiakban részletesen bemutatjuk az egyes városrészek jellemzőit.

3.3.1.1 Városcsözpont városrész

A Városcsözpont városrész Hajdúhadház központi területe, itt összpontosul a jellegzetes városi szolgáltató funkciók többsége, illetve a kistérségi/járási központi funkciót ellátó szervezeti egység. A városcsözpontban nincsen jelentős méretű szabad fejlesztési terület, ezért a lakó és egyéb szolgáltatási funkciók fejlesztése kizárólag a jelenleg hasznosítatlan épületek felújításával valósulhat meg. Zöldfelület fejlesztésre alkalmas terület a városcsözpontban a Bocskai téren található, ahol jelenleg is közpark van, ugyanakkor további igény mutatkozik a központ zöldfelületi elemeinek növelésére, fejlesztésére.

A városcsözpontban a településszerkezeti funkció által indokolt járműforgalom többszöröse halad keresztül, mivel a központon keresztül lehet a környező településekre vezető utakhoz eljutni, illetve a településen belül közlekedni. A településcsözpontban átmenő forgalom kedvezőtlen hatást fejt ki az épített környezetre és közlekedés biztonsági szempontból is kiemelkedő veszélyforrást jelent. A veszélyhelyzetet növeli, hogy a településcsözpontban is több helyen egyoldali járda van (kétoldali járda hiányzik). Hiányzik továbbá a kerékpárút, holott a forgalomszámolás során mért adatok alapján a település központjában jelentős a kerékpárforgalom.

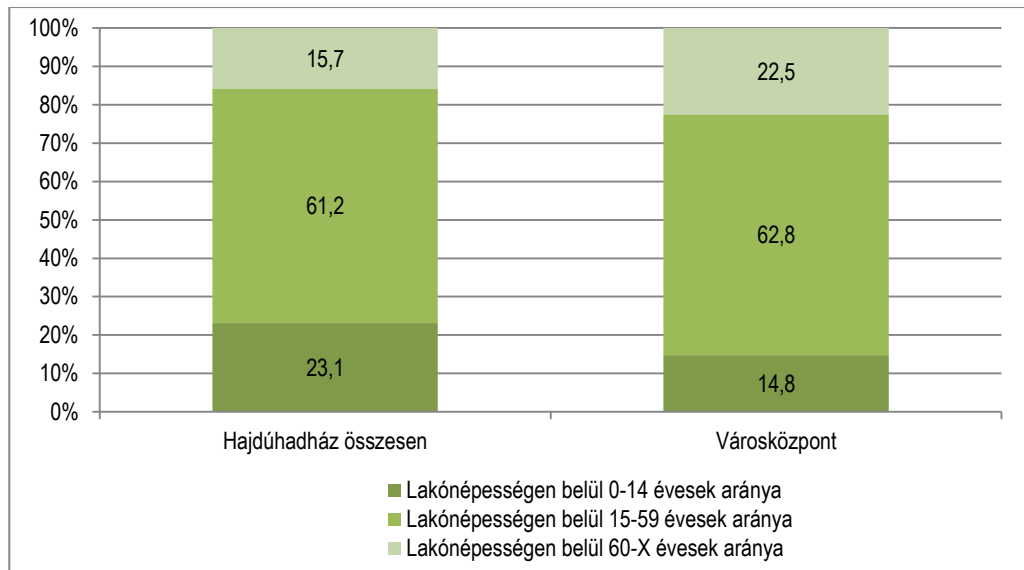
Több közintézmény is forgalmas útszakaszok mentén található, amelyek megközelíthetőségére szintén kedvezőtlenül hat a jelentős forgalom. A város központjában megoldott a parkolási lehetőség, azonban az üzletek előtt több helyen nincs biztosítva a megfelelő parkolás, illetve a kialakított parkolók nincsenek burkolattal ellátva.

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a Városcsözpontban 2114 fő él, amely a város lakónépességének 16,8%-a. A városrész lakosságának korcsoportos összetételét vizsgálva megállapítható, hogy a fiatalok (0-14 évesek) aránya alacsonyabb a városi átlagnál, míg a 15-59 évesek és idősek (60-X évesek) aránya a városi átlag feletti.

Demográfiai jellemzők

29. ábra: A lakónépesség korcsoportos összetétele a Városközpontban

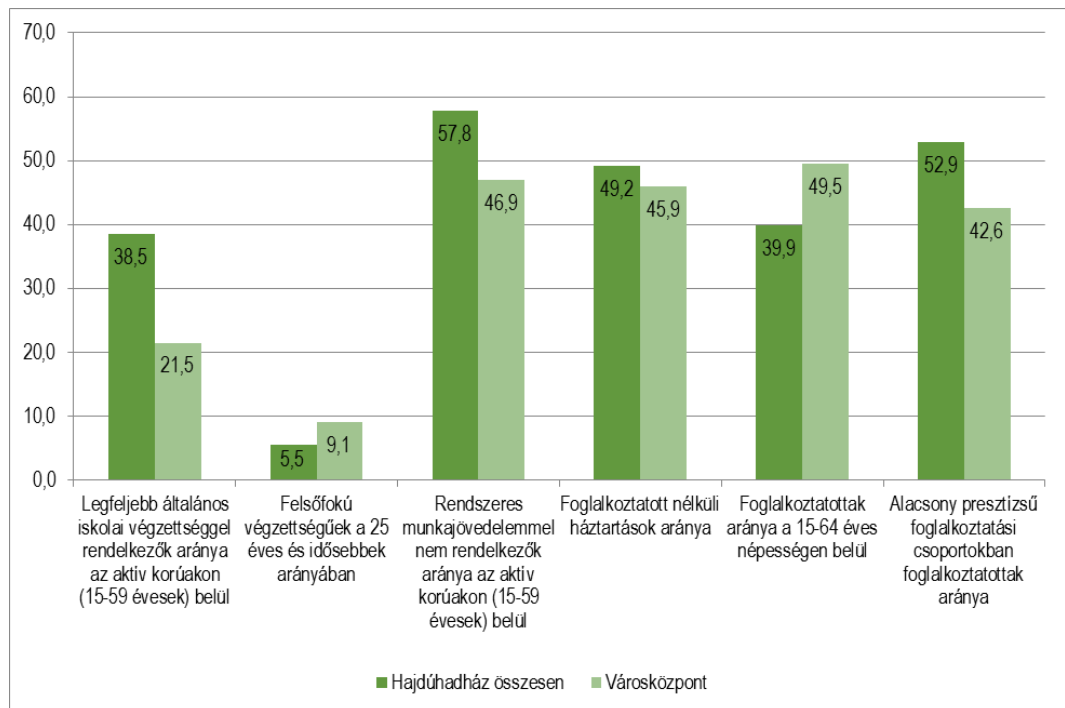

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

Szociális mutatók

A lakosság iskolai végzettség szerinti megoszlása ebben a városrészben kedvezőbb a városi átlagnál, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül jóval alacsonyabb, a felsőfokú végzettségűek aránya a 25 éves és idősebbek körében magasabb, mint a városi átlag.

30. ábra: A Városközpont lakosságának társadalmi, foglalkoztatottsági jellemzői

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

A Városház központ városi átlagnál kedvezőbb társadalmi, gazdasági helyzetét tükrözik a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak, a foglalkoztatott nélküli háztartások, valamint az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak városi átlagnál alacsonyabb mutatói, valamint a 15-64 év közötti foglalkoztatottak városi átlagtól közel 10 százalékponttal magasabb aránya.

Lakásállomány

A Városház központban található Hajdúhadház lakásállományának 21,2%-a (898 db lakás), amelyek a városi átlagnál kedvezőbb komfortfokozattal rendelkeznek – az alacsony komfortfokozattal rendelkező lakások aránya (12,9%), illetve a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül (9,5%) alacsonyabb mind a városi átlagnál, mind a többi városrész mutatójánál.

Kommunális infrastruktúra

A városközpont kommunális infrastruktúrával jól ellátott. Valamennyi utca vezetékes ivóvíz hálózattal és elektromos áramellátással rendelkezik, a legtöbb utca a Városház központban szennyvízcsatorna hálózattal, közvilágítással ellátott. A település központjában a Bethlen utca és a Vörösmarty utca kivételével minden utca rendelkezik szilárd burkolattal.

Intézményi ellátottság

A városrész városi átlagtól kedvezőbb mutatói összefüggésben vannak a városrész központi funkciókat betöltő szerepével, hiszen itt koncentrálnak a magasán kvalifikált munkaerőt foglalkoztató intézményi, gazdasági és szolgáltató egységek.

31. ábra: A Városház központ városrész SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> A városrész funkcionálisan is valós városközpont A közintézmények és közszolgáltatások széles köre elérhető a városrészben Jelentős részben kiépült infrastruktúra (járdák, úthálózat, csatornázás) Funkcióellátottság koncentrált elhelyezkedése A városrészben található történelmi nevezetességek, a turisztikai potenciál nagy része A városrész elérhetősége kedvező Jó kereskedelmi, szolgáltatási ellátás Szegregált lakóterület nem található a városközpontban A településközpontban a lakosság társadalmi, szociális mutatói kedvezőbbek, mint a város többi városrészében Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya jóval alacsonyabb, mint a település többi részén 	<ul style="list-style-type: none"> A városközpontban több, esztétikailag, városképileg nem megfelelő épület található, egyes épületek homlokzata felújításra szorul Közintézmények akadálymentesítése nem teljes körű, a közintézmények infrastruktúra feltételei fejlesztésre szorulnak Városi egészségügyi létesítmények felújításra, fejlesztésre szorulnak Hiányoznak az egészségügyi alapellátáson túli szakellátási formák A Bocskai tér zöldfelületi állapota nem megfelelő Kevés a zöldterület, játszótér Kerékpárút hálózat hiányos Egyes utcákban a belvíz és felszíni vízelvezetés fejlesztésre szorul
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> Az Önkormányzati beavatkozások a magánérintésként építkezések és felújítások növekedését, a turisztikai potenciál erősödését fogja eredményezni Az egészségügyi, szociális szolgáltatások korszerűsítése által erősödő járásközponti szerep Az oktatási központ szerepkörének kiterjesztése, a piaci igényekhez alkalmazkodó 	<ul style="list-style-type: none"> Épületek állapotának degradációja, ingatlanok értékének csökkenése Közműhálózat elöregedése Központon áthaladó forgalom növekedése

átképzések szervezése <ul style="list-style-type: none"> • Multifunkciós közösségi terek iránti igény növekedése • Helyi társadalom, helyi civil szervezetek szerepének erősödése 	
---	--

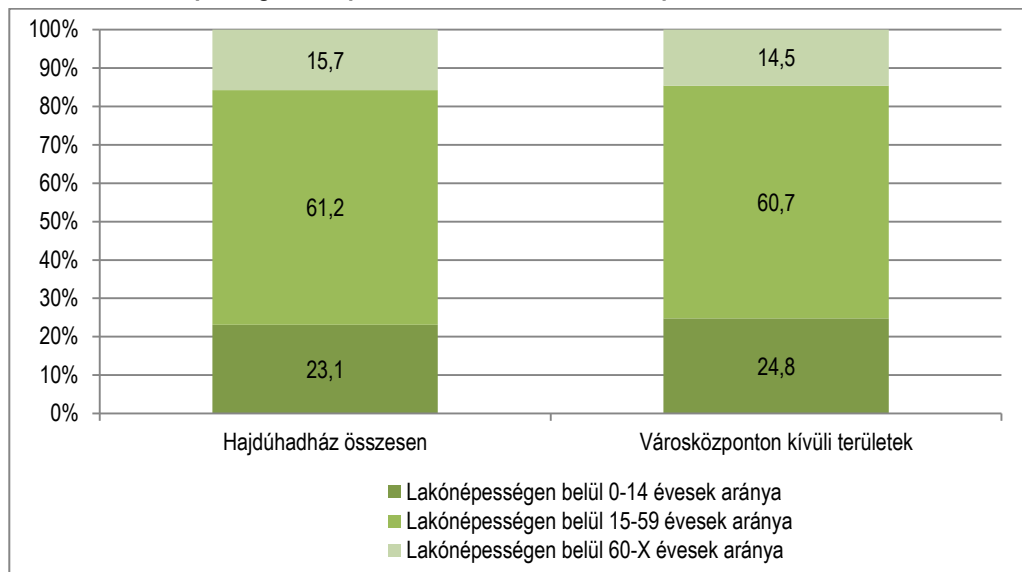
3.3.1.2 Városközponton kívüli területek

A városközponton kívüli településrész: Hajdúhadház belterületének a városközpontban lehatárolt utcákon kívül eső része. A városrészhez tartozik a központi belterülettel dél-keletre elhelyezkedő Fényestelep városrész. A városrészben kiskereskedelmi egységek, szolgáltató vállalkozások, közösségi funkciót ellátó intézmények találhatóak.

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a Városközponton kívüli területeken 10363 fő él, amely a város lakónépességének 82,3%-a. A városrész lakosságának korcsoportos összetételét vizsgálva megállapítható, hogy a fiatalok (0-14 évesek) aránya a városi átlagnál magasabb, míg a 15-59 évesek és idősek (60-X évesek) aránya a városi átlag alatti.

Demográfiai,
szociális jellemzők

32. ábra: A lakónépesség korcsoportos összetétele a Városközponton kívüli területeken

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

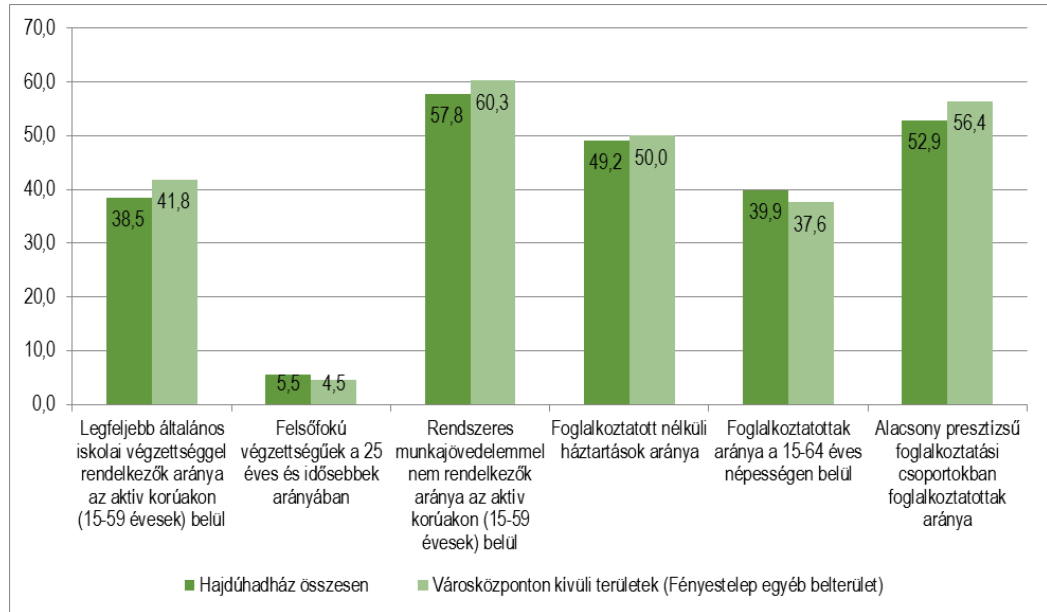
Szociális mutatók

A lakosság iskolai végzettség szerinti megoszlása ebben a városrészben kedvezőtlenebb a városi átlagnál. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül magasabb, a felsőfokú végzettségűek aránya a 25 éves és idősebbek körében alacsonyabb, mint a városi átlag.

A városrész városi átlagnál kedvezőtlenebb társadalmi, gazdasági helyzetét tükrözik a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak, a foglalkoztatott nélküli háztartások, valamint az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak városi átlagnál magasabb mutatói, valamint a 15-64 év közötti foglalkoztatottak városi átlagtól alacsonyabb aránya.

33. ábra: A Városcszponon kívül terület lakosságának társadalmi, foglalkoztatottsági jellemzői

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

Lakásállomány

A városrészen található Hajdúhadház lakásállományának 77,7%-a (3289 db lakás), amelyek a városi átlagnál kedvezőtlenebb komfortfokozattal rendelkeznek – az alacsony komfortfokozattal rendelkező lakások aránya 23,3% (a városi átlag 21,3%), a komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya a lakott lakásokon belül 21,6% (a városi átlag 21,3%). A városrészen az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül 10,3% (a városi átlag 9,5%).

Kommunális infrastruktúra

A Városcszponon kívül területek kommunális infrastruktúrával való ellátottsága a Városcszponon területekhez képest kedvezőtlenebb. A városrészen egyes területein a közműellátottság (szennyvízhálózat) hiányos, valamint a városrészen burkolatlan utjainak aránya is magasabb.

Intézményi ellátottság

A városrészen intézményi ellátottsága a városközponttól kedvezőtlenebb. A városrészen kevés a közszolgálati funkciót ellátó intézmény. A településrészen a gazdasági, kereskedelmi, valamint a közlekedési funkció jelentősebb, mint a város többi területén.

34. ábra: A Városcszponon kívül területek városrészen SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> A fiatal korosztály aránya az országos átlag feletti Nagy számban áll rendelkezésre képezhető és átképezhető alacsony bérköltségű munkaerő Aktív civil szervezetek különösen a sport területén, az aktívan sportolók száma magas A városrészen a hagyományos, vidéki életforma jellemzi A városrészen nincsen környezet szennyező ipari létesítmény 	<ul style="list-style-type: none"> Lakónépesség képzettségi szintje alacsony Ipari területek infrastruktúrája nem kiépített Közüntézmények akadálymentesítése nem teljes körű, a közzüntézmények infrastruktúra feltételei fejlesztésre szorulnak A peremterületek felé haladva az infrastruktúra kiépítettsége csökken (víz és villamos áram mindenhol elérhető) A lakáskörülmények a peremterületek felé haladva romlanak Kerékpárút hálózat hiányos Kevés a játszótér, közösségi célokat szolgáló valamint rendezvények tartására alkalmas

	<ul style="list-style-type: none"> szabadtéri illetve fedett létesítmény Szegregált, illetve szegregációval veszélyeztetett területek növekvő területe Bűnelkövetések számának növekedése
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> A városrész fejleszhető területi tartalékokkal rendelkezik A város hagyományos településszerkezeti emlékeinek turisztikai célú fejlesztése A helyi közösségi élet erősödése, aktivizálása Városrészi funkciók erősítése, városrészi központi területek kialakítása Szolgáltatási ágazat szerepének növekedése a városrész gazdasági szerkezetében A szegregált, illetve szegregációval veszélyeztetett területek felzárkózása Szabadtéri, fedett sportlétesítmények építése 	<ul style="list-style-type: none"> Társadalmi szegregációs folyamatok felerősödése, újabb szegregátumok kialakulása Munkahelyek megszűnése miatt tovább csökkenő foglalkoztatottság Alacsony státuszú foglalkozású, alacsonyan képzett, munkavégzésre egészségügyi állapota miatt nem alkalmas lakosság arányának növekedése A Városközpont városrészeire korlátozó fejlesztések miatt a településrészek közötti fejlettségbeli különbségek növekedése

3.3.1.3 Külterület

A városrész funkcióellátottsága külterületi helyzetéből adódóan alacsony. Hajdúhadház külterületi városrészében a lakosság koncentrációja rendkívül kicsi. A város lakosságának 0,9%-a, 111 fő él a Külterület városrészben, ahol a város lakásainak 1,1%-a (46 db) található.

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a városrész lakosságának korcsoportos összetételét vizsgálva megállapítható, hogy a fiatalok (0-14 évesek) és az idősek (60-X évesek) aránya a városi átlagnál alacsonyabb, míg a 15-59 évesek aránya (78,4%) magasban a városi átlag (61,2) felett van. A lakosság iskolai végzettségét vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül magasabb, mint a városi átlag, a felsőfokú végzettségűek aránya a 25 éves és idősebbek körében a városi átlag körül van.

A városrész társadalmi, gazdasági helyzetét vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a tartós munkanélküliség a településrészen igen magas, ugyanakkor a foglalkoztatottak aránya települési viszonylatban magas.

35. ábra: A Külterület városrész SWOT elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> A településrész arculatát a természeti környezet kiváló állapota határozza meg A munkaképes korosztály aránya, valamint a foglalkoztatottak aránya a munkaképes népességben belül magas A településrészen a hagyományos vidéki életformák jelenléte a meghatározó Nyugodt, természet közeli lakókörnyezet 	<ul style="list-style-type: none"> A településrészen magas a foglalkoztatott nélküli háztartások, valamint a tartós munkanélküliek aránya A lakáskörülmények rosszak, a lakások komfortfokozata alacsony A településrészen az infrastruktúra kiépítettsége hiányos A településrész közúti kapcsolatai felújításra szorulnak
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> A városrész fejleszhető területi tartalékokkal rendelkezik Természetvédelmi területek kijelölése Természetközeli, ökológiai turizmus fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> Társadalmi szegregációs folyamatok erősödése, újabb szegregátumok kialakulása Munkahelyek megszűnése miatt csökkenő foglalkoztatottság

<ul style="list-style-type: none"> • Önfoglalkoztatás, szociális foglalkoztatás előtérbe helyezése • Környezetkímélő mezőgazdasági termelés előtérbe helyezése • Lakáskörülmények és infrastruktúra fejlődése 	<ul style="list-style-type: none"> • A mezőgazdasági termékek iránti kereslet csökkenése • A lakásállomány és a meglévő infrastruktúra állapotának romlása
--	--

3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia részeként el kell készíteni Hajdúhadház város Antiszegregációs Programját, amelynek kidolgozása a következő lépésekből áll:

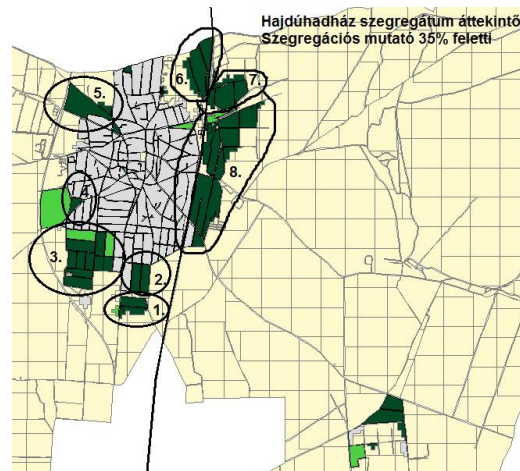
- a szegregátumok, illetve szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása;
- az azonosított területek helyzetelemzése;
- célkitűzések és beavatkozások megfogalmazása a szegregált, valamint a szegregációval veszélyeztetett területekre.

Hajdúhadház rendelkezik antiszegregációs mentor által jóváhagyott Antiszegregációs Programmal. A program kidolgozása óta az érintett városrészek, illetve lakosok helyzetében jelentősebb változás nem történt, ezért az Antiszegregációs Program horizontális érvényű megállapításait érvényesnek tekinthetjük.

A szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolását a 314/2012. (XI. 8.) a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott módszertan szerint a KSH végezte el a 2011. évi népszámlálási adatok alapján, az ún. szegregációs mutató kiszámításával. Járasközpont települések esetében azok a legalább 50 lakossal rendelkező területek tekintetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja a 35%-ot, míg a szegregációval veszélyeztetett területek esetén az érték 30% és 35% közé esik.

A szegregált és szegregációval veszélyeztetett területek azonosítása

22. térkép: Hajdúhadház szegregátumai a 2011. évi népszámlálási adatok alapján

Jelmagyarázat:

 szegregációs mutató 30-35% között van

 szegregációs mutató 35%-ot eléri, vagy felette van

Forrás: KSH, 2011

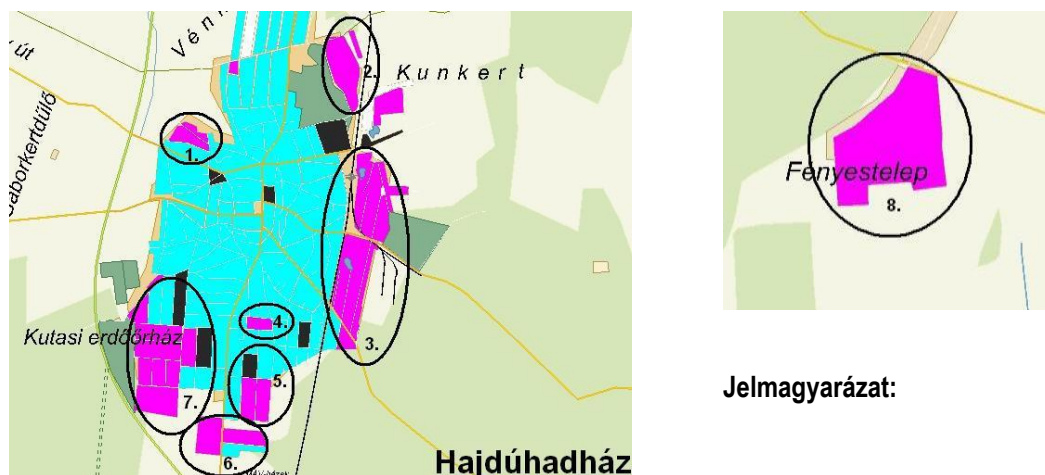
A térkép sötétzöld színnel, valamint számmal jelöli a szegregátumokat, míg a világoszöld színnel jelölt területek a szegregációval veszélyeztetett településrészeket. A statisztikai hivatal által készített térkép olyan területeket is megjelöl, amelyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de az alacsony népességszámuk miatt (50 fő alatti lakosságszám) mégsem tekinthetők valódi szegregátumoknak.

A szegregációs mutatók meghatározása 2001-ben az alábbi kritériumok alapján történt:

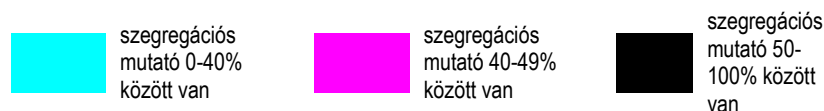
- szegregátumok azok a területeket, ahol az aktív korú népességén belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató tekintetében magasabb, mint 50%;
- szegregációval veszélyeztetett területek azok a városi területeket, ahol a fenti mutató 40-50% közötti értéket vesz fel.

A szegregátumnak és szegregációval veszélyeztetett területnek azok a területek voltak 2001-ben tekintendők, melyek megfeleltek a fenti mutatók egyikének és a terület lakónépességének száma elérte az 50 főt.

23. térkép: Hajdúhadház szegregátumai a 2001. évi népszámlálási adatok alapján

Jelmagyarázat:

Forrás: KSH, saját szerkesztés

A 2001-es és a 2011-es adatok összehasonlításánál tehát figyelembe kell venni azt a statisztikai tényezőt, hogy 2001-ben a szegregátum lehatárolásának határértékeket még magasabban állapították meg¹³.

A két népszámlálás alapján lehatárolt területek vizsgálata alapján a következőket lehet megállapítani:

- A szegregátumok elhelyezkedése 2001-ben és 2011-ben hasonló volt. A 2001-ben lehatárolt 8 szegregátum közül 6 szegregátum 2011-ben is beazonosítható volt. A 2001-ben lehatárolt

¹³ 2001-ben szegregátumnak a legalább 50%-os szegregációs mutatóval rendelkező területeket nevezték, míg a szegregációval veszélyeztetett területek értéke 40% és 50% közötti volt.

4. és 8. szegregátum (Fényestelep) a 2011-es lehatárolás során nem kapott területi besorolást. 2011-ben két új szegregált területet azonosítottak (4. és 7. szegregátum).

- A szegregátumok a 2001-ben és a 2011-ben készített térképeken nem azonos sorszámot kaptak, a sorszámozásban az alábbi változások történtek:

51. táblázat: Szegregátumok sorszámozása 2001-ben és 2011-ben

Szegregátumok sorszáma	2001-ben	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	-	-
	2011-ben	5.	6.	8.	-	2.	1.	3.	-	4.	7.

Forrás: KSH

Szegregátumok összehasonlító elemzése

A szegregátum szintű demográfiai, szociális és gazdasági helyzetelemzés a KSH 2011. évi népszámlálási adataira, továbbá önkormányzati adatokra, információkra épül. A szegregátumok adottságainak, problémáinak feltárása érdekében az egyes szegregátumok rövid helyzetelemzése előtt a szegregátumok összehasonlító elemzése kerül ismertetésre

Demográfiai mutatók

A szegregátumok összlakossága 2001 és 2011 között 5%-kal csökkent. 2001-ben Hajdúhadház szegregátumaiban a település összlakosságának 35,34%-a, 4413 fő élt, 2011-ben a szegregátumokban a település népességének 33,22%-a, 4182 fő lakott.

52. táblázat: Szegregátumok lakónépessége 2001-ben és 2011-ben

Szegregátum száma	Lakónépesség száma	Szegregátum száma	Lakónépesség száma
2001-ben		2011-ben	
1. szegregátum	199,00	5. szegregátum	176
2. szegregátum	662,00	6. szegregátum	675
3. szegregátum	1440,00	8. szegregátum	1475
4. szegregátum	50,00	-	-
5. szegregátum	422,00	2. szegregátum	333
6. szegregátum	78,00	1. szegregátum	204
7. szegregátum	1482,00	3. szegregátum	949
8. szegregátum	80,00	-	-
-	-	4. szegregátum	85,00
-	-	7. szegregátum	285,00
Összesen	4413	Összesen	4128
Hajdúhadház	12489	Hajdúhadház	12588

Forrás: KSH (2001,2011), saját szerkesztés

A szegregátumok népessége a legtöbb esetben kis mértékben változott, ugyanakkor egyes esetekben a népesség változása igen jelentős volt. (A szegregátumok lakónépességének növekedését részben magyarázhatja az a statisztikai tényező, hogy 2001-ben a szegregátumok lehatárolásának a határértékeket magasabban állapították meg.). A legnagyobb népességű szegregátumok 2001-ben és 2011-ben is a város délnyugati részén, a 4-es főúttól keletre található, valamint a vasúttól keletre elhelyezkedő szegregátumok voltak.

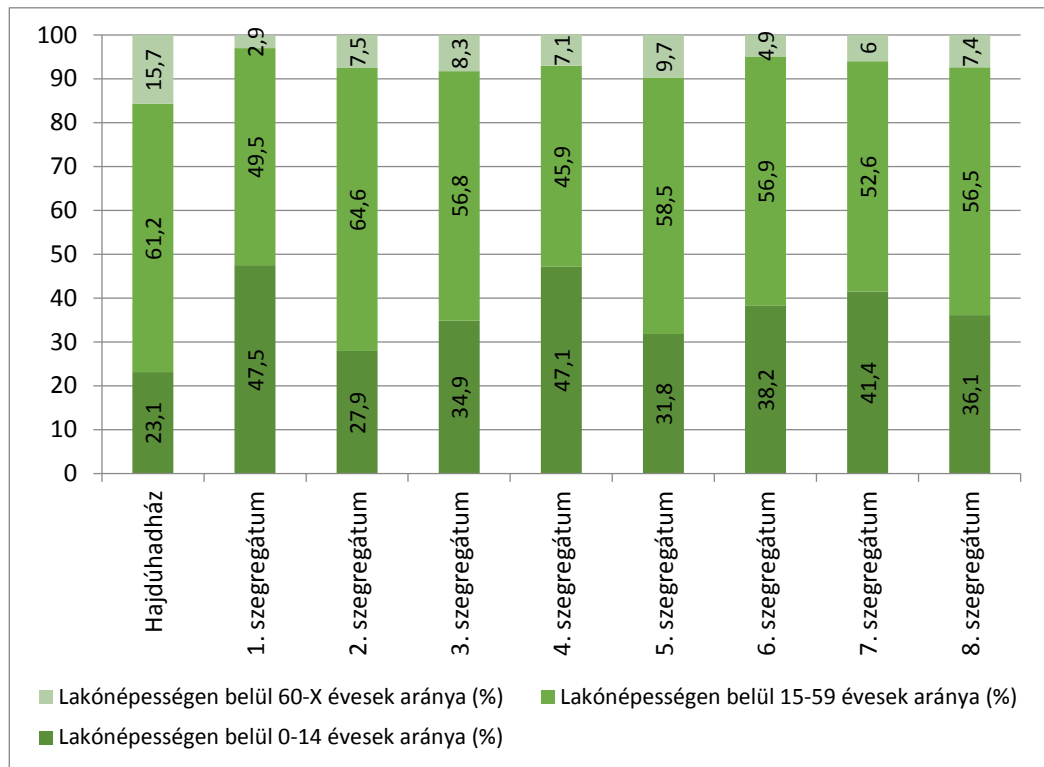
Korcsoportok a szegregátumokban

A szegregátumok lakosságának korcsoportos megoszlása alapján több jellegzetesség is kirajzolódik:

- a fiatalok (0-14 évesek) aránya minden szegregátumban magasabb a városi átlagnál (23,1%),
- a fiatalok aránya három szegregátumban 40% felett van (1. szegregátumban (47,5), 4. szegregátumban (47,1%), 7. szegregátumban (41,4%)),
- az aktív korúak (15-59 évesek) aránya egyedül a 2. szegregátumban (64,6%) magasabb 61,2%-os a városi átlagnál (a szegregátumok közül itt a legalacsonyabb a fiatalok aránya),
- a 60 éven felüliek aránya minden szegregátumban 10% alatti (a városi átlag 15,7%).

36. ábra: A lakónépesség korcsoportos összetétele szegregátumokként, 2011

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

A szegregátumok egyes társadalmi, szociális mutatói között jelentős különbségek rajzolódnak ki, ugyanakkor megállapíthatjuk, hogy minden mutató tekintetében az összes szegregátum helyzete kedvezőtlenebb a városi átlagtól. A statisztikai mutatók alapján a 2. és 5. szegregátumot kedvezőbb helyzetű, az 1. és 4. szegregátumot kedvezőtlenebb helyzetű szegregátumnak tekinthetjük.

53. táblázat: A szegregátumok lakosságának társadalmi, szociális jellemzői a 2011. évi népszámlálás alapján (%)

Mutató megnevezése	Hajdúhadház	1. szegregátum	2. szegregátum	3. szegregátum	4. szegregátum	5. szegregátum	6. szegregátum	7. szegregátum	8. szegregátum
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	38,5	59,4	57,2	69,4	66,7	58,3	63,8	68,7	68,5
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	5,5	1,3	1,3	0,4	0,0	2,2	1,7	1,7	0,6
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	57,8	82,2	70,2	78,3	82,1	74,8	82,0	78,0	78,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	28,8	52,5	43,3	59,4	53,8	51,5	56,0	56,0	56,2
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	39,9	17,5	29,4	20,3	17,1	24,1	17,5	21,2	20,3
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	49,2	72,0	55,2	59,8	61,1	62,0	68,6	60,6	64,8
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	52,9	55,6	76,9	73,5	85,7	69,2	78,6	78,8	74,2
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességben belül	63,5	78,9	68,8	78,7	81,2	66,5	73,2	77,9	77,6
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	27,9	58,1	37,5	42,1	56,3	55,9	61,3	47,6	46,1
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	14,4	23,3	16,3	20,3	18,8	23,7	34,3	31,7	23,9
Jelmagyarázat:		A legkedvezőtlenebb mutatókkal rendelkező szegregátumok							

Forrás: KSH (2011), saját szerkesztés

A lakások arányának megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy a lakónépesség megoszlásához képest a lakások kisebb aránya található a szegregátumokban, mint a város szegregátumokon kívüli területein. Az egy lakásra jutó lakónépesség száma a szegregátumokban átlagosan 4,46 fő, míg ez a mutató a városban 2,98 és a város szegregátumokon kívüli területein 2,56 fő. Lakásonként átlagosan 5 fő felett laknak a 4. szegregátumban (5,67 fő/lakás), a 6. szegregátumban (5,04 fő/lakás) és a 7. szegregátumban (5,28 fő/lakás). A szegregátumok lakásállományán belül magas az alacsony komfortfokozatú lakások aránya. A lakások helyzete a 4. szegregátumban a legkedvezőtlenebb, ahol a teljes lakásállomány alacsony komfortfokozatú, valamint a lakott lakásokon belül az egyszobás lakások aránya 66,7%.

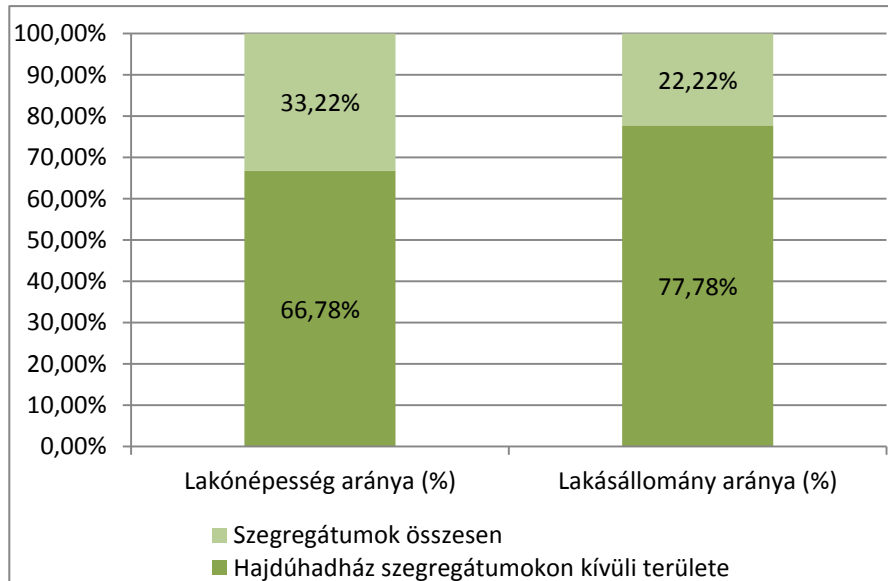

54. táblázat: Lakhatási mutatók Hajdúhadház szegregátumaiban (2011)

Mutató megnevezése	Lakásállomány (db)	Alacsony komfort fokozatú lakások aránya (%)	A komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya a lakott lakásokon belül (%)	Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül (%)
Hajdúhadház	4217	21,3	19,3	9,5
1. szegregátum	46	47,8	42,5	32,5
2. szegregátum	83	39,8	38,0	10,1
3. szegregátum	214	41,6	42,3	19,2
4. szegregátum	15	100,0	100,0	66,7
5. szegregátum	46	37,0	36,6	7,3
6. szegregátum	134	42,5	40,3	7,8
7. szegregátum	54	37,0	33,3	13,7
8. szegregátum	345	44,6	42,5	11,4
Jelmagyarázat:	A legkedvezőtlenebb mutatókkal rendelkező szegregátumok			

Forrás: KSH (2011), saját szerkesztés

37. ábra: A lakónépesség és a lakások számának megoszlása a szegregátumok és a szegregátumokon kívüli területek között, 2011

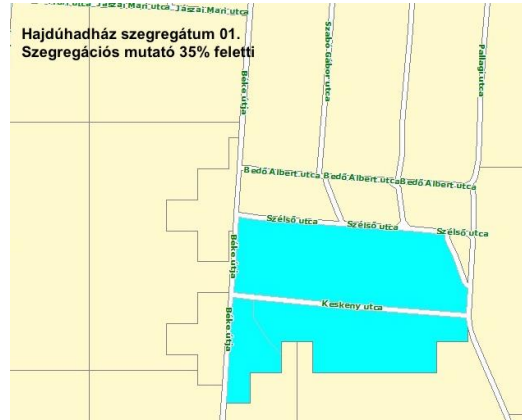
Forrás: KSH (2011), saját szerkesztés

3.3.2.1 A szegregátumok területenkénti helyzetelemzése

Hajdúhadházon nyolc szegregátum található. Elhelyezkedésüket tekintve a szegregátumok három területére koncentrálnak. A város déli, dél-nyugati részén négy darab szegregátum (1., 2., 3., 4.), a város keleti, észak-keleti részét három darab szegregátum (6., 7., 8.), a város észak-nyugati részén pedig egy darab szegregátum (5.) található.

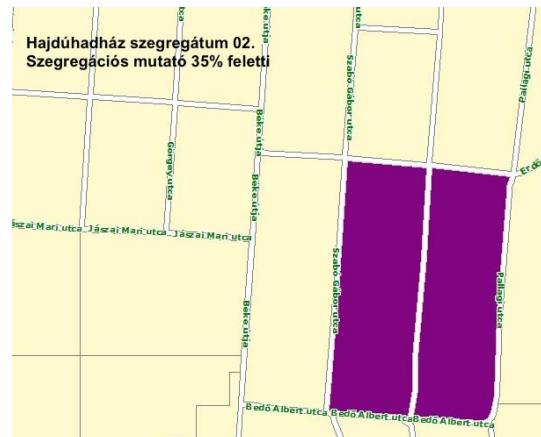

Az **1. szegregátum** a település kisebb kiterjedésű és lakónépességű szegregátumainak egyike. A lakónépessége 204 fő, Hajdúhadház népességének 1,62%-a. A szegregátum lakosainak 47,5%-a 0-14 év közötti fiatal. A szegregátumok az egyik legrosszabb szociális és lakhatási mutatókkal rendelkező terület a városban. Itt a legmagasabb az aktív korúakon belül a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya, valamint itt a legnagyobb a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya. Területén 46 db lakás található, amelyek többsége igen rossz állapotú.

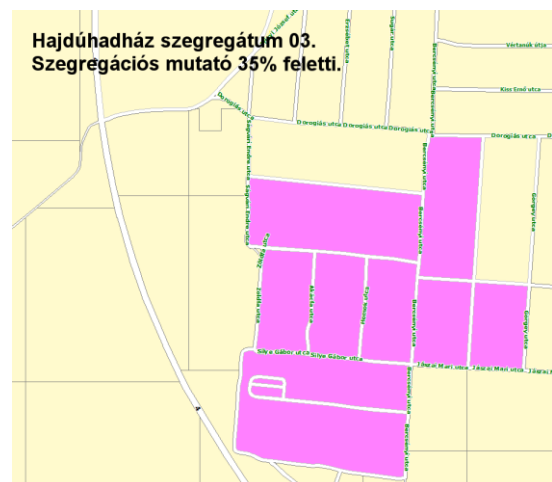
A terület elhelyezkedése: Béke útja - Szélső u. - Névtelen u. - Keskeny u. mindkét oldala

A **2. szegregátum** lakónépessége 333 fő, ami Hajdúhadház népességének 2,65%-a. A szegregátum a többi szegregátumhoz képest kedvezőbb szociális és gazdasági mutatókkal rendelkezik. Itt a legkisebb a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül, valamint a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül itt a legmagasabb a szegregált területek között.

A terület elhelyezkedése: Mórincz Zs. u. - Pallagi u. - Bedő A. u. - Szabó G. u.

A **3. szegregátum** a második legnagyobb népességgel rendelkező, egyik legnagyobb kiterjedésű szegregátum. Területén 949 fő él, ami a város népességének 7,54%-a. A szegregátumban a legmagasabb (59,4%) a szegregációs mutató, vagyis az aktív korúakon belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya.

A terület elhelyezkedése: Pély - Nagy G. u. - Bercsényi u. - Dorogiás u. - Munkácsy M. u. - Radnóti M. u. - Görgy u. - Jászai M. u. - Bercsényi u. - Névtelen u. Ny - nak, majd É - nak - Zöldfa u. - Ságvári E. u.

A **4. szegregátum** Hajdúhadház egyik új szegregált területe. Kiterjedését és népességszámát tekintve a város legkisebb szegregátuma. Lakónépessége 85 fő, ami Hajdúhadház népességének 0,68%-a. A szegregátum lakosainak 47,1%-a 0-14 év közötti fiatal. A szegregátum a város összességében legrosszabb statisztikai mutatókkal rendelkező területe. A szegregátumban a lakhatási feltételek mutatói rendkívül kedvezőtlenek.

A terület elhelyezkedése: Irinyi J. u. K - nek, majd D - nek, majd DNy - nak, végül É - nak

A teljes lakásállomány alacsony komfortfokozatú, valamint a lakott lakásokon belül a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya 100%, az egyszobás lakások aránya 66,7%. Az egy lakásra jutó lakosok száma 5,67 fő (2,99 fő/lakás a városi átlag). A 15-64 éves népéségen belül itt a legalacsonyabb a foglalkoztatottak aránya (17,1%), valamint a legmagasabb az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya. A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépéségen belül 81,2%. A szegregátumban senki se rendelkezik felsőfokú végzettséggel.

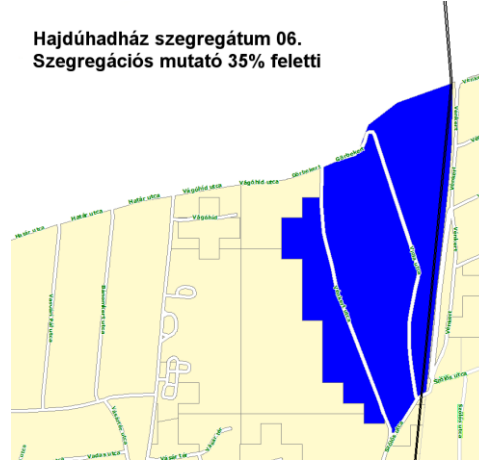
A terület elhelyezkedése: 4-es főút - Névtelen u. DK-nek - Dorogi u. mindkét oldala - Tompa M. u. - Városkert u. - Arany J. u.

Az **5. szegregátum** lakónépessége 176 fő, ami Hajdúhadház népességének 1,4%-a. A szegregátum a 2. szegregátumhoz hasonlóan, a többi szegregátumhoz képest kedvezőbb szociális és gazdasági mutatókkal rendelkezik. A szegregátumok között itt a legmagasabb a felsőfokú végzettséggel rendelkező lakosok aránya. A lakónépéségen belül a gazdaságilag nem aktív népesség aránya a szegregátumok között itt a legkisebb. A szegregátum lakásállományának állapota a szegregátumok között kedvezőnek tekinthető. Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül (7,1%) a városi átlagnál (9,5%) alacsonyabb. Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya itt és a 7. szegregátumban a legalacsonyabb (37%).

A **6. szegregátum** lakónépessége 675 fő, ami Hajdúhadház népességének 5,36%-a. A szegregátum szociális és gazdasági statisztikai mutatóit vizsgálva megállapíthatjuk, hogy itt a legrosszabbak a lakosság foglalkoztatottsági mutatói. A szegregátumban 82%-os a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül, a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya a szegregátumok között az egyik legmagasabb (68,6%). A szegregátumban a munkanélküliségi ráta 61,3%-os, a tartósan munkanélküliek aránya 34,3%. A szegregátum lakásállományának állapota a szegregátumok között átlagosnak mondható. Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül (7,8%) a városi átlagnál (9,5%) alacsonyabb, ugyanakkor az egy lakásra jutó lakosok száma igen magas, 5,06 fő (2,99 fő/lakás a városi átlag).

Hajdúhadház szegregátum 06.
Szegregációs mutató 35% feletti

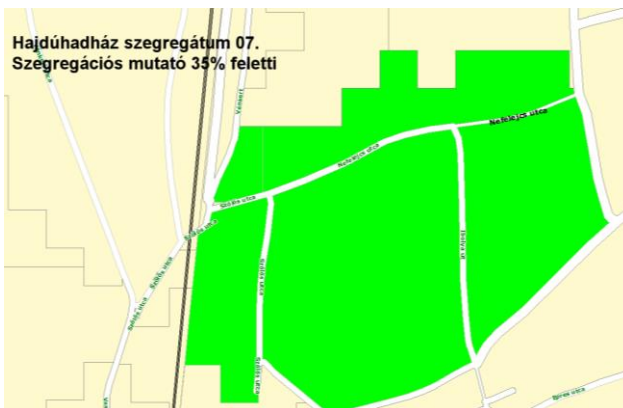

A terület elhelyezkedése: vasútvonal (Vénkert) - Szőlős u. - Vénkert u. mindkét oldala - Görbekert - településhatár

A **7. szegregátum** Hajdúhadház újonnan kialakult szegregált területe. Lakónépessége 285 fő, ami Hajdúhadház népességének 2,26%-a. A szegregátum lakosainak 41,4%-a 0-14 év közötti fiatal. A szegregátum elhelyezkedését tekintve megállapíthatjuk, hogy két szegregált terület (6. és 8. szegregátum) között alakult ki, így a város északi, északkeleti és keleti része a város szegregáció által leginkább érintett területének tekinthető.

A szegregátum megközelíthetőségét nehezíti, hogy a területet a város központjától a 100-as (Szolnok-Debrecen-Nyíregyháza-Záhony) vasútvonal elválasztja, a terület gépjárművel történő megközelítése a város központjából egy útvonalon, a Szőlős utcán keresztül lehetséges. A szociális és foglalkoztatottsági mutatókat tekintve a szegregátumban igen magas az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak (78,8%), valamint a tartós munkanélküliek (31,7%) aránya

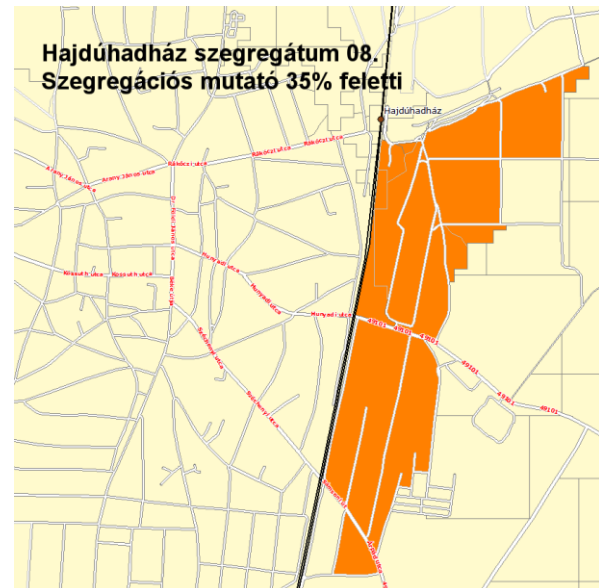
A szegregátum lakásállományának állapota a szegregátumok között jónak mondható. Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya itt és az 5. szegregátumban a legalacsonyabb (37%). A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 33,3%, ami a szegregátumok között a legkedvezőbb mutató. Az egy lakásra jutó lakosok száma (5,28 fő) magasnak tekinthető (2,99 fő/lakás a városi átlag).

A terület elhelyezkedése: Nefejejcs u., Ibolya út, Szőlős u. mindkét oldala

A **8. szegregátum** Hajdúhadház legnagyobb kiterjedésű és legnagyobb népességszámú szegregátuma. A terület lakónépessége 1475 fő, ami Hajdúhadház népességének 11,72%-a. A szegregátum a 7. szegregátumhoz hasonlóan a 100-as (Szolnok-Debrecen-Nyíregyháza-Záhony) vasútvonaltól keletre helyezkedik el, így a megközelíthetősége a város központjából csak a főbb útvonalakon (Hunyadi u., Széchenyi u.) keresztül lehetséges. A szociális, gazdasági mutatókat tekintve a szegregátumban a második legmagasabb (56,2%) a szegregációs mutató, vagyis az aktív korúakon belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munka-jövedelemmel nem rendelkezők aránya.

A terület elhelyezkedése: Epres u. - Kunkert (D - Ny - D) - Diófa u., Temető u., Árpád u., Nap u. mindkét oldala - Árpád u. - Erdőalja u. - Nap u. - Sámsoni út - vasútvas

3.3.2.2 Antiszegregációs intézkedések

Hajdúhadház Város Önkormányzata az elmúlt években több konkrét intézkedést tett a szegregációs folyamatok lassítása, megakadályozása érdekében.

Szociális célú városrehabilitáció keretében valósult meg Hajdúhadházon „A sport, mely egyenlővé tesz” projekt közel 400 millió forint értékben. A projekt célja Hajdúhadház leromlott városrészének leszakadását okozó folyamatok megállítása, megfordítása. A projekt keretében a fejlesztések hangsúlyát a sportra, mint közösségformáló erőre helyezve valósítják meg a városrehabilitációs beruházásokat az az érintett területen. A beruházás során új sportlétesítmények, közösségi ház, játszótér építésével, valamint a megközelítést segítő utak felújításával, a kapcsolódó közösségformáló soft elemek megvalósításával akar az önkormányzat elérhetőbb, vonzó környezetet kialakítani a város lakossága számára.

4 Mellékletek

1. melléklet: Városrészi adatok

Mutató megnevezése	Hajdúhadház összesen	Városközpont	Városközponton kívüli belterületek (Fényestelep egyéb belterület)	Külterület
Lakónépesség száma	12588	2114	10363	111
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	23,1	14,8	24,8	11,7
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	61,2	62,8	60,7	78,4
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	15,7	22,5	14,5	9,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	38,5	21,5	41,8	48,3
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	5,5	9,1	4,5	5,9
Lakásállomány (db)	4217	898	3289	46
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	21,3	12,9	23,3	71,7
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	57,8	46,9	60,3	46,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	28,8	14,2	31,7	36,8
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	39,9	49,5	37,6	52,7
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	49,2	45,9	50,0	61,2
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	12945			
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	52,9	42,6	56,4	16,7
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül	63,5	58,4	64,8	40,5
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	27,9	18,1	30,3	27,3
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	14,4	9,1	15,5	18,2
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	19,3	9,5	21,6	72,5
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	9,5	5,4	10,3	62,5

2. melléklet: Szegregátumok adatai

Mutató megnevezése	Hajdúhadház összesen	1. szegregátum (Béke útja - Szélső u. - Névtelen u. - Keskeny u. mindkét oldala)	2. szegregátum (Móricz Zs. u. - Pallagi u. - Bedő A. u. - Szabó G. u.)	3. szegregátum (Pély - Nagy G. u. - Bercsényi u. - Dorogiás u. - Munkácsy M. u. - Radnóti M. u. - Görgey u. - Jászai M. u. - Bercsényi u. - Névtelen u. Ny - nak, majd É - nak - Zöldfa u. - Ságvári E. u.)	4. szegregátum (Irinyi J. u. K - nek, majd D - nek, majd DNY - nak, végül É - nak)	5. szegregátum (4-es főút - Névtelen u. DK-nek - Dorogi u. mindkét oldala - Tompa M. u. - Városkert u. - Arany J. u.)	6. szegregátum (vasútvonal (Vénkert) - Szőlős u. - Vénkert u. mindkét oldala - Görbekert - településhatár)	7. szegregátum (Nefejeics u., Ibolya út, Szőlős u. mindkét oldala)	8. szegregátum (Epres u. - Kunkert (D - Ny - D) - Diófa u., Temető u., Árpád u., Nap u. mindkét oldala - Árpád u. - Erdőalja u. - Nap u. - Sámsoni út - vasútvonal)
Lakónépesség száma	12588	204	333	949	85	176	675	285	1475
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	23,1	47,5	27,9	34,9	47,1	31,8	38,2	41,4	36,1
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	61,2	49,5	64,6	56,8	45,9	58,5	56,9	52,6	56,5
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	15,7	2,9	7,5	8,3	7,1	9,7	4,9	6,0	7,4
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	38,5	59,4	57,2	69,4	66,7	58,3	63,8	68,7	68,5
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	5,5	1,3	1,3	0,4	0,0	2,2	1,7	1,7	0,6
Lakásállomány (db)	4217	46	83	214	15	46	134	54	345
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	21,3	47,8	39,8	41,6	100,0	37,0	42,5	37,0	44,6

Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	57,8	82,2	70,2	78,3	82,1	74,8	82,0	78,0	78,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	28,8	52,5	43,3	59,4	53,8	51,5	56,0	56,0	56,2
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	39,9	17,5	29,4	20,3	17,1	24,1	17,5	21,2	20,3
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	49,2	72,0	55,2	59,8	61,1	62,0	68,6	60,6	64,8
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	12945								
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	52,9	55,6	76,9	73,5	85,7	69,2	78,6	78,8	74,2
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	63,5	78,9	68,8	78,7	81,2	66,5	73,2	77,9	77,6
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	27,9	58,1	37,5	42,1	56,3	55,9	61,3	47,6	46,1
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	14,4	23,3	16,3	20,3	18,8	23,7	34,3	31,7	23,9
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	19,3	42,5	38,0	42,3	100,0	36,6	40,3	33,3	42,5
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	9,5	32,5	10,1	19,2	66,7	7,3	7,8	13,7	11,4

3. melléklet: Részletes segélyezési adatok (2005-2014)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Rendszeres szociális segélyben részesítettek száma [db]	1590	1612	1608	1747	1364	282	298	294	255	259
Rendelkezésre állási támogatásban/bérpótló juttatásban (11.08.31-ig)/foglalkoztatást helyettesítő támogatásban (11.09.01-től) részesítettek átlagos száma [fő]	—	—	—	—	1609	1690	1600	2116	2142	2022
Rendelkezésre állási támogatásra/bérpótló juttatásra (11.08.31-ig)/foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (11.09.01-től) felhasznált összeg [eFt]	—	—	434 522	483 563	331 971	238 019	313 962	404 826	341 005	260 462
Időskorúak járadékában részesítettek száma [fő]										
Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban/kedvezményben részesítettek száma [fő]	3048	2631	2804	2899	2849	2904	2915	2997	2982	2913
Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma [db]										
Ápolási díj támogatást kérő személyek száma [db]									34	29
Ápolási díjban részesítettek száma [fő]	128	146	183	159	148	142	151	30	26	20
Tárgyévben lakásfenntartási támogatást kérő személyek száma (pénzbeli és természetbeni) [fő]	1095	1302	1391	1303	921	962	1085	1469	1482	1399
Aktív korúak ellátásában részesítettek száma [fő]	—	—	—	—	2973	1972	1898	2410	2397	2281
Közfoglalkoztatásban részt vettek száma [fő]	9,52	55,46	60,46	69,15	299,12	390,14	164,86	110,43	303,52	543,38
Közfoglalkoztatásra fordított összeg [eFt]	58 495	79 013	66 260	75 257	269 513	397 835	210 534	145 021	278 015	715 078
A munkanélküliek jövedelempótló támogatásában részesítettek száma [db]										
Lakásfenntartási támogatásban részesültek száma (pénzbeli és természetbeni) [fő]	1071	1292	1378	1283	909	945	1073	1455	1472	1385

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Átmeneti segélyezésben részesült személyek száma (pénzbeli és természetbeni) [fő]	—	—	—	—	—	1086	1033	1055	779	637
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek száma (pénzbeli és természetbeni) [db]	—	—	35	45	65	89	83	136	163	9
Gyermekétkeztetési térítés díj, beiskolázási kedvezményben részesült személyek száma [fő]										
Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma [fő]	770	980	938	773	390	552	561	30	26	15
Egyéb önkormányzati támogatásokban részesült személyek száma [fő]										

4. melléklet: A városban megvalósult jelentősebb beruházások (2007-2015)

Projekt megnevezése	Pályázó neve	Alintézkedés kódja	Alintézkedés címe	Megítélt támogatás	Támogatás aránya	Megvalósítás ideje	Projekt rövid leírása
Területfejlesztési Összefogás a Hajdúhadházi kistérség Fejlesztéséért	Hajdúhadházi Többcélú Kistérségi Társulás	ÁROP 1.1.5-08/C/B	A komplex programmal segített kistérségeken kívül eső leghátrányosabb helyzetű kistérségek fejlesztési és együttműködési kapacitásainak megerősítése	15 487 505	100	2009.01.01.- 2011.08.12.	
Szervezetfejlesztés Hajdúhadházon	HAJDÚHADHÁZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	ÁROP 1.A.5-2013	Szervezetfejlesztés konvergencia régiókban lévő önkormányzatok számára	21 799 550	100	2013.12.01.- 2014.09.30.	A projektünk során elkészítjük a fejlesztendő területek átfogó elemzését, melyek alapján rendezvények és tanácsadás keretein belül keressük a megoldásokat, javaslatokat teszünk, eredményként pedig új fejlesztési, finanszírozási és szervezeti működési modelleket, stratégiákat dolgozunk ki, melyek aktívan hozzájárulnak az érintett területek fenntartható fejlődéséhez.
Biológiai ill. ellenőrzött környezetkímélő gyümölcsstermesztési rendszerekben alkalmazható növényvédelmi technológiák kidolgozása	Hajdúhadházi Bocskai Mezőgazdasági Kft.	Baross Gábor Program - Észak-Alföldi Régió_EA (BAROSS_EA07) Kutatás-fejlesztési és innovációs program (EA_KOZKFI_07)		56 494 000	62	2011.11.30.- 2012.03.23.	Biológiai ill. ellenőrzött környezetkímélő gyümölcsstermesztési rendszerekben alkalmazható növényvédelmi technológiák kidolgozása
Kőfaragó üzem létesítése a Gránit Mester Kft. beruházásában.	Gránit Mester Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	ÉAOP 1.1.1/D-11	Telephelyfejlesztés	55 405 252	50	2013.05.27.- 2014.11.30.	A tervek szerint a területrendezést követően egy korszerű 410,67 m ² -es üzemcsarnok épül, valamint egy különálló épületben egy komplex módon akadálymentesített 44,64 m ² irodaépület. Az iroda épület az ügyviteli teendők ellátáshoz biztosít megfelelő körülményeket, míg az üzemcsarnokban kialakításra kerül alapanyag tárolására megfelelő helyiség, a feldolgozáshoz szükséges üzemrész, valamint a dolgozók részére megfelelő szociális helyiségek.

Új telephely kialakítása a Hajdú-Drink-Tech Kft-nél	HAJDÚ-DRINK-TECH Termelő Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	ÉAOP 1.1.1/D-12	Telephelyfejlesztés	97 394 500	70	2014.07.15.- 2015.05.30.	A projektben megvalósuló fejlesztés az üdítőital gyártáshoz kapcsolódik. Ezen tevékenységek végzéséhez szükséges egy gyártó csarnok építése, valamint raktár, kiszolgáló helyiségek, irodák, szociális helyiségek kialakítása. Az építés során a Hajdúhadház, 11908/8 hrsz. alatti területre egy új csarnok kerül felépítésre, amelynek bruttó alapterülete 1080 m ² . A projekt keretében kialakított új telephely a vállalkozás igényeinek megfelelően kerül kialakításra és a jövőbeli növekedés esetén további fejlesztési lehetőségeket is biztosít.
Telephelyfejlesztés a Platán 96 Bt-nél.	PLATÁN 96 Kereskedelmi és Szolgáltató Betéti Társaság	ÉAOP 1.1.1/D-12	Telephelyfejlesztés	49 313 992	70	2013.08.23.- 2014.12.31.	Alapinfrastrukturális beruházások: földfeletti technológiai szennyvartartályok és kármentőinek kiépítése, belső szilárd útburkolat további építése (150 m ²), belső tehergépkocsi parkoló kiépítése (160 m ²), telephelyet határoló kerítés korszerűsítése, és a tartályparkot határoló kerítés kivitelezése összesen 790 m ² , valamint parkosítás, illetve mért oldalon 50m elektromos földkábel, térvilágító kültéri lámpa kialakítása, és a Szennyvízkezelő épületbe a telephelyi saját ipari víz hálózatról való víz bekötése.
SZIB-ÉP Kft. működési feltételének kedvezőbbé tétele raktárcsarnok építésével	"SZIB-ÉP" Építőipari Korlátolt Felelősségű Társaság	ÉAOP 1.1.1/D-12	Telephelyfejlesztés	48 587 666	70	2014.03.07.- 2014.11.07.	Szib-Ép Kft jelen pályázat keretében a hajdúhadházi leghátrányosabb helyzetű kistérség településén, Hajdúhadház külterületén lévő bérelt telephelyen kívánja fejlesztését megvalósítani. A fejlesztés tárgya: ipari előkészítő raktárcsarnok építése. A beruházás megvalósítás célja a nemzetközi elvárásoknak megfelelő raktárcsarnok megépítése. Ezáltal lehetővé válik a biztonságos tárolás, az értékes anyagokat zárt és fedett raktárban való tárolása, a darabos és ömlesztett építési alapanyagok elhelyezése. Beruházás eredményeképpen, a tervek alapján elkészül egy 504 m ² -es raktárcsarnok.
Hajdúhadház, Béke útja rehabilitációja	Hajdúhadház Város Önkormányzata	ÉAOP 3.1.2	Önkormányzati utak fejlesztése	105 378 620	90	2008.10.14.- 2010.10.10.	Jelen projekt során felújítandó útszakasz a 1+910 - 2+665 km szelvényig tart, mely csatlakozik a Magyar Közút kezelésében lévő 4902 jelű Hajdúhadházat Hajdúsámsonnal összekötő úthoz. Az út meglévő, 5,50m széles aszfalt burkolatú, a burkolat állapota erősen leromlott, helyenként közlekedésre alkalmatlan. Az utat 6,50m szélességre kell kiépíteni. A forgalom biztonságos lebonyolítása érdekében a beruházás tovább nem halasztható.
Hajdúhadház, Béke útja rehabilitációja II. szakasz	Hajdúhadház Város Önkormányzata	ÉAOP 3.1.2/A-09	Önkormányzati utak fejlesztése	230 610 605	85	2011.05.19.- 2012.03.31.	A város egészét átszelő régi 4. számú főút ezen szakasza erősen elhasználódott, kátyús és repedezett, helyenként közlekedésre alkalmatlan, így a forgalom biztonságos lebonyolítása érdekében a beruházás tovább nem halasztható. A Béke útja ezen szakaszának rekonstrukciója, Kelet-Magyarország egyik társadalmi és gazdasági szempontból legelmaradottabb

							kistérségében segítheti elő a közlekedési feltételek és a lakosság életminőségének javítását.
Belterületi gyűjtőút fejlesztése Hajdúhadházon	HAJDÚHADHÁZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	ÉAOP 3.1.2/A-11	Önkormányzati tulajdonú belterületi utak fejlesztése	141 118 597	90	2013.07.24.- 2013.12.20.	A fejlesztés, Hajdúhadház település közlekedésében központi szerepet betöltő Dr. Földi János utcának 3+240 - 4+274 szelvényéig tartó belterületi szakaszára irányul, mely csatlakozik az ÉAOP-3.1.2/A-09-2009. konstrukció keretében már nyertes "Téglás belterületén az Alkotmány utca-Kossuth utca gyűjtőút felújítása" című projekthez. A város egészét átszelő régi 4. számú főút ezen szakasza erősen elhasználódott, kátyús és repedezett, helyenként közlekedésre alkalmatlan, így a forgalom biztonságos lebonyolítása érdekében a beruházás tovább nem halasztható.
A Hajdúhadházi Református Óvoda felújítása és bővítése	Hajdúhadházi Református Egyházközség	ÉAOP 4.1.1/A_2-10	Nevelési intézmények fejlesztése	92 996 870	95	2011.08.22.- 2012.07.31.	Jelen beruházás során a Hajdúhadházi Református Óvoda felújítása és bővítése valósul meg. Az óvoda ideális működtetésének feltételei nem kielégítőek, a foglalkoztató szobák túlszűfoltak, az öltözők és kiegészítő helyiségek kapacitása sem megfelelő. Cél, egy modern, korszerű, költséghatékonyan működő, környezetvédelmi és a kitűzött pedagógiai célokat kielégítő, a hazai és EU-s elvárásoknak is megfelelő óvoda kialakítása.
Három Szirom Óvoda építése Hajdúhadházon	HAJDÚHADHÁZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	ÉAOP 4.1.1/A-11	Nevelési intézmények fejlesztése	199 630 688	95	2013.07.15.- 2014.05.31.	Jelen beruházás keretében egy új óvodai épület kerül építésre a Hajdúhadházon a Petőfi u. 1/A szám alatti Önkormányzati ingatlanon. A régi épületben a működési feltételek nem kielégítő, a foglalkoztatók túlszűfoltak, az épület felújítása az jelenlegi leromlott állapota miatt nem indokolt. Az új épülettel cél hogy egy modern, korszerű, költséghatékonyan működő, környezetvédelmi és kitűzött pedagógiai célokat kielégítő a hazai és EU-s elvárásoknak megfelelő óvoda kialakításra kerüljön.
Iskola felújítás és tornaterem építés Hajdúhadházon a megújuló nevelési elvek érdekében	HAJDÚHADHÁZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	ÉAOP 4.1.1/A-12	Oktatási intézmények fejlesztése	519 607 800	100	2014.12.01.- 2015.09.30.	Az intézmény a projekt által tudja teljesíteni a nemzeti köznevelési törvény előírásait, valamint pedagógiai-nevelési szempontból is tökéletesebb feltételeket teremti. Szaktantermeket kell kialakítani, megépül egy új, modern tornaterem, a régi tornaépületben gyógytestnevelési és kiszolgáló helyiségek létesülnek. Világításkorszerűsítés, és külső hőszigetelés készül. A projekttel az intézményben növekszik a pedagógiai hatékonyság, költséghatékonyabb lesz a működtetés.

Egészségügyi alapellátások fejlesztése Hajdúhadházon	HAJDÚHADHÁZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	ÉAOP 4.1.2/A-12	Egészségügyi alapellátás, egészségházak és járóbeteg szakellátás fejlesztése	59 700 000	100	2014.03.07.- 2014.12.16.	Hajdúhadház városában komplex projekt keretében a települést ellátó három fogorvosi praxisnak helyett adó épület korszerűsítésére kerülne sor. A beruházás következtében az intézmény üzemeltetési és karbantartási költségei jelentősen csökkennek. A tervezett fejlesztések nagyban segítik az itt élők szolgáltatásokhoz való hozzáférést és a társadalmi kirekesztettségük csökkentését, hozzájárulva ezzel a település megtartó erejének növekedéséhez.
Mikrotérsgyi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat infrastrukturális fejlesztése	Hajdúhadház Város Önkormányzata	ÉAOP 4.1.3/A	Szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások infrastrukturális fejlesztése	49 674 456	90	2009.07.01.- 2011.12.30.	A projekt keretében Hajdúhadház Önkormányzatának tulajdonában lévő, jelenleg iskolaépületként működő, azonban 2009. őszétől az iskola áthelyezésének eredményeként funkcióját veszített épület szociális alapellátáshoz, valamint gyermekjóléti alapellátásokhoz kapcsolódó infrastruktúra fejlesztésre valamint az ellátás biztosításához szükséges eszközfejlesztésre kerül sor.
Új bölcsőde létrehozása Hajdúhadházon	Hajdúhadház Város Önkormányzata	ÉAOP 4.1.3/B-09	Bölcsődei ellátást nyújtó intézmények fejlesztése és kapacitásának növelése	149 528 156	79	2011.03.15.- 2012.06.30.	A projekt keretében Hajdúhadházon a gyermekek napközbeni ellátásának segítése érdekében egy új 40 férőhelyes bölcsőde megépítésére kerül sor, és ehhez kapcsolódóan biztosítható a megnövekedett gyermeklétszámnak megfelelő bölcsődei intézmény létrehozása. Jelenleg a bölcsőde a II. számú óvodával működik egy intézményben, amely átmeneti megoldás. A beruházás eredményeként növekszik a szolgáltatás színvonala, új munkahelyek jönnek létre.
A hajdúhadházi Központi Orvosi Rendelő fizikai és info-kommunikációs akadálymentesítése	Hajdúhadház Város Önkormányzata	ÉAOP 4.1.5	Akadálymentesítés (Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz)	25 000 000	89	2008.05.05.- 2009.08.31.	A projekt során a hajdúhadházi Központi Orvosi Rendelő akadálymentesítése valósul meg. Az akadálymentes bejutás biztosítására rámpa kerül kiépítésre, a rámpa oldalán kétsoros kapaszkodó kerül elhelyezésre, a kerekesszék legördülésének megakadályozása céljából szegély épül, valamint személyfelvonó kerül beépítésre és akadálymentes mosdó készül. Megvalósul az épület infokommunikációs akadálymentesítése, indukciós hurokrendszert és információs rendszert alakítanak ki.
Szociális célú városrehabilitációs projekt Hajdúhadházon - A sport, mely egyenlővé tesz	HAJDÚHADHÁZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	ÉAOP 5.1.1/A-12	Szociális célú városrehabilitáció	399 316 000	100	2014.03.14.- 2015.05.31.	A projekt célja Hajdúhadház leromlott városrészének leszakadását okozó folyamatok megállítása, megfordítása, a terület státuszának emelése. A sportra, mint közösségformáló erőre helyezve a hangsúlyt valósítjuk meg fejlesztéseinket az érintett területen. Új sportlétesítmények, közösségi ház, játszótér építésével, valamint a megközelítést segítő utak felújításával, a kapcsolódó közösségformáló soft elemek megvalósításával kívánunk elérhetőbb, vonzó környezetet kialakítani a város lakossága számára.

Funkcióbővítő integrált települési fejlesztések Hajdúhadházon	HAJDÚHADHÁZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	ÉAOP 5.1.1/D-12	Funkcióbővítő integrált települési fejlesztések	442 351 838	98	2014.03.14.- 2015.05.31.	A fejlesztés során gazdasági, közösségi, közszféra, valamint városi funkciót erősítő, funkcióbővítő, a fizikai infrastruktúra megvalósítását célzó egymásra szinergikus hatást gyakorló tevékenységek kerülnek megvalósításra, mely projekttevékenységeket végigkíséri a kapcsolódó helyi társadalom bevonását célzó soft tevékenységek megvalósítása.
Hajdúhadház déli városrész bel-és külterületi vízrendezés (belvíz, csapadékvíz elvezetés) I. ütem	Hajdúhadház Város Önkormányzata	ÉAOP 5.1.2/D-2f	Települési bel- és külterületi vízrendezés	464 264 060		2010.09.02.- 2011.11.30.	A projekt tevékenységei: A város dél-délkeleti része a leginkább veszélyeztetett terület, amely közel 150 ha területet érint. A projekt keretében ennek a területnek a megfelelő csapadékvíz elvezetését kívánjuk megvalósítani. A projekt eredményeként megvalósul Hajdúhadház belterületi csapadékvíz elvezetési beruházásának I. üteme. Összesen 10 192 fm csatorna kerül
HAJDÚ GONDOSKODÓ SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT ÁTÉPÍTÉSSEL TÖRTÉNŐ LÉTREHOZÁSA	HAJDÚ GONDOSKODÓ Szervező, Ellátó Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	ÉAOP 5.1.3-11	A régiós civil szervezetek infrastrukturális feltételeinek fejlesztése	30 261 985	95	2012.07.12.- 2013.05.27.	A projekt során a Hajdú Gondoskodó Nonprofit Kft fenntartásában működő Hajdú Gondoskodó Szociális Szolgáltató Központ által fogyatékkal élők nappali ellátására és az utcai szociális munka végzésére használt épület kerül bővítésre, átalakításra és felújításra.
A cég bővítése munkaruházati varrodai profil kialakításával	DODÓ 2000 Kereskedelmi Kft.	GOP 2.1.1-08/A	Mikro- és kisvállalkozások technológia fejlesztése	4 396 000	40	2008.06.17.- 2008.06.18.	
Vállalkozásfejlesztés új eszközök beszerzésével	Fedor László egyéni vállalkozó	GOP 2.1.1-09/A	Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	4 980 000	50	2009.10.01.- 2009.12.31.	
MÉLYÉP - H Kft. technológiai fejlesztése új CAT 428E földmunkagép beszerzésével	MÉLYÉP - H Építő, Tervező és Kereskedelmi Kft.	GOP 2.1.1-09/A	Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	9 950 000	50	2009.04.10.- 2009.06.08.	
MÉLYÉP - H Kft. technológiai fejlesztése új gumikerekes kotrógép beszerzésével	MÉLYÉP - H Építő, Tervező és Kereskedelmi Kft.	GOP 2.1.1-09/A/2	Mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztése	8 740 000	40	2010.03.22.- 2010.03.31.	

Pán Péter Marketing Menedzsment Kft. nyomdai fejlesztése	PÁN PÉTER MARKETING MENEZSZMENT Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	GOP 2.1.1-09/A/2	Mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztése	3 942 400	40	2010.01.20.- 2010.05.11.	
Kúttechnológiai korszerűsítés a PENTA-ÉP Kft. hajdúhadházi telephelyén	PENTA-ÉP Építőipari, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.	GOP 2.1.1-09/A/2	Mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztése	7 601 500	40	2010.08.02.- 2010.12.30.	
Technológia fejlesztés a HACEM Kft.-nél	HACEM Építőipari Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	GOP 2.1.1-10/A	Mikro- és kisvállalkozások technológiai fejlesztése	14 351 944	40	2011.02.04.- 2012.04.03.	
Korszerű digitális nyomtatók és kötészetű berendezések beszerzése a Le Coin Kft. Hajdúhadházi telephelyén.	Le Coin Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	GOP 2.1.1-10/A	Mikro- és kisvállalkozások technológiai fejlesztése	11 660 000	40	2010.10.02.- 2011.01.26.	
Technológia fejlesztés az Universal Bau 96 Bt.-nél	"UNIVERSAL BAU" 96" Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	GOP 2.1.1-10/A	Mikro- és kisvállalkozások technológiai fejlesztése	7 560 000	40	2011.05.17.- 2011.05.25.	
Nyomda technológiai fejlesztés a Le Coin Kft Hajdúhadházi telephelyén.	Le Coin Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	GOP 2.1.1-11/A	Mikro- és kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	9 320 000	40	2012.01.02.- 2012.03.30.	
A Fotozoom Kft. ingatlan beruházása a vállalkozása fejlesztéséért	Fotozoom Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	GOP 2.1.1-11/M	Mikrovállalkozások fejlesztése	10 000 000	43	2012.05.29.- 2012.09.04.	
A GÓR-ÉP Kft működési feltételeinek javítása ingatlan beruházással és	GÓR-ÉP Építőipari és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	GOP 2.1.1-11/M	Mikrovállalkozások fejlesztése	9 598 944	45	2013.07.15.- 2013.12.20.	

felújítással.							
Építőanyag tároló épület építése	SAIN és ÁCS Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	GOP 2.1.1-11/M	Mikrovállalkozások fejlesztése	9 969 145	45	2013.01.12.- 2013.06.07.	
Antal Techszer Kft. ingatlanvásárlása	Antal Techszer Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	GOP 2.1.1-11/M	Mikrovállalkozások fejlesztése	6 750 000	45	2013.08.28.- 2014.01.21.	
Új üzlet építése és technológiai eszközökkel való felszerelése Fekete Gáborné egyéni vállalkozónál	Fekete Gáborné egyéni vállalkozó	GOP 2.1.1-12/B	Komplex vállalati technológia-fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	35 028 915	40	2014.03.01.- 2015.02.28.	
Fotozoom Kft. technológia-fejlesztése napelemek és napkollektorok beszerzésével	FOTOZOOM Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	GOP 2.1.1-12/B	Komplex vállalati technológia-fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	30 983 696	40	2013.09.13.- 2013.12.30.	
Szélesformátumú kül- és beltéri plakátnyomtatógép beszerzése a Le Coin Kft. hajdúhadházi telephelyén.	Le Coin Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	GOP 2.1.1-12/B	Komplex vállalati technológia-fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	17 500 000	40	2014.01.06.- 2014.04.30.	
Napelemes rendszer telepítése Hajdúhadházi Polgármesteri Hivatal épületére	HAJDÚHADHÁZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	KEOP 4.10.0/N/14	Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	35 655 250	100		
Elektromos hálózattal szinkronban működő	Sain és Ács Korlátolt Felelősségű Társaság	KEOP 4.2.0/A/11	Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	3 817 250	50	2012.05.08.- 2012.07.04.	

polikristályos napelemes rendszer.							
Komposztálás népszerűsítése a Családi Gondoskodás Tátika 2007 Alapítvány szervezésében	CSALÁDI GONDOSKODÁS TÁTIKA 2007 Alapítvány	KEOP 6.2.0/A/09	Fenntarthatóbb életmódot és fogyasztási lehetőségeket népszerűsítő, terjedésüket elősegítő mintaprojektek	9 500 000	95	2011.02.01.- 2012.04.25.	
Ivóvíz minőség javítási beruházás megvalósítása Hajdúhadház településen	HAJDÚHADHÁZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	KEOP 7.1.0/11	Derogációs vízi közmű projektek előkészítése	2 549 150	85	2012.12.01.- 2014.12.10.	
"Szervezetfejlesztés környezetbarátság al!"	Dunamenti Környezetbarát Közhasznú Egyesület	TÁMOP 1.4.1-12/1	Hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatásának támogatása a nonprofit szervezetek foglalkoztatási kapacitásának erősítésével	22 128 532	100	2014.03.01.- 2015.08.29.	
Műszaki ellenőri tevékenység folytatása Debrecenben	Szabó Krisztián	TÁMOP 2.3.6.B-12-1/9	Fiatalok vállalkozóvá válásának támogatása a konvergencia régiókban	2 821 736	90	2014.10.01.- 2015.03.31.	
Munkaerőpiaci szolgáltatásfejlesztés és a FIKSZ PONT Egyesületnél	Fiatalok Képzését Szervező és Polgári Nevelését Támogató Egyesület	TÁMOP 2.6.2-12/1	Munkaerő-piaci szolgáltatást nyújtó civil szervezetek kapacitásának megerősítése - konvergencia régiók	5 612 760	100	2013.06.01.- 2014.07.31.	
Fejlesztőpedagógusok képzése a hajdúhadházi Bocskai István Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolában	KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT	TÁMOP 3.1.5-09/A-2	Pedagógusképzések (a pedagógiai kultúra korszerűsítése, pedagógusok új szerepben)	13 644 875	100	2010.08.01.- 2012.09.30.	

"Egyenes Út"-az óvoda-iskola átmenet könnyítése. Fejlesztő pedagógus szakképesítés megszerzésével minden csoportban lehetővé válik az egyéni fejlesztés, hátránykompenzáció.	Aranykapu Óvoda	TÁMOP 3.1.5-09/A-2	Pedagógusképzések (a pedagógiai kultúra korszerűsítése, pedagógusok új szerepben)	3 996 400	100	2010.09.01.- 2012.06.30.	
A Kentaur kulturális Egyesület tanórai, tanórán kívüli és szabadidős tevékenységének támogatása	Kentaur Kulturális Egyesület	TÁMOP 3.2.11/10-1	Nevelési-oktatási intézmények tanórai, tanórán kívüli és szabadidős tevékenységeinek támogatása	48 913 275	100	2010.09.01.- 2011.08.31.	Az egyesület céljai: kulturális és szabadidős rendezvények szervezése és fiatal, kezdő zenekarok előadók támogatása valamint kulturális rendezvények lebonyolítása. Őt az Észak-Alföldi régióban található intézménnyel együttműködve különböző összesen 28 kulturális és művészeti nevelést és/vagy egészséges életmód kialakítását szolgáló program rendszeres megvalósításával. Ami hozzájárul az intézmények ifjúságának személyiségfejlődéséhez és képességeik kibontakozásához. A programok egy részét az egyesület saját, más részüket külső szolgáltató igénybevételével valósítja meg.
"Múltunk emlékei"	HAJDÚHADHÁZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	TÁMOP 3.2.13-12/1	Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában	23 635 790	100	2012.09.01.- 2013.12.31.	
Szivárvány Program	HAJDÚHADHÁZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	TÁMOP 3.2.13-12/1	Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában	24 923 029	100	2012.09.01.- 2014.04.30.	
A KENTAUR Kulturális Egyesület tanórán kívüli tevékenységének továbbfejlesztése	Kentaur Kulturális Egyesület	TÁMOP 3.2.13-12/1	Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában	29 645 210	100	2012.09.01.- 2013.08.31.	

"Ugródeszka"	Hajdúhadház Város Önkormányzata	TÁMOP 3.2.3-08/2	"Építő közösségek" - közművelődési intézmények az egész életen át tartó tanulásért 2. kör: A közművelődés a nem formális és informális tanulás szolgálatában	68 885 341	100	2009.09.01.- 2011.06.30.	Ennek keretében iskolán kívüli nem-formális képzéseket, kompetencia fejlesztő tréningeket, kézműves és művészeti foglalkozásokat, valamint táborokat tervezünk. A projekt elsődlegesen a hátrányos helyzetű gyerekek és fiatal felnőttek bevonását tűzte ki célul. A szerteágazó projekt tevékenységek mindegyikét igyekeztünk a helyi igényekhez és elvárásokhoz, valamint a rendelkezésre álló humán és egyéb infrastruktúrához igazítani. A projekt keretében számos olyan lehetőséget biztosítunk a célcsoport számára, melyek a projekt végrehajtása nélkül elérhetetlenek számukra, ugyanakkor a későbbi iskolai és munka karrier szempontjából rendkívül fontosak.
"CSAVARÁZS" - Családtámogatási Variációk A-tól ZS-ig	Fiatalok Képzését Szervező és Polgári Nevelését Támogató Egyesület	TÁMOP 5.5.1.B-11/2	A családi közösségi kezdeményezések és programok megerősítése	22 713 74	100	2013.05.01.- 2014.08.31.	A projekt Hajdúhadházon a gyermekes családok és családalapítás előtt álló fiatalok számára nyújt komplex szolgáltatást, közösségi programot
"Tegyük többet egészségünkért!" Egészségfejlesztési programok a Hajdúhadházi kistérségben	HAJDÚHADHÁZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	TÁMOP 6.1.2/LHH/11-B	Egészségre nevelő és szemléletformáló életmódprogramok a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben	124 640 696	100	2013.06.01.- 2015.05.31.	A kistérség központjában Hajdúhadházon Egészségfejlesztési Irodát (EFI) alakítottunk ki. Az irodában 2 fő munkatárs fog dolgozni. A kistérség valamennyi (11) települését bevonjuk a projekt során megvalósítandó programokba és a kistérségi házi orvosi szolgálatok 54%-ával együttműködési megállapodást kötöttünk. A kistérség 11 településén havonta 3-féle betegklub. Életmód programokba bevont személyek száma: 400 fő. Minden településen Egészségnapot rendezünk. Programokba bevont személyek összesen: 5 800